

A KÉMEK ÉS SZABOTÁLÓK ELLENI VÉDEKEZÉS

ÍRTA:

DÖMÖTÖR GYULA FERENC

12 KÉPPEL

A SZERZŐ SAJÁT KIADÁSA

A m. kir. honvéd vezérkar főnöke 42.444/elh. 2. vkf. D.—1941.
számú engedélyével

MINDEN JOG A SZERZŐÉ

MÁSODIK KIADÁS

Martineum Könyvnyomda Rt. Szombathely

Felelős nyomdavezető: Maitz Ferenc.

BEVEZETÉS

LĀTNI! HALLANI!

HALLGATNI!

TUDJ TITKOT TARTANI!

BEVEZETÉS.

„Abban a pillanatban megszűnünk létezni, amikor egy napon gyengéknek bizonyulunk azokkal szemben, akik minket hátulról akarnak ledöfni. Ilyenek az ellenség kémei...”

(W. P.)

Ezzel a propaganda könyvvel rá óhajtok mutatni a kémkedés, szabotázs (rombolás) veszedelmeire, ezek végzetes következményeire és az ellenük való védekezésre.

Célom az, hogy Hazánk minden polgára felfigyeljen ezekre és az ellenünk irányított kémkedés és szabotázs elhárításában segítőkész nyújtson azoknak, akik intézményesen hivatottak arra, hogy a fentebb említett bűncselekmények elkövetőit leleplezzék, üldözzék és a törvény kezére juttassák.

E könyv olvasóinak fel kell ismerniök azt a nemzetromboló veszélyt, amit az ellenséges kéme és a hazaárulók munkája magában rejt. Adják oda ezt a könyvet hozzátartozóiknak, hívják fel erre ismerőseik figyelmét, hogy ezáltal minél szélesebb körben elterjedjen ez a védekezés szükségességéről szóló írás és így a Nemzet apraja és nagyja magába szívja azt a szent kötelességérzetet, mellyel a Hazának minden időben számolnia kell, és amit hűséges polgáraitól el is vár.

Egy előadás, vagy felolvasás, idővel feledésbe megy, annak csak egyes részletei maradnak meg a hallgatók emlékezetében. Ez volt egyik indító oka annak, hogy e könyvemet kiadjam, mert a lapoknak időközönkénti forgatása felfrissíti előttünk azt, amit minden hazafinak tudnia kell. (A könyvemben felölelt tárgykörrel kötetekre menően lehetne írni, azonban iparkodtam mindazt, amit mindenkinek tudnia kell, tömören és érthetően egybefoglalni.) Bár könyvem inkább ipari vonatkozású, mégis *megtalál benne az olvasó mindent, amire a fentebb már említett veszedelmek elleni védekezésnél szüksége lehet.*

Legyen meg ez a könyv mindenki otthonában, tanítson meg mindenkit arra, hogy a kémek elleni védekezés első és legszentebb kötelessége minden hazafinak, nőnek és férfinak, fiatalnak és aggnak egyaránt.

Ha e könyv olvasói megfelelően kiértékelik mindazt, amit itt nyújtani kívántam és ezt gyakorlatban is felhasználják, akkor elértem azt a célokat, amit a könyvem kibocsátásával feladatomból kitűztem.

Megcsonkított országunk ellen ma inkább, mint valaha, folyik az a titkos harc, mely hol a kémkedés, hol a propaganda és szabotázs veszélyes fegyvereivel fenyegeti nemzeti létünket. Nem kell-e tehát nekünk egy emberként sikra szállnunk, hogy ezen titokzatos és nagy veszélyeket magában rejtő harc ellen minden erőnkkel és tudásunkkal védekezzünk?

De igen!

Ez szent kötelessége minden magyarnak.

Vessünk egy pillantást vissza, hogy mi is történt

húsz évvel ezelőtt. Ezzel egyidejűleg még messzebbre is vissza kell tekintenünk: a régi századokban Magyarország ellen folyt aknamunkákra, melyeket ismernie kell minden magyarnak s elkeseredett szívvel, ökölbe szorult kézzel kell gondolnia arra az igazságtalanságra, ami Trianonban történt.

A trianoni békeparancsban azt kellett elismernie a Magyar Nemzetnek, hogy mi voltunk okozói és előidézői a világháborúnak, de nem akad egyetlen igaz magyar hazafi, aki azt elhinné, vagy aki nemzetét e tekintetben bűnösnek érezné.

Magyarországnak az 1914—1918 évi világháború felidezésében, kitörésében egyáltalán semmi része nem volt; azt fel nem idézte, de nem is óhajtotta, viszont a háború kitörését megakadályozni nem tudta.

Amikor az első ágyúlövés az Aldunánál eldőrdült, attól kezdve Magyarország saját testét védve, jogos önvédelemből becsülettel, hősiés önfeláldozással küzdött a háborút végig. *Trianonban mégis minket sújtottak az ország szétdarabolásával s azt állították, hogy nincs jussunk az egész Nagy-Magyarországhoz, mert olyan területeink vannak, melyekre mind föld-, mind néprajzi és történelmi jogalapon a szomszédos államok jogosultak. Ilyen indokolás alapján történt Hazánk feldarabolása.*

Ennek ellenében történeti adatokkal bizonyítható, hogy azoknak az államoknak, amelyek a nagyhatalmak hozzájárulásával az ország több, mint kétharmad részét felosztották maguk között, *történeti jogon semmiféle követelésük nem lehetett.*

Meg kell állapítanunk, hogy a népvándorlás

Nyugat felé hömpölygő hullámainak árját Magyarország fogta fel. A borzalmas tatárhad itt akadt meg, de itt morzsolódott fel a töröknek hatalmas ereje is, az évszázadokon át tartó, ugyancsak Nyugat felé törő harcokban. Hazánk saját testével védte meg a nyugati államok békéjét és nyugalját.

A magyar nép ezekkel a tetteivel a művelt Nyugatot örök hálaóra kötelezte és mi volt a jutalma, melyet a nyugati kultúrnépek, az antant hatalmak — a nekik tett jó szolgálatokért — a Magyar Nemzetnek juttattak?

A világháborút befejező békeszerződés megszüntette Magyarország eddigi összes határait, azokat a természet által alkotott hatalmas válaszfalakat, amelyek eddig a szomszédos országoktól úgy elkülönítették, amint az egyetlen más szárazföldi országnál sem volt található.

A békeszerződés nemcsak ledöntötte és megszüntette a hatalmas, természetes határokat, hanem a megalakult új országok határait odahelyezte a háború előtti Magyarország közepére.

De hogyan?

Ahol két folyó egymásba ömlik, a folyók összefolyásánál szelvények voltak és vannak levágva. Ahová valamely város esett közel, ott maga a város, vagy annak határa — esetleg élelmezési területe — avagy legalább is a vasútállomás lett elszakítva a meghagyott területből. Nem akarok beszélni azokról a tanyai épületekről, melyeket úgy szelt ketté a határvonal, hogy egy és ugyanazon gazdaságnak lakóépületei magyar területre, magtárai, termőföldjei és istállóí már a szomszédos állam területére estek.

Mint a megemlítettekől is láthatjuk, nem a földrajzi- és néprajzi szükség, vagy célszerűség, hanem a szomszédok rosszindulata diktálta ezeket a természetes válaszfal nélküli határokat.

Hogy mennyi mindent vettek el a magyar birodalomból, az közismert. Azt most, egy statisztikai összeállításban közölni talán túl terjedelmes is lenne, ezért tehát csak az elszakított területek nagyságát kívánom feltüntetni, melyeket a népességi statisztika alapján joggalanel magukénak követeltek.

A békeszerződés akként alakította *Romániát*, hogy Magyarországból hozzácsatolt kb. 101.197 négyzetkilométernyi területet, melyből a bécsi döntés alapján 43.591 négyzetkilométernyi terület már visszacsatoltatott.

Hasonló módon tették nagygyá *Cseh-Szlovákiát* a győztes hatalmak, melynek eredeti 74.000 négyzetkilométernyi területét az Ausztriától és Magyarországtól elvett területekkel 143.000 négyzetkilométerre növesztették és ebből az elcsatolt Felvidék 62.937 négyzetkilométernyi területet tett ki. Hála a magyarok Istenének, ebből a területből 1938. és 39. években 24.279 négyzetkilométernyi rész terület ugyancsak vissza került az anyaországhoz.

Ugyancsak hatalmas területet kapott *Jugoszlávia*, melyhez a magyar birodalomból 63.500 négyzetkilométernyi területet csatoltak.

Mivel a trianoni békeszerződés az elmúlt háborúért Magyarországot is felelőssé tette, ezért területének és népének túlnyomó részét mohó étvágyú szomszédainak dobta oda igazságtalan prédául.

Ez volt Trianon!

És miért volt mindez? Lássuk tehát, mi minden történt Trianon előtt, amely ennek az igazságtalan békekötésnek létrejöttét előidézhette?

A szomszédos államok — csekély kivétellel — ellenségei voltak a magyarságnak. Bár az országban lakó nemzetiségeket egyrészt kívülről, másrészt *az anyaországban folyó propagandával a magyarság ellen izgatták*, ezek nagyobbára a magyarsághoz húztak és ezekkel tartottak. A szlovákok különösen, akiknek nagy része már 1848-ban sem hagyta magát eltántorítani és félrevezetni.

Külföldön mindinkább elterjedt az a vád Magyarország ellen, hogy a magyarság brutálisan elnyomja a nemzetiségeket és tüzzel-vassal magyarosít.

Ezzel szemben mi volt az igazság?

Az, hogy a magyar nép mindig lovagias volt a más nyelvű egyénekkal és a nemzetiségeket különös tapintattal kezelte. A régi magyar nemzeti állam nem ismert nemzetiségi kérdést, nálunk egyforma jogot és szabadságot élvezett a haza minden egyes polgára. A nemzetiségi kérdést annak idején az osztrák hatalmi politika teremtette meg Magyarországon.

Az a mérhetetlen szenvedés, mely a Magyar Hazára ezer év alatt reázúdult, az a szakadatlan küzdelem, amely elől kitérni nem lehetett, egyaránt sújtotta a Haza minden egyes polgárát. Hogy ez a polgár magyar volt-e, tót, rutén, avagy más nemzeti-ségű, nem jelentett különbséget. Mindenki egyformán viselte a sorsot és egyformán osztozott jóban és rosszban. Ha valaki vitézségével kitüntette magát, nemzetiségre való tekintet nélkül nemessé

lehetett. Egyszóval az a körülmény, hogy valaki nem volt színmagyar származású, nem jelentett akadályt az emelkedésben és egyéni előbbrejutásban. A nyelv kérdésében sem volt soha türelmetlen a magyar.

Ellenségeink mégis azzal vádoltak minket, hogy a nemzetiségeket és ezek kultúráját elnyomjuk és ez alapon követeltek Hazánk területéből hatalmas darabokat. Többek között olyan okadatulással, hogy kiváló nemzetiségi tudósaik, költőik, vagy művészeik stb. ezen, vagy azon helyen születtek, tanultak, vagy dolgoztak.

Magyarországra évtizedeken át a legképtelenebb rágalmak özöne zúdult környező ellenségei részéről, valamint az ezek által tájékoztatott, de Magyarországot kevésbé ismerő nagyhatalmak részéről; arra a Magyarországra, amely a kultúra s a nyugati államok védelmére századokon át vérzett.

Sőt a külföldi írók is, anélkül, hogy vizsgálat tárgyává tették volna a magyar állapotokat, felültek az egyoldalú hamis tájékoztatásoknak s az elferdítve közölt esetekkel is valószínűsített rágalmakat valószínűságnak véve, ugyancsak terjesztőivé váltak a magyarság ellen indított rágalmozási hadjáratnak.

Történelmi tények elferdítése, meg nem történt dolgok tényként való állítása, hamis statisztikai adatok terjesztése, a magyarországi nemzetiségek brutális elnyomásáról szóló mesék, az erőszakos magyarosítás hirdetése, mind alkalmas eszközöknek látszottak a kitűzött cél elérésére. *Elképzelhetetlen külső és belső propagandával dolgoztak a magyar gyalázó nemzetiségek. Minden módon és minden eszközzel iparkodtak tönkretenni a magyarság hitelét,*

szítani a gyűlöletet, rágni Magyarország ezeréves fáját, hogy az irigyelt föld érett gyümölcsként hulljon ölükbe.

S ebben az eszeveszett fegyvernélküli harcban a magyarság egyedül állott.

Azután következett az 1914—1918. évi világháború, melynek eredménye reánk nézve Trianon volt.

De a trianoni magyar végzet ellenségeinknek még mindig nem volt elég. A háború után is ráfeküdtek erre a megtépzott, bilincsekbe szorított, tehetetlen nemzetre és *a kémek egész hada rajzott az országba, hogy az újra élniakarás csiráját időben elfojtsák.*

Minden magyarnak szent kötelessége tehát, a Hazánkat veszélyeztető kémkedés és ellenséges propaganda ellen küzdeni. *Ezért láttam szükségét annak, hogy ennek a propaganda könyvemnek tulajdonképe ni anyagát megelőzően, a régi igazságtalanságok képét felidézzem.*

A magyar történelemnek fordulópontja volt az 1938. évi müncheni és az 1940. évi bécsi döntés, mely az igazságért küzdő tengelyhatalmak részéről lehetővé tette, hogy területeink egy részét visszakaptuk és így határaink megnagyobbodtak.

Az eddig leírtakból az olvasó előtt önként vetődhet fel annak felismerése, hogy vajjon nem lett volna-e megelőzhető a kellő védekezés bevezetésével a trianoni gyásztízet?

Ugyanis úgy tűnik fel, mintha az ellenünk folyó ellenséges propaganda stb. horderejével nem lettünk

volna egészen tisztában, s éppen ebből folyóan talán könnyelműen kezeltük volna a kérdést.

A helyzet idefajulását érthetővé teszi ama körülmény, hogy az 1914—1918 évi háború végéig Magyarországon ily kérdésekkel nem foglalkoztunk, mert azt egyrészt a bécsi hadügyminisztériumból intézték, másrészt mind a kémkedés, mind a kémelhárítás — talán éppen a nemzetnevelés hiányaként — távol állott a gavallér gondolkodású magyar lélektől és végül az, hogy mind maga a kémkedés, mind annak kihatásai előttünk ismeretlenek lévén, az egész kémelhárító szolgálatot egyszerű besúgásnak tartottuk. *Afa már tudjuk, hogy ez vétkesen könnyelmű álláspont volt, sőt tisztában vagyunk azzal is, hogy ha a kémkedést és a kémelhárítást most is ezzel a gondolkodással és ezzel a lelkeséggel fognánk fel, úgy a mai világégés nagy erőpróbája idején elvesznénk a Duna medencében.*

Attól pedig, hogy egy újabb „Trianon” ítélezzék a sorsunk felett, a Jó Isten mentsen meg bennünket, mert ez Hazánk teljes felmorzsolását, s Nemzetünk megsemmisülését jelenthetné.

A mai idők nagy felszabadító háborúja, mely a világszabadságért folyik, lángba borította az egész világot.

A *nagy nemzetek háborújából a kis nemzetek is kiveszik részüket. Északon és Délen, Keleten és Nyugaton megállíthatatlanul folyik az elkeseredett küzdelem. Dübörögve törnek utat a félelmetes erejű harcokcsik, vijjogva berregnek a repülőgépek, tenger mélyébe süllyednek a tegnap még hatalmas víztornyokat hasító hajóklosszusok, robbannak a bom-

bák, suhognak a halálsugarak, bömbölnek az ágyúk, ropognak a gépfegyverek, vésszesen búgnak a szirénák, légi támadások során városrészek omlanak össze mint a kártyavárak, s míg a romok alatt halottak százai hevernek és a sebesültek fájdalmas jajszava hasít az emberek szívébe, kint a fagyos hidegben, avagy a tikkasztó hőségben halált megvető elszántsággal rohamoznak a csapatok.

A pergőtüzek őrrítő zúgásában vitézül harcol a magyar hadsereg, melynek minden egyes tagja megteszi kötelességét. A magyar hadsereg harci kiáltásának és haditetteinek visszhangja ott cseng a filmen, a sajtóban és ezen keresztül az egész világon.

Azonban nemcsak a harctéren küzdőknek, hanem minden itthon élőnek is megvannak a maga kötelességei.

Az itthon maradókra háruló feladatok elvégzése minden vonalon ugyancsak egyetemes nemzeti érdek, tehát azok ellátása *mindenkinek szent kötelessége*. Minden egyes honleány és hazafi tartsa egyik legfontosabb feladatának, hogy csatlakozzék azok sorába, kik a Haza külső és belső ellenségei ellen vívják nagy és fáradhatatlan harcukat. Megértő támogatásukkal segítsék elő a hatóságok munkáját.

Ezen feladatok egyike, hogy Hazánkban a már meghúzódott, továbbá az újabban megisméltődött külpolitikai események folytán beszivárgó kémek és szabotálók, valamint a külföldről nagy pénzszegekkel erősen irányított bolsevista szervezkedést folytató elemeket ártalmatlanná tegyünk. Ugyanígy kell eljárunk a tengelyhatalmak ellen izgató és lazítást, valamint elégedetlenséget szító egyénnel is.

Ebben a munkában mindenkinek teljes odaadással kell kivennie a részét, mert mind a harcmezőn, mind a háttérben csak az egységes és alapos gondossággal előkészített védekezéssel tudjuk biztosítani Nemzetünk létét és jövőjét.

Felfokozott mértékben kell tehát a védekezni-akarás szikrájának a magyar szívekben fellobbannia, hogy a kémek és szabotálók ellen kellő felkészültséggel védekezhessünk.

Fogjon ez a fellobbant szikra lángot s írja fel lángbetűivel az egész világ égboltjára minden magyar leghőbb vágyát:

„Teljes igazságot Magyarországnak!”

I. FEJEZET.

Általános ismertetés a kémekről.

A kémek kezei még a zárt ajtókon is benyúlnak...

Politikai, gazdasági, kereskedelmi vonatkozású minden hír és adat, továbbá minden a katonai be-
rendezéseket stb. célzó, valamint a hadiipari vonalon
megtett intézkedések, munkák stb., egyaránt érdeklik
a kémeket.

Egy fontos rajz, irat, szabadalom, találmány,
kísérletek stb. megszerzése, az idegen hírszolgálatban
álló kémek és segítőitársaik által sokszor elképzel-
hetetlen előnyökhöz juttathatja az ellenünk dolgozó
államot, melynek különösen hadviselés esetén belát-
hatatlan következményei lehetnek és nemzeti ka-
tasztrófát idézhetnek elő.

„Vigyázz! Egy reád bízott fontos okmányok,
iratnak, vagy rajznak elvesztése ketté törheti az
életedet.”

**Legyünk óvatosak, elővigyázatosak minden
eljárásunknál!**

Általános ismertetés a kémkedésről

Mi a kémkedés, mi annak a célja és miért kémkednek egymás ellen az emberek, illetve államok?

A kémkedés nem új keletű. Az ókorban éppúgy hozzátartozott a hadviseléshez, mint ma. Csak az utak és módok voltak mások, melyekkel az ellenfél erejét kikémlelték és a beszerzett híryanagot továbbították. A kémkedés területei azonban nem voltak olyan nagyok mint ma, mert a mostani milliós néphadseregek felállításához, felszereléséhez és mozgatásához sokkal több minden szükséges, mint a kisebb hadseregek korában. Számptalan feljegyzést találhatunk a történelemben arra vonatkozólag, hogy már az egyiptomiaknál, a zsidóknál, perzsáknál, görögöknél és a rómaiaknál is nagyban virágzott a hírszerzés. Az első leírt kémkedési esetet az ó-testamentumban találjuk. Mózes Egyiptomból 12 vezetőférfit küldött ki a zsidók törzséből azzal a feladattal, hogy derítsék fel Kaánaán földjét. Később Józsuá, ki szintén résztvett a felderítésben, két külön kémeket küldött Setimből Jerikóba. Ez a két küldönc az ottani lakók közül egy Rahab nevű nőt bírt rá arra, hogy hazáját és nemzetét elárulja. Krisztus előtt, 1300-ban a Ramses dinasztia úgyszólván rendes hírszerző és országleíró irodát tartott fenn. Győzelmeinek nagyrészt jól megszervezett

hírszolgálatának köszönhette. Krisztus előtt, 519-ben Dárius már 20 hónap óta eredménytelenül ostromolta Babilon városát. Ekkor egyik hű embere, Zopyrus felajánlotta szolgálatát Babilon város meghódítására. A tervét úgy hajtotta végre, hogy mint Dárius által üldözött ember bemenekült Babilonba és ott látszólag felajánlotta szolgálatait az ellenségnek azért, hogy Dáriuson bosszút álljon. Hogy e lépése indokoltnak lássék, előzőleg összeverette magát, fülét, orrát megcsönkíttatta és ilyen állapotban Dárius lovasai által üldöztetve, bemenekült a városba. Itt szívesen fogadták és annyira megbíztak benne, hogy kezdetben egy kis csapatnak a vezérlétét, később meg egy egész arcvonulat bíztak rá.

Utána jelt adott Dáriusnak, hogy az ő arcvonalán megkezdheti Babilon ostromát. Dárius meg is indult és rövid idő alatt el is foglalta Babilon városát. Amit egy hadsereg 20 hónap alatt nem tudott elérni, azt Zopyrus, az ügyes kém, 20 nap alatt elvégezte. Ez a kém egymagában felért egy hadsereggel.

(Még számtalan példát tudnék felhozni az ó-korból.) A rómaiak különösen nagy mesterei voltak a kémkedésnek. A kémkedés a rómaiak fénykorában aláhanyatlott. Róma bukása után sokáig nem találjuk a kémkedésnek nyomát a történelemben, azonban a középkorban az állandó hadseregek létesülésének korszaka a kémkedést újra felszínre hozza. Amilyen arányban az erőtényezők az állam életében szükségszerűen mindig jobban és jobban fejlődtek, s ahogy az államok azokat mindig jobban és jobban a fegyveres erők szolgálatába állították,

ugyanúgy a kémkedés szükségessége is mindig jobban és jobban előtérbe került.

Mindaz, amit az ó- és középkori kémkedésről tudunk, azt bizonyítja, hogy már akkor is tele volt minden ország kémekkel. A középkor és újkor hadvezérei teljes tudatában voltak már annak, hogy a hadvezetésben a kémek munkáját nem lehet nélkülözni s ezért nagy összegeket áldoztak a kémkedésre. Fényes haditetteik alapját sokszor kém-szervezetük sikeres működésének köszönhették.

Fentiekből láthatjuk, hogy az egyes emberek, népek és országok törekvése lépten-nyomon más emberek, népek és országok érdekeibe ütközik; ebből folyóan a saját törekvésük elé tornyosuló akadályok elhárítása nem más, mint harc. A harcban mindegyik fél igyekszik saját akaratát a másikra ráerőltetni. Az erősebb akarat győz.

Akaratát és erejét sokszor kézzel foghatóan kénytelen megmutatni: fegyverhez nyúl.

Népek és országok kezében ez a fegyver a hadsereg. E fegyver használata akkor eredményes, ha olyan helyen alkalmazzák, ahol vagy kevés az ellenállás, vagy nem talál erősebb fegyverekre. *Mindezeknél nagy szerepe van a hírszerzésnek, amely arra hivatott, hogy egy másik államnak politikai, gazdasági, kereskedelmi, katonai, ipari, valamint hadiipari vonalain adatokat tudjon meg. Az ilyen adatok felderítése, kikutatása, megszerzése titokban, lopva, különféle álcák, leplek stb. alatt történik. Ezt nevezük hírszerzésnek, vagy köznyelven kémkedésnek.*

A kémkedés alatt egészen a világháborúig arra gondoltunk, hogy az csak katonai titkok megszer-

zését célozza. Azonban ez nem így van, mert mint fentebb kitűnik, a hírszerzés mindennemű oly felkészültségről igyekszik adatokat beszerezni, melyek egy állam életében annak érdekeit szolgálni hivattak.

A politikai, gazdasági, kereskedelmi és ipari kémkedés — mind célját, mind tárgyát tekintve — egy és ugyanaz, csak a megjelenési formái mások. Ezek viszont — különösen ma — szorosan összefüggnek a katonai kémkedéssel, mert a hadsereg harc és ütőképessége szempontjából minden fontos a külföldnek is.

A kémek ellen tehát védekezni is kellett, s ez a kémelhárító-szolgálat lett a jobban megszervezett államokban működő titkos politikai rendőrségnek egyik fontos feladata. Ha a kémek ellen sikeresen akarunk küzdeni, tudnunk kell, hogy mi a kémkedés és kiket nevezünk kémeknek, hol és mikor, milyen eszközökkel dolgoznak, mi érdekli őket, hogyan továbbítják jelentéseiket, miről lehet őket megismerni és hogyan védekezzünk ellenük.

Kémkedés tehát egy van, csak a kémek dolgoznak különböző irányban.

Megkülönböztetésül rá óhajtok mutatni arra, hogy mi minden érdekli a kémeket:

Katonai adatok, melyek minden érdekelt állam részére a legfontosabbak. Ezért ezen a téren (újában az ipari vonalon is) hozzák a legtöbb áldozatot és ebbe vetik erejük túlnyomó részét.

A kémek feladata a katonai adatok megszerzésénél a következő nagy pontokban foglalható össze: a hadászati-, hadműveleti-, felvonulási tervek,

hadrendek, csapattestek, laktanyák, katonai létszámok, felszerelések, lőszerraktárak, katonai épületek, parancsnokságok, irodák, katonai személyek neveinek névjegyzékbe való gyűjtése, repülőterek, hangárok, katonai javítóműhelyek, gyakorlóterek és helyek, katonai raktárházak, magtárak, különböző műhelyek, katonai megrendelésekkel foglalkozó gyárak felkutatása, kísérleti helyek, stb. kifürkészése, sorozási és bevonulási időpontok megállapítása általában mindennemű katonai vonatkozású adat megszerzése.

Politikai téren a kémek éberren figyelik az állam külpolitikai irányzatát és idevonatkozóan minden kis adatot gyűjtenek. Titkos politikai vonatkozású szerződéseket megszerezni, fontos kihatású bel- és külpolitikai tárgyalásokat szükségszerűen megakadályozni — ha merényletek árán is —, a feladata ezeknek a bűnös kezeknek. De nemcsak külpolitikai vonatkozású események érdeklik, hanem a kikémlelendő ország belügyeit érintő mindama pártok, szervezetek, stb. működése is, amelyek az állam beléletében bármilyen szerepet visznek, vagy vihetnek.

Gazdasági téren a kémek kikémelelik az állam gazdasági helyzetét, vagyonát és piacát. Adatokat gyűjtnek be a terményekről, magtárházi mennyiségekről, termésről, termésfeleslegről, állatállományról, élelmiszer üzemekről (hol és mennyi), raktárakról, közüzemekről, malmokról (ezek kapacitása is), nyersanyagokról, benzin- és olaj készletekről, stb.

Kereskedelmi téren kikémelelik a külföldről beérkezett fontos nyersanyagok származási helyét, minőségét, mennyiségét, behozatali útvonalát (hon-

nan, mikor és hol, valamint hogyan szállítják), kikémelelik az állam kivitelét és behozatalát, általában az ország belső kereskedelmének lüktetését.

A gazdasági és kereskedelmi téren elkövetett kémkedés nyugalmi időkben is súlyos zavarokat idézhet elő a gazdasági és kereskedelmi életben egyaránt, ezért ezt a két fogalmat egymástól alig lehet elválasztani.

Ipari téren a háború előtt egy állam sem helyezett súlyt a kémkedésre s csak az 1914—1918. évi világháborúban jöttek rá ennek nagy fontosságára. Ezért mondhatjuk, hogy az ipari kémkedés ma mindenhol épp oly arányú, mint a katonai kémkedés. Nem túlzott beállítás, ha azt mondjuk, hogy minden állam az ipari kémkedésre helyezi ma a legnagyobb súlyt. Az ipari kémek kikémelelik az állam ipari felkészültségét, ipari ágazatok szerint. Vállalatokon belüli állapotokról pontos adatokat törekszenek megszerezni, az ott folyó munkálatokról mind katonai, mind polgári vonatkozásban igyekeznek a lehetőséghez mértén helyes tájékozódást nyerni (árak, minőségek, mennyiségek, gyártmányok, nyersanyagbeszerzés, behozatal, kivitel, stb.).

Vegyí és egyéb kísérletek, előállítási módok, szerkesztés alatt lévő, vagy már kész szabadalmak stb. adatainak megszerzése, ugyancsak az ipari kémek feladata.

Hadi-ipari téren a szorosan értelmezett hadi-ipari kémkedést egyéb ipari kémkedéstől nem lehet különválasztani, mert bebizonyosodott, hogy az ipari téren folytatott kémkedés igen sokszor és nagy kihatásokban katonai érdekeket veszélyeztetett.

II. FEJEZET

*Tájékoztatás a kémekről
és munkájukról*

MUNKÁJÁBAN MINDEN KÉM

ravasz és óvatos,

mindent lát,

beszéltet
magának,

mindent hall,

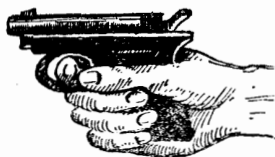

állandóan
szimatol,

minden iránt érdeklődik,

amire szüksége lehet,
azt iparkodik meg-
kaparítani,

céljainak elérésénél
nem riad vissza
a gyilkosságtól sem.

VÉDEKEZZÜNK!

A kémekről általában.

Összegezve az I. fejezetben elmondottakat, tisztán áll mindenki előtt, hogy a szomszédos, főként egymással barátságos viszonyban nem lévő államok, kiépített kémhálózatuk útján már előre, még béke idején igyekeznek megállapítani és felderíteni egymás katonai, diplomáciai, ipari, gazdasági és egyéb természetű erejét, gyengéit, felkészültségét, terveit és céljait, hogy így maguk is felkészülhessenek a támadásra, vagy védekezésre.

Ellenfeleink hírszerzőit minden kis adat érdekli és lassan-lassan oly nagy adathalmazt gyűjtenek, amire a nagyközönség gondolni sem mer. A nagyközönség körében nem helyeznek súlyt szavaikra és tetteikre, pedig sokan lehetnek kisebb adatok és hírek birtokában. így válhat a kémkedés komoly tettesévé a földműves is, a gyári munkás és a katona is, stb.

A nagyközönség tájékozatlanságát mutatja e téren az is, hogy ha egy kémkedési esetről egy földműves, ipari munkás, vagy katona nevét olvassák, azt a kérdést teszik fel: „Ugyan mit tudhat egy ilyen ember elárulni? ...”

„*Letartóztattak egy kémeket*” olvashatjuk a lapokban, azonban, hogy mit kémlelt ki, hol és milyen körülmények között fogták el, erre vonatkozólag már

ritkábban kapunk választ, mert ezt a bizonyosfokú elzárkózottságot a folyamatban lévő nyomozás, illetve kémelhárító rendszabályok titokbantartása szükségessé teszi. Egy ilyen hírt bizonyos idő múlva egy másik híradás követ, melyből azt tudjuk meg, hogy az illető elérkezett érdeme szerinti állomáshelyére s erről a lapok már csak azt írják, hogy felakasztották, életfogytiglan, vagy rövidebb-hosszabb időre lezárták,

A kémeket felismerni roppant nehéz. Ahány kém, annyi módszer és annyi eszköz. A kém munkája mindig az elvégzendő feladattól, körülményektől, helyi viszonyoktól és az esetenként rendelkezésére mutató előnyös helyzetek kellő kihasználásától függ. Ilyen szolgálatra tehát csakis olyan egyéneket állítanak be, akiknek erre minden adottságuk és rátermettségük megvan. Találékonyság, leleményesség, furfangosság, ravaszság, óvatosság, sokoldalúság, a kémek gazdag fegyvere. Megtaláljuk benne az egészen egyszerű fogástól kezdve a legújabb találmányig és emberi eszközökig mindazt, ami céljaik eléréséhez segítségükre lehet. A kémek munkájánál hű kísérőtársak: a kitűnő emlékezőtehetség, hidegvér, biztos fellépés, adott helyzetekben való gyors alkalmazkodás, emberismeret, önfegyelem, bátorság, éleslátás, szervezőképesség, határtalan vakmerőség, erős akarat, indulatainak fékentartását biztosító önuralom, lélekjelenlét, stb. Ha kell, úgy minden helyzetbe bele kell magát élnie. A jó kém a sport minden ágában, nyomortanyán, vagy csillároktól fénylő parketten egyaránt úgy mozog, hogy ne ismerhessék fel. Sohasem tudni, hogy a tegnap testhezálló szmokingban táncoló ismeretlen egyén, aki

ma a legújabb divatú elegáns sportdresszben ível a korcsolya-pályán, — holnap nem bukkan-e fel — munkáját végzendő — mint mankós koldus.

Hogy eddig ismertetett tulajdonságait mikor, hogyan használja fel és szerepeit hogy tölti be, az mindig feladatától és az adott helyzetektől függ.

Vannak kémek, akik az ország valamely részén, valamilyen ürüggyel hosszabb időre letelepednek, köztünk laknak, velünk dolgoznak és környezetünkben élnek. Ezeknek alkalmuk van mindent megfigyelni ami körülöttük történik, kimélyítik ismerettségüket és összeköttetések révén módjukban van sokszor a legfontosabb és legtitkosabb dolgot is megtudni, amelyet feltétlenül elősegít az, hogy kellő bizalmat keltve és egzisztenciát teremtve, befurakodnak mindazon helyekre, ahonnan híryanagot kaphatnak. Fel lehet őket találni mindenhol a társaságban. A közéletben szerepelhetnek, látszatra soknak saját üzlete, vagy irodája van, stb., avagy egyéb önálló és független foglalkozást űznek. Nem ritkán mint munkások, vagy tisztviselők dolgoznak valamely gyárban. Összeköttetésük révén így hadiüzemekbe is beférkőzhetnek. Elhelyezkednek hid-es vasútépítésknél, katonai táborok és ehhez hasonló üzemek közelében folyó munkálatoknál stb.

Tapasztalataik, valamint egyéb megfigyelés útján, vagy beszerzetteik által kapott híryanagokat feljegyzik, gyűjtik és alkalomadtán továbbítják.

A letelepedett kémek, ha már megfelelő helyi-és személyi ismeretekkel rendelkeznek, segítőtársakat szerveznek be maguknak.

Vannak olyan kémek, akik esetenkénti, alkalmi

megbízatással mennek át valamely más államba bizonyos adatok megszerzéséért és feladatuknak elvégzése után visszamennek saját országukba.

Olyan kémek is vannak, akik **állandóan utazgatnak** és ennek megfelelő foglalkozásúak. És pedig: utazók, kereskedők, ügynökök, színészek, artisták, zenészek, énekesek, iparművészek, vándorköszörűsök, pénzbeszedők, stb.

Városokban, községekben, különösen falvakban csak átmenetileg megjelenő és ismeretlen egyéneket mindig figyelemmel kell kísérni, mert nincs kizárva, hogy azok kémek, vagy egy kémnek hírközvetítői lehetnek. *Mindenkor ajánlatos az idegeneket különösen megfigyelni, vagy megfigyeltetni* és a hatóságnál (rendőrség, csendőrség, stb.) a bejelentést azonnal megtenni.

A kémek előszeretettel keresik fel katonai gyakorlatok alkalmával azokat a községeket, ahol katonaság van elszállásolva. Különösen búcsúk, vagy más tömeges utazások alkalmával tevékenykednek, mert ilyenkor a tömegben elvegyülve észrevétlenül működhetnek.

A pályaudvarokon, villamosokon, katonaság elvonulásakor az utcán, katonai ünnepélyek alkalmával, [laktanyák, vasutak, hidak, stb. építésénél nagyon fontos az idegenek megfigyelése, mert ilyen helyen sok mindennek az ellesésére, sőt lefényképezésére is nyílik alkalom.

Felkeresik továbbá azokat a helyeket, ahol katonai egyének, gyári alkalmazottak fordulnak meg, velük beszédbe elegyednek és ártatlannak látszó

beszélgetésekkel próbálják a gyanútlan embereket olyan dolgok elbeszélésére rábírní, melyek őköt érdeklik. Először mindenféle közömbös kérdésekről beszélgetnek, majd lassan-lassan, de ügyesen rátérnek arra, ami őköt érdekli, anélkül azonban, hogy az feltűnő lenne, Korcsmákban, nyilvános helyeken, vonatokon, várótermekben, közlekedési járművek megálló helyein, hivatalokban, stb. kihallgatják a beszélgetéseket. Gyakran felkeresik ismerőseiket és barátait, kik nem is sejtik, hogy kémme van dolguk és gyanútlanul közölnek olyan adatokat, melyeket nem volna szabad, avagy amellyel a kémnek akaratlanul is értékes szolgálatot tesznek.

A kémek és megbízóik leggyakrabban futárok útján érintkeznek egymással.

A kémek és a hírtovábbításra használt egyének nagyon sokszor hamis írásokkal ellátva, útlevél nélkül, meg nem engedett utakon közlekednek. A mindennapi rendes életet élő embernek még álmában sem jut eszébe az a sok elképzelhetetlen módon felhasznált eszköz, amellyel a kémek jelentéseiket stb.-t az országból kicsempészik.

1. A katonai titok fogalma.

Katonai titok minden intézkedés, hír terv, tárgy, vagy bármely más olyan tény, amelynek arra nem hivatottak tudomására jutása a honvédelmet, vagy általában az állam biztonságát veszélyeztetheti — mondja a törvény —, de ebből a tág körülírásból talán nem is lehet pontos felvilágosítást adni arra a kérdésre, hogy tulajdonképen mi a katonai titok.

Hogy egy gyári, ipari adat, levelezés, rajz, vagy minta, katonai titok-e, vagy nem, mindenkor a megfelelő körülmények tekintetbe vétele mellett az illetékes katonai hatóság állapítja meg aszerint, hogy az magasabb szempontok érdekében titokban tartandónak minősítették-e, vagy nem.

Katonai titoknak minősítettnek pl. alábbiak:

a) fővárosban, vidéki városokban, községekben milyen laktanyák és katonai épületek, stb. vannak;

b) egyes laktanyákban milyen katonaság van és kb. mennyien lehetnek ott;

c) községekben milyen katonai alakulatok vannak;

d) milyen gyakorlatokat végeznek a katonák és milyen vidéken (gyakorlótereken);

e) hol vannak katonai gyakorló és repülőterek;

f) levante kiképzések (létszám, gyakorlatozás);

g) milyen városokban, az ország mely részeiben milyen gyárak vannak;

h) valamely helységben a gyárak közül mennyi dolgozik hadimunkán, háború esetén mely gyárak dolgoznak a hadsereg részére;

i) gyár létszáma, munkaideje, nagysága,

j) mit gyártanak a gyárak és miből mennyit, stb.

Mindenki láthatja a laktanyákat, láthatja a katonákat gyakorlatozni. Ismerheti a városban levő gyárak nagy részét. Egyes alkalmazottak tudhatják — hacsak hozzávetőlegesen is — saját gyáraik létszámát. Sokan minden bizonnyal abban a tévhitben élnek, hogy miután ezt más is tudja és látja, így hát

ez köztudomású lehet és nem gondolnak arra, hogy aki az ilyen nyílt, vagy nyíltnak látszó és általánosságban ismertnek vélt adatokat másokkal közöl, vagyis illetékteleneknek tudomására hoz, könnyen odajuthat, hogy ezért a honvéd ügyészség felelőségre vonja. Ne tárgyaljon tehát illetéktelen személyek előtt ilyen kérdésekről senki, mert felelőségre vonás esetén nem lehet védekezni arra való hivatkozással, hogy nem tudhatta, hogy ez katonai titok, mert ezt más is láthatta, más is tudta, stb.

2. Az állam területén dolgozó kémek munkája.

A háborúban az állam igénybeveszi összes hatalmi tényezőit, amelyek politikai, gazdasági, katonai és erkölcsi jellegűek.

A hadvezetőség célja, hogy lehetőleg minden hatalmi tényezőjének minőségével és mennyiségével, térben és időben meglepje az ellenséget.

Az ellenséges hírszerzés célja ennek megfelelőleg tehát, hogy e meglepetési lehetőségeket felderítés útján lehetetlenné tegye.

Az ellenséges hírszerzés tehát az állam összes hatalmi tényezőire, vagyis az állami és társadalmi élet minden szervezetére kiterjed.

Miután az államon belül már békében minden a háború eshetőségére van beállítva, állíthatjuk, hogy az összes hatalmi tényezőire kiterjedő ellenséges hírszerzés mindig katonai vonatkozású.

Már békeidőben gyűjtik a szomszédos, vagy ellen' séges ország határmenti és beljebb eső részeiről a kívánatos adatokat.

3. Mily természetű adatok iránt érdeklődhetnek a kémek?

a) Az államnak más államokkal kötött politikai, gazdasági és katonai szerződésai,

b) a külkereskedelmi mérleg bizonyos adatai,

c) csapatok és helyőrségek létszáma, felszerelése, szervezete, elhelyezése, kiképzése, ruházata, stb.,

d) a hadsereg mikénti kiegészítése,

e) sorozások eredményei, bevonulások, fegyvergyakorlatok, stb.,

f) a katonai befolyás eszközei a közoktatásban, kiképzési módszer a hadseregben,

g) nevelés az iskolában, a katonai szolgálatot megelőző és követő nevelés az iskolán kívül,

h) kikötők, vasúti állomások berendezése, távíró, távbeszélő hálózati vonalak vázlata,

i) hadseregnek szállított felszerelési tárgyak, hús és élelmiszer mennyisége,

j) az állam szükséglete ruházatban, ételmezésben, stb., stb.,

k) határmenti községek hangulata,

l) általában az állam városainak, községeinek vagyoni és gazdasági helyzete,

m) népmozgalmi és egyéb ipari statisztikai adatok gyűjtése, gazdasági, természeti, vegyészeti dolgok, műszaki találmányok, az állam vagyoni helyzete,

n) mindenféle (tehát nemcsak hadi) ipari üzemek berendezése, teljesítőképessége, megrendelése, kivitele és behozatala, vagyoni helyzete, stb.

o) társadalmi egyesületek működése.

4. A hadianyaggyártás és gyártási titkok megszerzésének eszközei lehetnek;

- a) Eredeti iratok és tárgyak,
- a) iratok és tárgyak fényképmásolatai, vagy kézimásolatai,
- b) iratok tartalmi kivonatolása!,
- c) részrajzok és laboratóriumi jegyzetek,
- d) gépírás alá rakott papírok,
- e) indigó nélküli másolatok,
- f) másolópapírok (indigók),
- h) részletfeljegyzésekről és fogalmazványokról papírdarabok, avagy jegyzeteket stb. tartalmazó szét-tépett papírseletek (ezek — ha fáradságos munkával is — összerakhatók),
- i) bizalmas ügyekről szóló levelezés, részleges adatokat tartalmazó iratok, számlák,
- j) elégetett iratok el nem morzsoltt, elszenesedett maradványai, valamint új, illetve kétszer még nem futott gépírószalagok,
- h) hallomás (beszélgetések kihallgatása közvetlenül, távbeszélőn, rádióon, vagy távírószalagok, stb.) útján, vagy besúgók által vett értesülések.

5. A kémek hírszerzési módszerei általában.

A kémek számára még a hallomás útján szerzett legjelentéktelenebb adat is értékes.

A kémek szükség esetén álruhát (katonaruhát és más fel nem tűnő — környezetüknek megfelelő — öltözetet) is viselnek.

Sokszor saját honvédségünk, rendőrségünk tisztí és legénységi egyenruháját is magukra öltik.

De magukra öltenek más egyenruhákat is, mint pl. pénzügyőri, vasúti és postás stb.

Előfordulhat, hogy megszerzett behívójeggyel kémek más helyett katonai szolgálatra bevonulnak.

A kémek sokszor magasabb parancsnokokra és magasabb állású egyénekre való hivatkozással akarják elérni, hogy a maguk részére protekciókat biztosítsanak, avagy ezek hangsúlyozásával maguk iránt bizalmat keltsenek.

A kémek, laktanyák és gyárak közelében helyezkednek el és különös előszeretettel látogatják azokat a korcsmákat, ahol gyári alkalmazottak és katonák fordulnak meg.

Italt és ételt fizetnek, mely megvesztegetést céloz. (A kémek számolnak azzal, hogy a legtitoktartóbb ember is fecsegővé válhat ittas állapotban, az alkohol hatása alatt.) Iparkodnak megtudni egyes egyének gyengéit, szenvedélyeit, szokásait, stb., hogy ezen keresztül bizalmukba férközhessenek.

Anyagi gondokkal küzdő egyéneknek kölcsönt szereznek, vagy nyújtanak.

A nőbarát férfiakat és a könnyűvérű nőket megfelelő módon hálójukba kerítik.

6. A kémek magatartása.

Munkájuk megkezdésénél nagyon óvatosan indulnak el. Magatartásukban iparkodnak úgy viselkedni, hogy feltűnést ne keltsenek.

A kémek tisztában vannak azzal, hogy egy bal-lépésük végzetes lehet számukra.

A kém helyzete nem könnyű. Működési területén bizalmat kelteni maga iránt, magát társadal-

milag hasznossá tenni, helyzet-tanulmányt végezni, ismeretségét céljának megfelelően fejleszteni, minden kém törekvése. Ha adatokhoz jut, vagy kérdéseire megkapja a kívánt válaszokat, akkor is iparkodik közömbösen és egykedvűen viselkedni, mintha nem érdekelné különösképen a dolog.

A kém a legmesszebbmenőkig óvatos, éppen ezért nagyon kell vigyáznunk. Éberem kell figyelnünk a körülöttünk folyó életet, mert a mindenre elszánt és jól felkészült kém magatartása nagyon könnyen megtevesztheti környezetét.

7. A kémek magánélete.

Magánéletében a kém a legtermészetesebb magatartást tanúsítja. Iparkodik a polgári életben mindig abba a környezetbe beleilleszkedni, ahol dolgozni akar.

Magasabb osztálybeliekkel kapcsolatot tartó kém klubokba, kávéházakba stb. jár. Vacsorákon, összejöveteleken, zenedélutánokon, felolvasásokon és színházakban rendszeren megtaláljuk, egyszóval a jól szituált társadalmi körhöz tartozóak szokásaival él. Itt alkalma nyílik a magasabb rangú katonai és polgári személyekkel a meghittebb érintkezést kimélyíteni és azokkal barátságot tartani.

Egy másik, a *középosztály keretén belül* dolgozó kém már szerény, otthonülőbb, avagy kávéházba járó, csendes magatartású sakkjátékos lehet, esténként egy-két barátjával sétálgat, olykor-olykor elmegy a vendéglőbe is, de vigyáz arra, hogy túl sok italt ne fogyasszon és józanságát megtartsa.

Aki pedig *gyarak munkásai között* keresi feladatának elvégzéséhez a szükséges kapcsolatot, teljesen azokat a szokásokat veszi fel, mellyel beleilleszkedik abba az életmódba, melyben a környezetbeliek élnek. Állandóan közöttük mozog, velük korcsmázik, egyszerű helyen lakik, egyszerűen öltözködik, nem keres fel olyan jobb helyeket, amelyeknek árai nem állnak arányban állítólagos jövedelmével, vagy keresetével. Iparkodik bejutni gyarakba, ott akár a legnehezebb munkát is vállalja.

Bár az államok rendszerint olyan megbízatással küldik kémeiket egy másik országba, mely megbízatás saját társadalmi helyzetüknek és képzettségüknek megfelel és ahhoz simuló, mégis vannak kivételek.

Előfordult például, hogy egy hadianyaggyárban dolgozó kém, aki a legnehezebb kubikus munkát végezte, saját hazájában százados volt s egyben a hírszerző osztálynak egyik legügyesebb tagja. Feladata azonban oly kényes természetű és nagyfontosságú volt, hogy egy egyszerűbb hírszerzőjük nem igen tudott volna eredményt elérni. A hadiüzemekben azonban senki sem sejtette, hogy ez a munkás egy magasabb képzettségű úr, mert teljesen felvette a munkások szokásait és abban a szerepében oly egyszerűen tudott élni, hogy mindenki a faluról jött földműves embernek nézte.

A munka, melyet végrehajtott, tényleg magasabb képzettséget kívánt, de a hibát mégis elkövette és ezáltal sikerült őt az utolsó pillanatban leleplezni. (Ezen munkáját a 48-ik oldalon megírt példában olvashatjuk.)

8. A kémek érintkezése az általuk beszervezettekkel.

A kém nagy körültekintéssel dolgozik, míg magának egy, vagy több segítőtársat beszervez. A kémek nagy súlyt helyeznek arra, hogy kilétükről minél kevesebben tudjanak és a további beszervezések rendszeresen úgy folynak, hogy az általuk beszervezett hazaárulók ugyancsak beszerveznek maguknak olyan egyéneket, akik híryanagot juttatnak nekik (amit azután ők továbbítanak megbízójuknak), de ezen beszervezettek már magáról a kémről, illetve annak kilétéről nem tudnak. Egész közömbösnek látszó üzenetek, táviratok stb., sokszor meglepő dolgokat tartalmaznak, ha azokat sikerült elfogni és megfejteni.

Letelepített kémeknél az érintkezés lehetősége nem okoz ugyan nehézséget — mert jóllehet, ha a kém valamely üzletággal fedi tulajdonképeni tevékenységét, az általa beszervezett minden feltűnés nélkül és bármikor betérhet hozzá mint vevő (fűszeres, fodrász, stb. üzlet) —, mégis kerüli a gyakori találkozást, mert az előbb-utóbb nyomravezető lehet.

A kém mindig számol azzal, hogy őt vagy beszervezettjét leleplezik. Ha őt fogják el és az általa beszervezettekről a hatóság tudomással nem bír, önként nem szolgáltatja ki, mert így saját államának értékes szolgálatot teljesítő egyént vagy egyéneket hagy hátra, akik utódjának munkájába folytatólag kapcsolódhatnak bele. Ha azonban történetesen az általa beszervezettet fogja el a hatóság, ő még idejekorán elmenekülhet. A kémek az általuk beszervezetteket

figyelik s azoknak majdnem minden lépéséről tájékozva vannak.

Sajnos, de a gyakorlat azt igazolja, hogy a megvédt emberekben nincs lelkielő ahhoz, hogy bejelentésüket rögtön megtegyék, amikor azon hibára ráeszméltek, hogy tulajdonképpen egy kém karmai közé jutottak. Inkább tovább vergődnek és botladoznak a megvetendő szolgálat szennyes sikátorai-ban. Többször előfordult, hogy olyan beszervezett kémeket (hazaárulókat), akik már nem voltak használhatók, megbízóik saját jó hírük és biztonságuk növelésére a hatóságnak kiszolgáltatták.

A kémek mindig megtalálják a módját annak, hogy az általuk beszervezettről terhelő bizonyítékokat szerezzenek, amellyel az illetőt kézben tudják tartani. Egy példát kívánok itt felemlíteni.

Egyik hadianyaggyárba sikerült egy idegen állam kémjének magát felvétetni. A hadianyaggyárban dolgozó munkások közül szerzett egy segítőtársat, aki őt a munkavezetőjénél mint „falubelijét” beajánlotta. Ügy munkakönyve, mint egyéb igazolványai és okmányai hamisak voltak, ezt azonban a gyárban nem tudhatták. Három hónapi szorgalmas munkája után a saját államának hírszerzői (kémei) további működésbe léptek vele, a kapott utasítások alapján. Az egyik éjjeli őrnök egy délutáni borozgatás közben enyhén ható mérget keverték az italába. (Az éjjeli őrnök beadott por kb. 8—10 napra tette őt gyengélkedővé, amivel a dolgozó állam kémirodája tisztában volt.) Ennek hatása közvetlenül szolgálatba lépése előtt mutatkozott. A gyárban bent dolgozó kém erről már tudott s úgy intézte a dolgát, hogy abban az időben, amikor az éjjeli őrnök jelentkezni kellett volna,

a portán tartózkodott. A főmérnöknél ajánlkozott, hogy amíg az éjjeli őr beteg, ellátja a szolgálatot. Miután rendes és szorgalmas embernek ismerték meg, be is állították erre a szolgálatra. Most kezdődött azután a tulajdonképeni aknamunka.

Hatodik napon egy, az ellenséges kémiroda által régebben beszervezett fényképész, kit már teljesen kiszipolyoztak és nemcsak hogy további értékes szolgálatot nem vártak tőle, de meg is akartak tőle szabadulni, azt az utasítást kapta, hogy este pontosan milyen időben és hol hatoljon be a gyár területére. Eligazították azzal, hogy ott bent várja már valaki, akinek vezetése mellett több fényképfelvételt kell készítenie. Nagy összeget ígértek azért, ha ezt végrehajtja. Mivel a fényképész nem nagyon hitt nekik, mert hiszen máskor is lényegesen kevesebbet kapott a beígért összegnél s ezt meg is említette, megnyugtatósára 500 magyar pengőt adtak neki előlegképen azzal, hogyha a feladatot végrehajtja, tízszer annyit kap. Ez elkábította és a feladatot vállalta, de nem sejtette azt, amit megbízói már tudtak. Ugyanis tőle megszabadulni akarván, őt szemelték ki áldozatul, mert mint majd láthatjuk, erre a buktatásra nagy szükség volt, hogy a gyárban dolgozó kém további feladatait elvégezhesse, ők nagyon jól tudták, hogy az 500 pengőn kívül már nem kell fizetniök semmit, viszont az 500 pengő befektetés részükről nem mutatkozott veszteségnek, mert ezen befektetés sokkal nagyobb hasznot jelentett nekik. (Legalább is akkor így gondolták!)

A jelzett időben a fényképész be is ugrott a falon. Ám mi történt? Az éjjeli őr, ki nem volt más, mint az esetről már előre és tervszerűen eligazított kém,

galléron fogta a beugrót és bevitte a portásszobába azzal, hogy jelentsék ezt az esetet a gyárban lakó főmérnöknek. (Az éjjeli őrszolgálatot teljesítő kémet a fényképész nem ismerte.) A főmérnök azonnal értesítette a hatósági szervet. Motozáskor fényképezőgépet és filmtekercseket találtak az előállítottnál, aki először konokul hallgatott, majd másfél óra múlva — a keresztkérdések tüze alatt — megtört és töredelmesen bevallott mindent.

Az éjjeli őr dicséretet, fizetés javítást és külön jutalmat kapott, sőt éber szolgálatának jutalmául megtették ellenőrző éjjeli őrnek. Ez nagy öröm volt a megbízók körében, mert hisz az volt minden céljuk, hogy megbízzottjuk éjjeli őr legyen.

Az éjjeli őr rendes ellenőrző idején túl, többször hosszabb időt töltött a telepen s ezt azzal indokolta a főmérnöknel, hogy hol itt, hol ott gyanús zörejeket stb. hallott és azt figyelte. A főmérnök erre egyszer és mindenkorra felmentést adott neki a kötelező idő betartásától; körútja után nem kellett jelentkeznie a portán, hanem úgy járhatott és kelhetett a telepen, ahogy akart. Így azután feltűnés nélkül, esténként behatolhatott az egyik nagyon fontos hadimunkákkal dolgozó üzembe — az ajtókhöz álkulcsai már voltak — és a munkában lévő hadianyagról esetről-esetre fényképfelvételeket (kellően betakart nagy láda alatt magnézium fény mellett), jegyzeteket, stb. készített Rohamosan közeledett feladatának elvégzéséhez, azonban bármennyire is elővigyázatos, óvatos és tervszerű volt a munkája, mégis elbukott.

A kémelhárító szervnek gyanús volt, hogy ugyanakkor, amikor a többi éjjeli-őrnek csak időközönként voltak jelentései, ennek az új éjjeli-őrnek állandóan

és éjt-éjt követően volt valami észrevétele, ami szükségessé tette, hogy a gyártelepen időn túl tartózkodjék. Napokon és éjszakákon át figyelte az éjjeli őr, s mikor meggyőződött arról, hogy a belépési tilalommal megjelölt helyiségbe behatolt, ott hosszabb ideig tartózkodott, másnap nyomon követte minden lépését és megállapította, hogy kikkel érintkezik. Ezt követő éjszakán nevezett éjjeli őr rendes körútját végezte, s ez így ment négy éjszakán át. Az ötödik éjszakán azonban megint behatolt a műhelybe. Mikor onnan kijött s a műhelytől távozni készült, élesfényű villanylámpa világított rá és egy harsány „Kezeket fel!” kiáltást hallott. Meglátta a rámeredő revolvért és a tettenérés váratlansága annyira meglepte, hogy szinte megkövülten állott. A szökést meg sem kísérelte és felemelt kezekkel érkezett a portási szobába, majd az oda hívatott főmérnök jelenlétében megtartott motozásnál előkerült az éjjeli bunda zsebéből egy 3000 pengő értékű fényképezőgép, négy filmtekercs és jegyzetnoteszek a műhelyben kiírt feljegyzésekkel. A terhelő bizonyítékok megvoltak. A filmeket hatóság jelenlétében előhívták s azok minden kétséget kizáróan igazolták, hogy az azokon lévő és hadimunkákról készült felvételek a műhelyben magnéziumfény mellett készültek. Az elfogott kém nem is tagadott. Ezen kívül sikerült még lefogni egy letelepedett kémemet is, akihez ő az esetenkénti adatokat továbbítás céljából beszolgáltatatta. A kém bevallása szerint még csak két éjszakára lett volna szüksége és azután eltűnt volna működési területéről, mint aki jól végezte a dolgát.

Ez a példa mutatja, hogy mily ügyesen, kiszámítottan, de egyben lelketlenül is dolgoznak a kémek.

Ezzel a példával rámutatni kívántam arra is, hogy miként szolgáltatták ki a hálójukba került megtévedt magyar fényképészt, hogy további eredményes munkájuknak alapkövét ezzel lefektessék.

Jólétet és egy életet biztosító anyagi lehetőséget mindig ígérnek, de ha már valakit sikerült beszerezni, csak addig tartják, míg nekik értékes szolgálatot teljesít. Ha aztán kihasználták és nem tudják, vagy nem akarják tovább tartani, lelkiismeretfurdalás nélkül adnak túl rajta. *Gondolkozzon mindenki, aki ezt a példát elolvasta és akkor tudni fogja, hogy adandó esetben — amikor is egy megkörményezésnek lenne kitéve — mi a kötelessége.*

Figyeljük meg a környezetünket, hogy szükség esetén az illetékes szervezetet tájékoztatni tudjuk és azoknak a segítségükre lehessünk. Ne hagyja magát bűnös pénzeztől soha senki elkábítani, mert az börtönbe juttatja az eltévelyedetteket. Akármilyen nehezek is legyenek valakinek a megélhetési viszonyai, inkább egyen fekete kenyeret, de becsülettel, mint fehérret becsstelenül,

9. Gyanús jelenségek, melyekről a kémek felismerhetők.

Bár a kémeket nehéz felismerni, mégis vannak olyan gyanús jelenségek és körülmények, melyekből kémgyanúra lehet következtetni. Ilyenek:

1.) aki feltűnően keresi katonák, vagy olyan egyének ismeretségét, barátságát, akik bizalmas katonai, ipari, kereskedelmi, gazdasági, politikai stb. fontos helyeken vannak beosztva s ezeken a helyeken bizalmas és fontos iratokat, rajzokat kezelnek

2.) aki katonai elhelyezési körletekbe, irodákba, valamint gyárüzemekbe mindenáron be szeretne jutni s oda engedély nélkül, vagy tilalom ellenére beférkőzik;

3.) aki elfogadható indok nélkül katonai táborokat, repülő-, gyakorló- és löterekeket keres fel, gyárüzemek körül ólálkodik s általában katonai célokat szolgáló berendezések körül járkal;

4.) aki olyan üzemekkel iparkodik kapcsolatot teremteni, melyek katonai célt szolgáló és nem nyílt tárgyakat gyártanak, vagy aki honvédelmi gyártmányok őrzési, tárolási és általában holléti helyéről tudakozódik;

5.) aki hivatásától, vagy foglalkozásától távol álló katonai vonatkozású ügyeket, munkakörén kívül eső és reá egyáltalán nem tartozó dolgokat akar megtudni, azokba betekintést igyekszik szerezni, vagy ilyenek iránt állandó érdeklődést mutat;

6.) aki fontos üzemekben vezető szerepet vivő egyének ismeretségét keresi;

7.) aki az üzemből, munkahelyről engedély nélkül bármit is kivinni szándékozik;

8.) aki munkában lévő rajzok iránt érdeklődik, vagy arról feljegyzéseket csinál, holott erre semmiféle jogcíme nincs;

9.) aki bizalmas rajzról az engedélyezettnél több másolatot akar csináltatni, vagy ily másolatokat magánál jogtalanul megtart;

10.) aki idegen íróasztalon, szekrényben stb. kutat;

11.) aki titkos iratokba, rajzokba stb. akar betekintést nyerni;

12.) aki engedély nélkül bármiről jegyzeteket készít;

13.) aki tiltott helyekre fényképezőgépet akar becsempészni, vagy tilalom ellenére fénykép felvételt akar készíteni;

14.) aki a kiadott rendelkezéseket bármilyen formában ki akarja játszani és az óvórendszabályokat előírás ellenére elmulasztani törekszik, vagy mást azok felületes betartására rávenni iparkodik;

15.) aki feltűnően óvatos, a nyilvánosságot titokzatosan kerüli, ismerőseit meg nem nevezi és gyakran rejtett utakon jár;

16.) aki kémkedési ügyben valamilyen formában már kémgyanússá vált, vagy aki gyakran érintkezik egyéb más gyanús és kétes elemekkel;

17.) aki nevét, foglalkozását, lakóhelyét több ízben változtatja;

18.) aki lakásbejelentő lapján hamis adatokat ad meg;

19.) aki az ország határát anélkül, hogy hivatása, vagy foglalkozása azt indokoltta tenné, gyakran átlépi. Belföldön gyakran utazik és jelentkezési kötelezettségeinek nem, vagy nem megfelelő módon tesz eleget;

20.) aki mint külföldi honos a határt jogtalanul akarja átlépni, vagy azt már többször átlépte;

21.) aki csempészéssel foglalkozik és gyakran jár át szomszédos államokba;

22.) aki hamis igazolványokkal rendelkezik;

23.) aki ismeretlen módon nagyobb és homályos eredetű pénzüsszeghez jut, jövedelméhez mérten aránytalanul sok pénze van, feltűnő módon, de keresetével össze nem egyeztethetően költekezik.

24.) Olyan férfi, de leginkább nő, aki különös előszeretettel keresi tiszték társaságát, hadiüzemekben dolgozó tisztviselők és egyéb alkalmazottak ismeretségét, barátságát és mindenáron azok bizalmába akar férközni, ugyancsak a gyanús jelenségek közé sorolható.

10. Védekezés a kémek munkája ellen.

Az ipari és gazdasági kémkedés nemcsak katonai, hanem nemzetvédelmi és gazdasági vonatkozásban is súlyos károkat okoz. A németek — akiket jó üzletembereknek ismerünk — kiszámították, hogy az entente ténykedés a Leverkuseni festékműveknek 800 millió márka kárt okozott egy év alatt.

Katonai vonatkozásban a károkozás sokkal súlyosabb, mert nemcsak pénzről, de az állam biztonságáról és emberéletről is szó van.

Minden állam iparkodik a károkozásnak elejét venni s ezért hathatósan kiépített kémelhárító szervezetet tart fenn. Az elhárító szerveknek eredményes működése azonban csak akkor érhet el teljes sikert, ha ebben a szolgálatukban segítségükre van az egységes nemzet.

A kém felismerni nehéz, mert nem dolgozik nyíltan, szándékait, céljait nem tárja fel és orvul, csellel iparkodik másokat megközelíteni. Az a terület, melyen dolgozik, megnövekszik az ott folyó élet jelenségeivel s ezért csupán általános támpontok szolgálhatnak útmutatásul. A kém felismerése, rendszeren oly tettekből és jelenségekből adódik, melyek

a szokottnál eltérnek és *ésszerűen* nem indokolhatók. *A kémkedés lehetőségét a legcsekélyebb mértékre kell szorítanunk. Ezt azzal érhetjük el, ha mindenütt bevezetjük a szükséges óvrendszabályokat.*

A szorosan vett ipari kémkedés elleni védekezésre, mely a gyárakban szükséges óvrendszabályokat tartalmazza, részletesen a IV. fejezet 3-ik pontjában térek ki.

Azonban ne csak a gyáraknál, üzemeknél és egyéb ipari vállalatoknál tartsuk be az óvrendszabályokat, hanem minden vonalon, tehát: állami-, városi-, járási-, községi-, és egyéb hivatalokban, valamint magánirodákban stb. is.

Mindenki saját érdekeit és ezen belül a nemzet egységes érdekét védi meg, ha a kémkedés lehetőségét meggátolja. Nemcsak a gyártási eljárás lehet titok, hanem az átadott anyagmennyiség, a szállítási idő, a szállítások szabályos ismétlődése, az átvételi helyek és különböző cégekkel való összeköttetések is. Különféle adóhivatalokban vezetett nyilvántartások, vámhivatalokban, szállítási vállalkozóknál kezelt fuvarlevelek, bankokban devizaigénylések, stb., stb., mind értékes támpontokat nyújthatnak bizonyos vonatkozásban a kémek számára.

Mindennemű bizalmas iratnak, levelezésnek akkor helyes a kezelése — és célszerűsége mellett a legbiztosabb is — ha azt úgy kezeljük, mint ahogy a pénzt. Irodák, hivatalok munkarendjének szabályozása, levélbeni megkeresések megvizsgálása felette fontos; rajzoknak, jegyzeteknek magánlakásba vitele aggályos. A kémek elleni védekezés céljából alkalmazott rendszabályok csak akkor lesznek hatásosak, ha azt mindenki komolyan fogja fel, átérzi azok

fontosságát, nem érzékenykedik és nem érzi személye elleni bizalmatlanságnak azt, ha ilyen óvó-rendszabályokat vezetnek be. Csak a nemzet egységes összefogásával lehet megvédeni a Haza érdekeit. A hazafias szellemben való nevelés és az ily alapon összeválogatott alkalmazottak: a legjobb előzetes rendszabályok.

Nekünk magyaroknak még egy hatásos elhárító szabályt kell elménkbe vésnünk és ez az, hogy hivatali dolgainkról sem illetékteleneknek, sem a nyilvánosság előtt ne beszéljünk. Szokjunk le végre könnyelmű közlékenységünkről, amely már oly sok kárt és kellemetlenséget okozott nekünk.

Hivatali s általában elfoglaltságunkkal kapcsolatos dolgok munkahelyre valók, társaságban mindig van módunk más tárgykőről beszélni. Te-kintélyünk egyáltalán nem fog gyarapodni akkor, ha a társaságban hivatalos, szolgálati s ehhez hasonló dolgokat szellőztetünk.

Ha tudomásunkra jut, hogy valaki olyan adatokról beszél, melyek a nyilvánosságra egyáltalán nem tartoznak és azoknak hangoztatása nemzetvédelmi szempontból aggályos, figyelmeztessük az illetőt arra, hogy ilyen és hasonló természetű kérdésekről ne beszéljen, mert azokról a kémek tudomást szerezhetnek, de meg azok közlése tilos is.

A kémek munkája elleni védekezésnek egyik legfontosabb tényezője: a hallgatás.

III. FEJEZET

Nők a kémkedés szolgálatában.

Vigyázz! Nők is kémkednek!

A kémszolgálatban álló nők minden rendelkezésükre álló eszközt felhasználnak céljaik eléréséhez. Munkájukban veszedelmesen, kíméletlenül dolgoznak. Ha kell és másképp eredményt elérni nem tudnak, mindazt nyújtják, amit egy nő nyújthat, avagy éppen a megközelíthetlenség megjátszásával fonják hálójukba azt a férfit, akit munkájukban felhasználni kívánnak.

Mindig a férfi egyéniségének megfelelően alkalmazkodnak.

Legyünk elővigyázatosak!

Tegnap mint egy megközelíthetetlen komoly dolgozó nő alakításában végezte munkáját egy katonai kórházban.

Ma mint egy előkelő társaság legkörülrajongottabb kedvence iparkodik a hódoló politikus és magasabb beosztásban szerepet vivő egyénektől a neki fontos hírt gyűjteni.

Holnap mint egy szerény és naiv virágárusleányka ott sűrűg-forog ahol katonák, ipari munkások bizalmába férkőzhet és éppen tetetett naivságával juthat értékes adatokhoz.

Nők a kémkedés szolgálatában.

A vélemények itt megoszlanak, mert vannak akik azt mondják, hogy a nők nem képesek a rájuk bízott feladatot elvégezni, mert női tulajdonságuknál fogva legtöbbször az a hibája, hogy nem szeret ismeretlenségben maradni; már pedig a kémiszolgálat megköveteli a teljes névtelenséget. Kevés nő olyan erőslelkű, hogy nap mint nap bátran szembe tudjon nézni a mindenütt reáleselkedő halállal. A nő lelkiélete sokkal bonyolultabb mint a férfié, mert ellentétben a férfiakkal, akik a tényekre támaszkodnak és ridegebben ítélnék, a nő lelkében sokkal több konfliktus keletkezik és ez már nem egyszer vezetett tragédiára. Kétségtelen, hogy a nők kémkedésénél egyik fontos tényező az erotika. Sokszor megesett, hogy halálosan beleszerettek azokba a tisztékbe, akiktől a titkokat meg kellett volna tudniok, vagy azokba az egyénekbe, akiknek megfigyelésére ki voltak küldve,

A romlott nőszemélyeket sokszor alkalmasabbnak találják kémiszolgálatra, mert az ő elképzelésük szerint az ilyen szolgálat bizonyos társadalmi emelkedést jelent és úgy érzik, hogy bizonyos tekintetben ezzel a szolgálattal jóváteszik eddigi hibáikat és bűneiket.

Egy katonai kémkedésről írt könyvben az író

viszont amellet tört lándzsát, hogy a nők a kémkedés szolgálatában kitűnően használhatók, úgy a tisztességes társadalomban élők, mint pedig a romlott nők, mégpedig azért, mert fellépésük és szereplésük nem kelt gyanút s olyan alkalmakkor is fel tudják deríteni a titkokat, amikor a férfiak tudománya csődöt mond.

Ha a hírszerzés és kémkedés történetében lapozunk, olvashatjuk, hogy a női kémek között egészen meglepő kivételek vannak s jobb társaságba tartozó nők néha egészen kitűnő eredményeket érnek el Ezeknek módjuk van ismerőseiket feltűnés nélkül kikérdezni, vagy kihallgatni. A nőt erre a szolgálatra sokszor szerelme, sokszor gyűlölete, vagy pedig a hazaszeretet indítja.

Az 1914—1918. évi világháború folyamán mindkét hadviselő fél részéről rengeteg nő szerepelt a kém szolgálatában. Az entente már a világháború elején külön iskolákban képezte ki a kémnőket. Az entente részéről a háború első évében kb. ezer kémnő dolgozott, ezek között volt: 2 nagyhercegnő, 14 hercegnő, 47 grófnő, arisztokraták, miniszterek, követek, nagynevű politikusok feleségei és leányai, gyárvezetők feleségei, fontosabb tisztséget betöltő egyének feleségei, tisztviselőnők, kereskedőnők, elárúsítónők, manekenek, árukihordónők, munkások feleségei, gyári munkásnők, takarítónők és romlott nők, különösképen píncérnők és artistanők, koldusnők, ügynöknők.

Céljainak eléréséhez a nő — ha kell —, odaadja szerelmét, hullatja könnyeit és elkövet a helyzetnek megfelelően mindent. Ha kell, attól sem riad vissza, hogy pisztolyt használjon, vagy a méreg gyilkos eszközeit alkalmazza.

Ha például ma találkozunk egy csillároktól ragyogó teremben egy feltűnő szépségű nővel, akit az első pillanattól mindenki körülrajong, nem tudhatjuk, hogy a közelmúltban nem mint komoly dolgozó nő élte-e napjait, pl. mint ápolónő egy katonakórházban, vagy nem fog-e felbukkanni a közeli jövőben mint egy mulatóhely megigéző táncosnője, avagy mint szerény virágáru slány.

Soha nem tudhatjuk, hogy kivel állunk szemben» Természetes, hogy a kémnő is beleilleszkedik abba az életmódba, amelyben munkájának elvégzésénél a maga részére a terepet megválasztotta.

Fontos, hogy könnyen barátkozó nőkkel szemben is a legmesszebbmenő óvatosságot alkalmazzuk.

Szokjunk le arról, hogy feleségünk, hozzátartozóink, ismerőseink, beosztottjaink előtt rájuk nem tartozó dolgokról beszéljünk.

A nő, szerelmét is beállítja a kémkedés szolgálatába és nagyszerű színészi képességgel csak addig játsza a szerelmes nő szerepét, amíg célját eléri. Utána minden lelkifurdalás nélkül kacag annak a férfinak a 'sszemébe, akit magába bolondított. Ha másképp nem megy, jelenetet rögtönöz és ezen a jogcímen hagyja ott a férfit. S miért? Csak azért, mert szabadonmozgó életében nincs rá tovább szüksége és további munkájában semmiféle lekötöttséget nem akar gátlásként tudni. Hány esetben előfordult, hogy ilyen nők miatt férfiak lettek öngyilkosok, nem tudván, hogy tulajdonképpen ki is volt az a nő. Pedig, ha egy kicsit jobban megfigyelték volna a nő magatartását és viselkedését, rájöhettek volna,

hogy milyen megalázott szerepük volt a kémnő életében.

A kémnő nem mindig magával a kiszemelt férfival köt kimélyített barátságot, akitől adatokat kell megtudnia, hanem annak barátjával, vagy éppen fele' ségével. Ezért tehát ne beszéljünk otthon még a legjelentéktelenebbnek látszó hivatalos dolgainkról sem, mert a kémek életében minden kis részadat értéket jelent, melyet azután mozaikszerűen egybe gyűjtenek és végeredményben értékesen tudnak felhasználni.

A nők kétféle módon végezhetnek szolgálatot a kémkedés terén. Az egyik módja az, amikor magát a kémnőt küldi ki saját állama, a másik pedig, amikor az állam erre a célra kioktatott, jömegjelenésű, megnyerő modorú és pénzzel bőven ellátott férfikémet küld ki, aki azután a kikémlelendő államban nőket szervez be magának és kémszolgálatra használja fel őket. (Lásd „Kémtörténetek”-nél.)

Működési területükön a kémnők olyan férfiakal keresnek kapcsolatot, akiről tudják, hogy szentimentális természetű, könnyűvérű nőbarátok, mert ezeket könnyebben meg tudják nyerni a maguk számára.

Összeköttetések révén az ily — saját állambeli — hírszerzésre vállalkozó nők iparkodnak bekerülni hadianyaggyártással foglalkozó üzemekbe, ahol vagy mint irodai munkaerők, vagy mint gyári munkásnők dolgoznak.

Tény az, hogy egy jól megválasztott és szolgálatra beállított kémnő sok értékes adathoz juthat, amit egy férfikémnek megszerezni sokkal körülményesebb, vagy talán éppen lehetetlen lenne.

Lássunk egy-két gyakorlati esetet a kémnők «létéből.

Kémtörténetek kémnőkről:

1.) Varia Jenssen.

Dán nemzetiségű bárónő, a kémszolgálatnak egészen eredeti módszerét alkalmazta. Francia szolgálatban állott. Rendkívüli szépségű nő volt és éppen ezért esett rá a Deuxième Bureau (a francia hírszerzőiroda hivatalos neve) választása, mikor egy igen veszedelmes német kémeket kellett leleplezni, akihez nagyon nehéz volt hozzáférni, mert páratlanul ügyesen dolgozott. A bárónőnek sikerült néhány nap alatt „véletlenül” megismerkednie az illetővel, aki meghívta őt szállodájába. A bárónő Tégre „hosszas kérés” után elment a kém szállodai lakására. Bizonyos idő múlva valami ürügy alatt elhagyta a szobát és az egyik mellékhelyiségben bekente ajkait valami narkotikummal, amelynek az a tulajdonsága, hogy a másik félt hirtelen kábulatba ejti és elaltatja; előbb azonban a bárónő ellenmérget vett be, hogy mentve legyen a narkotikum hatásától. Visszatérve a szobába, az idegen egyre gyöngédebb lett hozzá, majd alig hogy megcsókolta a száját, máris elhomályosultak szemei és kábultan rogyott le az egyik székbe. A bárónő azonnal átkutatta a holmiját és igen súlyosan terhelő bizonyító anyagot talált. Mikor a kém felébredt, már a francia rendőrség őrizetében volt.

2.) Matilde Bäumlér.

Egyike volt a legérdekesebb kémnőknek. Berlini származású nő volt, aki már a Dreyfus-perben is vitt némi szerepet. Ennek a nőnek végzetes szerepe volt abban, hogy egy német utászhadnagy, Helmuth Wessel a lejtőre jutott és végül is a francia kém-szolgálat ügynökévé vált. Az egyik francia ügynök Kölnben bemutatott neki egy ízben egy francia nőt, akiről hamarosan kiderült, hogy nem más, mint Matildé Bäumlér, akit a kémvilágban Mademoiselle M. B.-nek ismertek. Wessel hadnagyot a nő úgy behálózta, hogy már ebben az időben kiszolgáltattott neki titkos katonai adatokat és okmányokat. Mikor bűne kiderült, külföldre menekült, de a külföldi hatóság kiadta és előbb a thorni, majd a berlini haditörvényszék folytatta le ellene az eljárást. A nagy feltűnést keltett bűnügy azzal végződött, hogy a tisztet súlyos börtönbüntetésre ítélték. Büntetésének kitöltése után feleségül vette Matildé Bäumlert és ekkor mind a ketten Nizzába költöztek. Itt Wessel hadnagy végleg francia szolgálatba állott. Módszerük az volt, hogy a csinos asszony megismerkedett német tisztekkel, igyekezett őket rávenni, hogy nagyobb összegekben játszanak a monte-carlói kaszinóban, és ha a tisztek nagyobb összegeket veszítettek, akkor megjelent az ismeretlen jótévő, aki becsületszóra nagyobb összegeket adott nekik, kölcsön, de természetesen azzal a feltétellel, hogy ellátják őt német katonai hírekkel, adatokkal és titkos okmányokkal. Ez a jótévő Wessel volt, akinek ily módon a nő segítségével több német tisztet sikerült hálójába keríteni.

Az eddig megemlített két kémnő csak kisebb-nagyobb sikereket tudott elérni, azonban nem volt olyan egyéniségük, hogy igazi, ízig-vérig tökéletes kémnők lettek volna. Akikről a következőkben szólok, valóságos művészei voltak mesterségüknek és olyan szolgálatokat teljesítettek, amelyek egyes esetekben messze túlhaladták a férfikémek teljesítményeit.

3.) **Mademoiselle Docteur.**

A legnagyobb szabású és legeredetibb egyéniség a Mademoiselle Docteur néven ismert és emlegetett dr. Elsbeth Schragmüller volt. Berndorff, aki ennek a nőnek történetét részletesen elbeszéli, azt állítja, hogy Annamarie Lesser volt a neve és Berlinben született. Ezzel szemben tény, hogy Schragmüller westfáliai régi német lovagi családból származott.

Lássunk néhány esetet működéséből: M. Docteur 16 éves korában megismerkedett egy Karl Wynanky nevű huszárkapitánnyal, akit halálosan megszeretett. Mikor viszonyuknak következményei mutatkoztak, a szigorú apa kitiltotta leányát házából, a kapitány pedig előbb otthagyta a szolgálatot és más pályát keresett, később pedig reaktiváltatta magát és belépett a vasúti ezredbe. Minden ambíciója az volt, hogy bekerüljön a vezérkarba. Kedvese, akinek gyermeke holtan jött a világra, ezt az időt Berlinben töltötte és a kapitány támogatásából élt. Ekkor azonban váratlanul rázúdult a kapitányra az anyagi romlás: ősi birtokuk, — amelyet testvérei kezeltek — rengeteg adósság miatt újra került, a kapitány jövedelme erősen

megcsökkent, hitelezői pedig szorongatták. Ebben a válságos időpontban egyik bajtársa azt a tanácsot adta neki, hogy forduljon a „Nachrichtenbureau”-hoz (a német hírszerzőiroda hivatalos elnevezése), ahol bizonyára jövedelmező alkalmaztatást találhat, A hírszerző irodában szívesen fogadták a kapitány jelentkezését és egy Matthesius nevű úrhoz utasították, akinek Berlinben volt irodája. Az iroda tulajdonképpen gépkocsi és gépkocsialkatrész kereskedés volt, lényegében azonban polgári kémiroda, mely a hírszerző iroda felügyelete alatt dolgozott. Matthesius szívesen fogadta a kapitány ajánlkozását, aki hajlandó volt hazája érdekében kém-szolgálatra vállalkozni; kifizette adósságait, havi járandóságot biztosított neki, amelyből kedvesével együtt gondtalanul megélhetett és mindjárt munkára fogta.

Próbaképpen elküldte Parisba egy feladattal s az onnan visszatért kapitány beszámolójából látta Matthesius, hogy olyan emberrel van dolga, aki kellő szakértelemmel és hidegvérrel tud cselekedni s ezután már komoly feladatokat bízott rá.

Mikor Wynanky Parisból hazatért, kedvesét betegen találta. Ideges, hisztérikus lány volt s az orvosok sem tudták, hogy mi a baja. Állandó nyugtalanság gyötörte, maga sem tudta, hogy mit akar. Hogy az örökké nyugtalan leányt megnyugtassa, egy alkalommal, amikor Matthesius fontos és nehéz feladatot bízott a kapitányra, bevallotta a leánynak, hogy milyen foglalkozásra adta a fejét. Ekkor a leány szeme felcsillant, egyszerre izgatott lett és meg is nyugodott, majd könyörgött kedvesének,

hogy felderítő útjaira őt is vigye magával. Wynanky ebbe szívesen beleegyezett.

Hetekig úton vannak s néhány hét múlva Matt-hesius pontos rajzokat kap a Maas mentén álló francia erődökről és erdősáncokról, valamint azokról az új tábori vasútakról, amelyek még egy térképen sem szerepelnek. A feladat sikeres megoldása után a párnak Charleville-be kell utaznia, annak megállapítása céljából, hogy a Charleville—Verdun-i vonalon hol kezdődnek a tábori erődítések, hol vannak erős és hol vannak gyenge pontjaik. Ezen az úton derül ki, hogy a leánynak kitűnő a francia nyelvismerete, amit fiatal korában svájci intézetekben szerzett. Wynanky ugyancsak kitűnően beszél franciául és így ebben a tekintetben semmi aggodalomra sincs ok. A kapitány csodálkozással és örömmel veszi észre, hogy a leány kitűnően érti a vasutasok, a postások, a parasztok nyelvét és megtudja magát kedveltetni velük úgy, hogy ezek mindent kifecsegnék neki, amit akar. Közben Wynanky alaposan ellátja katonai ismeretekkel is. Svájci útlevéllal utaznak, a megadott vonalon mint növénygyűjtők, feltűnés nélkül dolgoznak.

De van a lánynak egy hatodik érzéke is. Egyik éjjel minden ok nélkül felriad, közli Wynanky-val, miszerint úgy érzi, hogy üldözik őket, tehát meneküljenek. Másnap csakugyan menekülnek, a pályaudvaron észreveszik az őket figyelő titkos rendőrt s azt, hogy ez a perronon és a pályaudvar kijáratánál rendőrörszemeket állít fel. Hirtelen elhatározással a perronon álló örszemhez fordul és annak azt mondja, hogy hívatják, mert egy veszedelmes kémnőt üldöznek és siessenek a rendőrbiztos segít-

ségére. A két őrszem eltávozik, ezalatt ők kijutnak, kocsit kerítenek és vágatva mennek a határ felé. Kölnt elérvén, szerencsésen megmenekültek a francia rendőrség karmai közül. Csakhogy a kapitánynak megártottak az izgalmak. Kölnben azonnal kórházba kellett szállítani, ahol vakbélgyulladás következtében hirtelen meghalt. A leány tanácstalanul és kilátástalanul éldegél egy rövid ideig, végre Matthesius hívhatja. Matthesius azt az ajánlatot teszi neki, hogy most már önállóan működjék tovább az iroda szolgálatában. A leány kétségbeesésében elfogadja ezt és hamarosan kiderül, hogy sokkal nehezebb és bonyolultabb feladatok megoldását is sikerrel tudja elvégezni, mint amiket róla feltételeztek.

Nemsokára festőnőnek öltözve svájci útlevéllel feltűnik a Vogézek egyik kis falujában. Útlevele szerint 16 éves svájci festőnövendék és a kis penzióban hamarosan ő lesz a vendégek kedvence. Napokon keresztül künn jár a hegyekben, mindenkivel megbarátkozik, segítik festőállványát, vagy fényképezőgépét felállítani, a vasúti tisztviselők tájékoztatják szolgálatuk részleteiről, a mezőőrök szívesen elbeszélgetnek vele az utakról és az újonnan épülő országútakról, este pedig élénken résztvesz a penzió társaséletében.

Egyik este tisztnek szállnak meg a kis penzióban és a leány hamarosan megismerkedik egy idősebb kapitánnyal, aki alig néhány nap múlva beleszeret. A kapitánynak kis kocsija van, sokat van a lánnyal együtt, sőt magával viszi a nagygyakorlatokra is. Hadosztálygyakorlatok folynak ebben az időben és a leány egy szempillantással meg tudja állapítani a

francia csapatok erősségét és összetételét. A kapitány megmutatja az ágyúállásokat is, a leány napokon át hegyen-völgyön keresztül együtt jár a csapatokkal s így szemtanúja lesz a francia katonaság minden mozdulatának, A hadosztálygyakorlatok azzal végződnek, hogy a kapitány megkéri a leány kezét. Mademoiselle Docteur — akit azért neveztek így, mert gyakran hordott szemüveget — azzal az ürüggyel, hogy szülei beleegyezését ki kell kérnie, elutazik. A kapitány autót bocsát rendelkezésére és egy altiszt, valamint tisztiszolgája kíséretében küldi a határra, ahol meg sem vizsgálják a podgyászát, rajzait és fényképeit. Svájcba vált jegyet, de útközben kiszáll s a legelső vonattal Berlinbe utazik. Azok a hírek, amelyeket erről az útjáról hozott, egyenesen meglepőek. A német vezérkar hinni sem akarja, hogy a francia tüzérség egészen elleplezi az ágyúállásokat és szinte beássa az ágyúkat, de mikor a leány megmutatja az ütegekről felvett fényképeket, vége minden kétségnek. Az útjáról haza hozott értesülések, rajzok és képek páratlanul értékesek voltak.

Mindez 1913-ban történt. Első sikeres felderítő útja után megkapta a szokásos kémjelzést, neve többé sehol sem szerepelt, egyszerűen 14. G. W. volt a neve és további munkáit, melyeknél egyik eredmény szebb volt a másiknál, ezen a néven végezte.

4.) Mata Hari.

A századelejí Paris tündöklő csillaga, a híres meztelen táncosnő és nagyvilági hölgy egyike volt

a német kémiszolgálat legnagyobb alakjainak. Miként Mademoiselle Docteurnél megállapítottuk, ugyanúgy Mata Bari sem volt normális természet. Már származásánál és élete folyásánál fogva is a rendkívüli nők közé tartozott.

Igazi neve Margaréta Gertrude Zelle. Apja hollandus ültetvényes volt Jáva szigetén, anyja pedig maláji nő. Mata Hari tehát félvér volt és ebből a körülményből életének számos rendellenessége megmagyarázható. Szüleivel Jáva szigetén élt 14 éves koráig és anyja kívánságára a burmai templomban a papok vallásos táncokra tanították. Ebben az időben apja meglehetősen vagyonnal visszavonult Hágába és kalapüzletet nyitott.

Mata Hari Hágában ismerkedett meg az ugyancsak ott tartózkodó Cambell Mac Leod angol kapitánnyal, aki halálosan beleszeretett a fiatal, de pompásan fejlett leányba és hamarosan feleségül is vette. Ez a házasság nagy feltűnést keltett. Fiatal feleségével Borneoba, Szumatra és Jáva szigetére utazott nászútra, majd a kapitányt nemsokára trópusi szolgálatra osztották be. Két gyermekük született, kik közül az egyik fiú és ez hamarosan meghalt. A gyermek halálát Mata Hari a buddhista papok mesterkedéseinek tulajdonította és ezért a gyanúsított szolgát agyonlőtte. A botrány miatt a kapitány áthelyeztette magát és így költöztek kislányukkal együtt Európába.

Ekkor azonban már valósággal pokol volt a házaspár élete. A trópusi éghajlat megrongálta a kapitány idegeit, felesége is egyre feltűnőbben viselkedett, mindig többet járt a templomokba táncolni, úgy, hogy egészen elidegenedtek egymástól. Amsz-

terdamban már anyagi eszközeik is kifogytak és a kapitány nem egyszer arra kényszerítette feleségét, hogy testével szerezzen pénzt. Egy napon férje a kislánnyal együtt eltűnt a közös lakásból és itt kezdődik Margaréta Zelle kalandos élete.

Egy ideig apjának üzletében dolgozott, de érezte, hogy ez a foglalkozás nem elégíti ki és egy napon annyi pénzt szedett össze, amennyit csak tudott és Parisba utazott, hogy belevesse magát a nagyvilági életbe. Természetesen pénze nemsokáig tartott és így hamarosan állandó vendég lett a találkahelyeken. Nem sok időbe telt, míg Paris legelőkelőbb világfiai figyelmesek lettek rá s ennek az volt a következménye, hogy a csodálatosan szép és egzotikus fiatalasszony rövidesen a saját palotájában lakott Neuillyben. Házában mindig a legelőkelőbb társaság fordult meg, államférfiak, katonák, diplomaták, stb., csak éppen mindig más volt az az előkelő és gazdag úr, aki ennek a pazar életnek költségeit fedezte. Férje és gazdag barátja halála majdnem ugyanegy időben következett be s a szomorú események után hónapokig senki sem hallott róla.

1905. októberében azzal lepi meg a barátait és ismerőseit, hogy meghívja őket a párisi keleti múzeumba azzal, hogy ott indiai templomi táncokat fog bemutatni. Ekkor már Mata Hari a neve, ami maláji nyelven annyit jelent: „*Nap Szeme*”, Másnap a párisi lapok áradozó kritikában ünnepelték az eddig ismeretlen táncosnőt és innen kezdve ő volt Paris legünnepeltebb meztelen táncosnője, aki egymásután aratta legnagyobb sikereit a különféle párisi színházakban. Európa-szerte ünnepelték és

Mata Hari dicsősége mindenkiét felülmúlta. Ebben az időben ismerkedett meg Markuis Pierre de Montessac nevű férjével, ki Paris éjjeli világának egyik legfényesebb alakja, államférfiak, pénzemberek, magasrangú katonatisztek és hasonállásúak bizalmas barátja. Innen kezdve hosszú ideig belső barátságban él ezzel a férjével, aki fejedelmi ajándékokkal halmozza el és hercegi életmódot biztosít neki. Később kiderült, hogy ez a férfi se Montessac nem volt, se márki, hanem egyszerűen Lucas Netley, a párisi betörővilág egyik leghírhedtebb alakja, aki zsákmányaiból évtizedekig fejedelmi jólétben és gazdagságban tudott élni. Mata Hari eleinte nem tudta, hogy a derék márki a németek kémiszolgálatában állt, később azonban a legszorosabban együtt működött vele.

Egy nap közölte Mata Harival, hogy Lausanneban járt, ahol találkozott a német hírszerző szolgálat egyik ügynökével, akinek az ajánlatát elfogadta, így történt, hogy a márkinak nem kellett többé betörésekkel foglalkoznia, hanem módjában volt most már a német hírszerző szolgálat pénzén folytatni pazar és fényűző életét. S így történt, hogy Mata Hari is bekapcsolódott a német hírszolgalatba.

1916. év vége felé (többszörös Franciaországban folytatott eredményes kémkedései után) a Németországban működő francia titkos ügynökök leplezték. Ugyanis Mata Hari oly elbizakodott és oly elővigyázatlan volt, hogy egy napon a német hírszerző iroda egyik magasrangú tisztjével jelent meg a kölni operában és ez alkalommal az egyik francia ügynök, aki felismerte, lefényképezte. Ugyanekkor

megtudta a francia hírszerző szolgálat, hogy Franciaországban egy kémnő működik, aki rendkívül értékes híryanaggal látta el a németeket. A francia hírszerző iroda sokáig Mademoiselle Docteurre gyanakodott, de mikor titkos ügynökei segítségével sikerült megállapítania, hogy M. Docteur ebben az időben Berlinben tartózkodott, a gyanú egyre jobban Mata Hari személyére összpontosult. A francia hírszerző iroda elhatározta, hogy bizonyosságot teremt ebben az ügyben. (Mata Hari a franciák érdekében is dolgozott.)

A francia hírszolgálatnak már ismételten jelentették, hogy a H. 21. jelzésű német kém okozza a legnagyobb károkat a francia hadvezetőségnek. A francia hírszolgálatnak sikerült minden kétséget kizáróan megállapítani, hogy Mata Hari csakugyan a németek javára kémkedik és titkos jelzése: H. 21.

Mata Hari rendkívüli szolgálatokat tett Németországnak. Utazó ügynök volt, aki az ellenséges külföldön letelepített német ügynököket értesítésekkel, parancsokkal és pénzzel látta el, híreiket átvette és híreket közölt velük.

Működésének megkezdése előtt a német hírszerző iroda egyik tisztje képezte ki, és így Mata Hari a katonai dolgokban rendkívül jártos volt. Óvatosan és ügyesen dolgozott. A palotájában megfordult magasrangú urak közül egyiknek sem volt sejtelve arról, hogy a legveszedelmesebb német kémnő vendége. Maga a francia titkos hírszolgálat főnöke is három évig járt a házába és még csak gyanút sem fogott. Beszélnek, hogy a magasrangú katona nem pusztán társadalmi, hanem mélyebb

érzelmi érdeklődéssel viseltetett a gyönyörű táncosnő iránt.

Elsőrangú kémnő volt, akinek történetéből ugyanazt a tanulságot lehet levonni, amelyet a kém-történetekben ismételten leszűrhetünk, s ez az, hogy a kémek legfőbb erénye az elővigyázatosság. Ha Mata Hari nem mutatkozik a kölni operában a német hírszerző szolgálat egyik tisztjével, talán éppen olyan zavartalanul folytathatta volna működését egészen a háború végéig, mint méltó párja, Mademoiselle Docteur.

Mata Harit 1917. február 14-én fogta el a párisi rendőrség. Most már gyors iramban peregtek az események. A rendőrség rövid idő múlva Mata Harit a francia kémelhárító iroda vezetője elé állította. A táncosnőt innen Saint Lazare fogházba vitték át. A bíróság halálra ítélte és 1917. október 15-én a vincennesi katonai lőtéren végezték ki.

IV. FEJEZET

***Ipari kémkedés és az ellene
való védekezés.***

A kémkedés fősúlya ma az iparra feküdt rá.

Az ipar kikémlésének megakadályozására tegyünk meg minden óvintézkedést mind üzemen belül, mind üzemen kívül.

Az ipari kémek felhasználnak minden lehetőséget céljaiknak eléréséhez és a legfurfangosabb módon dolgoznak. Nagy pénzáldozatokat hoznak, amellyel megtévedt embereket karmaik közé szorítanak.

Egy ilyen embert a kém minden, sokszor elképzelhetetlen vakmerő cselekményre is rá tud bírni, mert vagy pénzt ad, vagy ha a kiadott utasítását a behálózott egyén nem hajlandó végrehajtani, akkor feljelentéssel fenyegeti meg. Tehát mindkét esetben célt ér.

Törekedni kell tehát a legmesszebbmenő óvintézkedések életbe léptetésére. A kiadott rendelkezések végrehajtását azonban meg is kell követelni és célszerű annak végrehajtásáról meggyőződni,

Tapasztalt rendellenességről (telepen való oktalan csavargás, üzemből engedély nélkül való eltávozás, mintadarab hiánya stb.) azonnal tegye meg bejelentését az, aki azt észreveszi, vagy arról más úton tudomást szerzett.

Az óvintézkedéseket mindenkor tartsuk be és akkor megakadályozhatjuk a kémeket abban, hogy adatokhoz juthasson.

Legyünk a védekezésben éberek és elszántak!

Ismertetés az ipari kémkedésről.

Az ipar kikémlelésénél tiszta képet lehet szerezni az állam ipari felkészültségéről. A hadianyagot gyártó üzemek (gépek teljesítőképessége, stb.), kikémlelés által a legnagyobb veszélynek vannak kitéve. Az ipari adatok megtudása messze ki- és visszahat a nemzetvédelmi és nemzetgazdasági vonalon s különösen háború esetén jelenthet végzetes következményeket. Nyersanyagforrások kiapadása, behozatalok szünetelése, sebezhető pontok felrobbantása, az iparban súlyos állapotokat, sőt nemzeti katasztrófát idézhet elő.

Ipari kémkedés tárgyát és anyagát képezhetik az alábbiakban felsoroltak:

- 1.) gyári levelezés és laboratóriumi munkák kifürkészése,
- 2.) levelezésbe való betekintés illetéktelenek részéről,
- 3.) gyár termelése és összeköttetései,
- 4.) leszállítási határidők és szállítási napok,
- 5.) irattárak helye, kezelője és kezelése,
- 6.) újonnan szállított gépekre vonatkozó levelek, rajzok megszerzése,
- 7.) milyen tőkével dolgozik a vállalat, kik a

vezetőségi tagok, részvényesek (esetleg külföldiek) stb., jelenlegi vagyoni helyzet, üzleti mérleg adatai,

8.) tűzbiztosítási leírást és vázlatokat tartalmazó könyv (melyből a biztosító cég és annak részéről becslésre kiküldött mérnökei, valamint fontos gyári adatok megállapíthatók),

9.) osztályfőnöki, tisztviselői, mű- és csoportvezetői kar névjegyzékének megszerzése,

10.) gyár helyszínrajza (egyres műhelyek pontos elhelyezéséről),

11.) óvóhelyek és azok berendezése,

12.) gépi berendezések,

13.) üzem teljesítő képessége, gépek eredete és minősége és hogy azok közül hadviselés esetén melyik állítható át hadianyag gyártására,

14.) gyári biztonsági szolgálat, éjjeli őrközési területe, gyári kapus-szolgálatok, üzemidő és műszakok,

15.) gyár körülkerítése, beépített és be nem épített részei, üzemen kívül álló épületrészek,

16.) milyen más üzem határol egy gyárat, stb.,

17.) éjnek idején a gyárba való bejutásra alkalmas helyek,

18.) lopott áruk elrejtésére alkalmas dughelyek és olyan kerítés részek, ahol ezeket kicsempészhetik, vagy kidobhatják,

Lopott áruk, vagy holmik dughelyeinek fontossága azért játszik nagy szerepet, mert ide olyan árut rejthetnek, ami bizonyosan kémkedési anyag is lehet és nem kockáztathatják meg, hogy a kapunál való motozás során előkerüljön (ilyenek lehetnek lövedék, vagy srápnél alkatrészek, gyújtók, vagy olyan öntvények, amelyből hadianyag készül és

ebből egy darabkát azon célból akar valaki kivinni, hogy azt analizáltathassa és így annak erőssége és minősége megállapítható legyen),

19.) fontos közületi és gazdasági vonatkozású s már munka alatt lévő megrendelések, valamint ezek, de különösen a katonai megrendelések munkahelyei,

20.) katonai megrendelések,

21.) nyersanyagok, félkész- és készgyártmányok tároló helyiségei,

22.) selejtes anyagok gyűjtőhelyei,

23.) alkalmazottak hangulata, összeköttetései és külföldi kapcsolatai,

24.) általában a munkásviszonyok (nemzet-hűség, megbízhatóság, politikai pártállás, esetleges elégedetlenségek és ezek okai, sztrájkra bírhatóság lehetősége),

25.) gyár alkalmazottainak megismerése,

26.) szociális ügyekről való tájékozottság, a gyár egyesületeibe (sport, ének, stb.) való beférkőzés,

27.) elbocsátott egyénekkal való ismeretségekötés azon célból, hogy őket megnyerve és lelkületüket a gyár ellen hangolva, tőlük adatok megszerezhetők legyenek, stb.

Az itt felsoroltak mind érdeklik a kémeket. Munkájuk ellen csak a legmélyrehatóbb elhárító óvóintézkedésekkel lehet védekezni.

1.) Az ipari kém munkájának megkezdése.

A kémnek, hogy munkáját elkezdhesse és előbb felsoroltakat, vagy azok egy bizonyos részét meg-

tudhassa, valahogy meg kell indulnia. E munkájában a legtermészetesebb eszközöket kell megválasztania, mert ha magatartása csak a legkisebb mértékben is feltűnést kelt, könnyen rajtaveszthet már a kezdetnek kezdetén.

Munkájában több megindulási lehetőség van.

Gyakorlatilag beigazolódott, hogy a kémek általában arra törekszenek, hogy maguknak legelső-sorban segítőtársakat szervezzenek be. Kitartással és pénzáldozatot nem kímélve dolgoznak.

A kém — ha másképen nem megy — gyáron kívüliekkel ismerkedik meg, akiken keresztül azután a gyári alkalmazottakkal ismeretséget köthet. Ezen ismeretségekötésre vagy társaságokban iparkodik lehetőséget találni, vagy nyilvános helyeken kezdi meg ezirányú munkáját.

Legyünk tehát óvatosak. *A kémek és hazaárulók nem egy esetben éltek már vissza a gyermek-kori, vagy iskolatársi barátsággal és régi bajtársaikat használták fel céljaik eléréséhez.* Régi barátokat, ismerősöket keresnek fel és a támogatásukat kérik, hogy például mint kép-, könyv-, stb. ügynökök egyes laktanyákba, hivatalokba bejuthassanak, itt meg tiszték, hivatalnokok adatait kérik azzal az ürüggyel, hogy nekik előfizetési felhívásokat küldhessenek. Nehéz megélhetést hazudnak és így igyekeznek a régi barátban, ismerősben maguk iránt szánalmat ébreszteni, hogy a régi pajtások, ismerősök jóhiszeműségét kémkedésre eszközül felhasználják. (Jellemző erre a könyvben felhozott példa; „Egy régi pajtás bűne.”) Késő az öntudatra ébredés akkor, mikor a törvény vaskeze már valakit megmarkol.

A kevéssé elővigyázatos egyén könnyen beleeshet a kémek kelepccéjébe, mert a kémek polipkarjai óvatosan kúsznak undorítóan simulékony csápjaikkal s könyörtelenül, szívtelenül, lélek nélkül használják fel legközelebbi hozzátartozóikat is.

Társaságokban, akárki legyen is ott jelen, soha ne beszéljünk a magánéletbe nem tartozó dolgokról. Legjobb azt az irányelvet követni, hogy a gyár, illetőleg mindenkori munkahelyünk az a hely, ahonnan ha a lábunkat kitettük, elfelejtünk mindent ami bennünket oda köt és nem beszélünk még a legjelentéktelenebb kérdésekről sem. Egy ilyen kijelentés például: „Ma érkezett egy nyönyörű automata gépünk, amely 80.000 pengőbe került és X. műhelybe állítottuk be...”, máris elég támpontot nyújthat arra, hogy a kém munkájában megérőltetés nélkül híryanaghoz juthasson és a továbbiakban dolgozni tudjon.

Lássuk azokat a módszereket, amelyekkel a kém a gyár alkalmazottaival közvetlenül iparkodik ismeretséget kötni. Megfigyeli, vagy megfigyelteti, hogy a gyárban mikor kezdődik a munka, mikor távoznak el a munkások, mikor van bérfizetés, melyik vendéglőben tömörülnek a fizetésüket felvett alkalmazottak. Természetesen szintén munkásruhában ögyeleg a gyár körül, figyel minden szóra. Egy-egy elejtett szóból következtetve iparkodik a maga céljaira alkalmas embert kiszemelni s amikor kellő terep- és helyzetismerettel rendelkezik, bérfizetési napon bevetődik a vendéglőbe és minden feltűnés nélkül elkezdi beszélgetni a számára alkalmasnak vélt egyénnel. Nem fog mindjárt adatok iránt érdeklődni, csak általános dolgokról beszélget, majd mind több ember-

rel ismerkedik meg. Lassú, de kitartó előmunkálatát végül gyümölcsözteti azzal, hogy valakit mégis sikerül szereznie, akinek bizalmába férközhet. Az ily isméret-ségkötéseknel mindig a megfelelő ember egyéniségéhez alkalmazkodik s ha kell, eszerint adja az elkese-redettet, az elégedetlent, sajnálkozik, vagy lázít, iszik, vagy kártyázik; avagy panaszkodik, hogy nincs munkája s a bejutási lehetőségek iránt érdeklődik. Leg-jellemzőbb rájuk, hogy rendszeren ők fizetnek és mindig tudnak választ adni arra, hogy honnan van pénzük. Óvatosak és ravaszak. Mindent látnak, mind-ent hallanak, minden iránt szimatolnak, beszéltetnek magukrak, de ők maguk hallgatnak.

Amikor a kém a megfelelő egyént kiválasztotta magának, ettől iparkodik megtudni olyan adatokat, amelyek kiinduló támpontjai további munkájának. Ettől megtud több gyári dolgot, valamint a gyárban dolgozó alkalmazottak neveit, hogy azután azokra vethesse ki hálóját. Gyári alkalmazottakat ügyes ürüggyel megveszteget, kiépített összeköttetései révén állástalanokat behelyez, avagy magát véteti fel s így közvetve, vagy közvetlenül hozzá jut olyan gyári adatokhoz, amelyek neki mind fontosak. Ha valami-lyen adatot akar megtudni, ezt már nem kérdezős-ködéssel teszi, hanem beszervez magának egy vagy több gyári alkalmazottat és ezeknek ad utasítást arra, hogy azok mit tudjanak meg.

A kém elővigyázatos és óvatos, és erre oktatja ki az általa beszervezetteket is. Ennek folytán a kémkedéssel foglalkozó alkalmazottnak felismerése éberséget, nagy figyelmet, nyitott szemeket és füleket, de legfőképpen zárt ajkakat kíván.

2.) Ipari téren kémgyanús eseteknél való eljárás.

Sohase tévesszen meg senkit a rang, a társadalmi kapcsolat, a szimpátia, az együgyűség stb. látszata, mert a kémek mindig beleilleszkednek működési területüknek megfelelően a környezet szokásaiba és mindenképpen alkalmazkodnak az ottlevő egyénekhez. *Akinek magatartását — bárki legyen is az — gyanúsnak találjuk, tegyünk róla jelentést*, mert maga az a tény, hogy valakinél a kiegyensúlyozott élet tapasztalható, nem jelenti azt, hogy magatartását — ha az gyanútkeltő — figyelmen kívül hagyjuk.

Gyanús mindenki, aki gyári ügyek iránt, továbbá közhivatalok, élelmiszer üzemek, raktárkészletek, gazdasági felkészültségek stb, iránt érdeklődik akkor, amikor ennek semmi megindokolható alapja nincsen.

Még az esetben is, ha történetesen egy vállalat, üzem, vagy más fontos irodában lévő alkalmazott, aki egy másik osztályon dolgozik, rá nem tartozó ügyek iránt érdeklődik, el kell zárkózni a felvilágosítás adása előtt és az illetőt szemmel kell tartani. *Mindenki akkor jár el helyesen, ha az ilyen esetekről is bejelentést tesz.* De ha valaki figyelmeztetés után is kísérletet tesz arra, hogy rá nem tartozó dolgok után érdeklődik, vagy illetékteleneknek adatokat szolgáltat ki, ezt bejelenteni már mindenkinek kötelessége. Gyártmányokról, rendeletekről, üzemi ügyekről, folyamatban lévő munkálatokról, statisztikai adatokról közléseket tenni, neveket, lakáscímeket bárki idegennel, vagy illetéktelennel közölni tilos.

Felsorolok egy-két, a gyakorlatban előfordult és

kémek által gyári alkalmazottakhoz intézett kérdést és kérelmet:

„Dolgoznak-e a maguk gyárában egy ilyen munkán ... (itt megnevez egy munkát közelebbről). Ez egy szabadalom s csak azért szeretném tudni, mert engem ebből kijátszottak. Ennek a szabadalomnak a megszerkesztésében részt vettem. Ha beigazolódik, hogy ez az a szabadalom, megteszem megtorló lépéseimet, kártalanításul sok pénzt kapok s akkor majd maga is kap tőlem egy nagyobb összeget. Előlegképen rögtön adok 50, vagy akár 100 pengőt is. ...”

„Németh János tartozik nekem s azt mondta, hogy majd, ha az új munkákkal nagyobb keresete lesz, akkor fizetni fog. Bent dolgozik az autószerelő műhelyben és azt mondta, hogy a jövő héten, vagy azután, valami sok katonai kocsit fognak csinálni. Igaz-e az, hogy ott dolgozik az autóosztályon, mennyi fizetése van neki hetenként mint esztergályosnak? Igaz-e az, hogy lesznek ilyen katonai megrendelések, mert nekem is kellene már a pénz és sokáig bizony már nem várhatok”.

„Kerekes András tartozik nekem több mint három hete 19 pengővel és azt mondja, hogy azért nem tud fizetni, mert az az üzem, ahol ő dolgozik, most szünetel, de a jövő héten már megindul. Mint lakatos dolgozik azon az osztályon, ahol harcikocsikat készítenek. Állítása szerint nagyobb honvédelmi megrendelése van a gyárnak. Szeretném tudni, hogy igaz-e ez? Meg tudná-e nekem mondani, hogy hány munkást fognak ott alkalmazni, mert én is szívesen bemennék dolgozni. Ha lehetne, segítse elő nekem a felvételemet, hisz a maga sógora ott csoportvezető és így talán sikerülne ...”

„*Meg tudná-e maga azt mondani, hogy mennyi most a gyár tétszáma? Én kereskedő vagyok s egy nagyobb üzletet szeretnék lebonyolítani, ami az alkalmazottakra annál előnyösebb volna, minél többen vannak, mert a munkások ez esetben olcsóbban tudnának hozzájutni...*”

„*Nagyon szeretnék bejutni a gyárba, hiszen tudja, hogy családos ember vagyok, illetve az anyámat kell eltartanom, de nem ismerek itt senkit. Legyen szíves már és diktálja be nekem az egyes üzemek vezetőit, azután majd megpróbálok valamilyen módon egyikhez, vagy másikhöz ajánló levelet szerezni...*”

Számtalan ilyen kérdést tudnék még felsorolni, amivel a kémek egyeseket megkönyékeznek. Ilyen és hasonló kérdésekre semmi körülmények között sem szabad választ adni, de erről lehetőleg azonnal, vagy legkésőbb másnap meg kell tenni illetékes helyen a bejelentést, *mely alkalommal be kell jelenteni azt is, hogy ki, hol, mikor és mi iránt érdeklődött.*

Ilyen esetekben, mikor az eddig leírtakhoz hasonlóan érdeklődik valakinél valaki, ne térjünk ki azzal a válasszal, hogy azt nem tudjuk. Még kevésbé utasítsuk vissza a feltett kérelmet, hanem ilyenkor kitérő választ kell adni. Például: „Pillanatnyilag nem tudok erre válaszolni, mert nem vagyok ebben elég tájékozott, ellenben ha akarja, majd holnap megtudok valamit és azután holnap este megmondhatom, csak mondja meg, hogy hol és mikor találkozhatunk. Arra kérem csupán, nehogy szóljon valakinek erről, hiszen csak azért teszem meg, mert belátom, hogy magának segíthetek ezzel.” Ehhez hasonlóan adjunk akármilyen választ, a fő az, hogy egy újabb találkozásra bírjuk.

Az eset bejelentése után majd megkapja mindenki a szükséges utasítást, melynek értelmében a továbbiakban el kell járnia. Azonban akár akarja a kérdezősködő a választ másnapra, akár nem, ily eseteket minden körülmények között be kell jelenteni, mert ez nemcsak kívánatos, hanem kötelessége is minden magyar állampolgárnak.

Hogy az üzemekben és azok egyes munkahelyein milyen gyanús jelenségek mutatkoznak, azt itt külön felsorolni igen hosszadalmas volna. Ennek annyi változata van, hogy egyes esetekben megítélés szerint kell eljárni. *Itt is a leghelyesebb eljárás az, ha minden, még a legjelentéktelenebbnek tetsző gyanús észleletet is bejelentünk.*

3.) Ipari kémkedés elleni védekezés.

Az ipari kémek elleni védekezés nemcsak a hadi-üzemekben, hanem minden egyéb nagy és kis vállalatnál a legsajátosabb érdek. A vállalatoknak nemcsak a nemzet érdekeit veszélyeztető külföldi hírszolgálat (kémkedés) ellen kell védekezni, hanem a belföldi konkurens vállalatok betekinteni akarása ellen is.

Az üzemek belső életébe való betekintést a kívánatos óvrendszabályok alkalmazásával akadályozhatjuk meg, melyeknek bevezetése a vállalatoknál nemcsak kívánatos, hanem legnagyobb részben elengedhetetlen is. *Fontos, hogy az ilyen rendelkezések végrehajtása többször és szigorúan ellenőriztessék.* Csak így lehet elérni, hogy ezeknek a rendszabályoknak betartása minden egyes alkalmazottba beidőződjék és később — már ellenőrzés nélkül is — ön-

kéntelenül érezze ezeknek fontosságát, szükségszerűségét és pontos, lelkiismeretes betartását.

A.) Irodákban alkalmazandó óvőrendszabályok.

1. Bizalmas természetű ügyekről, munkálatokról, ügyiratokról az erre illetékeseken kívül sem közlések, sem betekintések útján senki ne szerezhessen tudomást.

Bizalmas természetű ügyekről csak az előljáró osztályvezető, hivatali főnök, szóval a felelős vezető adhat felvilágosítást — de ez is csak a szükséghez mérten — s az esetben is csak olyan igazolt egyéneknek, akik arra illetékesek. A vezető felhatalmazása alapján helyettese is adhat felvilágosítást, de ezenkívül adatokat senki más nem szolgáltatathat ki.

2. Bizalmas jellegű ügydarabokat, megrendeléseket, rajzokat, szabadalmi ügyeket és rendeleteket páncélszekrényben kell őrizni.

3. Titkos és bizalmas ügyiratokat a vezetőnek, vagy helyettesének személyesen kell őriznie.

Titkos természetű ügydarabok, iratok, rajzok stb, pénzzel együtt ne őriztessenek.

Különleges és bizalmas levelek másolatait, s az ezen levelekhez használt indigókat el kell zárni.

4. Kalkulációs és szerkesztési irodákban mindent a leggondosabban kell őrizni. Márkák, előírások, számítási adatokat tartalmazó feljegyzések, a hivatalos órák befejezése után ne heverjenek szabadon,

5. Ha gyáron kívüli egyénnel íróasztalnál tárgyalnánk, akkor az asztalon levő iratokat úgy kell elhelyezni, hogy abba senki se tekinthessen bele.

6. Senki ne engedje meg, hogy az íróasztalán lévő iratok között bárki is keresgéljen és kíváncsiskodjon. Ügyelni kell arra is, hogy a szobában lévő más íróasztaloknál se tartózkodhasson az asztal birtokosának távollétében senki. Ilyen adott esetben azonnal fel kell szólalni.

Ha előfordulna, hogy valaki egy íróasztalnál jegyzeteket készítene, akkor ne szóljunk semmit, hanem figyelmeztetni kell az asztal birtokosát, majd az asztalon lévő dolgok érintetlen hagyásával azonnal be kell azt jelenteni s ha lehet, meg kell figyelni, hogy az illető mire írta feljegyzéseit és azt hová tette, esetleg kimenet nem adta-e át más valakinek.

Íróasztaltól való távozás előtt (ha a hivatalos idő alatt akár rövidebb, akár hosszabb időre hagyjuk el a helyiséget) bizalmas természetű ügydarabot ne hagyjunk kint. Fontosabb ügyeket tartalmazó fiókokat is le kell zárni, az ilyeneket sohase hagyjuk nyitva.

7. Külön szobákban dolgozók, ha irodájukból ki-mennek, annak ajtóit zárják le s a kulcsot vegyék magukhoz.

8. Ebédszünet alatt a félig megírt levelek ne maradjanak az írógépekben. Általában őrizetlenül semmi se maradjon kint. Fontosabb iratokat, okmányokat, rajzokat, tűzbiztosítási becslési könyveket stb. a behatolás megnehezítésére és tűzvész elleni védekezésül tartsuk mindig a páncélszekrényben.

A biztonság fokozása érdekében célszerű a szekrények ajtajai előtt vaspántok keresztül fektetése is.

A páncél, vagy ehhez hasonló egyéb biztonsági szekrények legyenek állandóan zárva, azt csak a

szükséges darab kivételekor, vagy behelyezésekor nyissuk ki. Ezen szekrények kulcsait egy fél percre se hagyjuk kint. (Ne felejtjük el, hogy egy kulcsról másodpercek alatt lehet lenyomatot készíteni).

Kívánatos és célszerű a pénz, valamint fontos okmányokat tartalmazó páncélszekrény kulcsait két személynél tartatni.

9. Irodahelyiségek végleges elhagyása után ellenőrizni kell, hogy az összes íróasztalok, szekrények le vannak-e zárva, s hogy nem maradt-e valamelyik íróasztalon hivatalos ügydarab. Fogalmazvány, írat, indigó, vagy feljegyzéseket tartalmazó naptár, munkanapló ne maradjanak kint. (A kém számára még részadatok is értékesek, különösen, ha valamilyen irányban támpontul szolgálhatnak).

Levelek fogalmazványai ugyancsak értékes adatokat nyújthatnak. Több példányban írt bizalmas leveleknél használt indigókról a szöveg leolvasható.

10. Tilos a gyár területéről bárminemű munkát otthoni feldolgozás ürügye alatt kivinni. Kivételes esetekben a felelős osztályfőnök engedélyével kivihető a munka, azonban bizalmas, vagy titkos ügydarabok, iratok, képletek, rajzok, műhelyi és egyéb feljegyzési lapok és tömbök, valamint kísérletekre vonatkozó jegyzetek kivitelére engedélyt ne adjunk.

11. A hivatalos helyiségek még rövid ideig se maradjanak őrizetlenül.

12. A hivatalos időn túl dolgozó személyeket meglepetésszerűen ellenőriztessük.

A hivatalos helyiségekben — üzemidőn túl — engedély nélkül tartózkodókat, vagy oda be nem osztottakat azonnal felelősségre kell vonni és a leg-

kisebb gyanú esetén az illetékes helyen ezt a körülményt be kell jelenteni.

13. Hivatalos helyiségek kulcsait biztos helyen kell őrizni. Irodák stb. nyitva ne maradjanak. Ha nincsen régi és kipróbált takarító személyzet, úgy a takarítás idejére az osztályfőnökök által kijelöltek maradjanak bent és a takarítást végző személyzetet ellenőrizték.

14. Azokat az eredeti rajzokat, melyekről az alkalmazottak dolgoznak; munkaidő után okvetlenül el kell zárni.

Rajztermek sohase legyenek napközben felügyelet nélkül, éjjelre pedig le kell zárni azokat. Indokolt esetet kivéve, rajzolóok idegen rajzasztaloknál nem tartózkodhatnak. Háromnál kevesebben a teremben ne legyenek. *Túlórázást csak egy személyre, ne engedélyezzünk.*

Takarítás a rajztermekben *mindenkor* felügyelet mellett történjék, *tekintet nélkül arra, hogy a takarító személyzet régi, vagy nem.*

15. Bizalmas munkákra csak megbízható egyéneket állítsunk be, akik mind egyéniségüknél és rátermettségüknél, mind erkölcsös magánéletüknél fogva alkalmasnak, bizonyulnak erre.

Az egyes főnökök megnyugvására is szolgál az, ha beosztottaik anyagi viszonyairól és magánéletük körülményeiről tájékozottak. Ha ily megválogatás ellenére is előfordulna, hogy valamelyik beosztott ellen gyanú merülne fel, ezt nem szabad elhallgatni és a bejelentést illetékes helyen meg kell tenni.

16. Szállítási határidőket közölni senkivel nem szabad.

17. Gyári postázásnál (úgy felbontásnál, mint borítékozásnál) célszerű és kívánatos, ha egy tisztviselő jelen van.

18. Feleslegessé vált fogalmazványokat, jegyzeteket, indigókat, meg kell semmisíteni. Leghathatósabb megsemmisítési eljárás az elégetés. Ahol ez nem lehetséges (sok helyen ugyanis gőzfűtés van), ott a megsemmisítendő iratokat apró darabokra tépve papírkosárba kell dobni és a kazánházban kell elégetetni úgy, hogy a takarítás kezdetekor már semmiféle papírhulladék ne legyen. (Gyakorlott és kitartó munkával apróra tépett papírok összeállíthatók.)

19. Hivatalos levelekben, ha történetesen honvédelmi, vagy bizalmas szabadalmi stb. ügyről írunk, kívánatos fedőszöveget alkalmazni, vagy fedőelnevezést használni.

20. A gyár távlati képeit, helyszínrajzokat, statisztikai és grafikontáblázatokat, folyamatos munkában lévő megrendeléseket feltüntető tabellákat a falakra kifüggeszteni aggályos és egyáltalán nem kívánatos, de nincs is erre szükség.

21. Betekintésre kiadott levelek az irattárból nem vihetők ki.

Az irattárból kiadott darabokat (nem bizalmas leveleket is) — amennyiben annak kiadása szükséges — az irattáros tartsa nyilván.

Bizalmas honvédelmi stb. levelezésbe, megrendelésekbe és rajzokba az arra jogosítottaknak is csak igazgatósági engedéllyel lehet betekinteni. Ezeket az irattárból elvinni, vagy lemásolni tilos. Ha az irattáros az irattárat elhagyja, azt minden esetben zárja be és a kulcsot vegye magához.

Irattárban való tartózkodás az irattárkezelőn kívül, szigorúan tilos. Ügydarab kikérése esetén dolgavégeztével az irattárat köteles mindenki azonnal elhagyni. Ügydarabokhoz, levelekhez az irattároson kívül senki sem nyúlhat.

22. Ha a gyár, vállalat stb. vezetője, vagy valamelyik osztályfőnök valakitől (másik osztályfőnöktől stb.) bizalmas ügydarabokat, rajzot, stb. kér és ezért az egyik beosztottját küldötte, úgy a darabot kiadó győződjön meg arról, hogy ezt tényleg kérték-e, nehogy ilyen ürügy alatt illetéktelenül jusson valaki egy egyébként féltetten őrzött bizalmas darabhoz, (Ez megérdeklődhető telefonon, vagy egy beosztott útján. Sem a gyár igazgatója, sem hivatalfőnökök, vagy osztályfőnökök nem veszik rossz néven, ha egy ilyen ellenőrzés fennáll.)

23. A fénymásolóban tartózkodó azon alkalmazottak és kézbesítők, akik oda valamilyen munkát felvisznek, az ott lévő rajzokba nem tekinthetnek be. Ezért a fénymásolóba beosztottak egyetemlegesen felelősek.

Fénymásolóban készült másolatokról a másoló vezessen nyilvántartást. Felesleges darabok nem készülhetnek. Idegenek ott nem tartózkodhatnak. Illetéktelenek részére más munkákról felvilágosítást a másolóban adni nem szabad. Másolatokat csak írásbeli engedély alapján készíthetnek.

Bizalmas iratok, rajzok stb. sokszorosításánál mindenkor legyen jelen egy tisztviselő attól az osztálytól, mely a másolandó rajzokat felküldte. A sokszorosított iratok számát, a kő lecsiszolását, nem-sikerült példányok megsemmisítését ellenőrizni kell.

24. Távbeszélőn bizalmas természetű ügyekről beszélni szigorúan tilos.

25. Telefonközpont-kezelő helyiségbe, valamint hálózati *termébe* belépni szigorúan tilos. *Kezelőn* kívül ott más nem tartózkodhat.

26. Fényképezőgépet a gyár területére, tehát az irodákba sem szabad bevinni. Ezeket bejövetelkor a kapusnál le kell adni.

27. Magánlevelekben bizalmas természetű hivatalos, üzemi, stb. ügyekről írni tilos.

28. Hivatalos, üzemi, katonai, stb. kérdésekről, legyenek azok bármilyen vonatkozásúak, nyilvános helyeken (vonat, villamos, kávéház, vendéglő, klub-helyiségek, megállóhelyek, párt- és családi vacsorák stb.), de zárt helyeken sem szabad tárgyalni. Bizalmas dolgokat ajkkal a hivatali és gyári stb. beosztottakkal, akik arra illetéktelenek, ne közöljünk.

29. Hivatalos látogatók, idegen osztálybeliek más irodahelyiségekbe, rajztermekbe, üzemekbe, raktárakba stb. csak engedéllyel léphetnek be.

Magánszemélyeket (vonatkozik ez a legközelebb álló családtagokra is), hivatalos helyiségekben fogadni tilos. Látogatókat fogadni csak a látogatószobában szabad.

Kívánatos egy látogatószobának fenntartása.

Célszerű mindenkivel a látogatószobában tárgyalni s ettől csak végszükségben álljunk el.

Látogatószobában a tárgyalásokat szabjuk a lehető legrövidebb időre.

Gyári látogatószobában folytatott hivatalos tárgyalások alkalmával ne beszéljünk hangosan. Sohasem tudhatják az ott tárgyalók, hogy ki az, aki még ott van, vagy az ajtónál nem hallgatódzik-e valaki.

B.) Műhelyekben alkalmazandó óvórendszabályok.

1. Munkahelyekre jövő és munkahelyekről távozó alkalmazottak műhelyeiket a legrövidebb útvonalon kötelesek elérni, vagy elhagyni és a részükre meghatározott ajtót, vagy kaput használni. **Idegen műhelyekben való átjárást a legszigorúbban meg kell tiltani.**

2. Munkagépekre, de különösen a sebezhető (termelés szempontjából kényes) gépekre nagy gondot kell fordítani.

Üzemeállítás előtt s leállítás után vizsgálja meg. mindenki a gépét.

Több műszakkal dolgozó üzemekbe a gépeket a munkába lépők a váltáskor vizsgálják meg.

Engedély nélkül más gépekhez nyúlni szigorúan tilos.

Ha valaki valamelyik gépnél a legkisebb rendellenességet tapasztalja (erőszakos rongálás nyoma, hajtószíjon lévő, vagy egyéb mutatkozó hiba), azonnal jelentse művezetőjénél, aki azt tovább jelenteni köteles.

3. Ebédidő alatt a műhelyekben sétálni, egyes műhelyi gépek előtt megállni, a legszigorúbban tilos.

Szünetekben az alkalmazottak csak a kijelölt helyen tartózkodhatnak és csak a saját üzemükben.

Szép idő esetén kint a műhely előtt is tartózkodhatnak, ez esetben azonban a műhelyben senki sem maradhat. Erre a munkások saját érdekében is figyeljenek, (Szabotázs lehetőségek, lopások, stb.) Szigorúan tilos a gyártelepen szünet alatt össze-vissza járkálni.

4. Ha valamelyik alkalmazott magatartása gyanúkteltő, úgy az, aki a gyanús jelenségeket észreveszi, köteles azt illetékes helyen azonnal bejelenteni anélkül azonban, hogy erről bárkinek is szólna.

Mind a raktárakban, mind az üzemekben az üzemi idő után azt is meg kell nézni, hogy a könnyen gyulladó anyagok mellett nincsen-e olajos rongy. Ezek így nem heverhetnek, mert öngyulladás esetében könnyen tüzet idézhetnek elő.

Célszerű az ilyen rongyok részére lemezből készült rongytartó ládák alkalmazása.

Bezáráskor az üzemet át kell vizsgálni, hogy nem rejtettek-e el valahová kicsempészésre szánt anyagot. A szellőztető berendezést se hagyjuk figyelmen kívül.

5. Az üzemek munkamenetét úgy kell szabályozni, hogy a teljes gyártási eljárást senki se tudhassa, vagy tanulhassa meg.

6. Egyes üzembeliek más üzembe engedély nélkül nem mehetnek át. Aki engedéllyel tartózkodik ott, dolgvégeztével köteles onnan azonnal távozni. Az üzemben azonban nem kérdezősködhethet és nem járkaálhat össze-vissza, csupán oda mehet, ahol dolgo van.

7. Üzemi idő alatt a gyárból kimenni csak engedéllyel szabad. Az engedélyen a ki- és belépés időpontját fel kell tüntetni.

8. Az üzemekből engedély nélkül semmi sem vihető ki. A végzett munkákról (készítmények, alkatrészek, modellek) még a saját üzembeli alkalmazottak között sem szabad beszélni, hacsak ezt a munka egybekapcsolása szükségessé nem teszi.

9. Az éjszakai műszakkal dolgozó üzemek vezetői jelöljenek ki ellenőrzőket, kik az éj folyamán legalább kétszer bemennek a gyárba (üzembe) és a folyó munkákat ellenőrzik. (E célra kívánatos a portán egy „Ellenőrzési könyv” felfektetése, amelybe az ellenőrzéssel megbízott a szükséges bejegyzéseit eszközöli.)

Oly üzemben, ahol éjjel dolgoznak, éjjel lehetőleg csak egy bejárat legyen nyitva.

10. Munkaidő befejezése után az üzemeket lehetőség szerint le kell zárni és a kulcsokat az elrendelt helyen le kell adni.

11. Az üzemek munkarendjét úgy kell szabályozni, hogy az ipari kémeknek munkára ne nyújtunk alkalmat.

12. Munkahelyeknek és üzemirodáknak munkaidő után is megfelelő felügyelet alatt kell lenniök. Ezért az üzembiztosító szolgálatot (tűzország, nappali és éjjeli örök) ekként kell megszervezni,

13. Célrányos a gyárvezetőség részéről egy ügyeletes mérnök, vagy hasonállásúnak ellenőrző szolgálatra való kijelölése, ki meg nem határozott időben és meglegyetésszerűen ellenőrzi az egész telepet, a folyó munkálatokat és biztonsági szolgálatot.

14. Műhelyirodáknak őrzött rajzokat, részrajzokat, gépnylvántartó-lapokat stb., biztos helyen kell őrizni. E célra legalkalmasabb egy vasláda beállítása, mely egyrészt azt célozza, hogy azokhoz avatlatlanok hozzá ne férhessenek, másrészt, hogy tűz esetén védve legyenek.

Munkaidő alatt a rajzokra vigyázni kell és azokba illetékteleneknek betekintést nem szabad engedni.

Munkára kiadott rajzokat, részrajzokat is — ha ez külön el van rendelve — üzemidő után a meghatározott helyre be kell szolgáltatni.

15. Olyan lapok hátlapjára sohase írjunk jegyzeteket, amelyen bizalmas jellegű feljegyzések is vannak.

16. Az üzembe érkező minden látogatót (akár egyes egyének, akár csoportos látogatók), szemmel kell tartani. Látogatók által feltett kérdésekre felvilágosításokat adni tilos, erre csak a látogatásnál jelen lévő vállalati kísérő adhat válaszokat. Vonalat húzni a között, hogy mi mondható meg és mi nem, az alkalmazott nem is tudhat. Az alkalmazottak részéről felvilágosítások ezért csak a látogatókkal lévő kísérőnek adhatók. Leghelyesebb elv az, ha az üzemi vonatkozású felvilágosítások megadására az egyes alkalmazottak a művezetőjüket, vagy csoportvezetőjüket nevezik meg.

Az üzembrészben tartózkodók megfigyelése minden üzembelinek kötelessége, mert sohasem lehet tudni, kiben mi lakozik.

Látogatókat és az üzemben megforduló személyeket megfigyelni minden üzembelinek kötelessége, mert sohasem lehet tudni, kiben mi lakozik.

17. Raktárakban idegeneknek bent tartózkodását meg kell tiltani.

Raktárakba bemenőket — üzemieket is — azonnal ki kell elégíteni. Azok dolguk végeztével onnan távozni kötelesek. Semmi iránt nem érdeklődhetnek és nekik a raktárral kapcsolatban tájékoztatások még egész egyszerű dolgokról sem adhatók.

Raktárba bemenőket figyelemmel kell kísérni.

Bezáráskor a raktárt) ugyancsak át kell vizsgálni, hogy nem maradt-e nyitva valamelyik ablak, nincsen-e csak behajtva, nem rejtőzött-e el valaki, nincsen-e eldugva valahol tiltott csomag és általában ezekhez hasonló rendellenesség nem mutatkozik-e? Különösképen és lelkiismeretesen kell eljárni abból a szempontból, hogy nem járt-e valaki a zárás és nyitás közötti időben a raktárban és ezért a reggeli nyitáskor alaposan körül kell nézni.

Azokat a raktárakat, vagy helyeket, ahol kimondottan csak gyúlékony, vagy robbanó anyagok tároltatnak, külön is őriztetni kell. Az ilyen helyek őrzésére beállított személyeket más munkával ne bízunk meg, nehogy ezen helyüket csak egy percre is kényyszerülve legyenek elhagyni.

18. Fényképezőgépet a gyár területére bevinni szigorúan tilos.

19. A kém a legfurfangosabb módon iparkodik kijátszani a fennálló rendelkezéseket. Ismervén a fényképezésre vonatkozó tiltó rendelkezést, gomblyuk, vagy botfényképezőgépet használhat. (Ezek a micro-camerák rendkívül apró gépek, de alkalmasak a legtökéletesebb felvételekre is. Amilyen pici egy ilyen gép, ára annál nagyobb. Nehéz ezrekbe kerül. Nagyon ügyesen el lehet rejteni és úgyszólván észrevehetetlen.)

20. Fényképezőgépeket már a belépéskor le kell adni a kapusnál, ezért ha valaki egyik üzemi látogatónál, vagy gyári egyénnél ilyet lát, azonnal tegyen jelentést művezetőjének, vagy helyettesének. Ha egyik sem volna ott, jelentse ezt a legközelebb lévő üzemi irodában. Ha valaki fényképfelvételt csinál az üzemben, azt figyelje meg feltűnés nélkül és egy

másik társával azonnal telefonáltasson az illetékes helyre. A gyár területén csakis a gyári fényképész dolgozhat, de ő is a szükséges engedéllyel.

Városi fényképész csak gyári kísérő jelenlétében fényképezhet és csak azt, és ott, amire engedélyt ill. utasítást kapott.

C.) Gyári kapubejáratnál alkalmazandó óvórendszabályok,

1. Ha egy gyártelepen több kapubejárat van, idegenek és látogatók számára az igazgatósághoz legközelebb eső kaput kell kijelölni főportának, míg a többi portákon az igazgatóság által meghatározott műhelyek alkalmazottai járnak be és ki.

Mellékportákon tehát csak munkás be- és kijáratok legyenek, míg másokat (látogatókat, gépkocsikat, szállítókat stb.) csak a főkapun át lehet be- és kiengedni.

2. Mellékportán való közlekedés gyáron kívüliek részére csak esetről-esetre szóló külön írásbeli engedéllyel történhet.

3. Portai szolgálatra a kapukhoz megbízható és rendet tartani tudó személyzetet állítsunk be és olyanokat, akiknél egy megvesztegetési kísérlet már eleve csődöt mond.

4. Kapusok részére a nappali és éjjeli események bevezetésére jelentő-könyvek felfektetése igen hasznosnak bizonyul.

5. Kapusszolgálat ellátására részletes és mindenre kiterjedő „Szolgálati utasítás”-t kell kiadni.

6. Belépések hathatós ellenőrzése céljából a belépők az engedélyeket a kapusnál állítsák ki. A tá-

vozáskor a belépési engedélyeket ugyanott le kell adni. Ez a legbiztosabb szűrő annak megakadályozására, hogy a gyárba idegenek és felelőtlen elemek be tudjanak surranni.

Szükség esetén a gyártelepre belépni szándékozók igazoltatása felette ajánlatos és sokszor szükséges. Ha az igazoltatásnál bemutatott okmány, vagy irat valamely oknál fogva gyanús lenne, azt az illetékes helyre azonnal be kell jelenteni. (A kémek előszeretettel használnak hamis iratokat, ezért a legmesszebbmenő óvatosság és elővigyázatosság ajánlatos.)

Ha valaki magát igazolni nem hajlandó, abban az esetben a hatóságot kell igénybe venni.

Közlekedési járművek a gyártelepre ugyancsak engedéllyel hajthatnak be.

Üzemek által munkafelvételre behívott egyének az első alkalommal belépési engedélyt kapnak a kapusnál.

A belépő engedélyeket a meglátogatott gyári személy a távozási idő feltüntetésével írja alá, s a látogatónak adja vissza, ki azt kilépésekor a kapunál köteles leadni.

A kapus a kilépéskor a tartózkodási időt (a meglátogatótól való távozás és a kapuhoz-érés közötti idő) ellenőrizzé.

7. A gyárban dolgozó külvállalkozók alkalmazottai, munkahelyeikről a munkaidő alatt el nem távozhatnak. Azt csak külön engedéllyel szabad elhagyni. Ha a munkaadótól kilépési engedélye nincsen, a kapun nem engedhető ki. Reájuk nézve a gyár telepére kiadott rendelkezések teljes mértékben

ugyanúgy vonatkoznak, mintha a gyár állományába tartoznának.

8. Kapus-szolgálatosak figyeljék a gyár kapuja előtt történő eseményeket, a kapu előtt tartózkodókat, gyanús ácsorgókat. Gyanú esetén jelentéseiket azonnal tegyék meg az illetékes helyen.

9. Azokat az egyéneket, akik a gyár előtt fényképezőgéppel jelennek meg, avagy napokon át megisméltlődően felbukkannak, továbbá, akik a vállalat alkalmazottai közül valakire várnak, vagy azzal többször találkoznak, mindig éber figyelemmel kell kísélni és azonnal jelenteni.

10. Honvédelmi anyagok szállításakor a gyár melletti és előtti területet figyelemmel kell kísélni és ha ott gyanús egyén látható, azt meg kell figyelni és illetékes helyen ugyancsak azonnal be kell jelenteni.

11. Fényképezőgépet a gyár területére bevinni csak engedéllyel szabad.

Akinek ilyen engedélye nincs — legyen az bárki — fényképezőgépét köteles megőrzés céljából a kapusnál leadni.

12. Csomagokat a gyár területére bevinni szigorúan tilos. Idegenek csak akkor hozhatják be csomagjaikat, ha erre külön engedélyt kapnak. **Egyébként minden csomagot a kapusnál le kell adni, távozáskor viszont ugyanott át kell venni.** Aki a portán csomagot lead, annak belépési engedélyére ellenőrzés végett ezt rá kell írni és **távozáskor a csomagot feltétlenül vissza kell adni.**

Csomagot a portai tisztviselőnél (ha ilyen rendszeresítve nincs, úgy a portásnál) kell leadni. Másnak átvenni szigorúan tilos.

Csomagot csak a gyárba jövő vendégektől szabad átvenni. Kívülről beadott csomagoknak átvételét a legszigorúbban meg kell tiltani.

Aki a portán csomagot akar megőrzés céljából leadni és a portán még nem ismerik, **személyazonosságát igazoltatni kell.**

13. Ebédet hozó hozzátartozók a gyártelepre nem mehetnek be. Ebédjüket az alkalmazottak a portán vegyék át.

14. Motozások meglepetésszerű és rendszertelen alkalmazása a gyakorlatban igen jól bevált.

Motozásoknál a motozó a legbehatóbb vizsgálótartsa. Lopások esetén a legjelentéktelenebb tárgyát eltulajdonító alkalmazottat is be kell jelenteni illetékes helyen.

15. Megőrzésre leadott üzemi és irodai kulcsok illetékteleneknek ki nem adhatók.

16. Amelyik üzemnél vendégszobák vannak a gyár területén, oda vendégeket a porta csak az igazgatóság tudtával engedhet be. E célból vendégkönyvet is kell vezetni, melybe minden vendég köteles az adatait beírni.

17. A gyártelepen bentlakó egyének, lakóhelyi körzetükön kívül a gyár telepén nem járhatnak és az ide való belépést részükre a legszigorúbban meg kell tiltani.

18. Kívánatos a gyár összes alkalmazottainak arcképes igazolvánnyal való ellátása.

Ahol ez már rendszeresítve van, ott a munkás-bejáróknál állandó ellenőrzést kell tartani.

D.) Gyárbiztonsági szolgálatban alkalmazandó óvórendszabályok.

1. Ahol tűzország van, ott a tűzoltószolgálat biztonsági szolgálatba is beállítható. A testületbe — miután ennek erkölcsi alapon is a legmagasabb fokon kell állania — csakis arra rátermett és megbízható alkalmazottakat állítsunk be.

A tűzország szolgálata lássa el a műhelyi ellenőrzéseket és a telep ellenőrzését (természetesen csak az éjjeli szolgálatban, miután a testület tagjai nappal a gyárban munkahelyeiken dolgoznak s a biztonsági szolgálatot a nappali örök végzik), és az éjjeli munkások kieresztésekor egy tagja legyen a portán.

Ahol gyári tűzoltóság van, kívánatos a tűzoltótisztekből egy ellenőrző tisztnak (naponta felváltva) kirendelése a kötelező ellenőrzésre.

2. A telep nagyságának megfelelően nappali és éjjeli örök beállítása elengedhetetlen, öröknek kipróbált és feltétlen megbízható egyéneket vegyünk fel.

3. Célszerű az őrségek részére egy részletes és a műhely, valamint a telepviszonyoknak megfelelően kidolgozott „Szolgálati őrutasítás” kiadása.

4. Kívánatos az őrségek részére örökutyák beállítása.

Nehezebb tereppel rendelkező gyáraknál ajánlatos az éjjeli öröknek a fegyverviselési engedély megszerzése és fegyverrel való ellátása. (A szolgálat letelte után a fegyvereket a tűzorságen le kell adni.)

5. Az örök kutassák fel a lopott tárgyak elrejtésére alkalmas helyeket és azt figyeljék gyakrabban.

6. Kívánatos volna és az ellenőrzést megköny-

nyítené, ha a gyár igazgatósága műhelyenként kiválasztott egyéneket azzal a joggal ruházna fel, hogy mind fényképezés esetén, mind a gyár területén tartózkodó egyénekkal szemben eljárhassanak, illetően tőlük a vonatkozó engedélyek (gyárbelépési engedély, személyazonossági-, valamint gyári igazolvány stb.) felmutatását kérhessék. Ugyancsak jogosítottak lennének továbbá arra is, hogy a gyár telepén dolgozó munkások bármelyikét és bármikor igazoltathassák. Ezen igazoltatási ellenőrzésre természetesen tisztviselők is kijelölendők volnának.

E.) Gyárbelépéssel kapcsolatosan alkalmazandó óvőrendszabályok.

1. Engedély nélkül a gyár területére, üzemibe, irodáiba senki sem léphet be. A belépési engedély csak abban az esetben érvényes, ha azt, az annak kiállítására hivatott egyén aláírásával ellátta. A gyár alkalmazottai közül (sem tisztviselő, sem munkások stb.) nem jogosultak arra, hogy engedély nélkül a gyár területére bárkit is bevezessenek.

A belépési engedélyt a belépő az egész idő alatt köteles magánál tartani, majd dolga végeztével a meglátogatottal (áruszállítás stb. esetén az illetékes raktárnokkal stb.) láttamoztatni és kilépéskor a portán leadni.

2. Belépéskor, illetve a vállalt munka megkezdése előtt az alvállalkozók és alkalmazottaik kötelesek aláírni a titoktartásra vonatkozó nyilatkozatot.

3. A gyárban dolgozó alvállalkozók beosztottjait igazolvánnyal kell ellátni. Ezen igazolványt a naponkénti belépéskor a gyárban dolgozó egyének a ka-

punál veszik át és kilépéskor ugyanott szolgáltatják vissza.

Az alvállalkozók az általuk végzendő munkára felvett egyének munkába lépését, illetőleg a munkából történő kilépését kötelesek bejelenteni, mert az alkalmazottaik részére az igazolványt a gyár eszerint adja ki, illetőleg vonja be. Az igazolványokat mindenkor a kapunál osszák ki és szedjék be.

4. Ebédidő alatt a hozzátartozók által behozott kosarakat és csomagokat mind a beadáskor, mind kiadáskor át kell vizsgálni,

5. Csoportos gyárlátogatás esetében a látogatócsoport létszámának megfelelően egy vagy több és előre kioktatott műszaki vezetőt kell a csoporthoz, vagy csoportokhoz beosztani.

6. Hivatalos látogatók (munkaátvevők, ellenőrök) a mindenkor fennálló rendelkezéseknek megfelelően, ugyancsak engedéllyel léphetnek be.

7. Sem átvevők, sem látogatók a gyár üzemi alkalmazottaitól felvilágosításokat nem kérhetnek. Érdeklődéseikre csak az őket kísérő gyári megbízott adhat választ. Az ilyen felvilágosítások csak általános és szorosan az ellenőrzött munkákkal kapcsolatos jellegűek lehetnek, tehát üzemi berendezésekről, készítményekről, előállítási eljárásokról, megrendelésekről stb., tájékoztatások nem adhatók.

8. A megrendelés kapcsán és a munkálatokkal szorosan összefüggő dolgokról jegyzeteket csakis azok készíthetnek, akik valamilyen munka ellenőrzésére szálltak ki és a feljegyzések készítésére engedélyt kértek és kaptak, továbbá akiknek erre az ellenőrzés természeténél fogva már eleve joguk van. Egyéb feljegyzések tilosak.

F.) Gyártelepeken lakókra alkalmazandó óvórendszabályok.

A gyárban lakókkal egy nyilatkozatot írássunk alá, mely szerint tudomásul veszik, hogy a gyárban látott, hallott és egyéb utakon értésükre jutott dolgokról közléseket tenni, vagy bárki részére felvilágosítást adni szigorúan tilos.

Bentlakó alkalmazottak oktassák ki hozzátartozóikat a kötelező titoktartásra és figyelmeztessék őket arra, hogy amennyiben ez ellen vétenének, ellenük is megindítják az eljárást

2. A gyártelepen bentlakó alkalmazottakat felkereső látogatók ugyancsak kötelesek magukat a kapusnál igazolni.

3. Gyári bentlakók részére — amennyiben ezt a helyi viszonyok kívánatossá teszik —, az igazolványok kiadása elkerülhetetlenül szükséges, ennek az igazolványnak azonban az üzemi igazolványoktól eltérő színűnek kell lennie.

4. Szigorú rendelkezést kell kibocsátani annak megakadályozására, hogy üzemidő alatt a gyári bentlakók valamelyike bárkit is fogadjon lakásán azzal a céllal, hogy ott egy, az üzemben dolgozó alkalmazottal (munkás, vagy tisztviselő) találkozassék.

5. Ha a bentlakók valamelyike gyanús körülményt tapasztal valamelyik lakótársánál, azt az igazgatóságnál, illetve az illetékes helyen köteles azonnal bejelenteni.

6. A vendégszobákban — feltűnő helyen — táblát kell kifüggeszteni, melyen a gyár igazgatósága a vendéget figyelmezteti, hogy engedély nélkül az üzembe menni tilos és erre külön engedélyt fog

kapni a portán. (Erre a megszálló vendéget a megérkezése idejében, a portán külön is figyelmeztetni kell.)

G.) Gyári sportegyesületeknél alkalmazandó óvőrendszabályok.

Mínthogy a különböző gyárak, ipari üzemek stb. sportegyesületei között versengés folyik, előfordult, hogy egy-egy jobb játékos hamis névre kiállított munkakönyvvvel alkalmaztatta magát. Előfordulhat, hogy a labdarúgók, kiket a sporthatóságok hosszabb-rövidebb időre a játéktól eltiltanak, álneveken és hamis igazolványokkal, munkakönyvvvel igyekeznek magukat különböző más sportegyesületekbe felvéteni.

Ilyen egyének a sportegyesületekkel rendelkező vállalatokhoz könnyen beférkőzhetnek mint munkások, annál is inkább, mert a gyári sportegyesületek vezetőségei egyetük jóhírnevét szemelőtt tartván — játékosaiknak megélhetést is biztosítandó —, őket a gyárban munkához juttatják.

Idegen hírszerzők (kémek) és kommunista agitátorok is felhasználhatják ezt az előnyt, annyival is inkább, mert az okmányokat a gyári egyesületek nem ellenőrzik a kellő körültekintéssel és gondossággal, s így a hamis nevekre kiállított írásokkal nehézségek nélkül beférkőzhetnek olyan helyekre, ahová a bejutást a valódi személyi adataik használata mellett, meg sem mernék kísérelni.

Kívánatos tehát, hogy a gyárak sportegyesületei minden új jelentkezőre nagy gondot fordítsanak és

ezeket még a felvétel előtt kellő igazolásnak vessék alá.

Előfordulhat az is, hogy az egyes gyárak sport-egyesületei, sporteredményeiknek biztosítására mindent megtesznek és akaratlanul is figyelmen kívül hagynak oly eshetőségeket, melyek következtében az ezen kedvező helyzeteket kihasználó kémek mind oda, mind az egyesületen keresztül a gyárba bejuthatnak.

A sportegyesületek vezetői figyeljék és figyeltessek meg az egyesületek kültagjait is, ne csak a gyárban dolgozó tagokat. *Kémek ugyanis beférkőzhetnek mint kültagok, ami azt eredményezheti, hogy a velük együtt össze kerülő sporttársaiktól sokszor értékes adatokat tudnak meg gyári dolgokról.* Ez különösen a gyárak kebelén belül működő egyesületekre u. m.: football, tenisz, dalárda, vízipóló, sakkör stb. vonatkozik.

Nagyobb üzemekben, ahol levante intézmény is működik, a gyárvezetőség illetékes tényezőinek szerves összműködést kell létesíteni a levante oktatói karral, a fiatalság jobb felhasználhatóságára.

Úgy a sportegyesületek, mint a levanteintézmény vezetőivel ki kell keresni az értékeket.

H.) Egyéb kívánatos óvórendszabályok.

1. Bizalmas jellegű épületekbe, vagy épületrészekbe (laktanyák, hadiüzemek, munkatáborok, repülőterek, katonai ügyekkel foglalkozó polgári hivatalok, raktárak, stb.) való belépést szabályozni és ellenőrizni nemcsak feltétlenül kívánatos, hanem kötelességszerűen szükséges is,

2. Bizalmas és katonai vonatkozású épületekben, telepeken, hadiüzemekben stb., a házalást és ügynöklést, valamint árusítást meg kell tiltani.

3. Rádió adóállomások és postagalambok engedély nélküli tartása szigorúan tilos. Ezeket fel kell kutatni. Aki arról szerez tudomást, hogy valakinek rejtett leadója van, vagy engedély nélkül tart postagalambot, azt azonnal jelentse be a rendőrségen, vagy pedig a csendőrségen stb. (Lehetséges, hogy egy ilyen bejelentéssel egy hazaárulót, vagy kémeket juttat a bejelentő a hatóság kezére.) A bejelentéseket tehát minden körülmények között meg kell tenni.

4. Idegen állam területén a magyar állam szervezetére, főleg pedig katonai adatokra vonatkozó, továbbá hadiüzemet, vagy saját gyárát, munkahelyét érintő közléseket tenni, tilos.

*

Az eddig felsoroltakhoz képest tehát minden üzemnek magának és idejében kell megszerveznie és életbe léptetnie a körültekintő óvórendszabályokat, hogy ezáltal az ipari kémkedést megnehezítse.

Minden üzemet, vállalatot, gyárat stb. a helyi viszonyokhoz mérten kell e tekintetben megszervezni. Ehhez a munkához az itt leírtak egy általános érvényű irányelvet szolgáltatnak azokról a nagyon is szükséges és kívánatos óvórendszabályokról, melyek alapját képezhetik az elhárítás munkájának,

Csak az az üzem stb. vezetősége tudja az ipari kémkedést felismerni, amelyik az ipari elhárítást a gyakorlatban be is vezeti. Az eredményes működés viszont csak ott képzelhető el, ahol az ipar maga is

átérzi azt a súlyos hátrányt, amely a kémelhárítás hiányának következtében az üzemet fenyegeti és nemcsak hazafias, hanem üzleti szempontból is szükségesnek tartja az elhárító szolgálatnak megszervezését, valamint a szükséges és biztonságot nyújtó óvó-rendszabályok alkalmazását.

V. FEJEZET

Szabotázs.

Védekezzünk minden erőnkkel a szabotálok ellen!

Ahová a szabotázs (rombolás) bűnös keze elér, ott megszűnik minden élet és boldogulás. Eredménye: tönkretett ipar, ennek folytán kenyér nélkül maradt családok, szomorú fakeresztek mellett síró anyák, özvegyek és gyermekek.

Gondoljon mindenki a családjára és hozzátartozóira, akik otthon várják s akik körében a napi munka fáradalmait piheni ki.

Legyen tehát mindenki résen mind munkahelyén, mind magánéletében. Gyanús eseteket azonnal jelentsen be mindenki, tekintet nélkül arra, hogy ki az az illető, akire gyanakszik, s azzal egyébként milyen viszonyban is van.

Egy elmulasztott bejelentés folytán talán éppen az eshet áldozatul, aki a bejelentést megtenni elmulasztotta.

Figyelj! Láss! Jelents!

A szabotázs fogalma.

Szabotázson a közérdekű, vagy a közönség élet-szükségletének ellátására hivatott, továbbá a honvédelem céljaira dolgozó üzem, intézet stb. hivatás-szerű működésének szándékos megzavarását, és általában a honvédelem érdekét szolgáló berendezésnek, közlekedési eszköznek stb. tudatos, erőszakos rongálását értjük.

A szabotázs óriási veszedelmet hord magában.

Legtöbben azt hiszik, hogy a szabotázs egy oly cselekmény, amely a vállalatoknál általában kényszerített munkalassítást, amolyan amerikázás-félet jelent. Kétségtelen, hogy ez is egyik neme a szabotázsoknak, mert például szándékolt munkahátráltatással egy hadiüzemben lényegesen kevesebb mennyiségű hadianyag készülhet, aminek különösen hadviselés esetén súlyos és hátrányos következményei lehetnek. A szabotázs azonban nemcsak ebben merül ki. Ez távolról sem ilyen egyszerű kérdés, amit könnyen el lehet intézni. *A szabotázs éppen olyan harc, méghozzá félelmetes erejű, mint a fegyverrel vívott ütközet, csak mások a megnyilvánulásai és eszközei.*

A háború kimenetelére óriási kihatása van a megfelelően előkészített és szakszerűen vezetett

szabotázsharcnak, mert ha a szabotázs sikerül és így a harchoz szükséges erőforrások tönkretételnek, az élelmiszer szükségletek megsemmisíttetnek és a lelki ellenálló erőben sikerül az ingatagság felébresztése, akkor a hadviselő fél katonai ellenállása össze omlik. Ma már nem mondhatjuk, hogy a harcot csak a hadsereg vívja. *A hadviselő államok minden eszközt felhasználnak, amely ellenségeik leveréséhez vezethet.* A most folyó élet-halál harc pedig létet, vagy pusztulást jelenthet számunkra. A szabotázs eszközei kíméletlenek. A szabotázsharcban félelmetes erők rejlenek.

A szabotázs ellen való védekezésre tehát már békében is nagy figyelmet kell fordítani; annál is inkább, mert ez a sajátos támadási mód békében alig fordul elő s csak a háború közvetlen küszöbén, vagy súlyos politikai feszültség idején lép működésbe. Háború idején pedig mindenkor és mindenhol számolhatunk szabotázs cselekményekkel.

Az elmúlt világháború beigazolta azt, hogy mily nagy eredményeket biztosított az előre elkészített és tervszerűen megszervezett szabotázs, melyre a nagy világháború előtt nem készültek elő. Előkészítés, Összefogás és szervezettség hiányában még Franciaország sem tudta elérni Németországgal szemben azt az eredményt, amelyet nagyvonalú szabotálók munkájával a háború alatt elérni igyekezett. Ez arra készítette a nemzeteket, hogy hivatásos szabotálókat állítson munkába. *A szabotázsterveket, előkészületeket és azok végrehajtására kiadandó utasításokat onnan irányítják, ahonnan a kémkedésre vonatkozó munkálatok is erednek. Ez a két tevékenység sok tekintetben egy nyomon halad. A szabotázs*

végrehajtói minden esetben és mindenre elszánt kémek.

Itt kívánok rámutatni arra, hogy mennyire fontos még egy polgári cikket gyártó üzemrésznek is a kellő védő- és óvórendszabályokkal leendő biztosítása. Megdöbrentő, hogy akadnak Magyarországon még ma is olyanok, akik egész naivul a következő kérdést teszik fel, ha egy ily polgári cikket gyártó üzemben szigorító intézkedéseket léptetnek életbe: „miért kell itt olyan nagyon vigyázni, amikor itt semmiféle honvédelmi cikket nem gyártanak és ugyan mit tudhat meg akkor itt egy kém?”

Ha a szabotázsra vonatkozó eddig leírt és a továbbiakban közölt szemelvényeket az ilyen kételkedők behatóan tanulmányozzák, akkor biztos vagyok abban, hogy ilyen kérdést többé nem tesznek fel. Be fogják látni annak szükségességét, hogy egy üzem gépeinek megrongálása súlyos károkat okozhat, mely a láncszerűen folytatott egyetemes munkában *olyan hátráltatásokat idézhet elő, ami más vonalon már honvédelmi érdekeket béníthat meg.* Önként felvetődik annak a kérdése, hogy nem a honvédelmi érdekek hátránya-e az is, ha gaidasági vonatkozásban bénítják meg valamely üzem munkaménetét? Erre csak azt válaszolhatjuk, hogy igen!

A szabotáló — ha hozzá jut — saját maga, vagy pedig beszervezettjei útján iparkodik megtudni fontos iratok őrzési helyét, fontos gépek elhelyezését, félkész és kész gyártmányok tárolását, iparvágányok vonalát, világítási és erőmű hálózatok vezetékeit stb. azon célból, hogy szükség esetén gyújtogathasson és rombolhasson.

1. A szabotázs-cselekmények általános meghatározása

a.) A katonai szabotázs:

általában a fegyveres erő tagjai, vezetői, parancsnokságai, fegyverzete, felszerelése; kiképzési élelmezési, felszerelési, mozzgatási, összeköttetési szervei és berendezései ellen követhető el merénnyel, rongálással, vagy megsemmisítéssel.

Elkövethető békében és háborúban egyaránt.

b.) Közlekedési szabotázs:

különösen háborúban, vagy háborús veszély esetében nem határolható el szorosán a katonai szabotázs cselekményétől, mert a legtöbb esetben közelebről a hadviselés érdekeit sérti s ezáltal a hűtlenség tényálladékát meríti ki azért is, mert leginkább a mozgósítás, felvonulás és egyéb csapatszállítások megakadályozását, vagy késleltetését célozza.

Elkövethető békében és háborúban egyaránt.

c.) Gazdasági szabotázs:

ez egyike a legtipikusabb szabotázs fajtáknak, mert a legnehezebben felismerhető szándékkal és módon alkalmazható.

Célja általában a hadviselés érdekeinek azáltal való sértése, hogy a nemzet gazdasági erőforrásait gyengítse, vagy megsemmisítse.

Elkövethető a gazdasági élet minden ágában, hadiiparban, közérdekű üzemekben éleltszükségleti közérdekű üzemekben, mezőgazdaságban stb.

Általában három féle módon követhető el és pedig:

- először** üzemi munkazavarással,
- másodsor** rombolással és
- harmadszor** kiéheztetésre való törekvéssel

Elkövethető mind háborúban, mind békében egyaránt.

d.) Szellemi szabotázs:

a lelkek megmételyezésének hathatós eszköze a propaganda. A propaganda a szabotázsharc része, nem is nevezhető másnak, mint lelki szabotázsnek,

A szellemi szabotázs irányulhat a törvény, a hatóságok és azok törvényes rendelkezései ellen, a társadalmi osztályok, a nemzetiségek, a hitfelekezetek, a fegyveres haderő, a közbiztonsági szervek, a gazdasági és hitélet ellen.

Elkövethető békében és háborúban egyaránt.

Az eddig felsoroltakon kívül a köztisztviselői munka hanyag teljesítését és az erre való felbujtást is szabotázsnek minősíthetjük.

2. A szabotázs eszközei.

A mozgósítás megakadályozása.

Ennek elérésére szolgálnak hidak, vasúti műtárgyak, vonatok, pályaudvarok felrobbantása, távíró és távbeszélő vonalak megrongálása, rádió adóállomások üzemi kikapcsolása, egyszóval a forgalmi és az összekötő eszközök megsemmisítése, mellyel a hadsereg személyi mozgósítását és felvonulását

meg lehet akadályozni, valamint felszerelések és fegyverzeti raktárak megsemmisítése, mellyel az anyagi mozgósítást hátráltatják.

A hadiipar s ezzel kapcsolatban a termelés megbénítása«

Elérhető bányák, gyárok, villamos központok stb. felrobbantásával. Egy erőmű felrobbantása megsemmisíti pl. az erőforrást, mely természetszerűen egy, vagy több üzemnek hosszabb-rövidebb ideig tartó leállítását vonja maga után. Meglepetésszerű kikapcsolása nemcsak a hadiipar termelésében okozhat súlyos károkat, hanem pánikot idézhet elő a lakosság körében is, amelynek hatása a lelkek ellenállásának gyengülésében nyilvánulhat meg.

Géprombolások hasonlóan nagy károkat okozhatnak.

Gyújtogatással előidézett tűz valamely ipar-telepen, a munka lassítása bujtogatás útján, elrontott árucikknek a helyesen gyártottak közé való csempészése stb., mind alkalmas eszközök a hadiipari termelés megakasztására.

Elrontott cikkeknek a helyesen gyártottak közé való becsempészése — történjék az akár hanyagságból, akár dorgálás, vagy büntetéstől való félelemből, vagy éppen készakarva —, kristálytisztasabotázs, melynek súlyos következményei lehetnek, mert közvetlen életveszélyt is idézhetnek elő, vagy magán a gyártelepen, vagy azon kívül.

Több esetben előfordult már, hogy egyes vállalatok vezetői szabotázsgyanús esetben nem tették meg illetékes helyen bejelentésüket.

Ezt azzal indokolták, hogy nem kívánják az illető

megbüntetését, mert véleményük szerint elég büntetés az elbocsátás.

Ez helytelen és nagyon téves felfogás. Sohasem tudhatjuk, hogy hová és milyen szálak vezetnek. Kizárólag a szakszervek jogosítottak az ügyben bármily vonatkozásban eljárni.

Egy vállalat eltekinthet a tettenért gyári tolvaj feljelentésétől, de minden kém- és szabotázs-gyanús esetet köteles illetékes helyen a további intézkedések megtétele céljából bejelenteni. (A munkaadó akkor jár el a leghelyesebben, ha az egész apró lopásokat is bejelenti.)

Aki ezen bejelentést elmulasztja megtenni, az ellen az 1930. évi III. t. c. III. fej. 69. §-a értelmében megindul az eljárás és a mulasztásért a bíróság felelősségre vonja.

Elhallgatni sem az üzemre, sem a személyekre való tekintettel semmit sem szabad és a legjelentéktelenebb gyanús esetet is be kell jelenteni.

Békében — nem hadianyaggyárakban — ennek a szabotázsnek talán nincs is oly nagy jelentősége, hogy megfelelően lehetne értékelni kihatásait, de már robbanóanyag-, repülőgép, löveg-, vagy ezekhez hasonló üzemekben ilyen szabotázs elkövetése életet, vagy halált jelenthet.

A szabotázs egyik leggyakoribb bűncselekménye a munka beszüntetése (sztrájk).

Egy vállalatnál a munkalassítás nemcsak hátrányt jelent az üzemi termelésben, hanem ezen túlmenően a ft is mutatja, hogy a munkások megvannak szervezve a szabotázsra. Ez pedig már oly veszedelmes jelenség, melynek következménye csak a szervezett munkabeszünetetés lehet. Amíg munka-

adó van, addig munkásérdekképviselőknek is kell lenni, de a tőke és a munka harca nem fajulhat addig, hogy esetleg a nemzet jövőjének kialakulására bármily kis mértékben is bénítóan hasson.

Eddig az ily veszélyeket jelentő sztrájkokkal nem igen foglalkoztak sehol, így ma már nem állapítható meg, hogy a világháborús sztrájkok milyen kihatásúak voltak. Annyi azonban kétségtelen, hogy ezek a munkabeszüntetések sokkal nagyobb veszteséget okoztak az állampolgárok összességének, mint amennyi eredményt hoztak a munkásságnak.

Ronge volt osztrák tábornok megállapítja könyvében, hogy a Wien-i arzenálban kitört sztrájkot a Wien-i szociáldemokraták készítették elő még békében. Igaz, hogy békében, *amikor csak bérharcot jelent* a sztrájk, nem esik olyan súllyal a latba, mint háború idején. Éppen Ronge tábornok említett megállapítása az, amely gondolkodóba kell, hogy ejtsen mindenkit, hogy hol van a határ, amikor a munkabeszüntetés még csak bérharc vagy pedig már szabotázs.

Mint a fentiekből is láthatjuk, a sztrájk is nagy veszedelmeket rejt magában. A sztrájk bűncselekmény, mely az 1939. évi és a honvédelemről szóló II. t. c. 203. §. 1-ső és 2-ik pontjaiban foglaltak alapján 5 évig terjedhető börtönbüntetéssel büntetendő; ha a cselekményt háború idején követik el, a büntetés 10 évig terjedhető fegyház.

A kiéheztetés

egyrészt a gabonaraktarak, élelmiszerkészletek és érett gabonamezőknek felgyújtásával, másrészt az élelmiszerek és kutak mérgezése útján érhető el.

(A kiéheztetésre háborúban hathatós eszköz a körülxárás [bloká], de ez a módszer meglehetős lassan hoz eredményt). Igen hatásos mód a szabótárs-harcban az állat járványok okozása. (Bacillusok mesterséges terjesztésével idézhetők elő.) Ezek nem új dolgok. A nemzetek már küzdöttek ellenük a történelem folyamán és ne felejtjük el, hogy a ma háborújában mindezekkel számolnunk kell.

A lelkek megmételvezése

ama közbeeső cél, amelynek elérése a háború megnyeréséhez, illetve elvesztéséhez vezethet, mert ez a nemzet harci készségét roppanthatja össze. *Minden szabótársnak szülőanya a szellemi szabótárs, más szóval ellenséges propaganda.*

A lélekmérgezést hamis hírek, hamis béke jelzavak terjesztésével, az elszántak üldözésével és a csüggedtek, reményüket veszettek tévhitének megerősítésével lehet elérni. A propaganda célját éppen ezért nem becsülhetjük le.

Csüggeteg és kishitű szellemben folytatott beszédet mindig gyanúval kell fogadnunk, mert ennek hatása a kémkedést segítheti elő. (Egy csüggedésre bírt kishitű lélek panaszaiban elejtett kijelentéseinél meggondolatlanul beszélhet ki olyan dolgokat, amelyek a kémeket nagyon is érdekelhetik.)

3. A szabótárs előkészületei.

A szabótársok elsősorban a hadiipari üzemekben, azután minden más fontos helyen iparkodnak a telepeken és irodákban dolgozó, államellenes érületű alkalmazottakkal a kapcsolatot megteremteni, mert

a velük való szoros összeköttetés bűnös munkájukat lényegesen elősegíti. A megfelelő szakértelemmel és elővigyázatossággal megindított munka tehát a bűnös cél szolgálatába állítható lehetőségek felderítésével indul meg. A kémkedéssel szoros kapcsolatban állanak a nemzet ipari, kereskedelmi, gazdasági stb. ártalmára szolgáló szabotázs vállalkozások; előkészítő munkájuk tehát teljesen azonos a már ismertetett kémkedési előkészületekkel. *A szabotázs működésére igen tág és a leggondosabb óvintézkedések mellett is előfordulhatnak szabotázs cselekmények.*

Az államellenes egyének lelki romlottságuk folytán könnyen nyerhetők meg szabotázs cselekményekre. Ezért legyünk óvatosak mindazokkal szemben, akik a nemzet közös ügye ellen törnek, vagy törhetnek. Nem lehetünk mindenkivel elnézőek, de különösen nem azokkal szemben, akik a Magyar Nemzet ügyének árulóivá válnak.

A szabotálók iparkodnak a könnyen befolyásolható és hiszékeny felnőtteket a társadalom minden köréből befolyásuk alá vonni. Legyünk tehát a legmesszebbmenőkig elővigyázatosak.

4. A szabotázs végrehajtása.

A szabotálók éppen úgy titokban dolgoznak, mint a kémek és a szabotázs legtöbbször már csak a maga gyászos eredményeiben ismerhető fel, így ellene a védekezés igen nehéz. A szabotázst előkészítő munkálatok sokszor nyomtalanok. Gyakran előfordul, hogy egy robbantással elkövetett szabotázsnál minden nyom eltűnik, megsemmisül, sőt megtörténik, hogy maga a szabotáló is áldozatul esik.

A szabotázst elkövethetik az üzemben dolgozók, valamint az üzemen kívül letelepedett idegenek, akik mint békés polgárok élnek s csak adott parancsra, vagy adandó alkalomkor lépnek munkába.

Megállapítható, s ezt mindenki tudja, hogy az idegeneket mindezek ellenére mennyire dédelgetik. Mennyi közbenjárás és pártfogás történik ezek érdekében, melynek eredményeképpen talán éppen azokat segítik be valamelyik üzembe, akik valamilyen szabotázs megvívásáért lehetnek nálunk. Legyünk tehát óvatosak mindenkivel szemben és sohase az a szempont vezessen bennünket, hogy *ki az, aki pártfogolt valakit, hanem, hogy ki az, akit pártfogoltak* és valamilyen munkára leendő alkalmazásra stb. ajánlottak. Természetes, ez vonatkozik saját állampolgárainkra is, akik közül ellenségeink megvesztegetés, vagy más úton bűnös céljaiknak egyeseket megnyerhettek.

A szabotázst végrehajtónak előzetesen szakszerű tájékozódásra van szüksége és nagy felkészültséggel indul arra az útra, ahol a reábízott feladatot végre akarja hajtani. *Utalnom kell itt az olyan körülményekre, amelyekre a legtöbbször nem helyeznek súlyt, mert talán tájékozatlanság, vagy nem rosszindulatú meg nem értés folytán nem tudják elképzelni ezek aggályos mivoltát. Ezek pedig: falakra kifüggesztett gyári stb. helyszínrajzok, üzemi elhelyezési vázlatok, üzemi távlati, valamint gépek és munkatermek fényképei. Az ellenséges ügynök hálás ezekért, mert ezeket nem kell külön áldozatok és nagy nehézségek árán megszereznie, hanem saját részére könnyen lemásolhatja, rész jegyzeteket készíthet róluk, vagy lefényképezheti azokat.*

Az időnként felrobbantott gyárok, telepek,

katonai raktárak stb., valamint a mind gyakoribb gyujtogatási kísérletek legnagyobb részben a szabotázs számláját terhelik.

A robbanóanyagok helytelen tárolása, vagy az öngyulladásból eredő robbanások alig számbajöhető kis százalékot tesznek ki.

5. A szabotázs következményei.

A telepített szabotálók egy előre meghatározott feladat végrehajtására vannak kiszemelve. Ezek tehát különös figyelmet érdemelnek, mert békében nem dolgoznak, *csak háborúban lépnek munkába és akkor hajtják végre a reájuk bízott feladatot.*

Kérdés, hogy egy üzemben a legszerényebbnek, legszorgalmasabbnak, vagy legügyefogyottabbnak látszó alkalmazott nem betelepített szabotáló-e? Oly bárgyú arccal járkalhat köztünk, hogy még egyszerű számtani művelet elvégzésére sem tartjuk képesnek, s ez a bárgyú arc háború esetén leveti álarcát és feladatának elvégzése alkalmával megmutatja igazi énjét. Az általa elvégzendő feladatot végrehajtva, ördögi vigyorral és bestiális kegyetlenséggel, könyörtelenül, minden emberi érzésből kivétlenül élvezheti munkájának eredményét, mely a füstölgő romok alá temetett ronccsá vált gépeivel, fájdalmasan jajgató sebesültjeivel és a már elnémult halottaival más emberben csak az irtózatot ébresztheti fel. Csupán egy pillanatig tarthat nála ez az ördögi vigyor, majd ijedt arcot mutatva, talán ő segédkezik legserényebben a mentési munkálatoknál és senki sem gyanakszik reá. Egy észrevétlen pilla-

natban azután nyomtalanul eltűnik a színhelyről és ha a lefolytatott kivizsgálás során bebizonyítást is nyerne, hogy ő követte el a merényletet, ezért már nem lenne felelősségre vonható.

Lássunk egypár olyan fontosabb példát, melyből a szabotázs kimutatható:

1935. április 30.

Saragossában anarchista szövetkezetek rádió útján felhívást adtak le az általános munkamegtagadásra. A zendüléssel felizgatott munkástömeg a város négy különböző helyén bombát dobott. Az eredmény egy halott, több súlyos sebesült és nagy anyagi kár volt. A hatóságok eredménytelenül nyomoztak, sem a titkos rádió állomást, sem a tetteseket nem sikerült megtalálniuk. (Szellemi és közlekedési szabotázs.)

1935. május 2.

Wien-ben délután 2 órakor hirtelen áramzavar következtében számos ipari üzem és a városi villamos forgalom megszűnt. A villamosművek vezetősege egy hírlapírónak a hozzájuk intézett azon érdeklődésére, hogy a zavart rövidzárlat, műszaki hiba, vagy szabotázs okozta-e, elzárkózott a felvilágosítás megadása elől. Jóval később tudódott ki, hogy szabotázs-cselekmény történt. (Hadiipari, közgazdasági és közlekedési szabotázs.)

1935. május 21.

Moszkvában levegőbe repült a Frunze gyár, amely az orosz hadiipar egyik legnagyobb gyára

volt. Áldozatok száma ismeretlen s csak annyit állapítottak meg, hogy 12 tűzoltó lelte halálát.

1935. június 14.

A német Reinsdorf-i (Berlintől 80 kilométerre) állami hadianyaggyár röpült a levegőbe, mely 1500 munkással dolgozott. Halottak száma 52, sebesülteké 370. A robbanás után 20 km. körzetben rendőrkordont vontak, onnan ki- és oda be senki nem mehetett, mindenkit szigorúan igazoltattak, azonban a szerencsétlenség okozója mégis homályban maradt.

1935. június 19.

A „Remény” nevű francia bűvárhajó felrobbant, hét halott.

1935. június 24.

Izszmind török városban (Kis-Ázsia) felrobbant a katonai lőszerraktár. A robbanást követő tűzvész az egész várost elpusztította, áldozatok száma ismeretlen.

1935. július 15.

A Dortmund-i bányában 750 m. mélységben ismeretlen okból robbanás történt, ami bányatüzet idézett elő. 10 halott, 26 súlyos sebesült. (Közgazdasági szabotázs.)

1935. július 24.

Jugoszláviában az Obolicsevó-i lőporgyárban felrobbant a nitrocellulóze készlet az egyik munkateremben. 5 halott és 8 sebesült.

1935. július 27.

Torinóban felrobbant az olasz lőporgyár azon része, ahol a szállításra tárolt lőszer volt csomagolva. Igen jellemző, hogy éppen a robbanás napján nagy mennyiségű lőszer volt a raktárban.

1935. augusztus 14.

Bukarest mellett Barlad közelében lévő katonai lőszertárnál a katonai őrszem észrevett egy emberi alakot, aki a bokrok között surrant el; felriasztotta az őrséget, azonnal világító rakétákat gyújtottak, és a menekülő egyént golyózáporral leterítették. Látszat szerint egy piacra menő kofa volt az illető, s csupán egy kosár zöldség volt nála. Ám a földre esett és felborult kosárból annak a tartalma kidőlt, és így megállapítható volt, hogy a zöldség alatt bombák voltak elrejtve.

1935. szeptember 27.

A lengyelországi Tornaszov-i vasöntödében felrobbant egy kohó, A beolvasztandó anyag közé — ahogy ezt később vallomásában elismerte — egy fel nem robbant gránátot csempészett a szabotáló. 7 súlyos, 12 könnyebb sebesült. (Közgazdasági, esetleg hadiipari szabotázs.)

1935. november 4.

Wien közelében lévő Blumau-i lőporgyárban felrobbant egy lőszergyártó gép. Emberáldozat nem volt, de a géprombolás következtében nagy károk keletkeztek.

1935. december 11.

Leoruvitte francia városban levegőbe repült egy katonai lőszerraktár.

1936. február 5.

Santiago de Chilében a vasutasok politikai sztrájkokba léptek s a vasúti pályaberendezéseket megrongálták, minek következtében több vonat kisiklott és egyéb károkat is okoztak,

1936. május 4.

Southampton kikötőben, ahol a dokkban állt a Queen Mary hajóóriás, a szomszédságában titokzatos módon kigyulladt az egyik hangárban felrakott olaj- és benzin-készlet, melyet az egész város tűzoltóságának megfeszített munkájával lehetett csak eloltani. A tűz majdnem átcsapott a hajóóriásra is és kis híja, hogy el nem égett.

1939-ben egyik üzemben négy munkás nem olyan módon kezelte a védőpáncélokot, melyeket a lövegre szereltek volna, amint az elő volt írva, hanem a meg nem felelő minőségű pajzsokat kezelték olajjal úgy, hogy azokat a jó lemezektől nem lehetett megkülönböztetni. Megtévesztésül egy lyukasztóval ütöttek bele olyan horpadásokat, melyek azt a látszatot keltették, mintha a próbálövés helyei lennének. Természetesen ezek nem feleltek meg, mert nem voltak golyóállóak és a golyó átütötte. Erre az egyik megbízható munkás bejelentése nyomán jöttek rá. Ha ezek a rossz anyagok a jók közé becsempészve kikerültek volna, hány derék és a

hazáért küzdő tüzér lelte volna halálát? (Hadiipari szapotázs.)

*Az eddig leírtakból olvashattuk, hogy **nem mindig katonai épületek és felszerelések, vagy **hadiipari üzemek** ellen irányul a szabotázs, de végeredményben mind a honvédelem érdekeit érintik.***

Az itt felsorolt esetek nem merítik ki az egy év alatt történt szerencsétlenségeket, mert ezeken kívül még nagyon sokat lehetne leírni. Hogy az itt felsoroltak mind a modern technika és katonai berendezések tönkretételét célozták, az minden kétségen felül áll. Azok a magasfokú óvintézkedések, melyeket mindenütt megtesznek, teljesen kizárttá teszik, hogy minden ilyen robbanást csak véletlen szerencsétlenség okozzon.

Kimondott szabotázssal és sztrájkjal szorosan kapcsolatos szabotázs cselekmények voltak az alábbi esetek;

Az 1914—18. évi világháború egyik időszakában a központi hatalmak nagy erőfeszítéseket és előkészületeket tettek, hogy az országaik területére betolakodott ellenséget a határokon túlra űzhessék. Ez az erőfeszítés és előkészület megkövetelte a hadseregnek dolgozó gyárak fokozottabb üzemmenetét, és foglalkoztatását. Szükség volt sok lőszerre és a hónapokon át tartó csapások folytán tönkrement vasúti kocsiknak újakkal való pótlására.

Az ellenség kémei kipuhatolták, hogy melyik gyár milyen lőszer gyárt és melyik gyár készíti a hadsereg szállítására szükséges kocsikat. Így tudomásukra jutott, hogy X. városban lévő gyár készíti a legtöbb bombát, a vasúti kocsik előállításában

pedig a legnagyobb munkáslétszámmal és teljesítő-képességgel Y. város dolgozik. Az ellenség, hogy a központi hatalmak várható támadásának erejét gyengítse és erő kifejtését csökkentse, elhatározta, hogy a szabotázs jól bevált fegyveréhez nyúl.

Az X. gyárat nem tudták sem ágyúval lövetni, sem nehéz mozsarakkal, vagy repülőgéppel (lég-hajókkal) összebombázni, tehát más eljáráshoz folyamodtak. Fel akartak bérelni néhány embert arra, hogy az X-i gyár legérzékenyebb gépeit és részeit rongálják meg úgy, hogy dobjanak be a gyár gépeibe robbantó töltényeket. Ennek célja az lett volna, hogy megbénítsák a gyár zavartalan működését arra az időre, míg a robbanás okozta károkat kijavítják. Ha a gyár ennek következtében egy hónapra, vagy csak két hétre is leállt volna, úgy a központi hatalmak óriási hátrányt szenvedtek volna. A szabotázművelet végrehajtására vállalkozóknak az ellenség megvesztegetés céljaira nem kevesebb, mint 35.000 arany rubelt bocsátott rendelkezésre.

A gyár munkásai, mérnökei, tisztviselői azonban kivétel nélkül jó hazafiak voltak s az ellenség megbízottja, még ennyi rengeteg pénz árán sem talált senkit, aki hajlandó lett volna a gépeket meg-rongálni.

Ugyanez történt az Y. vagongyárban is.

A kitűzött célt el lehetett volna érni sztrájkjai is, ha a gyár munkásai megszüntetik a munkát. A sztrájkokat legtöbbször lelkiismeretlen izgatás és propaganda szokta rendezni.

A világ valamennyi állama érzi a szabotázs cse-

lekmények súlyát. A szabotázs Magyarországot sem kímélte meg. Íme egy-két példa.

Egy idegen állam szolgálatába szegődött két hazaáruló magyar egyik fontos vegyészeti gyárunkat akarta a levegőbe röpteni. Tervük azonban az illetékes szervek tudomására jutott. A testvérpárt ennek ellenére felvették a gyárba, de minden lépésüket figyelték. Felvételüket követő ötödik napon az egyik testvér szabadságot kért azzal, hogy Dunántúlon lakó édesanyját akarja meglátogatni. Bár megállapították, hogy édesanyja már évekkal ezelőtt meghalt, szabadságát engedélyezték, de a fiúnak minden lépését ellenőrizték. Első útja a szóbanforgó idegen állam követségére vezetett, ahonnan pénzzel tért vissza. Azzal megvesztegette egyik munkásnő ismerősét, akinek révén robbanó anyaghoz jutott. Ezt a testvérek pokolgépbe szerelték. Éppen akkor tették őket ártalmatlanná, mikor a pokolgépet a gyár legérzékenyebb részén akarták elhelyezni.

Egy másik esetben 1935. évi október hó 18-án Budapesten az egyik szövőgyárban az úgynevezett előkészítő teremben véletlenül kigyulladt az ott felhalmozott len. A kivonult tűzoltóság a tüzet már csaknem teljesen eloltotta, mikor megmagyarázhatatlan módon hirtelen megindult a gyár nagytermének szellőztető berendezése, amely az ott állandóan képződő port felszívja s amelyet a tűz miatt leállítottak. A szellőztetőgép a porral együtt zsarátnokot is szívott fel, amely felrobbantotta a szellőztetőgép tartályában összegyűlt port, és a robbanás következtében újabb nagy tűz támadt. Ezt a tüzet csak

nagy küzdelem után sikerült elfojtani. Hárman súlyosan megsebesültek.

A példákból azt is láthatjuk, hogy a tervezett vállalkozást a gyárak kikémlése előzte meg s csak megfelelő adatok birtokában láttak a szabotázs végrehajtásához. Így kapcsolódik össze a kémkedés és a szabotázs. Mindkettő egy és ugyanazon célt szolgál: bizonyos előnyök megszerzése érdekében az ellenfelet hátrányos helyzetbe juttatni, hogy ellenálló képessége gyengüljön.

A világháború folyamán számtalan esetben az ellenséges országba küldött kémek nemcsak katonai titkokat lestek el, hanem romboló cselekmények végrehajtására is kaptak megbízást. Érdekes példa erre a következő eset:

Szemfüles kémek hírül hozták X. állam hadvezetőségének, hogy Y. állam egyik tudós mérnöke úgynevezett halálsugarakkal kísérletezik. A halálsugarak rendeltetése az lett volna, hogy segítségével nagyobb távolságról lehessen robbanóanyag-raktárakat a levegőbe röpíteni. X. állam hírszerző szervezete a hír vétele után azonnal néhány ügyes kémeket indított útnak Y. állam területére azzal az utasítással, hogy a halálsugarak titkát szerezzék meg, vagy ha nem sikerülne, a további kísérleteket tegyék lehetetlenné. Képzeltető, hogy Y. állam hadvezetősége minden lehető óvintézkedést megtett a tudós kísérleteinek titokbantartására, mert tisztában volt azzal, hogy ha ez a kísérlet sikerül, mérhetetlen előnyökhöz jutnak. A kiküldött kémeknek nem volt könnyű feladatuk. Minden igyekezetük hiábavalónak bizonyult, hogy a találmány lényegét

megismerjék. A tudós mérnököt nem lehetett megközelíteni. Tehát más megoldást kellett keresniök.

Annyit megtudtak a kémek, hogy abban a házban, melyben a tudós kísérleteit folytatja, a pincében kísérletezés céljaira szolgáló robbanóanyag van felhalmozva. A terv ezzel kész is volt, ezt követte a tett. A legvakmerőbb kém vállalkozott arra, hogy gyújtózsínórt helyez el a ház pincéjében. Ez sikerült is neki és a gyújtózsínór megtette hatását. A ház, a benne bűvárkodó tudóssal és találmányával a robbanás következtében keletkezett tűz martaléka lett. „Ha már nem sikerült a találmány titkát megszerezni, legalább az ellenség se élvezze annak előnyét” — ezzel a gondolattal álltak odébb a kémek az általuk jól végzett munka után.

Az itt felsorolt néhány példából okulhatunk.

Ne vegyük tehát könnyen az ilyen eseményeket, mert sohasem tudhatjuk, hogy valamilyen más formában a legközelebbi időben nem minket ér-e veszteség.

A szabotázs él és dolgozik.

A jelen idő nagy háborújának eseményei is mind bizonyítják a szabotázs nagy horderejét és egyre gyakrabban tapasztalható következményeit.

Az angol, francia, amerikai tengeralattjárók titokzatos körülmények között való elsüllyesztése; Hitler kancellár elleni merénylet-kísérlet; a közelmúltban Romániában előfordult tűzvészek sorozata és a németországi vasúti szerencsétlenségek eléggé éreztetik, hogy a szembenálló hatalmak minden eszközzel igyekeznek egymást gyengíteni, gazdasági és szellemi erőforrásaitól megfosztani.

A saját helyzetünk sem más. Nemzeti törekvéseink valóra váltása felé vezető úton mi is találkozhatunk ilyen, vagy hasonló romboló munkával. Ennek elhárítására fel kell készülnünk.

Ennek kapcsán itt megemlíteni kívánom a napjainkban előfordult szabotázs, illetően szabotázsgyanus eseményeket.

Általános megdöbbenést váltott ki az egész magyar társadalomban a közelmúltban leleplezett szabotázs elkövetésére irányuló szövetkezés, mely bűncselekmény végrehajtása egy derék magyar munkás becsületessége folytán meghiúsult. (A munkás — mint ahogy ezt mind a sajtó, mind a rádió nyilvánosan is közölte — 10.000 pengő jutalomban részesült.)

A napi sajtóban általános részvétet keltett bányaszerencsétlenségeket sem igen lehet egyszerűen természetadódó üzemi szerencsétlenségeknek minősíteni. Ezen, az ismételten előforduló bányaszerencsétlenségek sorozata, melyek felidézésének eredeti oka a kivizsgálások során bár nem is volt pontosan megállapítható, nem kizárt, hogy ezek előre megfontolt és elkészített szabotázs cselekmény következményei.

Különösképen rámutatni kívánok a legújabban nemzetünket veszélyeztető szabotázs cselekményekre. Ellenséges repülőgépekről ejtőernyővel dobnak le gyújtópalackokat a magyar földre azon célból, hogy az új és aratás alatt álló gabonamezők termését megsemmisítsék.

A fentebb felsorolt és hazánkat veszélyeztető esetekről közelebbi részleteket a napi sajtóban olvastunk. Mindez bizonyítéka annak, hogy a szabotázs él

és dolgozik és a szabotálok munkája különösképen hadviselés idején mindinkább fokozódik és a legkülönfélébb megnyilvánulásaiban mutatkozik.

A szabotálás elleni védekezés tehát egyenlő mértékű kell hogy legyen a kémkedés elleni védekezéssel, mert a már végrehajtott szabotázs következményei súlyos és sorsdöntő kihatásúak lehetnek.

Különösen az üzemekben alkalmazottak, de mindenki más is járjon nyitott szemmel és a legkisebb gyanús esetet is azonnal jelentse az illetékes helyen. Nem lehet tudni, nem éri-e egy robbanás éppen azt, aki elmulasztotta gyanúját bejelenteni. Nem tépi-e le éppen az ő karját, nem torzítja-e el egy életre az arcát, vagy nem veszti-e ott az életét. Gondoljon mindenki a családjára, gyermekeire, akiknek a kenyérkeresője. Bárkiről legyen is szó, tegyünk azonnal jelentést.

6. A szabotázs elleni védekezés.

Ha a IV. fejezet 3-ik pontját és annak A.)—H.) alpontjait gondosan betartjuk, akkor a szabotázs elleni védekezést már teljesítettük. **Az üzemekben stb. megtett óvintézkedések ott, ahol ezeket már bevezették, mind hatásosnak bizonyultak.** *Üzemekbe való belépések alkalmával végrehajtott személyi moztózással és csomagok átvizsgálásával megakadályozhatjuk azt, hogy a munkahelyre robbanó, vagy egyéb tiltott anyagot bárki becsempészhesen.*

Az üzemmenet biztosítása szempontjából fontos, hogy az üzemek szükség esetén tartalék erőforrásból legyenek táplálhatók. Előnyös, ha minden üzem átkapcsolható kisegítő erőmű teleppel van össze-

kötetésben, amely huzamosabb ideig is el tudja az üzemet árammal látni.

Gáz- és bombatámadások ellen a városba telepített üzemeknél külön védekezés alig lehetséges, *de a légi- és gázvédelem védőeszközeit minden üzem teljes egészében vegye igénybe.* Ilyenek: a gázmentes pincék építése és az alkalmazottak gázálarccal való ellátása, nemkülönben törzsmunkásokból gáztisztító járőrök megszervezése, ezek kiképzése, felszerelése éppen úgy, mint ahogy a sújtó léggel telített bányáknál vagy egyes vegyészeti üzemeknél a munkamenet biztosítása szempontjából már most békében is megvan.

Az üzemek békében dolgozó munkásai tehát azt a magot kell, hogy alkossák, amely az üzemmenetet minden körülmények között biztosítja és minden fel-frissítést kibír. Ennek a magnak a kialakítása az egyik legnehezebb feladat. Előfordulhat, hogy az üzem szempontjából egy kevésbé megbízható, de gyors munkás többet termel, mint egy lassú és kevesebb munkateljesítményt végző, de feltétlenül megbízható alkalmazott. A gazdasági életben számottevő üzemek azonban nem a gyorsabb munkával a pillanatnyilag kedvező viszonyok kihasználására létesültek. Hol van egy vállalat haszna akkor, ha a megbízhatatlan, de gyorsabb munkát végző munkásokkal nagyobb hasznot ér el, pl. 200.000 pengőt, és ugyanakkor az ily megbízhatatlan elemek közé bekerült szabotáló egy robbantással 400.000 pengő kárt okoz? Nem jobb-e, ha a lassúbb, de megbízható munkás némileg csökkentett hasznot is hoz, viszont gondos megválogatásuk folytán a vállalatot megkárosodás

soha sem érheti, vagy legalább is ennek valószínűsége sokkal kisebb.

A mindenkori és különösen honvédelmi szempontból számításba eső főcél pedig az, hogy a termelés zavartalan folytonossága biztosítva legyen.

Minden üzem a nemzet egyetemes érdekeit tartva szem előtt, a honvédelem érdekeit szolgálja! azért a legmesszebbmenő intézkedésekkel kell védekezni a szabotálási lehetőségek ellen.

VI. FEJEZET

***A magyar társadalom
kötelessége.***

A kémek mindenhol megfordulnak!

A kémelhárító-szolgálat tevékenységét hathatósan elősegítheti a társadalom támogatása. Az ellenük való védekezésben résztvenni mindenkinek hazafias kötelessége.

Bármit észlelünk is, tegyünk félre minden egyéb más érdeket és siessünk a hatóság segítségét igénybe venni, közbelépését kérni.

Igen ügyesen és dicséretre méltóan járt el egyik magyar munkásunk, ki társával egy vendéglőben iddógálva meghallotta, hogy egyik munkatársa — kivel egyébként jó viszonyban volt — a másik asztalnál gyári dolgokról beszél egy, az asztalnál lévő nővel. Hogy jobban odafigyelhessen és ebben saját beszédük ne zavarja, megbeszélte társával magatartásukat, minek következményeképpen magukat részegeknek tették és később elbóbiskoltak^ Alvás helyett azonban éberén figyelt és meglepődve hallotta, hogy a másik asztalnál ülő társa bizalmas gyári kérdésekről beszél s a nő ezeket mind feljegyezte.

Erre a munkás — mintha a félre eső helyre menne — a helyiségből kiment, és azonnal értesítette a hatóságot s így sikerült egy veszedelmes, kémnőt leleplezni.

A nagyközönség magatartása.

Ma, amikor állami, társadalmi, kereskedelmi és ipari életünknek minden legkisebb életmegnyilvánulása és mozzanata is érdeklí ellenségeinket, **le kell szoknunk egy igen rossz tulajdonságunkról: a fecsegésről.**

Ismeretes az, hogy a kémek nyilvános helyiségekben, vasúton, trafikokban, fodrászüzletekben, stb. helyeken a legéberebben figyelnek minden szóra, mert nekik a legkisebb adat is értékes. Az alábbi példából látni fogjuk, hogy egy, a villamoson elhangzott kijelentés semmiféle katonai titkot nem tartalmazott ugyan, mégis szorosan a honvédelemmel kapcsolatban káros kihatásai voltak, sőt emberéletbe is került.

Az egyik államból hazarendelt idegen állambeli kém egy másik államon átutazva (természetesen álnéven és hamis igazolványokkal) a fővárosban éppen a pályaudvarra utazott a villamoson, amikor a vele szemben ülő két utas beszélgetésére figyelt fel. Egy idősebb néni a következőket mondta a mellette ülő fiatalabb nőutasnak: *„Hát bizony lelkem nehéz időket élünk. W. mérnök úr, aki nálam lakik, most elmegy tőlem hosszú időre, nem is tudom, mikor jön vissza, csak annyit tudok, hogy hirtelen el kellett utaznia. Úgy tudom külföldre, X. államba*

megy ki. Mikor kérdeztem, nekem azt mondta, hogy vidékre utazik, pedig biztosan tudom, hogy külföldre megy, mert egy este, úgy egy héttel ezelőtt beszélgettek egy úrral, aki őt lakásán felkereste és hallottam, hogy útleveleiről is beszéltek. Azután hallottam, hogy M. várost is emlegették. Hogy nem fél a lelkek oda kimenni...” A halk, de tudálékosan titokzatos beszélgetést kihallgató kém többre nem volt már kíváncsi. Amit meghallott, az neki elég volt. Felkelt ülőhelyéről és kiment a Perronra. Onnan figyelte az állítólagos W. mérnök lakásadóóját. Rögtön tisztában volt tervével. Természetesen nem ment a pályaudvarra, és utazását egyelőre felfüggesztette. Kint várt a villamos Perronján türelmesen. A néni **nemsokára** leszállt. A kém állandóan nyomon követte. Üzletekben, csarnokban nyomában volt, míg végre elérte célját, azaz a néni hazament. A gyanútlan asszony nem is sejtette, hogy valaki kutató szemekkel a nyomába szegődött s mindaddig, míg lakására be nem ment, megfigyelés alatt tartotta. Ekkor — mintegy 10 perc múlva — becsengetett a kém, az után érdeklődve, hogy W. mérnök úr itthon van-e? W. nem volt odahaza s a kém azon ürüggyel, hogy hazaérkezését megvárja, elbeszélgetett az asszonnyal. Értette a módját, hogy amit csak lehet, megtudjon W-ről. Az információszerzésben nem is volt hiba, mert a néni jóindulatúan elbeszélte W-ről mindazt, amit tudott. Magánéletéről, vagyoni és családi viszonyairól, kapcsolatairól, egyéni tulajdonságairól általa ismert összeköttetéseiről bőszeges képet nyújtott. Arról azonban, hogy W. elutazik, nem szólt egy szót sem. A kém nem akart feltűnést kelteni és ezt a témát nem is érintette. Elérkezettnek látta az

időt, hogy a helyszínről eltűnjön s csak annyit mondott: „Most nem tudok rá várni, lehet, hogy később visszajövök”. Ezzel el is ment, azonban már magával vitte a zsebében W. fényképét is. A helyszíni viszonyok kedveztek a kémnek. Közvetlen azzal a házzal szemben, melyben W. mérnök lakott, volt egy szoba kiadó. W. mérnök minden lépését követte és megállapította, hogy W. öt nap alatt kétszer volt a minisztériumban, egyszer a rendőrségen és egyszer találkozott egy férfivel, ötödik napon, amikor három bőrönddel jött ki a házból, a kém ugyancsak magához vette táskáját és bőröndjét, mert most már tudta, hogy a mérnök elutazik. Ezt annál inkább is biztosra vette, mert a fővárosból saját hazája felé induló vonatok menetidejét kijegyezte magának, és ezek egyike egybe esett azzal az idővel, amikor W. elindult, hogy a vonatot elérje. Természetesen a pályaudvaron úgy intézte, hogy közvetlen W. mögé állhasson a jegyváltáskor s ugyanabba a fülkébe kerüljön. A pályaudvaron egy férfi szólította meg W. mérnököt. A W-vel találkozó férfiben felismerte azt, akivel együtt két nappal előbb látta. Megfigyelte, ami egyébként senkinek sem tűnhetett fel, hogy a férfi a kabátja belső zsebéből egy könyvet vett ki, és azt átadta W. mérnöknek. Mikor W. mérnök a fülkébe beült, a szemben lévő ülésen egy szundikáló és látszólag semmivel sem törődő utast látott. Erre elfoglalta helyét, a kapott könyvet hanyagul az asztalkára dobta, majd anélkül, hogy egy sort is olvasott volna belőle, kb. a felénél kihajtotta, a kihajtásig levő lapokat kissé meggyűrte, hogy ezzel azt a látszatot keltse, mintha már olvasta volna, azután egyik bőröndjébe, a becsomagolt holmija tetejére

tette. Halvány sejtelve sem volt arról, hogy a látzólagosan szundikáló utas minden egyes mozdulát éberem figyelte.

Elérkezett a határra. Ott a kém megállapíthatta, hogy W. álnéven és nem mint mérnök utazik a szomszédos államba. Ugyanakkor egy parancs várta a visszatérő kémet is, melyben haladéktalan jelentkezésre szólítják fel. A kém táviratára az ő államában (M. városban) már várták őket. W. nyomába szegődtek s amikor megállapították, hogy kihez ment, bementek utána s úgy W-t, mint az általa meglátogatottat (aki nem volt más, mint egy fogságból visszamaradt tüzérfőhadnagy annak az államnak a hadseregéből, ahonnan W. érkezett), azonnal bekísérték. A visszarendelt kém, akit megjelenésekor felelősségre vontak késedelméért, bejelentette, hogy miért késett s elmondott W-ről mindent. Mikor W-t kihallgatták, az egyik ámulatból a másikba esett, amikor hazájától távol, az idegen állam kémirodájának egy piszkos szobájában oly pontosan ráolvastak mindent, hogy ereiben majd megfagyott a vér. De mindezek ellenére tagadt.

Végzete az a bizonyos útikönyv volt. Az őt figyelő kém ugyanis nagy fontosságot tulajdonított a könyv szerepének, amit a bőröndből azonnal ki is vettek, átlapozván abban semmit sem láttak, de mikor a laboratóriumból visszahozták, W. sorsa végleg meg volt pecsételve. A könyvlapokra a vegytintával írt utasításokat ugyanis előhívták. Fel volt írva mindaz, hogy egy harckocsira vonatkozóan mit kell megtudnia, ami ennek a tüzérfőhadnagynak volt a szabadalma, de fogságba jutása miatt ezt a saját hazájának nem tudta átadni. Csak hosszú idő

után sikerült hollétét megtudni. A házkutatások során — amikor a legképtelenebb helyen is kutattak —, előkerültek a bizonyítékok. Abban az államban bármi néven nevezendő, és a hadsereg felszerelését elősegítő találmányok bejelentésére kötelezettség volt elrendelve. Ennek a hadifogoly tüzértiszt nem tett eleget s így nem kerülhette el halálát. A birtokolt rajzokkal semmit sem kezdhettek, mert annak másik alkotórésze (részrajza) odahaza volt a fogoly anyaországában, s amit megtaláltak nála, az csak fontos kiegészítő része volt, melyen a harctéren dolgozott. Miután nem volt hajlandó az ezt kiegészítő adatokat kiszolgáltatni, halála a kínok borzalmával következett be. Harcolt a hazájáért mint egy hős tiszt, de halála még ennél is hősiesebb volt. W. mérnököt, miután beigazolódott, hogy csak ezen adatok megszerzésére volt kiküldve, nem végezték ki, hanem tíz évi kényszermunkára ítélték, honnan nagy viszontagságok és küzdelmek árán, a hatodik évben sikerült megszöknie. Ez alatt a hat év alatt azonban harminc évet öregedett s ma egy testileg-lelkileg megtört munkaképtelen ember, akire nem régen még egy nagy ívelésű jövő várt. Mindez pedig csak azért indult rosszul, és fejeződött be szomorúan, mert annak a nénikének bizalmas közlései voltak egy nőismerőse részére a nagy nyilvánosság előtt.

Ebből a példából láthatjuk, mit eredményezhet egy egész ártatlan közlés is, ha az idegenek fülébe jut.

Mennyivel jobban kell tehát óvakodni attól, hogy bármilyen vonatkozású katonai, fontos gazdasági, vagy ipari kérdésekről beszéljünk. **Tanuljunk**

meg végre hallgatni! A fecsegők nem is sejtik, hogy egy-egy fontoskodással elejtett szavuk, vagy nyilatkozatuk már egy kicsiny részét alkothatja ellenségeinknél annak a részletadat gyűjteménynek, melyet erőinkről minden vonalon összeállítani igyekeznek.

Ma a kémelhárítás a honvédelem és nemzetvédelem egyik legfontosabb ágazata, amelyet megfelelően megszervezett intézménnyel központilag irányítanak minden államban. Ronge tábornok igen találóan írja: „A kémelhárítás csak akkor lesz hatásos, ha abban a társadalom minden egyede részt vesz”.

Legyünk körültekintők, elővigyázatosak és óvatosak a személyzetet illetően is. Ne beszéljünk előttük sem fontos, sem lényegében köznapinak tetsző kérdésekről, iratokat ne hagyjunk kint. (Bár bizalmas és titkos természetű iratokat lakásra vinni tilos, mégis előfordulhat, hogy egy hivatalos utazás alkalmából, vagy utazásról visszaérkezvén elkerülhetetlen, hogy magunknál ne tartsuk azokat. Ez esetben feltétlenül zárjuk el.) Sohasem tudhatjuk, hogy egy könnyelműen kezelt irat eltűnése nem vághatja-e ketté valakinek a jövőjét és teheti boldogtalanná azt a családi életet, amely egyébként mintaszerűen szép és kiegyensúlyozott. Ki merné ma tűzbe tenni kezét a gyermekek mellé felvett leányért, inasért, gépkocsivezetőjéért, háztartási alkalmazottjáért, vagy beosztottjáért? Honnan tudhatná, hogy az illető nem kém-e, vagy valamelyik kém által beszervezett besúgó hazaáruló? Tegyük magunkat túl azon az állásponton, hogy a mi környezetünkben ilyenek nem lehetnek.

Legyünk óvatosak. A legjobb szándék és leg-

önzetlenebb hazafiság mellett is lehet valaki akaratlanul idegen kémek, hírszerzők, hazaárulók segítő-társa, ha fecseg és túlságosan bizalmas mindenkivel szemben. Ne fecsegjünk és ne legyünk bizalommal az idegenek iránt. Aki óvatos, az már bizonyos bizalmatlansággal szemléli az idegeneket, ezek cselekedeteit és beszédeit. Aki az itt felsorolt figyelmeztető rendszabályokat szigorúan és mindenkor megtartja, az már sokat tett a kémek elleni védekezés terén. Aki még tovább megy és saját környezetét is ezeknek a betartására neveli, szoktatja és figyelmezteti, az eleget tett a kémelhárítás legfontosabb követelményeinek, mert aki óvatos, az egyaránt ügyel a nyelvére és cselekedeteire.

Ha az eddig leírtakat az olvasó tüzetesen át tanulmányozta, nem fogja túlzásnak minősíteni, vagy feleslegesnek tartani a kémelhárítás céljából megalkotott szigorú óvórendszabályokat. Mindenkinek alkalma van kémgyanus jelenségek megfigyelésére.

A mai külpolitikai viszonyok következtében a szomszédos államokból hozzánk menekült polgári személyek és katonaszökevények száma lényegesen emelkedett, így velük szemben is elővigyázatosabbnak kell lennünk. Soha nem tudhatjuk, hogy a környező államok valamelyike ezt a helyzetet és a menedék jogot felhasználva nem küldi-e át megbízottját, aki itt mint menekült, vagy katonaszökevény jelentkezik. Ezért az idegenek ellenőrzésében és megfigyelésében legyünk a hatóságok segítségére.

Minden gyanúsaként vélt, vagy tudomására jutott jelenséget, esetet, azonnal be kell jelenteni, A kémelhárító szakszervnek a feladata, hogy a további intézkedéseket megtegye.

1. Felismerés esetében való magatartás és eljárás.

Mit kell minden magyar embernek tennie, ha kémgyanusnak talál valakit?

Első kötelessége azonnal jelentést tenni. Sohase véleményezze önkéntes elbírálás alapján senki azt, hogy valaki kém-e, vagy nem. Ne mérlegelje azt, hogy érdemes-e a tapasztaltak alapján felmerült körülményt bejelenteni, vagy sem. Ezt mindenkor az arra hivatott szervekre kell bízni.

A kémet felismerni nagyon nehéz, mert a kém nem dolgozik nyíltan és nagyon vigyáz minden lépésére, minden szavára. Azonban mégis előfordulnak olyan jelenségek, melyből a könyvemben eddig leírtak alapján következtetni lehet arra, hogy az illető esetleg kémedéssel foglalkozik. Ha tehát valakiben kémet vélünk felismerni, magatartásunk és eljárásunk akkor helyes, ha az alábbi irányelveket követjük.

Tartsunk vele érintkezést és ne hagyjuk kezeink közül kisiklani. Ha nem sikerülne minden feltűnés nélkül az illető nevét, munkahelyét, vagy lakását megtudni, kíséreljük meg ezt az illetőnek környezetéből valakitől megszerezni. Ebben az esetben vigyázni kell, hogy az érdeklődéssel gyanút ne keltünk, mert nem tudhatjuk, hogy nem jóbarátja-e a gyanúsítottnak, vagy talán a gyanúsítottal együtt dolgozó egyén az, akinél érdeklődünk. *Kívánatos azonban, hogy a gyanúsítottakról személyleírást tudjunk adni.* Személyleírásnál szükséges adatok: kb. testmagasság, arca, orra, szája, füle, bajusza, szeme, haja, alakja, beszéde, járása, esetleges testi hibája. Figyeljük meg azonkívül, hogy nincs-e különös

ismertető jele (nyakdaganat, szemhiba, forradás, szemölcs stb.). Jól nézzük meg magunknak az illetőt, hogy esetleg fénykép után rá tudjunk ismerni. Azonkívül figyeljük meg minden mozdulatát és vessük emlékezetünkbe minden szavát, mert a bejelentésnél sokszor éppen a legjelentéktelenebbnek látszó dolog lehet a nyomravezetés és a leleplezés kiinduló pontja. Közölnünk kell továbbá a bejelentéskor mindazt, ami a gyanúra okot szolgáltatott.

2. Eljárás gyanús eseteknél.

Ha valakit kémgyanusnak találunk, elsősorban saját nyelvünkre kell vigyázni. *Ne akarjunk önállóan nyomozni, mert hozzánemértéssel elronthatjuk a leleplezés sikerét és ezzel sokkal többet árthatunk az ügynek, mint amennyit használunk.* A kém mindig óvatos és hiába kísérletezne valaki, úgysem kapna a valóságnak megfelelő választ. Magatartásunk a gyanúsítottal szemben legyen tehát olyan, hogy azzal ne áruljuk el a bennünk ébredt gyanúérzetet.

Ha mások elbeszéléséből értesülünk arról, hogy valaki ellen kémgyanú merült fel, ugyancsak azonnal jelentsük be annak pontos megjelölésével, hogy kitől, mikor, hol és milyen körülmények között hallottuk.

Igen fontos az, hogy észrevételeinket ne közöljük senkivel, sem a feljelentés előtt, sem a feljelentés után. (Nem tudhatjuk, hogy gyanúsított kivel van jó viszonyban, és ilyen közlés esetén tudomást szerezhethet arról, hogy a hatóság figyeli. Az esetről ne beszéljünk senkinek, még legjobb barátunknak sem.)

Legyünk tehát résen mind munkahelyünkön,

mind magánéletünkben. Figyeljünk, lássunk és halljunk mindent, de soha ne fecsegjünk.

3. Eljárás terhelő bizonyítékok esetén.

Könyvemben eléggé kimerítően foglalkoztam azokkal a gyanús jelenségekkel, melyekből a kém munkájára ráismerhetünk. Ha valakit — akár ismeretlen az illető, akár ismerősünk, — a mutatkozó gyanú alapján megfigyeltünk és erre már esetleg bizonyítékaink is vannak, a bejelentéskor pontosan közöljük a gyanús okokat és részleteiben azon észrevételeinket, melyek az illetőre nézve mint terhelő bizonyítékok számításba jöhetnek. *Ha tárgyi bizonyítékot (fénykép, írás, stb.) szerezni módunkban áll anélkül, hogy a gyanús egyén ezt megtudná, szolgáltatassuk azt be.*

Miután a kémkedésnek igen tág tere van, így mindazon körülményre, melyek a terhelő bizonyíték mivoltát igazolják, részleteiben kitérni nem lehet. Hogy azonban képet alkothassunk arról, hogy mik lehetnek terhelő bizonyítékok, megemlítek néhányat.

Ha vendéglőben, sportegyesületekben, vagy egyéb olyan helyeken, ahol katonák, ipari alkalmazottak megfordulnak, valaki állandóan katonai, ipari és egyéb ezekhez hasonló ügyek iránt kérdezősködik és a kapott válaszokat magának feljegyzi.

Ha valakinél gyárról, laktanyáról, katonai felszerelési eszközökről fényképet látunk.

Ha valakinek lakásán a honvédség felszereléséhez tartozó, vagy egy ipari üzemből hozzakerült olyan tárgyat stb. látunk, melyek a legkisebb mértékben is gyanút keltőek.

Ha pl. valaki egy olyan üzemszben, ahol semmi keresni valója nincsen, és az ott folyó dolgok nem tartoznak reá, az üzembn ezen munkák iránt érdeklődik, továbbá a kiszállításra váró hadimegrendelés darabszámái, valamint szállítási határidők után tudakozódik.

Folyó hadimunkán tudatosan és erőszakkal lassítja a munkát.

Idegen íróasztalokon kutat, vagy ott látott levelekből olvasottak alapján érdeklődik akkor, amikor ez reá egyáltalán nem tartozik. Irrattárból tudatosan olyan leveleket visz el, melyek őt nem illetik meg.

Általában tehát kémgyanús az olyan egyén, aki célzatosan jutott, vagy akar jutni oly adatok és tárgyak birtokába, amelyekkel a kémkedés tényét merítheti ki.

4. Eljárás tettenérés esetében.

Határozott felismerés esetében, amikor valaki ellen olyan bizonyítékok vannak, melyek után már nem fér kétség ahhoz, hogy az illető kém, azonnal jelentsük be. Ha a bejelentés folytán előlünk eltűnhetne és ki vagyunk téve annak, hogy többé nem nyílna alkalmunk a felismerésre, akkor ne vesztegessük az időt, mert ha rendőrszemet nem találunk, úgy katonatisztet, altisztet, vagy katonát csak találunk a közelben. Ha azonban a felismert kémet nyomon követve hatósági közeget nem találunk, végszükségben cselekedjünk legjobb belátásunk szerint s lépjünk közbe a magyar társadalom igénybevételével. Kérjük fel segítségre azokat, akik

éppen ott vannak a közelben és azonnal értesítsük telefonon a hatóságot.

Ilyen esetben azonban ügyeljünk arra, hogy a leleplezett és közrefogott kém fegyvert ne használhasson és semmit el ne dobhasson magától (nehogy ezáltal a bűnösséget igazolható terhelő bizonyítéktól megszabaduljon), valamint meg ne szökhessen, vagy öngyilkosságot meg ne kísérelhessen. Be kell várni a telefon útján odahívott hatósági közeget és addig őrizni kell.

A nagyközönségnek ily módon való beavatkozását azonban csak a végszükségben alkalmazzuk, ha sem rendőr, sem más hatósági közeg nincsen a helyszínen. Ha a leleplezés helyén van hatósági közeg, maradjunk mellette, és nyújtsunk neki segítséget.

Figyeljük egyben a közvetlen környezetet s ha a lefogás pillanatában valaki a tettes segítségére támadóan akarna fellépni, azt is le kell szerelni. Ha pedig a helyszínről valaki menekülésszerűen távozni igyekszik, aki teheti, vesse utána magát, hogy azt is ártalmatlanná tehesük, mert nem lehet tudni, hogy nem tettestárs-e? Ilyenkor minden egyéni és más érdeket a Haza iránti kötelesség mögé kell helyezni.

Ha előfordul az az eset, hogy valaki téves lefogás áldozata lenne és ügye tisztá'zódik, a hatóság úgylis elengedi. A hatóságoknak munkáját lényegesen elősegíti a nagyközönség megértő támogatása, ezért a magyar társadalom szívvel és lélekkel nyújtsa segédkezését az elhárítás szolgálatát végző szervek nehéz munkájához.

Nem elég a védekezéshez az, hogy nem beszélünk tilos és bizalmas nemzetvédelmi kérdésekről, nem terjesztünk rémhíreket s családunk, rokonaink

és ismerőseink körében is tudunk hallgatni, hanem meg kell figyelni mindenkit s ha valakit kémgyanusnak találunk, azt jelentsük fel, bárkiről is legyen szó.

Ez kötelessége a Haza minden egyes polgárának.

Át kell éreznünk végre azt, hogy a le nem leplezett kém munkája háború esetén saját népünknek veszteségeit segíti elő s a hozzánk legközelebb állókat is a halál tornáczára juttathatja.

VII. FEJEZET

Kémgyanús esetek bejelentése.

Időben megtett jelentés eredményt hozhat!

Nagyon helyesen járt el az a falusi legény, aki a községházáról hazamenet meghallotta, hogy egy, a faluban kolduló öregember egy katonával katonai dolgokról beszélget és azonnal a csendőrségre ment bejelentést tenni.

Mint a kihallgatás során kiderült, a koldus nem volt sem koldus, sem öreg, hanem egy teljesen egészséges, 36 éves idegen állambeli kém.

A nyomozás során azt is megállapították, hogy a koldussal egyidőben előállított katonát, aki hevesen tiltakozott az előállítás ellen és ártatlanságát hangsúlyozta, a kém már régebben beszervezte a bűnös hazaárulásra. Csapattesténél fontos irodai beosztásban dolgozott és a kémnek már hosszabb időn át szolgáltatott ki adatokat. Ami a legmeglepőbb, ez alkalommal találkoztak volna utoljára, mikor is a katona közölte a kémnel, hogy egyelőre nem hozhat több adatot, mert úgy érzi, hogy figyelik; de nem tehetnek vele semmit, mert nincs ellene bizonyíték.

Ebből okulva: gyanús észrevételeket ne hallgassunk el és azonnal jelentsük az illetékes szervnél. Egy megkésett bejelentés miatt a hatóság esetleg már nem érheti el célját s a kém nem tudja elfogni.

Teljesítse mindenki bejelentési kötelességét
és azonnali

Bejelentések.

Sok esetben azt halljuk: „*Én már régen észrevettem X. Y.-nál ezt, meg ezt, de nem tudtam, hogy hot jelentsem be.*” Vagy pedig: „*Bejelentettem volna már én is N. N.-ről tapasztalt gyanúimat, csak nem tudtam, hogy hová menjek*”.

Hallani azután ilyen kijelentéseket is: „*Én is észrevettem már, de nem akartam bejelenteni, mert nem tartottam fontosnak, ugyanis még nem alakult ki úgy, hogy érdemes lett volna bejelenteni. Azonban figyelem az illetőt, és majd ha lesz valami, jelenteni fogom, de egyelőre még nem tudom, hogy mi a helyzet és ezért inkább várok. Nem akarom ártatlanul meghurcoltatni, mert lehet, hogy nem lesz belőle semmi, és akkor csak magamnak is kellemetlenséget szereznék.*”

Sajnos, több ízben lehet hallani ilyen kijelentéseket. Ez nagyon szomorú ugyan, de talán leginkább a nagyközönség tájékozatlanságának tudható be. Még több ilyen kijelentést is tudnék idézni, de nem ez a célom, hanem az, hogy az eddig idézett kijelentések hibáira rámutassak.

Először is: jogállam vagyunk, nagyszerűen megszervezett belbiztonsággal, s azt mindenkinek tudnia kell, hogy ilyen esetekben a mindenkori bejelentést a rendőrségen, vagy csendőrségen kell megtenni. Te-

hát megmagyarázhatatlan egyeseknek az a kijelentése, hogy „nem tudtam”, meg „ha tudtam volna” stb.

Másodszor pedig: ha valaki tudja, hogy hol kell ily eseteket bejelenteni, de viszont a tudomására jutott esetet nem jelenti be azért, mert még nem volt biztos a gyanúsított dolgában és ezért nem akarta az illetőt meghurcoltatni stb., helytelenül jár el, sőt a be nem jelentés miatt saját magának is kellemetlenséget szerezhethet.

A bejelentésekre vonatkozólag szolgáljanak tájékoztatásul az alábbiak.

1. Bejelentési kötelezettség.

Az 1930. évi III. te. 3. fejt. 69, §-a az alábbiakat tartalmazza:

„Aki olyan időben vesz hitelt érdemlő tudomást arról, hogy a jelen fejezetben büntettnak nyilvánított cselekmény elkövetése céloztatik, amidőn annak megakadályozása még lehetséges és arról a hatóságnak mihelyt teheti, jelentést nem tesz, 3 évig terjedhető államfogházzal büntetendő, kivéve, ha a tervbe vett büntett abbahagyatott.”

Tehát, aki hitelt érdemlő kémgyanús jelenségről szerez tudomást, azt azonnal be kell jelentenie, mert ha ezt elmulasztja, fentiek értelmében eljárás indul ellene és 3 évig terjedhető államfogházzal büntethető.

Önként vetődik fel a kérdés, hogy megérdemli-e bárki, aki a hazánkban dolgozó kémnek segítőtársa, hogy vele szemben elnézőek és kíméletesek legyünk? Nem! Mert ezek könnyörtelenek, Nem érdemelnek

semmi kíméletet. Aki pedig egy megtevélyedett hazaárulóval szemben akar könyörületet gyakorolni, és a kötelező bejelentést elmulasztja megtenni, az az előbb említett törvénycikkben foglaltak alapján magára vessen. Ez bűnpártolás és ha az illetékes hatóságnak tudomására jut, megbüntetik érte, és épp oly megbélyegzett lesz, mint a hazaáruló.

Még az a vád is érheti, hogy segítőtársa volt a fel nem jelentett kémnek. S hiába tagad. Még ha nem is lesz bizonyíték erré a feltevésre, hűtlenségért csak megbüntetik, *mert hűtlen a hazájával szemben az is, aki egy kém, vagy hazaárulót nem jelent fel.*

2. Bejelentések elmulasztásának következménye.

A bejelentések azonnali megtétele kötelező, mert a megkésett bejelentéssel a hatóságoknak esetleg már nem lesz módjukban egy készülőben lévő nagy veszélyt elhárítani, vagy valamely kémnyagnak az országból való kijuttatását megakadályozni.

Egy alaposan megszervezett kémhálózat minden vonalon veszélyezteti az országot. Békében éppúgy, mint háborúban. Míg békében csak szórványos esetei mutatkoznak, addig hadviselés esetében igen magas fokra emelkednek, s gyakran nemzeti katasztrófát idézhetnek elő.

3. Bejelentések kezelése és elintézése.

Már több ízben arra is rámutattam, mennyire fontos, hogy a bejelentő a bejelentést mással ne közölje, és észrevételeit, tapasztalatait csak a hiva-

tott szerveknél adja elő. Ez saját személyére nézve is fontos, mert ha ezt betartja, úgy személye nem kerül ki a nyilvánosság elé. A hatóságok minden bejelentést a legbizalmasabban kezelnek. De nemcsak bizalmasan, hanem szakszerűen is. Ezért tehát ne nyomozzon senki a saját kezdeményezésére, bármilyen jelentéktelen kém- vagy szabotázs-gyanúnak látszó esetet is vett észre, hanem bízza azt a szakszervekre. A kémgyanús egyén ellen megindított eljárásról senki sem szerezhethet tudomást. A nyomozást végző közszegek esküt tett egyének, kiket a hivatalos titoktartás köt, tehát a „talán ártatlanok” meghurcoltatásáról szó sem lehet. Ha pedig valakinek bűnös szerepe beigazolódott, a meghurcoltatás ténye a legkevésbé számottevő esemény az életében.

Bejelentés után a bejelentőnek nem származhat kellemetlensége, mert a bejelentő nevét, ha az ügyben szereplő gyanú nem bizonyosodik be, soha sem tudja meg senki, tehát a megfigyelt a bejelentőről — aki a bejelentéssel hazafias kötelességének tett eleget — sohasem szerezhethet tudomást, még abban az esetben sem, ha történetesen jegyzőkönyvi kihallgatásokon esett volna át.

Az ebbeli aggodalmak tehát teljesen alaptalanok.

4. Hol és kinél teendők meg a bejelentések a kém és szabotázs-gyanús esetekről?

Bejelentéseket meg kell tenni: legelső sorban az arra illetékes kémelhárító hatóságoknál (szerveknél), s ha ilyen a közelben nincs, akkor:

- 1.) bármely katonai parancsnokságnál,

2.) m. kir. csendőrség szervei és kirendeltségeinél,

3.) m. kir. államrendőrségnél és egyéb közbiztonsági szerveknél,

4.) főszolgabírói, községi hivataloknál, illetőleg közigazgatási hatóságoknál,

5.) gyáraknál, vállalatoknál, ahol üzemi titkár, hadiüzemi megbízott, vagy katonai parancsnok van beosztva, ezekenél a szerveknél,

6.) katonák a felettes előljáró parancsnokságoknál,

7.) leventék pedig oktatóiknál.

Az eddig megnevezett hatóságok, hivatalok, szervek, ugyancsak a hivatali titoktartásra vannak kötelezve. Ezek felveszik a bejelentéseket, és az adatokat a szükséges intézkedések megtétele céljából eljuttatják az illetékes kémelhárító osztályhoz.

VIII. FEJEZET

Kémelhárítás.

A kémelhárító szolgálat állandóan éber és gyors

Észrevételeinket, gyanúinkat azonnal jelentsük be. Senki ne akarjon öntevékenyen nyomozni és figyelni, mert azzal elronthat mindent. Bízunk ezt a szakszervekre, akik eljárni hivatottak.

Minden gyanús esetről, és mindenkor rendelkezésre áll!

Bejelentéseket meghallgat, azonnal intézkedik!

Helyszínre kiszáll!

A kémelhárítás munkája nehéz, fáradtságos és idegölő, éppen ezért:

**támogassak a kémelhárító szolgálatot minden
erőnkkel!**

A kémelhárításról általában.

Az ellenséges hírszerzést megakadályozó tevékenységet kémelhárításnak nevezzük.

Miután az ellenséges hírszerzés (kémkedés) mind nagyobb méreteket ölt, az ellene való védekezésnek is mind nagyobb teret kell biztosítani.

A kémelhárításnak célja a kémek munkáját megakadályozni, adatszerzési lehetőségüket megnehezíteni.

A kémelhárításnak minden olyan térre ki kell terjednie, ahol kémkedés lehetősége felmerülhet, ezért az állami és társadalmi élet minden szervezetébe be kell férköznie, hogy az állam összes hatalmi tényezői ellen irányuló minden ellenséges munkát meg tudjon akadályozni.

Hogy e nagy cél elérhető legyen, a kémek elleni védekezésben a társadalom minden egyes tagjának, az állam összes polgárának részt kell vennie.

Az egyes állampolgároknak alkalmuk van a kémgyanús jelenségek megfigyelésére, megállapítására és bejelentésére.

A kémelhárításnak három irányú feladata van.

Először: körül kell bástyázni azokat a helyeket, amelyek ellen az ellenséges hírszerzés részéről tevékenység várható,

másodszer; az állampolgárokat ki kell oktatni és lelkiileg elő kell készíteni ahhoz, hogy egyrészt az ellenséges kísértésnek ellen tudjanak állni, másrészt kémelhárítási kötelességeiknek eleget tudjanak tenni,

harmadszor: fel kell keresnie az ellenséges hírszerzés feltételezett fészkeit, hogy azokat ártalmatlanná tegye és a kémeket a törvény kezére juttassa.

A körülbástyázás ellenőrzést, védelmi jellegű kémelhárítást jelent, s részben a megelőző óvórendszabályokban, részben az egyes gyanúsítottak megfigyelésében áll.

IX. FEJEZET

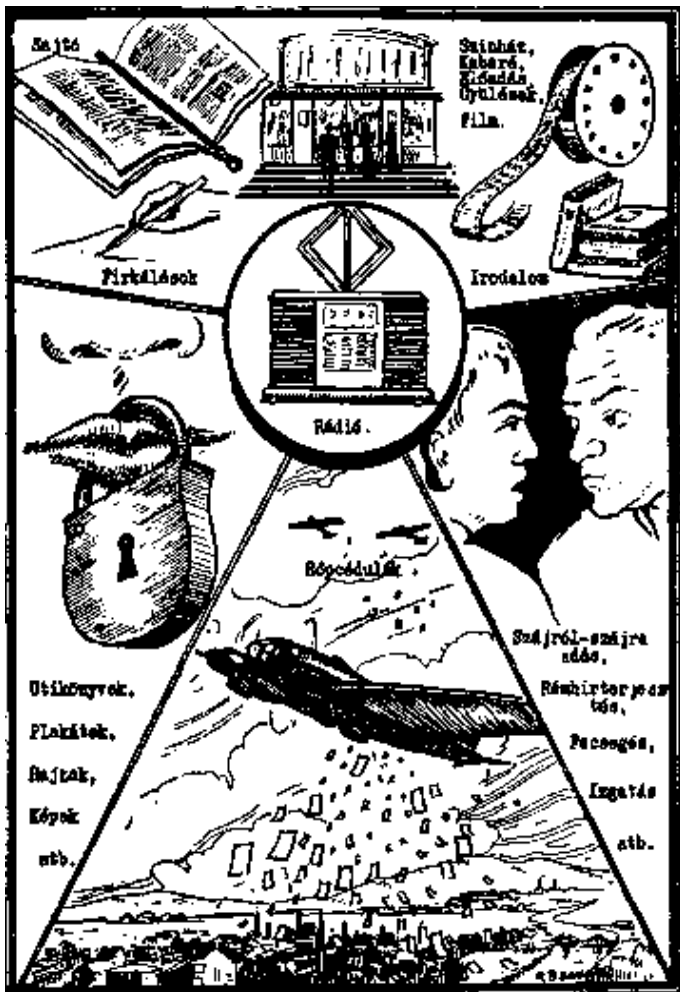
Propaganda.
(Eszmeterjesztés.)

A propaganda minden szellemi eszközt felhasznál!

Irodalom, plakátok, előadások, színpad, gyűlések, ünnepélyek, estélyek, firkálások, célzatos anekdoták, rádió, napisajtó, képeslapok, röpcédulák, filmek, izgatás, fecsegés, rémhírterjesztés stb., mind beállíthatók és be is állíttatnak a propaganda szolgálatában, mind előnyös, mind hátrányos felhasználásra.

Vigyázzunk, mert a propaganda mételyező fegyvere — ha azt hátrányos célzattal használják — sokkal veszedelmesebb, semmint gondolnánk.

Óvakodjunk a fecsegőktől és rémhírterjesztőktől!

Propaganda.

A propaganda idegen szóból származik és a közhasználatban nincs magyar neve. Erre legalkalmasabban az „eszmeterjesztés” szó volna alkalmazható.

Propagandán a közvéleménynek meghatározott irányú tervszerű befolyásolását értjük. Történhet ez mind nemesebb célok érdekében, mind ártó, vagy romboló szándékkal. Előbbi esetben előnyt jelent, utóbbiban pedig kárt, sőt veszteséget okoz. *Propagandát csinálni lehet valami mellett és valami ellen.*

A jól megszervezett ellenséges propaganda tehát sikeres harcmodor lehet, sietteti a kitűzött cél elérését, nagy károkat okozhat, akár csak a kémkedés és szabotázs. Célja végeredményben ugyanaz, mint a most említett harcmodornak. A propaganda a lelkek megmérgezésén fáradozik s tulajdonképpen csak eszközeiben tér el a szabotázstól, kihatásaiban azonban ennél is veszedelmesebb fegyver annak a kezében, aki ügyesen alkalmazza. A propaganda nem egyeseket, hanem nagy tömeget akar céljainak megnyerni.

A propagandánál fontos, hogy maradandó nyomot hagyjon a lelkekben, ezt pedig csak úgy érheti el, ha tervszerűen és állandóan dolgozik. A propaganda-szervezet ügynökeinek hatalmas tábora kémek

módjára özonli el azokat az országokat, melyeket ellenállásukban le akarnak törni.

Újságcikkek, levelek, röpiratok, mind a propaganda hatása alatt, vagy éppen ennek sugalmazására íródnak. A propaganda már békében elhinti magvait, akárcsak a szabotázs. Minden tábor harcol a maga igazáért s igyekszik az ellentábor érveit ellenérvekkel, de ha kell, hazugságokkal, sőt rágalmakkal is megcáfolni és hatástalanná tenni. A tervszerű propaganda semmi pénzáldozatot nem kímél és hatalma óriási átütőképességű lehet.

A kommunisták ismert propagandájának kell tulajdonítani, hogy ez az eszme még napjainkban is él és mindig talál követőkre.

Hamis hírek terjesztését el lehet érni *szájról-szájra való adással* (valótlan hírek gyors és elferdített alakban való terjesztése, többnyire hátrányunkra költött beállításban), *röpcédulák terjesztésével* (ezt békében is alkalmazzák, főképpen a kommunisták s legtöbbször bár kinyomozzák a terjesztőket, céljukat mégis sok esetben elérik). Háborúban erre bő alkalom nyílik külföldről való becsempészés útján, ellenséges állásokból csomagban való átdobás útján, vagy ellenséges repülőgépekről való ledobás által. Ezzel azt akarják elérni, hogy a csapatokban a győzelembe vetett hitet megingassák s ezzel lelki és erkölcsi ellenállóképességüket csökkentsék.

A múlt világháborúban ezek a röpcédulák hol koholt antant győzelmet hirdettek, hol a központi hatalmak súlyos vereségét iparkodtak katonáinkkal a legszörnyűbb beállításban elhitetni. A sajtó útján, képekkel végrehajtott szabotálási aknamunkának szintén nagy szerepe van. A sajtóra nyugodtan mond-

hatjuk, hogy a közvélemény irányításának leghatalmasabb tényezője, mely szinte korlátlanul uralkodik a lelkeken. Ügyes szervezők a sajtót a külpolitika szolgálatába állították. Paris egyik palotája — a megszállás előtt — kizárólagosan a külföldi sajtó propaganda célját szolgálta és nem újságíró egyesületet jelentett, mint azt békés címe után az ember hitte volna.

Képek útján elkövetett szabotázs-propaganda volt pl. a háború alatt: egy képen egy német katona a mellette álló kisfiúnak segínyt nyújt, mikor is a fogsora közé beszorult gyufaszálat kiveszi, s azt a többi gyermek nézi. Ez azt a célt szolgálta a német földön, hogy a német katona a gyermekek barátja s ha kell, mindig nyújt segítséget a gyengéknek. A franciák ugyanezt a lapot sokszorosítva el alábbi felírással terjesztették: „*A megszállt francia területen a németek kivágják a gyermekek nyelvét.*” Egy másik békebeli kép: Vilmos császár szemlét tart a német csapatok felett és buzdító beszédet tart nekik. A háborúban az antant a következő felírással terjesztette ezeket a képeket: „*A német tiszték az asszonyok kiirtására buzdítják a harctérre induló katonákat.*” Kötetszámra lehetne felsorolni mindazt, amit az antant a sajtó és képek útján elkövetett, hogy hamis beállításokkal szítsa a gyűlöletet.

Az elszántakat a szabotázs propagandája az által üldözi, hogy köz- és magánéletükben ráló alaptalan támadásokkal, tekintélyrombolással és különféle képtelen gyanúsításokkal tör ellenük. (Fogadjuk tehát mindig fenntartással a terjesztett koholmányokat. Valakinek, de különösen vezető, vagy fontosabb beosztásban levőnek személye ellen

irányított híreszteléseket ne adjuk tovább, hanem valamilyen úton közöljük az illetővel, mert lehet, hogy a híreszteléseket elindító egyén útján ellenséges szolgálatban álló kémnek, vagy vele dolgozó cinkosának bukkanunk a nyomára, aki így akar sabotálni oly személyek ellen, akik kötelességüket híven és törhetetlen kitartással végzik. Ezek ellen rendszeren az ilyen alattomos kampány fegyverével dolgoznak.)

A sabotálók a maguk céljaira felhasználják a gyengelelkű egyéneket. Nagy szerepe van itt a pénznek is. Ha el is van csüggedve és keseredve valaki, s ilyen lelkiállapotban akarják felhasználni bűnös feladatok végrehajtására, lépjen fel benne a legszentebb érzés: a hazafiasság. Ha bármennyire elvesztette életkedvét és magát lelkileg gyengének érezné is, legyen erős ahhoz, hogy illetékes helyen bejelentését megtegye. Egy ilyen bejelentés sokkal nagyobb megnyugvást és lelki felszabadultságot idézhet elő, mint a bűnös árulópénz által szerzett és csak átmenetileg élvezhető nyugtatás. Hamis megnyugtatók, nem megnyugtatók.

Tehát a gyengéknek aljas célra való felhasználása ugyancsak egyik neme a sabotáznak.

Az ellenséges propaganda a forrása azoknak a csüggedtséget előidézőni akaró beállításoknak, amelyekkel a nemzetet meg akarják mételyezni. Ezért vált szükségessé, hogy a rémhírterjesztők és fecsegők ellen a legszigorúbb rendelkezéseket léptessék életbe. Minden erővel dolgozzunk ellenük és védekezzünk az ezerféle megnyilvánulásaiban kibontakozó és károsan dolgozó propaganda aknamunkája ellen.

A propagandával szemben ellenpropagandával kell védekezni. Ennek az ellenpropagandának irányítása az erre hivatott szervek feladata, de kötelessége minden hazafinak is az érdekünkben folytatott propagandamunkát a tőle telhető módon támogatni, az ellenünk irányuló propaganda-hadjárat alattomos céljait felismerve pedig a védelmi vonalban küzdők sorába állani.

Példák az 1914—1918. évi világháború alatt folytatott ellenséges propagandáról.

(Pilch Jenő: „A hírszerzés és kémkedés története” című könyvéből.)

A hadviselő országokban már a háború első napjaiban felmerült az a terv, hogy a repülőgépet is a propaganda szolgálatába kell állítani. Ez a gondolat a technika és a sajtó mai fejlettsége mellett egészen természetes volt. És csakugyan már a háború első napjaiban történtek kísérletezések és különösen az antant vette igénybe egyre nagyobb mértékben a repülőgépet, hogy róla propaganda iratokat dobáljon le az ellenséges állásokba.

1914. augusztus elején egy francia katonai repülő proklamációt dobott le Elzász-Lotharingiában. A röplapon azt ígérték a népnek, hogy felszabadítják a német iga alól. Természetesen az antant propagandának nem igen volt alkalma a háború elején győzelmi híreket közölnie, azonban mindig megtalálta a módját, hogy valamivel felizgassa, vagy nyugtalanítsa az ellenséges és a semleges népek hangulatát, így már szeptember 9-én röplapokat dobtak le francia repülők Lüttich felett és közölték a belga

lakossággal, hogy az egyesült francia és angol flotta elfoglalta Hamburg, Kiel, Lübeck és Stettin városokat. Mikor aztán a marnei csata után a német hadsereg kénytelen volt visszavonulni, a francia és az egész antant propaganda nem győzte világgá harsonnázni a legragyogóbb győzelmi híreket.

1914. augusztus 30-án megjelent Paris felett egy német repülőgép és fekete-fehér-vörös színű röplapokat dobott le, amelyben felszólította Parist, hogy adja meg magát.

1915. elején úgy intézkedett a német hadvezetőség, hogy a „Gazette des Ardennes” számaait mindjárt megjelenés után haladéktalanul le kell dobálni a francia állások fölött és a mögöttes országrészekben.

1918 januárjában két angol repülőtszot német fogságba került, repülőgépükön rengeteg röpiratot találtak, amelyek lázadásra és árulásra hívták fel a német katonákat. A haditörvényszék 10—10 évi fegyházra ítélte a repülőtszoteket. Ez ellen az angol kormány tiltakozott és hangoztatta, hogy a röplapok ledobása nem áll ellentétben a nemzetközi joggal. Az angol kormány addig fenyegetődzött megtorlással, míg a német hadvezetőség végre enyhítette a tisztek büntetését, azonban a szigorú ítélet mégis arra indította az angol propaganda vezetőséget, hogy repülőgépet többé ne használjon röplapok ledobására. Ettől kezdve tehát másik technikai eszközhöz folyamodott: léggömbök útján juttatta az ellenséges állások fölé röplapjait. Ezentúl az angol röplapokon még akkor is, ha esetleg repülőgépről dobták le, ott szerepelt ez a felírás „By balloon” (léggömb útján).

Az antant propagandának egyik igen veszedel-

mes fogása volt az, hogy a hadifogoly német katonák leveleit fényképezés útján sokszorosította, főképen azokat a leveleket, amelyek közölték az otthoniakkal, hogy a hadifogságban milyen jól megy sorsuk a katonáknak, milyen kitűnő bánásmódban részesülnek, milyen pompás az élelmezésük és ruházkodásuk. A másolatok kitűnően sikerültek, még a tinta színe is ugyanolyan volt, mint az eredetieken. Ezeket a levélmásolatokat óriási mennyiségben dobták le az ellenséges állásokba.

A hadifoglyok gyöngyéletének ilyenféle ecsetelése azt a célt szolgálta, hogy az arcvonalban álló katonákat szökésre csábítsa. Különösen az angol röplapokon szólították fel a német katonákat arra, hogy szökjenek át.

Az angolok lépten-nyomon ecsetelik a háború borzalmait, főképen a nehéz gránátok hatását. Az „Air Post” fényképeket is közöl, mely szerint a képeken széttépett holttestek, súlyosan sebesültek, felrobbantott állások és a halál kínjaiban megmerevedett arcok látszanak.

Egyik hatásos eszköze volt az angol propagandának az is, hogy az ellenséges területen élő hozzátartozók a központi hatalmak területén lakó rokonaiknak sűrűn írtak leveleket, amelyekben természetesen a háború céltalanságára és abbahagyására igyekeztek hangulatot kelteni. Különösen olyankor érkeztek az ilyen levelek, mikor a központi hatalmak valahol csatát vesztek.

Rendkívül veszedelmes eszközei Toltak az antant propagandának az agitátorok. *Ezek az emberek, akiknek különös feladata a nemzetiségek fellazítása*

volt, Csehországban épp oly veszedelmesen működtek, mint Erdélyben és a Monarchia déli szláv vidékein. Megállapították, hogy ezek az agitátorok nagyjából Budapestén tartózkodó titkos ügynökök utasításait követték és ezeknek közvetítésével voltak összeköttetésben Benessel, a Monarchia ellen irányuló propaganda vezetőjével.

Különösen feltűnő volt, hogy az üzemekben, főképen a hadiüzemekben állandó volt a mozgolódás és az elégedetlenség, holott éppen az itt alkalmazott munkásoknak volt legkevesebb okuk a munka-, bérélelmezési viszonyok miatt panaszkodni. *Az antant legfőbb érdeke azonban elsősorban a háborús ipar megbénítása volt.*

A felsorolt esetek bizonyítják, hogy mily művészettel lehet a rendelkezésre álló eszközöket bármely nemes vagy erkölcstelen cél szolgálatába állítani akkor, ha azok hozzáértők kezében vannak.

X. FEJEZET

Kémtörténetek.

Senkit ne tévesszen meg a látszat!

Legyünk óvatosak mindenkivel szemben, de különösen legyünk tartózkodók idegenekkel kötött ismeretség esetében.

Óvakodjunk a kémektől í

Munkájában a kém iparkodik minden lehető elkövetni, s ha kell, külsejét gyakrabban is változtatja. Egyik alkalommal mint mankós koldus, majd mint egy elegáns szmokingos előkelő úr jelenik meg különböző helyeken, de ugyanígy lehet, hogy legközelebb mint egy hajóállomáson zsákokat hordó munkás folytatja bűnös üzelmeit.

Ki gondolna továbbá arra, hogy egy ideiglenes kisegítő munkára beajánlott gyári takarítónő hetek múlva egy olyan vidéken bukkanhat fel, ahol fontosabb katonai gyakorlatozások folynak; de itt viszont mint egy előkelő család fiatal és naiv festőnövendéke szerepel, tájakat fest és fiatalos üdeségével tisztek barátságába férkőzik. Senki nem gondolta volna a munkáját szorgalmasan végző és nagyot halló takarítónőről, de még kevésbé a fiatal és tapasztalatlannak látszó úrilánnyról, hogy valójában egy idegen állam kémnője, aki ilyen utakon jutott hozzá a neki értékes adatokhoz.

Figyeljünk meg mindent, ami a környezetünkben történik, mert:

kémkedés mindig volt, van és lesz?

Kémtörténetek.

Ebben a fejezetben néhány, főképen hadiipari vonatkozású kémkedési esetet ismertetek, melyek a számos változatból, az elkövetés módjaira nézve egy kis ízelítőt adnak. A nevek és helyek pontos megjelöléseit, érthető okok miatt el kellett hagynom.

Ezen példákat a már eddig megjelent hasonló tárgyú könyvekből vettem ki és a példák főcímeinél a cím után zárójelben lévő szám azt jelzi, hogy az idézett példát melyik könyvből írtam ki. Ezek szerint a számok jelentése a következő:

(1) Pilch Jenő: „A hírszerzés és kémkedés története”.

(2) Dr. Dominich Vilmos: „A kémelhárítás tudnivalói”.

(3) Tömösy Jenő: „Titkos erők harca”.

(4) székelyi Nyiry László: „Hogyan dolgoznak a kémek?”

(5) Ferenczy Ödön: „Harc a kémek ellen”.

A szerelmes gépírókiszasszony. (1)

Egyik gépgyár irodakisasszonyát elcsábította egy idegen hírszerző szolgálatban álló kém. A kém feladata egyelőre csak a gépgyár egyes tagjainak kémkedésre való rábírása volt, pontosan meghatá-

rozott feladat nélkül. Mikor azonban észrevette, hogy a dolgok sokkal jobban mennek, mint remélte, merészebb lett. Midőn érkezettnek látta az időt munkája megkezdésére, rávette a szerelmes irodakisasszonyt, hogy az egyik legfontosabb hadianyaggyárunknak szállított gépre vonatkozó levelezését és rajzokat a gépgyár irattárából lopja el egy éjszakára. A gépírókisasszony nem tudta, hogy a gyári ügdarabok lefényképezése és a hiteles fényképmásolatok az idegen hírszerző szervekhez való továbbításra kellene udvarlójának, csak éppen szerelmese kívánságát teljesítette. A fiú jó fellépése és a leány elővigyázatlansága, a pásztorórák, bizalmas együttlétek, a jól eljáró szerelem és csodálatosképpen a nő hiszékenysége, mind segítették a kém feladata teljesítésében. A kis gépírókisasszony maga is csak akkor ébredt annak tudatára, hogy egy kém áldozatává lett, mikor az erre hivatott szervek tudomására hozták.

A mindentudó kartoték rendszer. (1)

Egy világcég külföldi honos és ellenséges érzelmű igazgatója a gépolaj szállításával kapcsolatban megbízta alkalmazottait hogy azokban a gyárakban, ahová az ő cége szállította az olajat, az alkalmazottak minden egyes gépről vegyenek fel nyilvántartó lapot. E lapok nemcsak az olajozáshoz szükséges adatokat tartalmazzák, hanem egyéb katonai, illetve hadianyagtermelési adatokat is; így a gép részletes leírását és hadianyaggyártásra való esetleges átalakíthatóságát is. A nyilvántartólapokat az igazgatónak kellett beadni, melyek alapján az igazgató a

gyárak teljesítőképességére vonatkozóan kétségtelenül megbízható adatokhoz jutott.

Egy ügynökölő gyárigazgató. (1)

Egy másik idegen honosságú oxigéngyári igazgató a szó szoros értelmében végigjárta az ország vaskohóit és nagyobb gyárait, hogy a termelt oxigént elhelyezhesse. Eközben felvilágosítást igyekezett szerezni az üzemek gyártási ágai, teljesítőképességei és eljárási módjai felől. Hogy e törekvése jobban, vagy kevésbé sikerült, az tisztán azoknak a személyeknek az óvatosságától és előrelátásától függött akikkel az oxigéngyári igazgató az oxigén elhelyezéséről tárgyalt.

A bűnöző vadházastársak. (1)

Egy szomszéd állam hírszerző osztálya oly jelentéseket kapott, melyek csakis egyik hadianyaggyárunkban alkalmazott egyéntől eredhettek. Megállapították, hogy a szomszéd állambeli hírközvetítő felesége évekkel ezelőtt a szóbanforgó gyárban dolgozott s már akkor barátságot tartott fenn egy nővel, aki időközben az ugyanott dolgozó egyik munkásnak vadházastársa lett.

E megállapítások idején mind a gyári alkalmazott, mind a nő munkanélkül voltak és mégis jól éltek közös háztartásukban. Az volt a feltevés, hogy anyagi jólétüket az említett összeköttetésüknek köszönhetik. A feltevés beigazolódott, mert őrizetbevételük alkalmával kiderült, hogy a közvetítő az idegen állam hírszerzőitől arra kapott és vállalt meg-

bíztatást, hogy a szóbanforgó gyárban hírszerzőket szervezzen be.

E hírközvetítő álnévre kiállított útlevéllal több-ízben jött át és itt, a volt gyári alkalmazottat és vadházastársát kereste fel, akiket a kémkedésre már megnyert.

A volt gyári alkalmazott, értesüléseit a gyári emberektől beszélgetés és korcsmázás közben szerezte, s főleg lőszergyártási adatok iránt érdeklődött. Jelentéseit a közvetítő címére küldötte, míg az idegen hírszerző utasításai a nő címére érkeztek.

Az idegen kémiroda azonban szolgálatukkal nem volt megelégedve s már arról tárgyaltak, hogy segítő-társakat kellene beszervezni. Midőn a közvetítő ennek részletes megbeszélésére itt megjelent, mind őt, mind a volt gyári alkalmazottat és vadházastársát a hatóság őrizetbe vette. Jelenleg büntetésüket töltik az idegen hírszerzőiroda vezetőjének unoka-öccsével, akit a hírszerző tiszt azért küldött később a közvetítő után, hogy annak munkáját, az új beszervezést ellenőrizze, s ennek első eligazítását is elvégezze.

A spiritiszta kör vezetője. (1)

Egy nagyobb gyárunk környékén lakó fiatal-ember egy hajókirándulás alkalmával azzal vált gyanússá, hogy feltűnően költekezett. Mind személy-azonosságát, mind azt sikerült megállapítani, hogy a jó családból való, de züllés útjára lépett fiatal-ember, — bár huzamosabb idő óta foglalkozás nélkül volt — annyira szórta a pénzt, hogy még házigazdája

házőrző kuttyájának is cukrászsüteményeket hordott haza.

A fiatalember házigazdája egyúttal jövődöbeli apósa is volt, mert a szülők tudtával és hozzájárulásával komolyan udvarolt leányuknak.

A család tagjai igen jóra való, derék emberek Moltak, akik egy szigorúan vallásos, keresztény alapon álló spiritiszta-kör tagjai közé tartoztak.

Ez a körülmény adta meg a lehetőséget a gyanúsított leleplezésére.

A spiritiszta-kör vezetője a tagok korlátlan bizalmát bírta és így a gyanúsított házigazdája nyíltan elmondotta neki, hogy a fiatalember — saját bizalmas közlései szerint — egy állítólagos hazai „kém-szervezet” tagja, ezzel sok pénzt keres s éppen ezért csak négy év múltán nőszülhet, amikor annyi pénzt szerzett, hogy a kémszervezetet otthagyhassa s békés, nyugodt foglalkozás után nézhet.

A gyanúsított látta a család részéről a vezető iránt megnyilvánuló bizalmat, melynek hatása alatt egy gyenge pillanatában maga is elmondotta a spiritiszta-kör vezetőjének az eddig végzett munkáját, amelyet hazafias színben tüntetett fel. Ezzel leleplezte önmagát. A spiritiszta-kör vezetője az elhárítóosztály tagja volt. Most már csak a bizonyítékokat kellett megszerezni. Hosszabb megfigyelés után tetten érték, amint a hadianyaggyárban fényképezett. A tettenérő közegek a fényképezőgép elkobzása után szabadon bocsátották.

A fiatalember érezte, hogy szorul körülötte a hurok; azonnal hazament és iratait, valamint fényképeit elégette. Ezt még aznap közölte egy barát-

jávai, hozzá fűzván, hogy „még a hamut is szét-szórtam, most már jöhetnek értem, mert semmit sem találnak”.

A továbbiak során mégis előkerült bűnösségéhez néhány bizonyíték és kiderült az is, hogy a gyár alkalmazottai között cinkosai voltak, akik munkájában elősegítették.

Egy világjáró állítólagos olasz mérnök. (1)

Egy hadianyaggyárnak csinos, intelligens, de nem szigorú erkölcsű munkásnője, egy étteremben megismerkedett egy fiatalemberrel, aki magát világjáró olasz mérnöknek mondotta és csak törve beszélt magyarul. Borozás után az idegen lakására kísérte a nőt, itt neki és lakótársnőjének elmondotta, hogy mily nagy utazásokat tett már egész Európában, továbbá, hogy útitársnőt keres, akit mindenhová magával vinne. Mutatott a munkásnőnek egy csomó fényképfelvételt magáról, elegáns ruhákban, gépkocsit vezetve, pálmák alatt állva és így tovább. Mutatott fényképeket egy elegáns, ragyogó szépségű nőről is, drágábbnál-drágább öltözetekben. E nőről azt állította, hogy neki hosszú ideig útitársnője volt, ő ruházta fel és vett neki végül egy villát a fővárosban.

Az idegen felnyitotta a nők előtt kézitáskáját és marok számra vett ki belőle hazai és idegen pénzeket. Végül elvitte a két munkásnőt moziba.

A beszélgetés folyamán ügyesen kikérdezte a még gyanútlan nőt munkájukról, a gyárról, a gyártmányokról, a munkáslétszámról, bérviszonyokról.

Még azon az éjszakán elbúcsúzott tőlük azzal, hogy el kell utaznia, de írni fog és visszajön.

Levél nem érkezett, de az állítólagos olasz mérnök mintegy két hónap múlva ismét megjelent. Most is este jött, mint az első alkalommal. Bort hozatott a két munkásnő lakására és megismételte nagyhangú szölamait. Ezúttal azonban már nem arról beszélt, hogy útitársnőt keres, akit azonnal magával vinne, hanem csupán nagy pénzszerzési lehetőségeket emlegetett. A lehetőségek — szerinte — abban állottak, hogy azt a munkásnőt, akivel először ismerkedett meg és kivel már viszonya is volt, rá akarta bírni arra, hogy a hadianyaggyárról mindenféle információt szerezzen be, főként pedig lopjon mintákat a gyártmányokból. Szakszerűen kioktatta, hogy mit hogyan csináljon. Mivel a nő egyúttal a város kaszinójának a ruhatárosa is volt, kitanította arra is, hogyan férközzék a tisztek közelébe és hogyan hallgassa ki beszélgetéseiket.

Biztatta a nőt, hogy ne féljen, mert ha valami baja keletkeznék, átszökteti a határon, ahol „nagy urak tárt karokkal várják” és akkor kezdődik a szép élet kettesben, nagy utazások, drága ruhák, örök boldogság és tavasz. A megszedült nő mindent megígért. Az „olasz mérnök” kilátásba helyezte, hogy néhány hét múlva visszatér, s még ugyanazon éjszakán kerékpáron eltávozott. Bizonyára abban a tudatban ment el, hogy egy jól szervezett és kitanított kémet hagyott hátra a hadianyaggyárban.

Nem számított azonban a női szív állhatatlanságára és a női hiúságra. A nő, szervezője utasításához híven, viszonyt kezdett a helyőrség egyik altisztjével. Az altiszt jómegjelenésű fiatalember

volt, de óvatos is, mert csupán egyszeri kalandra vállalkozott. Minden csábítás, hívás, könnyek és kétségbeesett levelek hiábavalónak bizonyultak, a második pásztoróra nem sikerült.

Ekkor a nő végsőkre szánta el magát. Elment az altiszthez és őszintén elmondott neki mindent az olasz mérnökről, a kapott és vállalt feladatokról, ígéretekről. Saját állítása szerint azért tette ezt, hogy alkalmat adjon az altisztnak arra, hogy az ügy leleplezése által magának érdemeket és dicséretet szerezzen. Remélte, hogy akkor az altiszt, ha nem is szerelemből, de legalább hálából törődik majd vele. A feltevésnek csak az első része vált be. Az altiszt valóban azonnal bejelentette az esetet, de a nőhöz nem ment el többé. Elfogatása után a nő töredelmes beismerő vallomást tett és őszintén elmondotta, hogy milyen adatokat közölt és mily hadianyag részeket lopott ki a gyárból megbízója számára.

Néhány hét múlva az ál olasz mérnök is kézre került. Ekkor kiderült, hogy az állítólagos olasz mérnök, aki csak látszólagosan törte a hazai nyelvet, tulajdonképpen egy fővárosi szélhámos és nagy nyelvismerete mellett anyanyelvét tökéletesen beszéli. Megállapították azt is, hogy megfordult igen sok hazai városban, ahol ipartelek, katonai raktárak és repülőterek vannak. Mindenütt törve, olasz és német szavakkal keverve beszélte az anyanyelvét és mindenütt hittek neki.

Így sikerült adatokat gyűjtenie az ország ipari felkészültségéről.

A legnagyobb meglepetés azonban az volt, amikor a „mérnök úr” múltja kiderült. Személyében hazai nemzetiségű, nemzetközi viszonylatban is nagy-

vonalú kém és szélhámos került hurokra. Kémkedését 1926-ban kezdte egy idegen állam területén., ahol egy másik állam javára végzett ipari kémkedést. Két éven át dolgozott zavartalanul, míg végre munkájával gyanút keltve — bizonyítékok hiányában — csupán kiutasították az illető ország területéről. Bejárta egész Európát. Hol nagy lábon élt, hol nyomorgott. Nemzetközi artista-összeköttetéseire támaszkodva, sok szép eredményt ért el. De előfordult az is, hogy éppen annak az államnak a kémelhárító-osztálya látta őt több napig vendégül, melynek területén „dolgozott”.

Szerepelt működési ideje alatt mint gróf, mint huszárkapitány, mint földbirtokos, mint zsidó csavargó, mint futballista és mint csaposlegény, míg végül elbukott.

Egy szenvedélyes fényképező. (3)

Egy házassága révén magyar állampolgárrá vált idegen származású nő, volt hazájából névtelen levelet kapott. A levélben „jövedelmező és dicsőségteljes” munkát helyeztek neki kilátásba azzal a távoli reménnyel, hogy munkavégeztével hazájába visszatérhet. A nő, az ismeretlen levélíró által küldött pénzen az egyik szomszéd állam városába utazott» melyet a levélíró találkahelyül jelölt meg. Ott az illető állam hírszerző tisztje fogadta és rövid rábeszélés után beszervezte a kémszolgálatra.

A nő hazatérése után legelsőnek jó családból származó magyar férjét nyerte meg a hazaáruló munkához, majd később még három magyar embert,, köztük két volt katonát is.

Kapott feladataik voltak: hadianyaggyártással foglalkozó gyárak, pályaudvarok és repülőterek fényképezése, hadianyaggyárak munkásviszonyainak, teljesítőképességének és termelésének felderítése; apróhirdetések feladása, melyben állásnélküli férfiak és nők (főleg artistanők) számára jó kereseti lehetőséget helyeztek kilátásba s az így jelentkezők életviszonyainak kipuhatólása. A feladatokat főleg a férj hajtotta végre, míg a hírek továbbításáról az asszony gondoskodott, részben vegyintáival írott levelek, részben személyes kiutazások útján. A híreket és filmeket egy — külön e célra készült — napernyő üres nyelében csempészte át a határon.

Egy pályaudvar lefényképezésénél a férjet rajtakapták, azonban sikerült neki a már exponált filmet egy használatlannal idejekorán kicserélni. Jellemző, hogy személyi motozásnak nem vetették alá és elengedték, mivel azzal védekezett, miszerint nem tudta, hogy a fényképezés tilos és különben sem csinált még felvételt.

Végre egy hadianyaggyárnak lefényképezésénél tettenérték.

A férj egy olyan gépgyárnak homlokzatát fényképezte le, amelyben egészen különleges gépeket állítanak elő.

A kioktatott kapus rosszat sejtve, a közelben lévő rendőrszem segítségével előállította az embert, aki azzal védekezett, hogy ő műkedvelő fényképész lévén, csak egy hangulatos utcarészletet akart fényképezni. Tény, hogy az utca két gyönyörű platánsorral festői képet nyújtott, de az előhívott lemezen csupán a gépgyár homlokzata látszott. Ezen körülmény már a fényképező védekezésének rossz-

hiszemőségére adott támpontot. A kihallgatások során beigazolódott, hogy ezt megelőzően már több fontos gyárat is lefényképezett.

Az ilyen feladatok egyrészt a kémek megbízhatóságának ellenőrzésére voltak jók, másrészt megkönnyítették az ismeretségekötést, s végül szabotázs-feladatok elrendeléséhez is segítséget nyújtottak.

A bizonyítékok alapján mind a házaspár, mind a többi személyből álló hálózat kémkedése beigazolódott s így mindannyian — akik az illető idegen állam katonai hírszerzőtisztjének szolgálatában állottak — hurokra kerültek.

Horváth mérnök árulása« (2)

Így kezdődött...

Horváth János, a Dunavidéki Vasművek fiatal mérnöke ebédutáni feketéjét itta, miközben már harmadszor olvasta el azt a gépírásos levelet, melyet a délelőtti posta hozott számára. A levél, melynek a borítékjáról egy külföldi iparközpont postabélyegzőjét lehetett leolvasni, a következőképen hangzott:

„Igen Tisztelt Uram! Ne csodálkozzék azon, hogy ezúton keressük fel sorainkkal, de ha végig olvassa levelünket, meg fogja érteni, hogy saját érdekeink szem előtt tartásával egyúttal az ön javát is keressük. Intézetünknek nagy alaptőkéje és széleskörű érdekeltsége van s találmányok értékesítésével, felkarolásával és ezirányú hitelnyújtással foglalkozik. Minden arra érdemes, de különösen a nehéz vasipar tökéletesítésére vonatkozó találmány iránt érdeklődünk. Miután megbízható értesüléseink szerint Ön is

ily találmánnyal kísérletezik s tudunk arról is, hogy a gyára ebben nem tanúsít önnel szemben oly megértést, mint amilyent az ügy megérdemelne, készséggel állanánk rendelkezésére, örülnénk, ha személyes tárgyalás céljából felkeresne bennünket. Pénzügyi és technikai okok kívánják meg, hogy a tárgyalás színhelyéül Bécset jelöljük ki. Abban a reményben, hogy ajánlatunkat elfogadja és így kellemes üzleti összeköttetésbe léphetünk, kérjük, közölje velünk azt az időpontot, amikorra képviselőinket e célból Bécsbe kiküldhetjük. A tárgyalásra természetesen hozza magával a találmányra vonatkozó összes iratokat és rajzokat, továbbá állítson össze egy, az eddigi gyári működésre vonatkozó életrajzszerű leírást is. Maradtunk kiváló tisztelettel: NEMZETKÖZI TALÁLmányKUTATÓ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ R. T.

Eddig szólt a levél. Horváth mérnök tűnődve gondolt arra, hogy ez a külföldi cég honnan tudhat az ő találmányairól? Mert valóban évek óta foglalkozik már az acél edzésével s már annyira előrehaladt munkájában, hogy szerette volna, ha a gyár az ágyúkat már az ő acéljából öntötte volna. Keserűen gondolt a gyár elnökére, nagybátyjára, aki nem veszi komolyan a dolgait és fantasztának tartja. A katonai hatósággal szerződése van ugyan a találmánya értékesítésére és az acél gyártására vonatkozólag, de a gyakorlati kivitel mégis késik.

Hátha ezúton sikerülne? ... gondolta Horváth mérnök s ugyanekkor gondolataiból a telefon berregése riasztotta fel. Barátja, Szegő mérnök telefonált a gyárból, esti programja iránt érdeklődve, mire Horváth így szólt:

„Gyere fel hozzám Pista, most azonnal, egy nagyon fontos dologban szeretnék veled beszélni. Várlak”.

Tíz perc múlva a jóbarát gépkocsija már ott állt lakása előtt. Megmutatta Szegőnek a levelet s közölte már ama kész tervét is, hogy írni fog a külföldi cégnek, tárgyalásokba fog velük bocsátkozni.

Elválás előtt Szegő, ki az egész dolgot szélhámoskodásnak tartotta, intőleg fordult barátjához: „Csak vigyázz nagyon, nehogy a végén valamilyen kémszervezet hálójába kerülj.”

„Ugyan, hogyan gondolhatsz ilyenre”, mondta Szegőnek Horváth, és azután elváltak.

Így folytatódott...

Egy hónap telt el. Horváth újból a feketéjét itta ebéd után, de most feltűnően ideges volt. A hamu-tartóban garmadával heverték a cigarettavégek. Horváth most is levelet olvasott. Ez volt a levél tartalma:

„Tisztelt Horváth Úr! Hosszú hallgatását nem tudom mire vélni. Kétszeri tárgyalásunk eredménye azzal kecsegtetett, hogy üzleti kapcsolatunk az első megbeszélésünk szerinti kellemes mederben fog tovább folyni s most ön mégis hallgatásba burkolódik. Pedig úgy gondolom, helyzetével tisztában lehet. Már két ízben nyújtottunk Önnek nagyobb hitelt, amit *aláírásával* nyugtázott. Ezért alig kaptunk valami ellenszolgáltatást, bár már az eddigiek is igen kellemetlen helyzetbe hozhatják Önt a gyárvezetőség, vagy a hatóságok előtt, ha erről *valahogyan* értesülnének. Nem fenyegetni akarom, de

választania kell: vagy továbbra is a megbeszéltek szerinti összeköttetésben marad velünk s ez esetben jólét, gazdagság s könnyű élet lehet osztályrésze, vagy megmarad a mostani álláspontja mellett, mely esetben talán szembe kell néznie majd az akasztófával is... De úgylis tudom, hogy soraim jobb belátásra fogják bírni, s ezért megragadva az alkalmat, egy kérésemet is idezárom. A mellékelt összesen vásároljon egy kis, de erős leneséjű fényképezőgépet s azzal készítsen felvételeket a gyár új gyorstüzelő ágyújáról, amiről a múltkoriban már beszámolt. A modell és a részletrajzok felvételeit is kérem. Ennek teljesítését főnökünk Önnek jutalommal fogja honorálni. A viszontlátásig üdvözli s választát elvárja: Aláírás”.

És ez lett a vége ...

Az „Éjjeli bagoly” című mulatóban duhaj kedvben mulat Horváth mérnök. Gyakori vendége mostanában a mulatóknak. Mintha pezsgőbe, táncba, tivornyába akarná fojtani háborgó lelkiismeretét... Vele van barátja, Szegő is. Szegő aggódva figyelni barátja megváltozott életmódját, állandó túlfeszített idegállapotát. Mi lehet ezzel a fiúval? — gondolta magában. Amióta — mint mondotta — eladta külföldön a találmányt, mintha kicserélték volna. Szórja a pénzt, s ezek a folytonos tivornyák? ...

Hajnal tájban, már mámoros állapotban, fizetésre került a sor. „Mindent én fizetek!” — mondta Horváth s kirántva tárcáját két százpengős bankjegyet dobott a hajlongó fizető tányérjába. Ekkor Lulu, a vörösszőke táncosnő belekarolt Horváthba

mondván, hogy gyere, még táncolunk egy utolsót, s már vitte is magával a tántorgó mérnököt.

Horváth tárcája nyitott állapotban az asztalon maradt. Az egyik reteszből filmnegatívok csúsztak ki. Szegő kíváncsian vette ki az egyiket és odatartotta a világosság felé.

„Teremtő Úr Isten” — villant fel agyában, amikor a filmen a gyorstüzelő ágyú modelljét felismerte. Már nem tudott nyugodni, hajtotta valami és lázas sietséggel nézteát a tárcában lévő többi filmet is ... „Tehát így állunk” — beszélt mintegy önmagában — „hisz ez a Horváth egy kém...”

A filmeket megragadva, a táncolókra ügyet sem vetve, rohant el Szegő a mulatóból. A hajnali órák ellenére szinte betört a vasművek elnökének a lakására, s azonnal az elnök hálószobájába vezettette magát.

„Elnök Úr” — beszélte el lihegve a történeteket — „szörnyű dolog ez. Ezeket találtam Horváth János mérnök tárcájában. Most már biztosan tudom, hogy nem lett a barátom”.

Az elnök megdöbbenve hallgatta Szegő előadását, „Igen, ezek a legféltettebb ágyúinkról készült felvételek. Szörnyű, de cselekednünk kell, és pedig azonnal. Hol van most Horváth mérnök?”

„Talán még a mulatóban” — felelte Szegő.

A félelmetes hírű, vasszívű ember két könnyecseppet törült ki a szeméből. Felemelte a telenfonkagylót és tárcsázás után így szólt: „Kémelhárítóosztály? ... kérem az ügyeletes tiszt urat...” és azután mindent elmondott, amit neki Szegő jelentett.

A derengő hajnalban gépkocsi száguldott a mu-

lató felé. Akkor ért oda, amikor Horváth a táncosnővel éppen kocsiba készült beszállni.

„A törvény nevében! ... Kövessen bennünket!”

Horváth mérnököt elérte végzete.

Két magyar ember megtette kötelességét s az ezeréves fáról lenyestek egy üszkösödő hajtást...

Végszó...

A külföldi hírszerzés főnöke unottan nézte át a reggeli postát, illetve azt a jelentést, amelyhez egy néhány soros magyar újságcikk volt mellékelve. Becsöngette egyik munkatársát s átnyújtotta neki a cikket:

„A 620-as küldte Magyarországról. Olvassa csak!”

Az újságcikk így hangzott: „A katonai fogház udvarán ma hajnalban kivégezték Horváth János mérnököt, egy hadianyaggyárunknak az állammal szerződéses viszonyban volt alkalmazottját, akit idegen állam javára elkövetett kémkedés büntette miatt a haditörvényszék mintegy két hónapja halálra ítélte. Nagyszámú közönség nézte végig az elvetemült hazaáruló kivégzését.”

„Más ember után kell néznünk Főnök úr” szolt az előadó, majd kivett a kartoték közül egyet, amelyre az volt ráírva: „H—55.” A kartoték jegyzet-rovatába pedig rávezette, hogy október hó 23-án meghalt.

Két mérnök beszélget... (5)

A világháború elején a központi hatalmak egyik gyárában újfajta gázgránáttal kísérleteztek,

Egy alkalommal a gyár két mérnöke a közelben lévő vendéglőbe ment ebédelni, hol csendben üldögeelt egy ellenséges kém. A két mérnök szóba hozta, hogy az új gázgránátokat a napokban fogják kipróbálni, s azon több előkelő vendég is jelen lesz,

A kém eleget hallott ahhoz, hogy a tervét megalkossa. Elment egy őrmester barátjához és beszélgetés közben a gázgránátra terelte a szót, kijelentette, hogy nem hisz abban, hogy egy gránátba lehessen halált okozó gázt beleszorítani. Az őrmester a vita hevében kifecsegte, hogy a hatást egy birkanyájon fogják kipróbálni, mire a kém egy tekintélyes összegű fogadást ajánlott fel, erősködve, hogy a gáztól egyetlenegy birka sem fog elpusztulni. Az őrmester ráállt a fogadásra, s a kém kérésére, hogy ha el találná veszíteni a fogadást, legalább lásson is valamit, lehetővé tette, hogy a kísérletet végignézhesse. A kísérlet fényesen sikerült, három lövés után a gránátokból kiömlő gáz a birkanyáját percek alatt megölte. Az előkelő vendégek eltávozása után az őrmester nevetve figyelmeztette a kémet a fogadásra, ki a látszat kedvéért kelletlenséget mutatva, a felajánlott összeget nyomban kifizette. A kém savanyú arccal jegyezte meg, hogy ha már a fogadást elveszítette, legalább a fájdalomdíj fejében emlék gyanánt egy gránátrepeszdarabot kapjon. Az őrmester teljesítette a kívánságot. *A kém a repeszdarabot jól becsomagolva az antantállamokba juttatta, ahol a gáz összetételét a repeszdarabon ragadó vegyi maradványokból vegyvizsgálattal megállapították.* — Ezekután már könnyű volt a közömbösítő gázalarcbetétet kitalálni. Természetesen nagy volt a meglepetés a központi hatalmagnál akkor, amikor az első

gázgránátok kilövése után a várt hatás nem mutatkozott.

Pórukjárt csónakázó kém. (5)

Egyik határmenti városban egy ismeretlen férfi megszólított egy fiút és megkérdezte tőle, hogy van-e szüksége pénzre, A fiú kapva-kapott a kereseti lehetőségén. Az idegen azt kívánta tőle, hogy vigye át a város közelében lévő országhatárt képező folyón, és igazítsa útba a határon, hogy a cseh elszakított területre vissza tudjon menni, A fiú vállalkozott erre, de míg a révész csónakja értük jött a túlsó oldalról, össze-vissza köszáltak a városban,

Az idegen közben részletesen kikérdezte a mit sem sejtő fiút a csendőrök és a folyamőrök laktanyája felől, hányan teljesítenek ott szolgálatot, van-e a városban titkosrendőr és ki az, hol van a robbantószerraktár, hol van katonai anyag tárolva, milyen határvédelmi berendezések vannak. A fiú a feltett kérdésekre gyanútlanul megadta az általa ismert adatokat.

A közúti híd közelében egy hatósági közeg igazoltatta az idegent, aki, amint egy más alkalommal kiderült, álnévre kiállított munkakönyvvel és állampolgársági bizonyítvánnyal igazolta magát.

Az idegen később elmondta a fiúnak, hogy ő már sokat járt idegen országban, nem is magyar, s ha valaki utólag érdeklődne, hogy átvitte-e őt a folyón, tagadja le.

Közben olyan kijelentést tett, hogy újra vissza fog jönni s akkor megint felkeresi, hogy ismét ve-

zesse őt a városban, s el fognak beszélgetni. Amikor beesteledett, lementek a folyóhoz s a fiú egy fiatal barátjával együtt átvitte az idegent a folyón, aki szállítás közben a csónak aljában húzódott meg. Az idegen tizenöt pengőt fizetett a szolgálatért.

A fiú megörvendett a könnyen keresett pénznek, de visszajövet el kezdett gondolkozni a titokzatos idegen kérdésein, és különösen magatartása felett. Hallott is már valamit a kémekről, s az a gondolata támadt, hogy itt valami nincs rendben és mindjárt el is határozta, hogy az idegent csendőrkézre adja.

Alig tudta kivárni a másnap reggelt, máris szaladt, futott a csendőrségre s ott elmondta a tegnapi eseményeket, átadta a kapott pénzt, mely már égette a markát, s elmondta, hogy az idegen a közeljövőben ismét átjön.

Úgy is történt. Az idegen pár nap múlva megint megjelent a városban és felkereste a fiút, aki azután a csendőrséggel való megbeszélés szerint, sétára kelt vele. Az idegen a séta közben ismét katonai dolgok után érdeklődött, majd a feleletekből jegyzeteket készített,

A fiú a csendőrség laktanyája felé vezette az idegent, ahol a csendőrök már várták, és mint gyanús idegent igazoltatták. Az igazoltatás alkalmával derült ki, hogy a már előbb is használt igazolványok hamisak. A csendőrök persze őrizetbe vették, majd a motozás folyamán különböző jegyzetek is előkerültek, melyekből kitudt, hogy egy veszedelmes cseh kémét sikerült elfogni és ártalmatlanná tenni.

Megtévedt levente sorsa. (5)

Egy fiatalkorú levente rossz nevelés folytán, apja terhére üzletekben és hasonló helyeken árút csalt ki, azt eladta vagy elzalogosította. Midőn a családja kitudódott, az apja haragja elől megszállott területre szökött, Szökése alkalmával magával vitte jegyzőkönyvecskéjét, melyben a leventekiképzésre vonatkozó feljegyzései voltak, A cseh közbiztonsági szervek a leventét elfogták és a nála talált levente-vonatkozású feljegyzései miatt, az ismert vallatási módszereikkel kémgyanút bizonyítottak rá és kilencévi fegyházra ítélték.

Akinek tetszett az egyenruha. (5)

Egy másik fiú ugyancsak rossz magaviselet következtében jutott bajba, de ez már a hazaárulás büntetét is elkövette. Az illető lopott s a büntetés elől cseh elszakított területre szökött azzal a szándékkal, hogy majd az idegenlégióba fog belépni. A cseh közbiztonsági szervek elfogták és átadták a cseh hírszerző szerveknek. Ezek, miután látták, hogy az illető kalandokra hajlamos, kilátásba helyezték neki a saját hadseregükbe való felvételét, de csak azzal a feltétellel, ha előbb bebizonyítja alkalmaságát azzal, hogy részükre értékes kémkedési szolgálatot teljesít. Fel is öltöztették hadnagyi ruhába s úgy vitték ki a városba sétálni és azt ígérték neki, hogy ha ügyesen fog dolgozni, akkor rövidesen valóban hadnagy is lesz belőle. A fiúnak nagyon tetszett az ajánlat, meg természetesen az is, hogy ő ilyen nagy úr s neki az utcán már katonák tiszteleg-

nek. Hazamenet állandóan a tükörben nézegette magát, s úgy tetszelgett önmagának. A csehek meg csak annál jobban ugratták a szerencsétlent és így éppen a hiúságra s a nagyravágyásra építve, fogták meg és kényszerítették a hazája elleni kémkedésre, a hazaárulásra.

A fiú most már habozás nélkül vállalkozott az aljas munkára. A cseh hírszerző szervek eligazították őt, kioktatták, s megbízták azzal, hogy egy általa ismert testnevelési kirendeltséghez törjön be és onnan iratokat lopjon el. A hazája iránti kötelezettségről megfeledkezett fiú ahelyett, hogy itthon jelentette volna ezt az aljas megbízást, végrehajtotta a betörést, szerencsére azonban munkája közben tettenérték és letartóztatták. Többévi börtönbüntetést kapott, szerencsétlenné téve önmagát, gyalázatot hozva az egész családjára.

Régi pajtás bűne. (5)

Az ellenséges hírszerzők gyakran az emberek jóhiszeműségét is kihasználják céljaik elérésére. Régi barátokat, ismerősöket keresnek fel és a támogatásukat kérik, hogy mint kép-, könyv-, stb, ügy-nökök egyes laktanyákba, hivatalokba bejuthassanak, itt meg tisztek, hivatalnokok adatait kérik, azzal az ürüggyel, hogy nekik előfizetési felhívásokat küldhessenek. Nehéz megélhetést hazudnak, és így igyekeznek a régi barátban, ismerősben maguk iránt szánalmat ébreszteni, hogy a jóhiszeműségüket kémkedésre eszközül felhasználják. Ilyen eset volt az alábbi is.

Két vidéki jó pajtás az elemi iskola elvégzése után a fővárosba került egy nevelőintézetbe. Az intézetben, távol az otthontól mint osztálytársak és falubeliek között, a barátság még mélyebbé vált.

A négy középiskola elvégzése után visszakérültek a falujokba. Itt az egyik — tősgyökeres magyar földműves gyermeke — az apja hivatására adta magát és az eke szarvát fogta meg, a másik gyermek pedig a szüleivel elszakított területre költözött.

A pajtások éveken keresztül nem találkoztak egymással. A földműves gyermeke néhány év múlva első leventéje lett a falunak, szorgalmasan járogatott a kiképzésre, az előjárói szerették s mindig mint az egyesület büszkeségét emlegették. A fiú számos esetben adta tanújelét rajongó magyar hazaszere-tetének.

A másik gyermek az elszakított területen mostoha viszonyok közé került. A tanulmányait idegen iskolában, idegen szellem befolyása alatt folytatta. A társai és tanárai állandó gyűlölettel beszéltek a magyarokról. Az édesanyja révén idegen vér is csörgedezett az ereiben és az apja sem volt színmagyar. Szülei a cseh állam szolgálatába állottak. Ezzel a családnál egészen megváltozott a régi szellem s az addig szunnyadó cseh érzés kezdett bennük úrrá lenni.

Teltek-múltak az évek, a szülők rossz anyagi viszonyok közé kerültek és a fiúkat nem tudták tovább neveltetni. A fiú züllött társaságokba kezdett járogatni s ott a bűnözők útjára tért. így került többször összeütközésbe a hatósági közegekkel, majd lopott is és ezért börtönbüntetésre ítélték.

Az eset a cseh hírszerző szervezetek is tudomására jutott. Tudták, hogy az egyébként jó megjelenésű és szellemi képességű ifjút a saját céljaikra fel lehetne használni. Felkeresték tehát börtönében, ott kihallgatták az életviszonyaira és gyermekkori életére vonatkozólag s így megtudták, hogy a gyermekkorát Magyarországon élte egy határ melletti faluban, majd nagyobb városban is járt iskolába,

A hírszerzők a tervvel mindjárt készen is voltak. Felajánlották neki, hogy kiszabadítják a börtönből, törül tetik a büntetését is, sőt jó anyagi lehetőségek közé juttatják, ha Magyarország ellen hírszerzésre, kémkedésre vállalkozik. Hivatkoztak az anyja származására és bizonyígtatták, hogy már e révén is kötelessége neki az új hazáját tettel is szolgálni.

A lezüllött fiú, akiből már régen elpárolgott a beszívott magyar levegő, elfelejtette annak a magyar kenyérnek az édes ízét, amelyen mint gyermek felnevelkedett és vállalkozott a szerepre.

A megbízói több hétig tartó kiképzés alá fogták, s mikor már a hírszerzésre kellően kioktatták, szabályszerű útlevéllal és pénzzel ellátva áttették a határon, hogy a régi gyermekkori faluját keresse fel s ismerősök látogatása címén néhány hétig ott tartózkodjék.

Feladatul azt kapta, hogy a leventeintézményről, határőrségről, továbbá a faluban megforduló és a környéken tartózkodó katonaságról gyűjtsön adatokat.

Még a kiképzése alatt levelet írt volt gyermekkori pajtásának, kinek szülei elég jómódú gazdálkodók voltak, hogy megrongált egészségére való tekintettel szeretne a nyáron pár hetet náluk

tölteni; egyébként is nagyon vágyódik már kis pajtását látni s kérte, hacsak lehet, teljesítse ezt a kívánságát.

A magyar fiú, visszaemlékezvén a régi kellemes napokra — sajnálta is betegeskedő pajtását —, nagyon megörült a látogatásnak és sietett a meghívó levelet elküldeni, melyben közölte, hogy ő is nagyon vágyik már rég nem látott barátját viszontlátni.

A már felnőtt, ifjúvá vált pajtás egy szép nyári reggel meg is érkezett. A magyar pajtás tárt karokkal fogadta őt s persze sejtelve sem volt a viselt dolgairól és látogatásának igazi céljáról.

Örömmel jártak-keltek, futkostak a régi emlékek után a faluban, a falu környékén, ellátogattak a közeli városokba és kirándultak néha a határra is. A régi pajtás melegen érdeklődött minden után, ami levente vagy katonai vonatkozású volt. A magyar pajtás szívesen adott felvilágosításokat a leventékre vonatkozólag, sőt mint régi pajtást, akit a többi levente is ismert, a leventeotthonba is bevezette, úgyhogy az úgyszólván mindennapos vendége lett az otthonnak. Nem is igen titkolódzott előtte senki, mindenki bízott benne.

A kirándulások során szerep jutott a fényképezőgépeknek is, és lemezre került egy-egy katonai épület, majd a határmentén egyes tereprészek is, mint emlékezés a barátságra, a szép Magyarországra. A fiú igen jó rajzoló lévén, olykor-olykor látra jzot is készített a határmentéről, úgy állítva be ezt a ténnykedést, mintha csupán a kedvét töltené vele.

A nyár vége felé katonaság is került a faluba. A fiú érdeklődése most már ezek felé fordult. Gyakran kereste fel az elhelyezési körleteket, ott

el-elnézegetett. S minthogy gyakran látták a leventékkal, a csapatoknak fel sem tűnt a megjelenése. Ilyenkor egy-egy észrevétlen pillanatban a fényképezőgépnak is jutott szerep.

Amikor a magyar pajtásnak a gazdaságban halaszthatatlan teendői voltak, a vendég maga járta a környéket s ilyenkor egy-egy teljes napot is távol töltött. Az adatok gyűjtése ilyen körülmények között vígan ment. Ki is gondolt volna arra}) hogy a gyermekkori pajtás rosszban sántikál!

A leventék azonban megneszeltek valamit s elkezdtek sugdolózni, hogy a régi pajtás valami rosszban törheti a fejét. Feltűnt nekik nagy érdeklődése a leventeintézmény és a katonaság iránt, és az is, hogy néha egyedül is kirándulgotott.

Épp egy ilyen távolléte vezetett aztán a felfedezéshez. A vendéglátó levente egy alkalommal, pajtásának a távollétében, a szobájában rendezgetett. Ennek során kezébe került pajtásának a holmija is és a legnagyobb meglepetéssel vette észre, hogy a fényképek és rajzok között olyanok is vannak, amelyek nem az ő jelenlétében készültek s a fényképek katonai nehéz fegyvereket, lövegeket, páncélgépkocsikat stb. ábrázoltak, a rajzok pedig a határi részletességében tüntetik fel. Mint levente, hallott már arról, hogy ilyenek felvétele tilos. Az is feltűnt neki, hogy a fényképek és rajzok hátán, s magában a rajzokban is, érthetetlen feljegyzések voltak, de ezen kívül talált még egyéb jegyzeteket is.

A leventét ez a felfedezés gondolkodóba ejtette és kezdte bebizonyítottnak látni a sugdolózást. Megértette most már azt is, hogy miért érdeklődik a vendég annyira minden iránt, miért kereste fel őt

egy alkalommal egy titokzatos idegen, akiről a barátja neki azt mondotta, hogy üzenetet hozott a szüleitől.

A derék levente kétségbeesett afölött, hogy régi pajtása az ő jóhiszeműségét és vendégszeretetét ily csúfosan kihasználta. Sajnálta is régi gyermekkori kedves pajtását, akit most is úgy szeretett. A lelke háborgott, hogy most mitévő legyen. Futni engedje?

Másik oldalról meg a magyar szíve nem engedte, hogy az, akit szeretett, magyar hazája ellen ily veszedelmes bűnre vetemedett, s aki őt így becsapta, az ő jóhiszeműségét, baráti szeretetét kihasználta, büntetlenül meneküljön.

A józan gondolkodás, a magyar szív és hazaszeretet győzött! „Nem menekülhet, vesszen a kém, a hazaáruló, még ha testvéri jóbarát is!” — szölt önmagához és már is tudta, hogy mit kell tennie.

Visszatett mindent pontosan a helyére, mintha semmi sem történt volna; mit sem sejtő barátját, amikor hazatért, szeretettel fogadta, azonban a történeteket a faluban épp jelenlévő kémelhárító közegnek jelentette.

Most már ez vette át az ügy kivizsgálását. Az ifjút megfigyelés alá vették, majd a következő távolléte alkalmával holmiját átvizsgálták s ennek során a gyanú beigazolódott, ott voltak a súlyos bizonyítékok. De hogy a társ is kézrekerüljön, még egyelőre hagyták s nem vették őrizetbe. így tehát a mit sem sejtő veszedelmes kém szabadon tovább dolgozhatott, míg azután egyszer, mikor az összegyűjtött anyagot át akarta adni annak a titokzatos embernek, akivel már egyszer találkozott, azzal együtt őrizetbe vették.

A kihallgatás során a fiú mindent bevallott, és vallott a titokzatos idegen is. Természetesen mindketten megkapták a megérdemelt büntetésüket.

A leghidegvérűbb kém. (4)

Köztudomású, hogy 1917-ben a német tenger-alattjárók már igen érzékeny károkat okoztak az antantnak, különösen Angliának. Ebben az évben az angol vezérkarnak már komoly gondot okozott a hadsereg céljait szolgáló ércmennyiségek előteremtése. Jól tudták ezt a központi hatalmak hadvezető-ségei is, éppen ezért állandóan nyilvántartották a búvárnaszádharc-okozta mindazon károkat, amelyek az ellenség ellenállóképességének megtörését célozták. Az alábbi kém-történet, amelyet angol forrásokból merített a cikk írója, háborzongató képét nyújtja annak a vakmerőségnek, amellyel a központi hatalmak némely fanatikus ügynöke dolgozott.

1917 őszén a német nagy főhadiszállás egy Sch. nevű megbízottal tárgyalt. Tudomására hozta, hogy az angol muníciós (lőszer) minisztérium a beérkezett hírek szerint zavarban van. A minisztérium arra gondol, hogy az angol hadsereg részére szükséges érceket a magánházakról leszerelhető rézfogantyúk stb. bevonásával szerezze be. Ez a német megbízott azt a feladatot kapta a német főhadiszálláson, hogy látogasson el a h...-i lőszergyárba, szerezze meg ott az angol lőszerminiszter egy fontos rendeletét, amely a nyersanyaghiány mérvét kellőképpen megvilágítja.

Sch. első dolga volt megállapítani — ez természetesen már Angliában történt, — milyen is az a

Morisson angol ezredes, aki a lőszergyártás legfőbb irányítója.

Néhány nap múlva felment hozzá a miniszteriumba és mint egy találmány tulajdonosa, álnév alatt bemutatkozott neki. Morisson azonban teljesen elzárkózott az angol üzletember kívánsága elől és a szó szoros értelmében kitessekelte látogatóját. Így tehát itt Sch-nek több keresni valója nem volt. Azt azonban megállapította, hogy termetre hasonlít Morrissonhoz. Csupán a hajnak a színe volt előtte probléma, mert míg ő szőke volt, addig az ezredesnek fekete volt a haja.

Amikor elhagyta Morisson ezredes irodáját, szállóbeli lakására ment és két napig törte a fejét azon, hogy mitévő legyen.

Mi történt ezt követően pár napra abban a lőszergyárban, ahová Sch-nek be kellett jutnia?

A lőszergyár parancsnoksági irodájában nagy sürgés-forgás volt, mert a londoni lőszerminisztériumból a következő telefonértesítés érkezett: *„Morisson ezredes ma délelőtt Önökhöz megy. Szolgálati működésében a legmesszebbmenőie g támogatandó. Lőszerminisztérium.”*

11 óra tájban egy nyolchengeres autó futott be a gyár udvarába. Magas termetű, fekete hajú, elegáns úr szállt ki belőle egyenruhában.

„Morisson ezredes vagyok” — mutatkozott be az autó vendége — *„Nyílt parancsom, amelyet ezennel felmutatok, arra utasít, hogy szemlét tartsak Önöknél. Kérem, kövessenek az irodába...”* Bent az irodában Morisson helyet foglalt. Szemben vele a gyár vezérigazgatója ült és annak titkára. A vezérigazgató nem volt nagyon barátságos hangulatban. Mintha

gyanakodott volna. Elkérte Morissontól nyílt parancsát, figyelmesen nézegette és vizsgálgatta, majd azután visszaadta. A beszélgetés ennek ellenére simán indult meg,

A gyár igazgatója megkérdezte, mivel állhat az ezredes szolgálatára.

Morisson előadta, hogy a lőszerminisztériumnak most a legnagyobb gondja, miként kerítse elő azokat a nyersanyagkészleteket, amelyekből a hadvezetőséget a német bűvárnaszádharc aggasztó mértékben fosztja meg. Nyugodt, de határozott hangon elkérte Churchill legutóbbi erre vonatkozó rendeletét, amely bizonyos adatokat és kimutatásokat is tartalmazott.

John R. Spark angol mérnök néhány idevonatkozó adata szerint Morisson ezredes tényleges betekintést nyert a kérdéses, és nagyon fontos miniszteri rendeletbe. Ez rámutatott arra, miként lehetne érceket és vasakat az ország felhalmozott készleteiből előteremteni. Így felhossa a rendelet, hogy a Somme mentén 7—8 millió, tonna kilőtt gránátot lehetne összeszedni, a Hyde parkból 300 ezer tonna vasat lehet előkeríteni. Az építőanyagok felhalmozott vaskészleteit is igénybe lehetne venni. Olvasztókemencék felállítására is rámutat a rendelet, amelyek ezeket az anyagokat feldolgoznák stb.

Ezek után Morisson ezredes végigjárta az egész gyárat, feljegyzéseket csinált, majd legteljesebb elismerését kifejezve, úgy a vezérigazgatóval és környezetével, mint az osztályvezetőkkel barátságosan kezelt fogva eltávozott.

Spark mérnök, aki Morisson látogatásánál jelen volt, pár hét múlva Londonba utazott és Morisson ezredest kereste hivatalosan.

Legnagyobb megdöbbenésére azonban Morisson ezredes helyett egy másik ezredest talált ott, aki magát Morissonnak nevezte.

Egyik kínos jelenet a másikat követte. Az ezredes csodálkozott a mérnökön, aki az állította, hogy van még egy Morisson ezredes és ugyancsak a lőszerminisztériumban, de az nem ő. Morisson viszont határozottan állította, hogy két Morisson ezredes nemcsak hogy a lőszerminisztériumban, de az egész angol hadseregben sincs, csupán egy, és ez ő. Látván a mérnök hitetlennek tűnő csodálkozását, az ezredes behívatta a szomszéd szobából két tisztársát, akiket felkért annak igazolására, hogy kicsoda tulajdonképpen ő.

Érthető volt Spark mérnök megdöbbenése, aki Morisson ezredesnek akkor rögtön jelentést tett az egész dologról, illetve az ál Morisson gyárlátogatásáról, és annak legapróbb részleteiről. Ekkor sült ki a turpisság.

A német főhadiszálláson azonban jól tudták, hogy az ezredes, aki a lőszergyárat megszemlélte, természetesen nem volt más, mint Sch. úr, a németek kiváló, hidegvérű megbízottja, aki magát Morisson angol ezredesnek, a lőszergyártás irányítójának és a lőszerminiszter jobbkezének adta ki.

Sch-t méltán nevezhetjük a kém-történelem egyik leghidegvérűbb és legbátrabb hírszerzőjének.

Amint az itt leírt kém-történetekből láthatjuk, a kémkedést mindig meg lehetett volna akadályozni, ha a kellő óvőrendszabályokat az egyes gyáraknál stb., idejében alkalmazták volna.

FÜGGELÉK

*I. Kivonat a Honvédelemről szóló
1939. évi II. törvénycikkből.
(A magyar iparra vonatkozó szakaszok.)*

*II. 1940. évi XVIII. tömény cikk,
41 magyar állam biztonságát és nemzetközi érde-
két veszélyeztető egyes cselekmények
büntetéséről*

***1. Kivonat a honvédelemről szóló
1939. évi II. tc.-ből.***

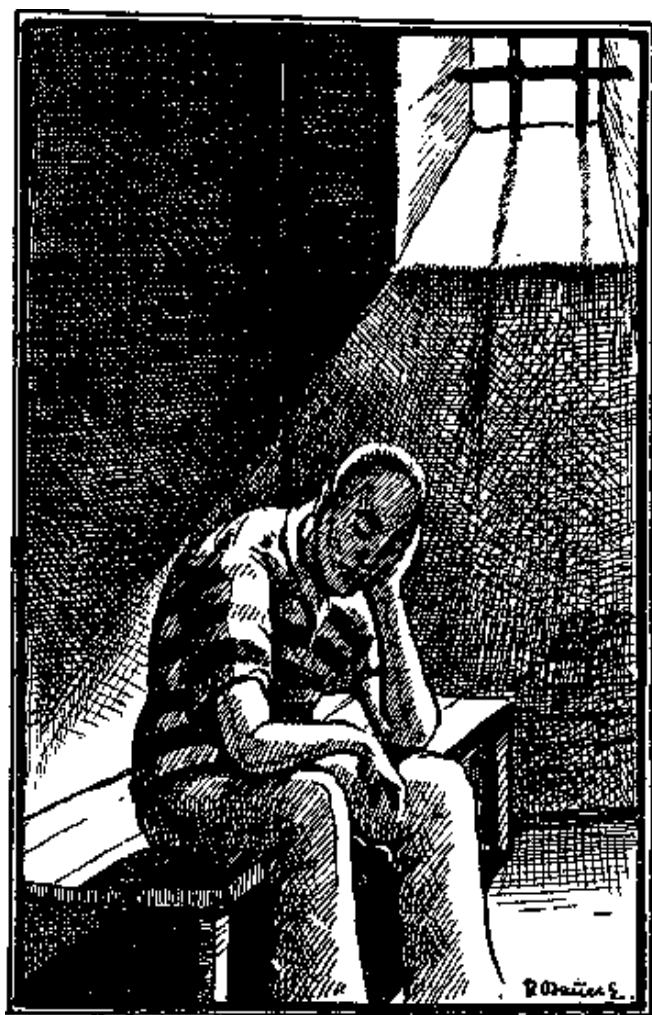
(A magyar iparra vonatkozó szakaszok.)

Elveszett becsület soha nem tér vissza!

Azoknál, akik nem tartották be a törvényes rendelkezéseket, melyeknek büntetőjogi következményei vannak, már késői a bánat akkor, ha ezen hibájukra csak a börtön cellájában eszmélnek rá, mert a rácsos ablakos falak köiül bűnös nem kerül ki büntetlenül.

Bűnrészessé válhat az is, aki egy általa észlelt gyanús esetet bármilyen oknál fogva nem jelent be. Az 1930. évi III. törvénycikk III. fejezetének 69. §-a is kimondja, hogy aki hitelt érdemlő kémgyanús esetről tudomást szerez és azt nem jelenti be azonnal, ellene eljárás indul és 3 évig terjedhető fogsággal büntethető.

Jelentsünk mindent és azonnal!

A honvédelem a legszentebb állampolgári kötelesség, amelyet mindenkinek önfeláldozásig terjedő odaadással kell teljesítenie.

4. §. Közintézmények honvédelmi érdekű megszervezése,

(1) A legfelsőbb honvédelmi tanács által megállapított irányelvek alapulvételével minden miniszter már béke idején idejekorán megtesz minden olyan előkészítő intézkedést, amely szükséges ahhoz, hogy a vezetése alatt álló, valamint a felügyelete alá tartozó hatóságok, hivatalok, üzemek és egyéb intézmények feladataikat háború esetén és minden más, a honvédelem érdekében fokozottabb erőfeszítést igénylő rendkívüli helyzetben (a szükséghez képest csökkentett létszámmal is) zavartalanul ellássák. Evégből mindegyik miniszter már béke idején megállapítja a fentemlített szerveknek a rendkívüli helyzet esetére szóló működési szervét.

(2) Az (1) bekezdésben említett előkészületek állásáról a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács a minisztertől bármikor tájékozódást kérhet, a szükséghez képest az előkészületek kiegészítését, illetőleg módosítását kívánhatja.

Honvédelmi érdekű rendelkezések közszolgálati alkalmazottak tekintetében.

5. §. Közszolgálati alkalmazott fegyelmi ügyének elbírálásában súlyosbító körülmény, ha a fegyelmi vétséget a honvédelemmel összefüggő hivatali kötelességei körében követte el. A közszolgálati alkalmazottakra vonatkozó különleges büntető rendelkezéseket a 191—194. §-ok tartalmazzák.

A honvédelmi szolgáltatások köre.

82. §. (1) A m. kir. honvédség szükségleteinek kielégítése céljából, valamint a hadviselés érdekében szükséges védelmi intézkedésekhez a jelen törvényben meghatározott honvédelmi szolgáltatások vehetőik igénybe annyiban, amennyiben az említett szükségletek a rendes úton, vagyis a gazdasági forgalomban közönségesen alkalmazott módzatok szerint idejekorán nem, vagy csak a gazdasági viszonyok által indokoltnál aránytalanul nagyobb költséggel volnának kielégíthetők.

(2) A honvédelmi szolgáltatásokat — az előbbi bekezdésben meghatározott előfeltétel esetén — igénybe lehet venni a m. kir. csendőrségnek, a m. kir. rendőrségnek, a m. kir. pénzügyőrségnek és hadifoglyok szükségleteire, továbbá a közigazgatás zavartalan működésének, valamint a polgári lakosság ellátásának, egészségügyi szükségleteinek, személy és vagyonsbiztonságának háború idején való biztosítása céljára, s általában a honvédelmet érintő egyéb közfeladatok ellátására, végül — ha ez honvédelmi szempontból halaszthatatlanul szükséges — magán-

gazdasági munkálatoknak és a háború eseményei következtében elpusztult vagy megrongált magánjavak helyreállításának közérővel való elvégzésére is.

(3) A honvédelmi szolgáltatások igénybevétele során elsősorban a m. kir. honvédség szükségleteit kell kiegészíteni, hacsak a honvédelem érdekei mást nem követelnek.

Üzemek, ipartelepek és egyéb vállalatok igénybevétele.

107. §. (1) A minisztérium az Országos Iparügyi Tanács véleményének meghallgatása után elrendelheti, hogy a m. kir. honvédség felszerelésére és ellátására szükséges cikkeket és anyagokat a gyártásukra berendezett vállalat teljesítőképességének megfelelően meghatározott minőségben és mennyiségben, valamint megfelelően megszabott áron előállítson és szállítson.

(2) Ha következő bekezdés értelmében alakult döntőbíróóság az illetékes miniszter (124. §.) megkeresésére azt állapítja meg, hogy a vállalat birtokosa az 1. bekezdés értelmében reárárt kötelezettséget — jöllehet annak teljesítésére műszaki, pénzügyi és egyéb szükséges felkészültség szempontjából képes lenne — nem, vagy nem megfelelően teljesíti, a szükséges munkálatokat hatósági vezető kirendelésével s az üzem személyzetének és eszközeinek felhasználásával is a vállalat birtokosának számlájára az illetékes miniszter foganatosíthatja, s ebben az esetben a hatósági vezetéssel felmerülő költség megtérítésére a mulasztót kötelezi. Ez a rendelkezés a mulasztó büntetőjogi felelősségét nem érinti.

(5) A 82. §-ban említett célokra szükséges cikkek előállításával, feldolgozásával, vagy forgalombahozatalával, valamint villamos és egyéb energiák termelésével és szolgáltatásával foglalkozó üzemek, ipartelepek és egyéb vállalatok, továbbá közúti, közlekedési és hajózási vállalatok birtokosai a honvédelem érdekében kötelezhetők, hogy üzemüket működésben tartsák, s meghatározott módon s meghatározott fogyasztók szükségleteinek kielégítésére folytassák, vagy személyzettel (90. §.) együtt használatra átengedjék. A (2)—(4) bekezdés rendelkezéseit a jelen bekezdésben meghatározott kötelezettségek nem, vagy nem megfelelő teljesítése esetére is alkalmazni kell.

(6) A jelen §. rendelkezéseinek alkalmazása esetében a vállalatban idegen állampolgárok csak a honvédelmi miniszter engedélyével alkalmazhatók.

(7) A minisztérium, vagy az általa felhatalmazott miniszter elrendelheti az (5) bekezdésben említett bármely vállalat üzeméhez tartozó ingatlanok (telek és építmény), berendezések (gépek, eszközök) és anyagkészletek kisajátítását. A kisajátítást rendelő határozat alapján a kisajátítási, kártalanítási eljárásra illetékes kir. törvényszék kiküldött bírója a kisajátítás alá eső ingatlanokról, berendezési tárgyairól, anyagkészletről haladéktalanul leltárt készít.

Üzemek, ipartelepek és egyéb vállalatok igénybevételének előkészítése,

108. §. (1) A 107. §. (5) bekezdésében említett vállalat birtokosát az illetékes miniszter (124. §.)

— az üzem működésben tartásának elrendelésével
 — minden olyan előkészületi intézkedésre és munkálatra is kötelezheti, amely szükséges ahhoz, hogy a vállalat a 107. §-ban foglalt rendelkezések alkalmazása esetében a reá váró feladatokat átmeneti zavarok nélkül bármikor nyomban elláthassa.

(2) Az illetékes miniszter a vállalat birtokosának kötelességévé teheti különösen, hogy:

1. termelésnek tárgya és mennyisége, termelő energiát szolgáltató berendezései, nyersanyag-, félgyártmány- és készgyártmány készletei tekintetében, továbbá a szükséges munkaerők számára várható legmagasabb munkateljesítményükre s mindennek biztosítására, valamint az üzem haditermelésre való átalakításának lehetőségére vonatkozóan pontos adatokat szolgáltatson;

2. a honvédelem céljaira részletes haditermelési tervet dolgozzon ki;

3. technikai berendezését akként készítse elő, hogy a háború ideje alatt fokozott termelésre legyen képes;

4. megfelelő mennyiségben tartsa készletben a termeléshez és egyéb üzemi tevékenységéhez szükséges nyersanyagokat, félgyártmányokat, tüzelő-^{*} hajtó- és egyéb üzemanyagokat, valamint a haditermeléshez szükséges gépberendezéseket, alkatrészeket és szerszámokat, továbbá tartson termévényeiből meghatározott mennyiségű raktári készletet;

5. végezzen kísérleteket különféle póanyagokkal és ezekből előállított termékekkel, főként tüzelő- és üzemanyagok pótlására szolgáló anyagokkal;

6. az üzem elhelyezése és berendezése tekin-

tétében a biztonság követelményeinek megfelelő intézkedéseket fogantatosítson;

7. az üzem kiterjesztésére irányuló új építkezések és berendezések létesítésénél a biztonság és a haditermelésre való áttérés érdekében felállított követelményekhez igazodják;

8. üzemében csakis erkölcsi és nemzeti szempontból megbízható, és szükséges szakképzettséggel rendelkező alkalmazottakat foglalkoztasson;

9. a munkások és egyéb alkalmazottak elhelyezésére, ellátására, valamint egészségügyi gondozására szolgáló berendezéseinek, felszereléseinek és anyagkészletének Háború esetére szükséges kibővítését megfelelően előkészítse.

(3) Az előkészületi intézkedéseket és munkálatokat az illetékes miniszter (124. §.) bármikor ellenőrizheti, s szükség esetén kiegészítésüket és módosításukat rendelheti el.

(4) Az elrendelt előkészületi berendezések és intézkedések költségeinek viselése kérdésében — amennyiben a kötelezett féllel megegyezés nem jött létre — az illetékes miniszter az Országos Iparügyi Tanács véleményének meghallgatásával határoz.

(5) A 107. §. (2)-(4) és (6) bekezdései a jelen §. eseteiben is megfelelően irányadók.

(6) Az illetékes miniszter megállapíthatja, hogy a jelen §. alapján elrendelt valamely előkészületi intézkedést titokban kell tartani. Az ilyen előkészületi intézkedés katonai titok.

(7) A jelen §. rendelkezései béke idejére is kiterjednek.

Üzem- és ipartelepek és egyéb vállalatok létesítésének engedélyhez kötése.

109. §. (1) A minisztérium a 107. §. (5) bekezdésében meghatározott körbe tartozó új vállalat létesítését a honvédelmi miniszternek attól függően megadott engedélyéhez kötheti, hogy a vállalkozó az üzem elhelyezése és berendezése tekintetében biztosíthatja azokat az előfeltételeket, amelyek a biztonság, valamint a haditermelésre való átalakítás lehetősége szempontjából szükségesek.

A termelés, a forgalom és a munkaviszony szabályozása.

112. §. A minisztérium akár közvetlenül, akár az erre rendelt szervek útján szabályozhatja és ellenőrizheti bármely nyersanyag, termés, termék és árucikk termelését, előállítását, forgalmát, felhasználását és megszabhatja árát, valamint termelésének és felhasználásának módját, szabályozhatja a munkabéreket és a munkaviszony egyéb tartalmát, valamint az ipari és más gazdasági tevékenységek díjazását; mindezek tekintetében a minisztérium a fennálló törvényektől eltérő rendelkezéseket tehet.

Hadianyagok forgalmának szabályozása.

116. §. A minisztérium időnként megállapítja azoknak a hadianyagoknak a jegyzékét, amelyeknek kivitele, behozatala, vagy az ország területén való átszállítása tilos, vagy engedélyhez van kötve. Az engedélyt a honvédelmi miniszter hozzájárulásával

a kereskedelmi- és közlekedésügyi miniszter adja meg. Ez a rendelkezés béke idejére is kiterjed.

Találmányok. Szabadalmak.

117. §. (1) Iparilag értékesíthető találmányt szabadalmaztatás, vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelenteni, továbbá belföldön szabadalmaztatni, és akár bel- akár külföldön bármilyen módon értékesíteni, vagy nyilvánosságra hozni csak engedéllyel szabad. Az engedélyt az iparügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve adja meg.

(2) Az iparügyi miniszter az engedély felől a találmánynak a szabadalmi bíróságnál szabadalmaztatás céljából való bejelentésével kapcsolatban, ha pedig a belföldön szabadalmaztatni nem kívánják, a szabadalmi bíróságnál benyújtandó külön kérvény alapján határoz. A bejelentéseknek, illetőleg az engedély iránt előterjesztett kérvénynek és mellékleteinek *a találmányra vonatkozó minden adata az engedély megadásáig katonai titok*. A megadott engedély hatálya csak arra terjed ki, amit a bejelentés, illetőleg a kérvény, valamint a mellékletek szakértő számára a kivitelezés szempontjából elegendően ismertetnek.

A honvédelemmel összefüggő hivatali bűncselekmények.

A közhivatalnokok büntetőjogi felelősségének kiterjesztése.

191. §. (1) A hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények, különösen a hadiszállítások körül

elkövetett visszaélések megtorlásáról szóló 1915: XIX. te. rendelkezéseinek alkalmazása szempontjából háború idején a közhivatalnokoknak az 1915: XIX. te. 7. §-a (1) bekezdésében megjelölt kötelességével egy tekintet alá esik az a kötelesség is, amely a közhivatalnokot a hadkötelesek, valamint a honvédelmi munkakötelezettség és a személyes légvédelmi kötelezettség alatt álló személyek és a dologi honvédelmi szolgáltatások nyilvántartása, ellenőrzése és igénybevétele, továbbá a lakosság el- látása, vagy segítéyzése körül terheli.

(2) Háború idején az 1915: XIX. te. 7. §-ának (1) bekezdése alá eső cselekmény büntetése 10 évig terjedhető fegyház; a büntetés életfogytig terjedhető fegyház, ha a cselekmény folytán a honvédelem érdekének súlyos sérelme következik be; ha pedig a cselekmény következtében haláleset állott be, és ast a cselekmény elkövetője előre láthatta, a büntetés halál.

(3) Az 1915: XIX. te. 8. §-ának 1. bekezdése alá eső cselekmény büntetése 10 évtől 15 évig terjedhető fegyház, ha azt közhivatalnok háború idején a fegy- veres erő, vagy a lakosság ellátására szánt készlet tekintetében követi el; ha pedig a cselekmény folytán háború idején a honvédelem érdekének súlyos sé- relme következik be, a büntetés halál.

Honvédelemmel összefüggő hivatali kötelesség meg- tagadása.

193. §. (1) Amennyiben a 191. §. esete nem forog fenn, a Btk, 480. §-ában meghatározott hivatali köte- lesség megtagadása büntett és 5 évig terjedhető

börtönnel büntetendő, ha a honvédelemmel összefüggő kötelesség tekintetében, vagy háború idején követik el.

(2) Amennyiben a 191. §. esete forog fenn, a hivatali kötelesség megtagadásának a Btk. 481. §-ában meghatározott büntette 5 évig terjedhető fegyházzal büntetendő, ha a cselekményt a honvédelemmel összefüggő kötelesség tekintetében, vagy háború idején követik el.

Hivatali titok megsértése.

194. §. (1) Vétség miatt 5 évig terjedhető fegyházzal büntetendő a közhivatalnok (Btk. 461, §.), ha a 86. §-ának megfelelő összeírás, adatgyűjtés, vagy leltározás adatait, vagy a 152. §-on alapuló ellenőrzés során postaküldemény, távirat, távbeszélgetés, vagy egyéb közlemény tartalmát illetéktelen személlyel közli, illetéktelenül közzéteszi, vagy saját céljára illetéktelenül felhasználja,

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott büntetés alá esik, aki az ugyanott említett valamely adatnak, vagy közleménynek jogtalanul birtokába helyezkedik, vagy az ilyen módon szerzett adatot, illetőleg közleményt mással közli, közzé teszi vagy saját céljára felhasználja.

A honvédelem érdekét veszélyeztető egyéb cselekmények.

Honvédelem ellen irányuló izgatás.

196. §. (1) Aki a jelen törvény ellen, vagy a hatóságnak a jelen törvény alapján kiadott rende-

letét, illetőleg ennek alapján tett, alakilag és tartalmilag egyaránt törvényes intézkedés ellen izgat vagy engedetlenségre hív fel, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

(2) Az előbbi bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha azt háború idején követik el, ha pedig a honvédelem érdekének súlyos sérelmével jár, a büntetés 10 évig terjedhető fegyház.

Honvédelemre vonatkozó közleménnyel elkövetett vétség,

199. §. (1) Vétséget követ el és 5 évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki a magyar államnak, vagy szövetségesének haderejével, vagy a velük közösen működő haderővel, vagy a honvédelmi előkészületekkel összefüggő — katonai titkot nem tartalmazó — közleményt a 226. §. alapján kibocsájtott tilalom ellenére sajtó útján közzétesz.

Találmányokkal és szabadalmakkal kapcsolatos bűncselekmények.

201. §. (1) Vétséget követ el és 2 évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki iparilag értékesíthető és a hadviselés szempontjából fontos találmányt engedély nélkül szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bármilyen módon értékesít, vagy nyilvánosságra hoz.

(2) Amennyiben súlyosabb büntető rendelkezések alá nem esik, háború idején az (1) bekezdésben

meghatározott cselekmény büntett és 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és 5 évtől 10 évig terjedhető fegyházzal büntetendő, ha a találmány közzététele vagy értékesítése a honvédelmet, vagy általában az állam biztonságát veszélyezteti.

(4) Az (1) bekezdésben említett találmány kikémlése, a katonai titok kikémlésére vonatkozó rendelkezések szerint esik büntetés alá.

A munka folytonosságának megnehezítése és meghiúsítása.

203. §. (1) Aki vizet, gázt, vagy villamosságot szolgáltató közérdekű üzemnek vagy a közönség élet-szükségletének ellátására a minisztérium rendeletében nélkülözhetetlennek nyilvánított más közérdekű üzemnek, nyilvános közlekedési üzemnek, vagy a honvédelem céljára dolgozó üzemnek, nyilvános kórháznak vagy más nyilvános közegészségügyi intézménynek hivatásszerű működését, akár a munkavállalók kizárásával, akár a munka abbahagyásával vagy a munkának tervszerűen lassú, hibás vagy hiányos végzésével, rongálással, vagy az üzemhez tartozó helyiségben jogtalan behatolással vagy ott tartózkodással, vagy más módon szándékosan megzavarja, büntetett követ el és 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(2) Ugyanígy büntetendő, aki ilyen cselekményre izgat vagy más ilyen cselekmény elkövetésére mást felhív.

(3) A kezdeményezőnek és vezetőknek büntetése 10 évig terjedhető fegyház, ha a cselekményt háború idején, vagy előzetes összebeszélés következtében tömegesen követik el.

(4) Tömeges munkamegszüntetésben vagy a munkának tervszerűen lassú, hibás vagy hiányos végzésében való részvétellel elkövetett büntetendő cselekmény miatt a bűnvádi eljárás megindítását vagy folytatását mellőzni lehet az olyan személlyel szemben, akinek a cselekményben csak alárendelt jelentőségű szerepe volt s akiről fel lehet tenni, hogy az abban való részvételre csupán mások erőszakos fellépése, bujtogatása vagy példája bírta rá.

(5) A jelen paragrafus rendelkezései mind a mezőgazdasági, mind az ipari, kereskedelmi vagy közlekedési üzemekre kiterjednek. Munkavállaló alatt az üzem minden alkalmazottját, mind a testi, mind a szellemi munkával foglalkozókat kell érteni.

A honvédelem érdekét veszélyeztető rongálás.

204. §. (1) Aki abból a célból, hogy a honvédelem érdekét sértse, valamely dolgot rongál, rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná tesz vagy megsemmisít, büntetést követ el és 5 évig terjedhető börtönnel, háború idején pedig 10 évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

Engedetlenség és tetteleges bántalmazás katonai vezetővel szemben«

205. §. (1) Vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő az a polgári személy, aki

a törvény vagy szerződés alapján katonai vezetés alatt szolgálat vagy munka teljesítésére köteles, a katonai vezető vagy a katonai vezető által megbízott személy rendelkezésének ellenszegül, utasítását nem teljesíti, vagy nem megfelelően teljesíti.

(2) Büntett az (1) bekezdésben foglalt cselekmény és büntetése 5 évig terjedhető börtön, háború idején pedig 5 évig terjedhető fegyház, ha a cselekményt két vagy több személy összebeszélésének következtében követik el, vagy ahhoz a katonai vezető, illetőleg az általa kijelölt személy tetteges bántalmazása járul.

Közsükségleti cikk, a hadviselés céljára szolgáló segédeszköz, vagy anyag jogellenes elvonása.

206. §. (1) Vétséget követ el és 3 évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki háború idején olyan közsükségleti cikket, illetőleg a hadviselés céljára szolgáló olyan segédeszközt vagy anyagot, amellyel a szabad rendelkezést a minisztérium a 113. §., illetőleg 114. §. alapján korlátozta, jogellenesen felhasznál, elfogyaszt, elidegenít, megsemmisít vagy egyéb módon az igénybevétel elől elvon.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő ha:

1.) nyersanyagból vagy jogtalan vagyoni haszon-szerzésre irányuló célzattal követik el, vagy

2.) a jogellenesen elvont közsükségleti cikk hadviselés céljára szolgáló segédeszköz vagy anyagértéke 2000 pengőt meghalad.

- (3) A büntetés 10 évig terjedhető fegyház, ha:
- 1.) a cselekményt üzletszerűen követik el,
 - 2.) a cselekmény a honvédelem érdekét súlyosan veszélyeztette.

Közszükségleti cikk, a hadviselés céljára szolgáló segédeszköz vagy anyag jogellenes elvonásának kihágása.

207. §. Kihágás az előbbi paragrafus (1) bekezdésében meghatározott cselekmény és 2 hónapig terjedhető elzárással büntetendő, ha a jogellenesen elvont közszükségleti cikk a hadviselés céljára szolgáló segédeszköz vagy anyag mennyisége nem haladja meg aránytalanul a cselekmény elkövetőjének házi szükségletét.

Légi járműveknek és ezekhez tartozó tárgyaknak megrongálása.

209. §. (1) Azok a büntető rendelkezések, amelyeket a büntető törvények a vaspályának, gőzvagy más hajónak vagy ezekhez tartozó tárgyaknak megrongálására megállapítanak, kiterjesztetnek a légi járművekre s ezekhez tartozó tárgyaknak megrongálására is,

(2) A Btk. 444. és 445. §-ainak büntető rendelkezései a légi jármű összeállításának szándékosan, illetőleg gondatlanságból való okozására is kiterjednek.

(3) Légi járműnek kell tekinteni a katonai, az utasszállító, a sport, a hajtóerővel (motorral) fel-

szerelt, úgyszintén a motornélküli vagy más repülőgépet és léghajót.

(4) Ha az előző bekezdések alá eső büntettet háború idején követték el és a cselekmény több ember életébe került, vagy az ország védelmét, illetőleg biztonságát szolgáló műveletekre nagy hátránnyal járt vagy nagymennyiségű hadianyag pusztulását okozta, a büntetés halál,

A repülés biztonságát szolgáló berendezéseknek és tartozékainak megrongálása.

210. §. Azok a büntető rendelkezések, amelyeket a büntető törvények a távírdák vagy tartozékai megrongálására, használhatóságuk félbeszakítására vagy gátlására megállapítanak, kitérj esztetnek a repülés biztonságát szolgáló berendezések vagy tartozékaik megrongálására, használhatóságuk félbeszakítására vagy gátlására.

Légvédelmi berendezések megrongálása.

211. §. Azok a büntető rendelkezések, amelyeket a büntető törvények a távírdák vagy tartozékai megrongálására, használhatóságuk félbeszakítására vagy gátlására megállapítanak, kiterjesztetnek a légvédelmi berendezések vagy tartozékaik megrongálására, használhatóságuk félbeszakítására vagy gátlására.

Közös büntető rendelkezések.

Kihágásokra vonatkozó rendelkezések.

212. §. (2) A minisztérium, illetőleg az arra

illetékes miniszter a jelen törvény alapján kibocsátott rendeletének vagy a jelen törvény és említett rendelet alapján tett hatósági rendelkezéseknek megszegését kihágássá nyilváníthatja s az ilyen kihágás büntetését a minisztérium 2 hónapig, háború idején 6 hónapig terjedhető elzárásban állapítja meg.

Büntettekre és vétségekre vonatkozó rendelkezések.

213. §. (2) A jelen törvényben meghatározott vétségek kísérlete is büntetendő,

II. Az 1940. évi XVIII. törvénycikk.

*(A magyar állam biztonságát és nemzetközi
érdekét veszélyeztető egyes cselekmények
büntetéséről)*

Közhivatalnok fogalma.

3. §, A Btk. 461. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

A büntető törvények alkalmazása szempontjából az állam, a törvényhatóság vagy a község közigazgatási, igazságszolgáltatási, közoktatási, honvédelmi vagy gazdálkodási tennivalóinak teljesítésére, úgyszintén az állam, a törvényhatóság vagy a község intézeteiben, közintézményeiben, közműveiben vagy üzemekben való működésre hivatalánál, szolgálatánál vagy különös megbízatásánál íogva köteles minden személyt — ideértve a m. kir. honvédségnek tényleges szolgálatot teljesítő minden tagját is — közhivatalnoknak kell tekinteni. Közhivatalnokok a kir. közjegyzők is.

A hatóság tagját, illetőleg a hatóság közeget megillető büntetőjogi védelem minden közhivatalnokra kiterjed.

Hivatali titok megsértése.

4. §. A Btk. 479. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

Vétséget követ el és öt évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki közhivatalnoki állásánál (3. §.), hivatalos megbízatásánál, vagy a hatósággal fennálló szolgálati vagy szerződéses viszonyánál fogva birtokába vagy tudomására jutott hivatali titkot nyilvánosságra hoz, illetéktelen személlyel közöl, illetéktelen személynek más módon hozzáférhetővé tesz, vagy saját céljára felhasznál.

Az első bekezdésben meghatározott büntetés alá esik az is, aki hivatali titoknak jogosulatlanul birtokába helyezkedik vagy az ily módon megszerzett hivatali titkot mással közli, közzéteszi, vagy saját céljára felhasználja.

Hivatali titoknak kell tekinteni mindazt, amit jogszabály, fennálló gyakorlat, szolgálati szabályzat, ügyrend, a hivatali felsőbbség utasítása hivatali titoknak nyilvánít, vagy enélkül is mindazt, amiről a cselekmény elkövetője tudta vagy tudhatta, hogy annak az első, vagy második bekezdésben meghatározott megszerzésével, közlésével vagy felhasználásával közérdeket, vagy jogos magánérdeket sért,

Hivatali titoknak kell tekinteni az állam, a törvényhatóság, a község intézetének, közintézményének, közművének vagy üzemének üzleti, vagy üzemi titkát is.

Közzükségleti cikk készletének megsemmisítése.

5. §. Vétséget követ el és három évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki közzükségleti cikknek készletét a rendes gazdálkodás szabályai ellenére a közérdekre káros módon megsemmisíti vagy egyébként használhatatlanná teszi.

A kísérlet büntetendő.

Aki az első bekezdésben meghatározott cselekmény elkövetésére felhív, ajánlkozik, vagy másokkal összebeszél vagy szövetkezik, a kísérletre vonatkozó szabályok szerint büntetendő.

6. §. A jelen törvény 5. §-ában meghatározott cselekmény büntett és büntetése öt évig terjedhető

börtön, hivatalvesztés és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztése, ha a cselekményt a közellátás érdekét súlyosan veszélyeztető mértékben követték el, avagy a cselekmény elkövetője árdrágító visszaélés büntette vagy vétsége miatt, vagy a jelen törvény 5. §-a, vagy a jelen §. alá eső cselekmény miatt szabadságvesztésbüntetéssel már büntetve volt.

7. §. A jelen törvény 5. vagy 6. §-a alá eső cselekmény esetében a bíróság az elítéltet az államkincstár javára belátása szerint megállapítandó összegű, s az elítélt egyéni és vagyoni viszonyaihoz, valamint a cselekményből a közérdekre hárulható veszély nagyságához mért vagyoni elégtétel megfizetésére kötelezheti. A vagyoni elégtétel az elítélt egész vagyonának elkobzásáig terjedhet.

Ezenfelül külföldi elítéltet az országból ki kell utasítani, s a visszatéréstől örökre el kell tiltani, belföldit pedig abból a községből, amelyben a cselekményt elkövette, akkor is ki lehet tiltani, ha ez a község illetőségi helye.

Ha vagyoni elégtételt a miatt, mert az elítélt vagyonát a büntetés kijátszása végett másra átruházta, vagy egyéb okból nem lehet alkalmazni vagy foganatosítani, az elítéltet s vele egyetemlegesen azt, aki a bűncselekmény folytán gazdagodott, vagy annak elkövetése után az elítélt vagyonából ingyenes juttatásban vagy a büntetés kijátszására irányuló olyan juttatásban részesült, amelynek célját a szerzés idejében ismerte vagy a körülményeknél fogva ismerhette, a gazdagodás, vagy a juttatás erejéig a vagyoni elégtétel összegének megfelelő összeg megfizetésére kell kötelezni.

A vagyoni elégtételnek hova fordítása felől a minisztérium rendelkezik.

8. §. Ha a jelen törvény 5. vagy 6. §-a alá eső vétséget, vagy büntettet vállalat üzletkörében az alkalmazott, illetőleg megbízás körében a megbízott követte el és a felügyelet vagy ellenőrzés gyakorlásában akár szándékos, akár gondatlan mulasztás állapítható meg, a felügyelettel vagy ellenőrzéssel megbízott személy, ilyen személy hiányában a vállalat tulajdonosa, felelős vezetője, illetőleg a megbízó, vétség miatt két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Amennyiben a cselekményt a vállalat érdekében követték el, a vállalatot is kötelezni lehet a vagyoni elégtételnek az elítélttel (elítéltekkel) egyetemlegesen való megfizetésére.

Árdrágító visszaélés.

9. §. Az árdrágító visszaélések miatt kiszabható szabadságvesztésbüntetés mértékére vonatkozó rendelkezések akkép módosulnak, hogy a büntetés az 1920: XV, te. 1. §-ában meghatározott esetekben három évig terjedhető fogház, 3. §-ában meghatározott esetekben pedig öt évig terjedhető fegyház.

Az árdrágító visszaélés vétsége (1920: XV. te. 1, §.) miatt kiszabható pénzbüntetés legmagasabb összege húszezer pengő.

Az árdrágító visszaélés büntette (1920: XV. te. 3. §.) miatt kiszabható vagyoni elégtételre vonatkozó rendelkezések akkép módosulnak, hogy a vagyoni elégtételt az elítélt egyéni és vagyoni viszonyaihoz, a cselekménnyel illetéktelenül elért vagy

elérni kívánt haszon, valamint a cselekményből a közérdekre hárulható veszély nagyságához mérten kell kiszabni, továbbá, hogy vagyoni elégtétel címén az elítélt egész vagyonának elkobzását is el lehet rendelni.

Tiltott útlevelhasználat és tiltott határátlépés.

10. §. Az útlevelügyről szóló 1903: VI. te. 15. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki hamisított vagy más nevére szóló útlevelet vagy a határ átlépésére jogosító egyéb okiratot használ, azt másnak használatra átengedi, magáról vagy útitársáról hamis bejelentést tesz, a hatóságot a határ átlépésére való jogosultsága tekintetében félrevezetni törekszik, vagy a határt meg nem engedett módon lépi át, úgyszintén, aki az 1903: VI. te. 2. §-a értelmében elrendelt útlevelkötelezettség esetében az ország területén, illetőleg annak meghatározott részében útlevel nélkül utazik vagy közlekedik.

A határnak meg nem engedett módon való átlépése kihágás és tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő, ha a tettes a határ őrzésére kirendelt hatósági közeg felszólításának nyomban engedelmeskedik vagy a határon észrevétlenül történt átlépése után a legközelebbi magyar hatóságnál (hatósági közegnél) haladéktalanul önként jelentkezik és mindkét esetben igazolja vagy hitelt érdemlő módon valószínűsíti, hogy érvényes útlevelet önhibáján kívül nem tudott szerezni és a magyar

határ átlépésére súlyos egyéni körülményei kényszerítették.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. A pénzbüntetésre az 1928; X. törvénycikk rendelkezései irányadók.

Az állam nemzetközi érdekének veszélyeztetése.

11. §. Büntettet követ el és öt évig terjedhető börtönnel, hivatalvesztéssel és politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésével büntetendő, aki idegen állam érdekében az ország területén:

1. a jelen törvény 1., 5., 6., 10. §-a vagy a Btk. 447., illetőleg 448. §-a alá eső bűncselekményt követ el;

2. idegen állam katonai titkának kikémlelésével foglalkozik, erre mással szövetkezik, e célra szervezetet vagy berendezést létesít vagy működésében támogat, vagy e cselekményekre mást felhív;

3. a szárazföldi, vízi vagy légi közlekedés biztonságát veszélyezteti;

4. idegen állam belső rendjét vagy külső biztonságát súlyosan sértő cselekményre mással szövetkezik, ha e szövetséghez az ország területén elkövetett előkészítő cselekmény is járul;

5. a magyar kormány engedélye nélkül katonai szolgálatra vagy katonai érdekű egyéb szolgálatra toboroz.

Ha az előbbi bekezdés 1—5. pontjában meghatározott cselekmény a magyar állam nemzetközi vagy gazdasági érdekét súlyosan sértette vagy ve-

szélyeztette s ezt az eredményt a tettes előre láthatta, a büntetés tíz évig terjedhető fegyház, hivatalvesztés és a politikai jogok gyakorlásának felüggesztése.

A jelen §. esetében külföldit az országból ki kell utasítani s a visszatéréstől örökre el kell tiltani, a belföldit pedig abból a községből, amelyben a cselekményt elkövette, akkor is ki lehet tiltani, ha ez a község illetőségi helye.

Hatáskör.

12. §. Az eljárás a 11. §. első bekezdésének 1., 3—5. pontjaiban meghatározott bűncselekmények miatt, valamint ezeknek a második bekezdés szerint minősülő eseteiben is az ország egész területére a budapesti kír. büntető törvényszéknél alakított öttagú külön tanács (1938: XVI. te. 1. §.) hatáskörébe tartozik.

Ez a rendelkezés a katonai büntető bíróságok hatáskörét nem érinti.

A 11. §. első bekezdésének 2. pontjában meghatározott bűncselekmények miatt — ideértve ezeknek a második bekezdés szerint minősülő eseteit is — a polgári büntető bíraskodás alá tartozó személyek tekintetében is a katonai büntető bíróságok járnak el és az illetékes parancsnok jogait kizárólag a m. kír. honvédvezérkar főnöke gyakorolja.

Feltételes szabadságra bocsátás.

13. §, a Btk, 49. §-a a következő rendelkezéssel egészítették ki:

A halálbüntetésre elítéltet — ha a halálbüntetést kegyelem útján szabadságvesztésbüntetésre változtatták át — nem lehet feltételes szabadságra bocsátani.

Befejezés.

Legjobb tudásom szerint iparkodtam egybefoglalni azoknak a veszedelmes fegyvereknek ismertetését, amelyek a kémkedés és szabotázs titokzatos műhelyeiben készülnek. Rámutattam azokra a veszélyekre, amelyek állandóan, tehát a béke legnyugodtabbnak látszó éveiben is fejünk felett lebegnek és azokra a károokra, melyek reánk zúdulnak akkor, ha nem sorakozunk fel egyemberként a védősáncokba azok mellé, akik a védelem nehéz munkáját vezetik.

Ezt a könyvet abban a reményben bocsátom útnak, hogy ezzel megértő lelkekre találva, a honmentés verejtékes munkáját — hacsak egy lépéssel is — előbbre tudjuk vinni.

Ha egy kis idő kínálkozik, lapozgassák minél többen és minél többször ezt a könyvet, hogy átívódjon ennek tartalma a magyar szívekbe és ilyeri egységes erőben rejlő összefogással elérhessük

Magyarország feltámadását!

Kelt Szombathelyen, 1942. szeptember 20.

A SZERZŐ.

Forrásmunkák megnevezése.

Üregdy Nagy László: *„Üzemi és ipari kémkedés. Szabotázs.”* (Budapest — 1936.)

Pilch Jenő: *„A hírszerzés és kémkedés története.”* (Budapest — 1936.)

Tömösy Jenő: *„Titkos erők harca.”* (Budapest — 1937.)

Dr. Dominich Vilmos: *„A hűtlenség (kémkedés) és az ellene való védekezés, valamint „A kémelhárítás tudnivalói.”* (Budapest — 1939.)

Ferenczy Ödön: *„Harc a kémek ellen.”* (Budapest — 1939.)

Székelyi Nyiri László: *„Hogyan dolgoznak a kémek.”* (Budapest — 1940.)

(A könyv *„Bevezetés”-ében* az összeállításnál felhasznált forrásmunka: Dr. Major Ödön: *„Miért osztották fel Magyarországot.”* (Budapest — 1927.)

Könyvemhez mellékletként felvéve: Dr. Dominich Vilmos m. kir. hadbíró-százados: *„A hűtlenség (kémkedés) és az ellene való védekezés”* című munkája, mely az 1930. évi III. te. büntető rendelkezéseit tárgyalja s azokat részletes és kimerítő ismertetésben bocsátotta a magyar társadalom rendelkezésére.

Melléklet.

A HŰTLENSÉG (KÉMKEDÉS) ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS

MELLÉKLETKÉNT: A ... GYÁR ÁRULÓJA *(Tanulságos kém-történet)*

Írta és törvényt magyarázattal ellátta: Dr. Dominich Vilmos
m. kir. százados-hadbíró

Engedélyezve: A m. kir. honvédelmi minisztérium 49.258—Ein. A. 1937. sz.
rendeletével.

MELLÉKLET.

A hűtlenségről általában.

Mi a hűtlenség (kémkedés)?

„A bűnt jobb megelőzni, mint büntetni!”
(Cesare Beccaria: Dei delitti e delle pene
1764.)

A népek és nemzetek történeti fejlődését tekintve, minden időben — az emberiség őskorától napjainkig — a hazaárulás, a kémkedés volt a leg súlyosabb s egyben a legmegvetendőbb bűn afc emberek szemében.

Az embernek embertársa élete ellen elkövetett merénylete, a gyilkosság is mindig eltörpül az olyan bűn mellett, amikor valaki faja, nemzete, hazája ellen emeli fel gyilkos célzattal a kezét, azáltal, hogy egy más, idegen államhatalomnak saját hazája erejéről és ellenálló képességéről híreket, adatokat szolgáltat ki — legtöbbször Judástallérokért —, miáltal nemzete és faja, valamint embertársai árulója lesz s akadályozza fejlődését, tehát azt *életében* támadja meg.

Faját, a hazája iránt tartozó hűséget tagadja meg s a nemzete fejlődését és fennmaradását gátolja meg tehát és ezzel a maga, valamint családjá boldogulásának és becsületének sírásója lesz az, aki engedve a pénzt, gazdagságot ígérő ördögi csábításnak, eladja lelkét s a kémeknek arra a veszélyes és kalandos útjára lép, amelynek utolsó állomása a fegyház kapuja vagy a felállított bitófa, ahonnan már

visszatérés nincsen s ahol már a késői megbánás sem segít.

Súlyosan nagy bűn a hazaárulás, súlyos ezért mindig a büntetése is. Ezért van az, hogy már az ősidóktól fogva mindig a kémeket, a hazaárulókat büntette mindenütt a törvény a legszigorúbban, majdnem mindig halállal. Ha valaki «embertársát megöli, súlyosan bűnhődik. Mily büntetést érdemel akkor az, aki az államot, a hazát akarja ellenségeinek kiszolgáltatni s szövetkezik ezáltal olyan bűncselekmény elkövetésére, mely végeredményében — háború idején — tömeggyilkossághoz vezet, amikor ugyanis az árulások folytán egyes országrészek, vidékek az ellenség előtt minden tekintetben ismertek és így védekezésre képtelenné válnak.

Mindenki érzi és tudja ezért, hogy a hazaárulás nagy bűnét példásan súlyos megtorlás kell, hogy kövesse. Idézem itt Nicolai német ezredesnek, az első világháborús német nagy vezérkar egy tisztjének mondatát a kémekről: „A hazaáruló megérdemli, hogy kötél legyen a büntetése és nevét ország-világ előtt pellengére állítsák!”

De beszéljünk most a törvény szavával, s lássuk, mit rendel az a haza védelmében.

*A hűtlenségről (kémkedésről)
szóló törvényi rendelkezéseknek
ismertetése.*

*(1930. évi III. te. III. fejezete,
s az ezt módosító 1934. évi XVIII tc.)*

Az 58. §. A hűtlenség büntettét követi el és 10 évtől 15 évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki külhatalom kormányával vagy külföldi szervezettel szövetkezik vagy érintkezésbe bocsátkozik avégett, hogy a magyar állam ellen ellenséges cselekményre bírja, úgyszintén az is, aki valamely külhatalmat a magyar állam ellen háborúra vagy kényszerintézkedésre indítani törekszik.

Ha a hadüzenet megtörtént vagy a háború kiütött, vagy a kényszerintézkedés bekövetkezett, a büntetés életfogytig tartó fegyház.

Az 59. §. A hűtlenség büntettét követi el és 10 évtől 15 évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki háború idején:

1. a magyar állam vagy szövetségese fegyveres erejének vagy a velük közösen működő fegyveres erőnek szándékosan hátrányt vagy az ellenségnek szándékosan előnyt okoz,

2. aki ily cselekmény véghezvitelét megkísérli,

3. aki evégből az ellenséggel érintkezésbe bocsátkozik,

4. aki az 1. vagy a 3. pontban meghatározott cselekmény elkövetésére mással szövetkezik, mást rábírní törekszik vagy a Btk. (Büntetőtörvénykönyv 1878. V. te.) 134. §-ában meghatározott módon eredménytelenül felhív.

Életfogytig tartó fegyház a büntetés, ha a tettes a büntettet hivatali vagy szolgálati kötelességének szándékos megszegésével követte el.

Ha azonban a büntett következtében a fegyveres erő egy vagy több tagja hadifogságba esett, életét veszttette, súlyos sérülést szenvedett vagy súlyos betegségbe esett, vagy ha a cselekményből nagy kár származott vagy az a hadviselés érdekét nagy fokban veszélyeztette, a büntetés halál.

A 60. §. A hűtlenség büntettét követi el és 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő:

1. aki katonai titkot vagy a magyar állam egyéb fontos érdekeit, így különösen nemzetközi vagy *gazdasági helyzetét* érintő más titkot *kikémlel vagy jogszerűtlenül megszerz*ez;

2. aki közhivatalnoki állásánál, hivatalos megbízatásánál vagy a hatósággal szemben fennálló szolgálati vagy szerződéses viszonyánál fogva birtokába vagy tudomására jutott ily titkot nyilvánosságra hoz, vagy illetéktelen személlyel közöl, avagy illetéktelen személynek más módon hozzáférhetővé tesz;

3. aki nem az 1. vagy a 2. pontban meghatározott módon birtokába vagy tudomására jutott ily titkot nyilvánosságra hoz, vagy illetéktelen személlyel közöl, avagy illetéktelen személynek más módon hozzáférhetővé tesz, ha a cselekmény az állam érdekét veszélyeztette;

4. aki az 1—3. pontban meghatározott cselekmények valamelyikét megkísérli;

5. aki az 1—3. pontokban meghatározott cselekmények valamelyikének elkövetésére mással szövetkezik, mást reábirni törekszik vagy a Btk. 134. §-ában meghatározott módon eredménytelenül felhív;

6. aki az 1—3. pontokban meghatározott cselek-

mények valamelyikének elkövetése céljából berendezést létesít vagy tart fenn.

A büntetés 5 évtől 10 évig terjedhető fegyház, ha a cselekményt háború idején követték el.

Katonai titok minden intézkedés, hír, terv, tárgy vagy bármely más olyan tény, amelynek arra nem hivatottak tudomására jutása a honvédelmet vagy általában az állam biztonságát veszélyeztetheti.

Háború idején a magyar állam szövetségesének vagy a velük közösen működő fegyveres erőnek katonai titka a magyar állam katonai titkával egy tekintet alá esik.

A 61. §. (Módosítva az 1934. évi XVIII. te. 2. §-a által.) A 60. §-ban meghatározott hűtlenség büntetése;

10 évtől 15 évig terjedhető fegyház, ha a cselekményt abból a célból követték el, hogy a titok idegen állam hatóságának, külföldi szervezetnek, megbízottjuknak vagy érdekükben működő személynek tudomására jusson vagy hozzáférhetővé váljék;

életfogytig tartó fegyház, ha a cselekményt a most említett célból követték el és a cselekmény az állam érdekét súlyosan sértette vagy veszélyeztette, avagy ha a titkot az említett célból lopás vagy erőszakos cselekmény útján szerezték meg;

halál, ha a cselekményt az említett célból és közhivatalnoki állásnak, vagy hivatalos megbízásnak vagy a hatósággal szemben fennálló szolgálati, avagy szerződéses viszonynak felhasználásával követték el és a cselekmény az állam érdekét súlyosan sértette, vagy veszélyeztette.

A 62. §. (Módosítva az 1934. évi XVIII. te. 3. §-a által.) A 60. §-ban meghatározott hűtlenség bünte-

tése halál, ha a cselekményt háború idején abból a célból követték el, hogy a titok idegen állam hatóságának, külföldi szervezetnek, megbízottjának vagy érdekükben működő személynek tudomására jusson vagy hozzáférhetővé váljék.

A 63. §. Aki a 61. vagy a 62. §. szerint büntendő büntett ekövetőjének, akár a kikémlésben, akár a titok megszerzésében, akár abban, hogy a titok idegen állam hatóságának, külföldi szervezetnek, megbízottjuknak, vagy érdekükben működő személyeknek hozzáférhetővé váljék, segítségére van, a tettesre megállapított büntetéssel büntetendő.

A 64. §. (Módosítva az 1934. évi XVIII. te. 4. §-a által.) A hűtlenség büntettét követi el és 10 évtől IS évig terjedhető fegyházzal, háború idején halállal büntetendő, aki idegen állam hatóságának, külföldi szervezetnek, megbízottjuknak, vagy érdekükben működő személynek kémül ajánlkozik, vagy részükre kémiszolgálatot vállal.

A 65. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, vétséget követ el és 2 évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki a magyar állam katonai védelmét szolgáló berendezésről vagy intézkedésről az illetékes hatóság engedelmé nélkül vázlatot, tervet, leírást, vagy fényképet készít vagy közzétesz, úgyszintén aki hivatalos őrizet alatt levő ilyen vázlatot, tervet, leírást, vagy fényképet jogosulatlanul magának vagy másnak megszerez vagy lemásol.

Ugyanígy büntetendő az is, aki titkon vagy csellemel belépődzik oly helyre, ahová a belépést az illetékes hatóság az állam katonai védelme érdekében a közönségnek megtiltotta.

Háború idején a magyar állam szövetségésének vagy a velük közösen működő fegyveres erőnek katonai védelme a magyar állam katonai védelmével egy tekintet alá esik.

A 66. §. Aki a 60. §. 2. és 3. pontjában meghatározott cselekményt gondatlanságból követi el, 5 évig terjedhető fogházzal büntetendő.

A 67. §. Aki katonai titkot, vagy a magyar államnak biztonságát vagy egyéb fontos érdekét érintő más titkot tartalmazó ügyiratot vagy egyéb tárgyat anélkül, hogy arra jogosítva volna, magánál tart, — amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — 1 évig terjedhető fogházzal büntetendő.

A 68. §. A hűtlenség büntettét követi el és 5 évtől 10 évig terjedhető fegyházzal büntetendő, aki oly hamis vagy hamisított iratot, rajzot vagy egyéb valótlan adatot, amely valósága esetén a 60. §-ban megjelölt titok volna, idegen állam hatóságával, külföldi szervezettel, megbízottjokkal vagy érdekükben működő személlyel közöl, ha a közlés alkalmas arra, hogy az állam katonai vagy egyéb fontos érdekét veszélyeztesse.

Ugyanígy büntetendő az is, aki ily közlés céljára a hamis vagy hamisított iratot vagy rajzot készíti, avagy a valótlan adatot koholja.

A 69. §. Aki olyan időben vesz hitelt érdemlő tudomást arról, hogy a jelen fejezetben büntetnek nyilvánított cselekmény elkövetése céloztatik, amidőn annak megakadályozása még lehetséges és arról a hatóságnak, mihelyt teheti, jelentést nem tesz, 3 évig terjedhető államfogházzal büntetendő, kivéve, ha a célba vett büntett abbahagyott.

A tettes vagy részes hozzátartozója (Btk. 78. §.) a feljelentés elmulasztása miatt nem büntethető.

A 70. §. Az 58—64. §-okban, továbbá a 68. §-ban meghatározott büntettek eseteiben hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztését is meg kell állapítani, külföldit az országból ki kell utasítani és a visszatéréstől örökre el kell tiltani, belföldit pedig abból a községből, ahol tartózkodása a magyar állam érdekeire veszélyes, akkor is ki lehet tiltani, ha az az elítéltnak illetőségi helye.

A bíróság ítéletében az államkincstár javára belátása szerint és az elítélt vagyoni viszonyaihoz mért, az elítélt egész vagyonának elkobzásáig terjedhető vagyoni elégtételt állapíthat meg. A vagyoni elégtétel szabadságvesztés büntetésre át nem változtatható, egyébként azonban a pénzbüntetéssel esik egy tekintet alá.

A jelen fejezetben meghatározott büntett elkövetéséért, akár előzetesen, akár utólag kapott ajándékot vagy jutalmat az előbbi bekezdés alkalmazására tekintet nélkül minden esetben el kell kobozni, ha pedig az elkobzás nem foganatosítható, az elítéltet arra kell kötelezni, hogy a kapott értéknek vagy a juttatott vagyoni előnynek megfelelő összeget az államkincstárnak fizesse meg.

A 86. §. A katonai büntetőbíráskodás körében 3 évig, súlyos esetben 1 évtől 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő:

1. aki a célba vett hűtlenség feljelentésére a 69. §-ban megszabott feljelentési kötelességet elmulasztja,

1. aki az 59. vagy 60. §-ban meghatározott

hűtlenség elkövetésétől hitelt érdemlő tudomást szerez és arról, mihelyt lehetséges, a felsőbbségnek jelentést nem tesz,

3. aki az 59—64. §-okban és a 68. §-ban meghatározott hűtlenség elkövetését, — noha azt önmagának vagy hozzátartozójának (Btk. 78. §.) veszélyeztetése nélkül könnyen megakadályozhatná — meg nem akadályozza.

A 2. pontban meghatározott feljelentési kötelesség elmulasztása nem büntethető, ha a cselekményről a hatóságnak valamely köztudomású tényből, különösen sajtóközleményből értesülnie kellett.

A tettes vagy részes hozzátartozója (Btk, 78. §.) a 2. pontban meghatározott feljelentési kötelesség elmulasztása miatt nem büntethető.

Törvénymagyarázat

Mit kell tennünk? Mit nem szabad tennünk?

Az 58. és 59. §-okhoz.

Az 58. §. azokat a bűncselekményeket tárgyalja, melyek az állam függetlensége, souverenitása ellen irányulnak, s melyeknek célja, hogy egy idegen államhatalom valamilyen ellenséges cselekményre ragadtassa magát az ország ellen, továbbá melynek célja, hogy egy külállam kényszerintézkedést fogantossítson vagy éppen háborút indítson az ország ellen.

Minthogy e cselekmények távol esnek e dolgozat keretétől, s elkövetési módjaik és mikéntjük is elüt a tulaj donképeni kémkedéstől, ezért e szakasról e helyütt bővebb fejtegetésekbe bocsátkozni merőben felesleges volna és célt is tévesztene.

Ugyanez mondható az 59. §-ban körülírt bűncselekményekről is. Ezek háború idején hűtlenség útján a hadviselés érdekei ellen elkövethető cselekményeket foglalják magukban, mely esetekre természetesen a büntetési tételek is igen súlyosak. Háború esetén különben is a szigorú hadiállapot lép érvénybe külön törvényi és egyéb rendelkezésekkel, ezekről tehát most és eme értekezés keretén belül megemlékezni ugyancsak indokolatlan volna.

A katonai titok.

60. §.

A katonai árulás, a később tárgyalandó kémkedés alapfogalma: a katonai titok, a törvény 60. §-ában van körül írva.

Elsősorban az alapfogalommal, a katonai titokkal kell itt megismerkednünk, mely azután vezérfonálként húzódik a hűtlenségi törvény egész fejezetén át. A törvény csak tág keretek között mozgó meghatározását adja a 60. §-ban a katonai titoknak úgy, hogy a nagyközönség, főként pedig a falu népe — még a törvény ismerete esetén is — csak nehezen, sőt sokszor egyáltalán nem tud e törvényi meghatározásból eligazodni.

Számtalan szomorú gyakorlati példa mutatja azonban, hogy a nagyközönség még a törvényt sem ismeri, s így nem is fogja fel a törvény áthágásával járó veszély nagyságát, ennek további folyamánként pedig a katonai titoknak sem tulajdonít a gyakorlati életben olyan fontosságot, mint amilyent az megérdemel és meg is követel.

Elég sokszor hallani bírósági tárgyalásokon a vádlottak ama védekezését: „nem tudtam, hogy ez titok” — s bár ez igaz lehet, büntetlenséget ez még nem biztosít a számára, legfeljebb a törvény 66. §-a alapján cselekménye mint gondatlanság kerül enyhébb elbírálás alá.

A félreértések elkerülése céljából és okulásául a jövőre szolgáljon tehát mindenkinek az alábbi tanács és felvilágosítás:

Azt, hogy valamilyen katonai vonatkozású adat, hír, stb. titok-e, nem az egyes ember állapítja meg, hanem azt minden esetben, a körülmények (hely, idő, alkalom stb.) figyelembevételével és a honvédség egyetemes érdekeinek a szem előtt tartásával, az arra illetékes **katonai hatóság határozza** meg, mégpedig egészen függetlenül attól, hogy a szóbanlevő adatról, hírről, tárgyról, stb. a közvélemény vagy

az egyes ember mit gondol, hogy azt titoknak, vagy pedig köztudomású dolognak tartja-e.

A hétköznapi életből igen sok katonai vonatkozású adatot általánosan ismertnek és nyilvánosnak tart az ember (pl. hogy valamely budapesti vagy vidéki laktanyában milyen és mennyi katonaság van) s ezek az adatok egy konkrét bűneset elbírálásakor éppen nemzetvédelmi okokból mégis titkok lehetnek, vagyis olyanok, melyeknek arra nem hivatottnak tudomására jutása az állam katonai vagy egyetemes érdekeit veszélyeztetik.

Az életünkben vezérelvül szolgáljon tehát az, hogy *minden katonai vonatkozású adat titok*, amit **meglátunk**, akár szolgálati úton, akár egyéb módon **megtudunk** vagy amit beszélgetés közben **meghallunk**.

Kettős érdek követeli meg a magyar embertől a fokozott titoktartást; az egyik a faja és hazája boldogulásának érdeke, hogy semmi katonai adat, mely a honvédelmet szolgálja, külföldre ne kerüljön, a másik pedig a saját jól felfogott érdeke, hogy a törvény szigorú rendelkezéseinek áthágásával magát és családját ne döntse romlásba s ne tegye ki egy súlyos elítélés következményeinek.

Már fentebb említettük, hogy nem tudhatja az ember s azt csak az adott körülmények határofczák meg, hogy mi a katonai titok. Ezért legyünk nagyon óvatosak, inkább tegyünk meg többet a kelleténél s tartsunk mindent titoknak, mintsem a kérdést könnyelműen kezelve, később érdeklődésünk vagy fecsegésünk áldozatai legyünk.

Példaképen felsoroljuk, hogy adott esetben titok lehet az:

a) hogy városokban, vidéken milyen laktanyák vannak,

b) a laktanyákban milyen és mennyi katonaság, határőrség stb. van,

c) hogy a katonáknak, határőröknek, stb. kik a parancsnokai s milyen a felszerelésük,

d) hogy a vidéken, faluban hány határőr, csendőr, esetleg levente stb. van, hogy hívják a tiszteket és altiszteket, stb., stb.

Mindezek felett titok legyen a ténylegesen szolgáló vagy már leszerelt katonának, határőrnek, csendőrnek stb. minden a szolgálatával kapcsolatos olyan adat, melyet ott megtanult, megismert vagy tapasztalt. Ezekről tehát sehol, családi vagy baráti körben, szabadságon, korcsmában borozgatás közben vagy más összejövetel, illetve multság során ne beszéljen, mert soha nem tudhatja, hogy a kíváncsiskodó, kérdezősködő, vagy őt borral kínáló társa és sokszor legjobb barátja nem kém-e, s az így megtudottakat nem juttatja-e el egy idegen államba.

Az ilyen jogosulatlan, illetéktelen közlést és fecsegést, amikor a közlő még nem tudja, hogy esetleg egy idegen állam kémjével áll szemben, *5 évi börtönnel* bünteti a törvény, s ezzel bünteti azokat is, akik ilyen titkos katonai adatokat jogtalanul megszereznek, erre kísérletet tesznek, vagy éppen mást bíznak meg annak a megtudásával, még akkor is, ha egyébként áruló (kémkedési) szándék nem is vezérli őket.

Összegezve tehát a fentieket s látva azt, hogy a katonai titok milyen veszélyes és nagyfontosságú dolog, további vezérfonálként lebegjen mindig előttünk:

1. hogy az általunk tudott és ismert! katonai adatokat titokban tartva, azokról senki előtt és

semilyen körülmények között ne beszéljünk és ha valamilyen katonai okmány vagy irat birtokában vagyunk, azt a kezünkől senkinek ki ne adjuk.

2. magunk is kerüljünk beszélgetés közben ilyen katonakérdéseket és se kíváncsiságból, se más okból ilyen adatok iránt ne érdeklődjünk, mert mindezeknek — kémkedési célzat nélkül is — igen súlyos büntetőjogi következményei vannak.

A tulajdonképeni kémkedés.

61. és 62. §.

A katonai titok fogalmával ekként tisztában lévén s horderejével megismerkedvén áttérhetünk a tulajdonképeni kémkedés, illetve hazaárulás tárgyalására, hogy ezt is megismerjük s ekként minden rendelkezésünkre álló eszközzel és módon védekezhessünk ellene.

A törvény 10 évtől életfogytig tartó fegyházzal, igen súlyos esetben pedig kötél általi halállal bünteti az idegen állam (külföld) hatósága, szervezete, közege javára véghezvitt kémkedést (hűtlenséget).

A kémek az államnak vagy annak egy részének katonai adatait, erőviszonyait, egy adandó háborúra való felkészültségét akarják megbízóik (egy külállam hatósága) részére kifürkészni, illetve megállapítani, hogy ezáltal az ország védekezésre képtelen legyen, vagy legalább is védekezésében erősen megbénuljon, az ellenség pedig az így kiszolgáltatott adatok felhasználásával az országot, illetve annak egy részét könnyen elfoglalhassa.

Amilyen nagy veszélyt rejt tehát magában az

árulók és kémek munkája, olyan szigorral és eréllyel kell védekezni aknamunkájuk ellen s büntetni a kézrekerült tetteseket.

A katonai adatok és titkok, melyeket egy idegen állam meg akar tudni, nem hevernek az utcán s nem is találhatók meg egykönnyen. Ezért a kémek ezerféle úton és módon igyekeznek ezekhez a kívánt cél érdekében hozzájutni. De minden út és mód — ahogy az emberhez közelednek — egyben megegyezik: a kém, az ördögi csábító, mindig kellemes és sok jót ígérő jelmezben lép a porondra, hogy áldozatát megnyerje.

Mindig és minden esetben pénzt, könnyű életet, gyors meggazdagodást, elhelyezkedést, állást és egyéb anyagi javakat helyeznek kilátásba a megkörményezettnek, de ez a sok jó csak addig válik be és valósul meg, míg az elszédült s elvakított áldozat eladja lelkét s az első pénzt felveszi, azontúl pedig már csak vergődik a megbízója karmaiban, annak fenyegetőzése s a saját lelkiismeretfurdalásai között, míg meg nem váltja ettől a sokszor előre nem látott, de minden esetben bekövetkező börtön kapuja és cellájának sötétje.

Mi tehát a teendőnk? Milyen legyen a helyes magatartásunk?

Az első a **fokozott zárkózottság és óvatosság** a mindennapi életben és beszélgetés közben katonai kérdések tárgyalásánál, a második pedig a másokkal szemben észlelt ily **gyanúknak a hatóságnál való azonnali bejelentése.**

A fokozott óvatosság és zárkózottság szükségességre a fentiekben már rámutattunk, amikor a katonai titok fogalmát ismertettük.

A gyakorlati tapasztalat számtalan bűnügyben megmutatta, hogy az idegen államok hírszerző munkája — főleg a határszéleken — minden legapróbb részletre, látszólag egész jelentéktelen katonai vonatkozású adatra is kiterjed, mert az ilyen apró adatokból mozaikszerűen rakják össze azt a adathalmazt, melyet adott esetben akár diplomáciailag, akár pedig egy háború esetére ellenünk felhasználnak.

S ha ez így van, akkor minden öntudatos magyarnak — határon innen és túl is — nemzetének és saját érdekeinek szolgálatában nyitott szemmel járva úgy kell élnie, hogy a veszélyt ismerve, tervszerűen védekezhessek a kémek nemzetromboló működése ellen.

A kémek, mint mondtuk, kellemes külsőben jelennek meg rendszerint s keresik meg az utat hiszékeny áldozataikhoz. Főleg faluhelyen bor és muzsikaszó mellett környékezik meg ígéreteikkel a kiszemeltek, kik legtöbbször a katonaviseltek sorából kerülnek ki.

Óvakodjunk tehát nagyon a faluban (városban) felbukkanó olyan idegentől, aki korcsmában, az utcán vagy bárhol könnyű kereseti lehetőséget, pénzt, megélhetést ígér, melyek ellenében csak egy pár jelentéktelen hírt vagy adatot kér tőlünk. „Szép pénzt kereshet” — ez a felbujtók rendes szólama s a mai nehéz megélhetési viszonyok között e bűvös szavaktól a megkörnyékezett — ha nem ismeri és látja a veszélyt — könnyen megszédül, s csak később ébred teljes tudatára annak, hogy kémkedésre vállalkozott.

Ha tehát ilyen helyzetbe kerülünk, ha valaki katonai hírek és adatok közlésére vagy szerzésére szólít fel vagy biztat bennünket, azonnal lássunk át

a szitán, adjunk az illetőnek kitérő választ, majd pedig feltűnés nélkül (hogy az illető észre se vegye) de a legsürgősebben **jelentsük be a történeteket a legközelebbi katonai, rendőri vagy csendőri hatóságnál**, kérjünk ott tanácsot a továbbiakra nézve, azután pedig mindenben a kapott utasítások szerint járjunk el. Mindez azért is szükséges, hogy a megkönyékezőnk, ha valóban bűnös szándékkal közeledett hozzánk, az igazságszolgáltatás kezére kerüljön s elvegye méltó büntetését.

Ezt követeli tőlünk a törvény szava, hazafiúi kötelességünk s a saját becsületérzésünk is, mert ha az élet útjain haladva, ilyen kísértéses elágazáshoz érünk, mindig gondoljunk arra, hogy a pénzt és jólétet ígérő út végére bitófa van felállítva, a becsület útja pedig — ha rögzös is — végül mégis a megbecsüléshez, boldoguláshoz vezet.

Határátlépők különös figyelmébe!

Külön meg kell itt emlékezni arról a veszélyről is, mely a határszélen lakó s üzleti, családi, csempész vagy más ügyből kifolyóan a határon átjáró lakosságot a fentiekkel kapcsolatban fenyegeti s egyben pedig ki kell oktatni őket a követendő helyes magatartásra.

A határátlépőket, az átjáró kettősbirtokosokat, csempészeket, de ezek közül is főleg a katonaviselt embereket a szomszédos állam hatóságai és sservei előszeretettel kérdezzetik, faggatják az itteni általános vagy részletes katonai viszonyok felől. Gyakran megtörténik az is, hogy pénzzel, szép szóval, de nem egy

esetben, fenyegetéssel is további katonai adatszerzésre — azaz kémkedésre — szólítják fel illetve bízzák meg őket.

Mit kell ilyen esetben tennünk?

A külföldi hatóságok (szervek) előtti kikérdezéseknél is tartsuk mindig szem előtt, hogy mindaz, ami iránt ők katonai vonatkozásban érdeklődnek, tehát amit valószínűleg még nem tudnak, nekik hasznos, hazánknak pedig káros lehet s így azt nekünk, ha tudunk is róla, **titokban** kell tartanunk. Adjunk tehát általános vagy kitérő választ s inkább tőrjünk el megadással a tagadó vagy kitérő válaszáért a szidalmakat, esetleg ütlegetek is, mintsem hogy árulókká legyünk. Inkább szenvedjünk magyarságunkért, minthogy visszatérve, hűtlenségért sok évi börtönre vagy fegyházra ítéltessünk el. Különösen véssék ezt emlékezetükbe a katonaságtól (határőrségtől) leszerelt emberek, mert amíg a volt szolgálati viszonyukból ismert és megtudott adatoknak itthoni elfecsegése 5 évi börtönnel büntetettik, ugyanennek külföldi hatóság vagy szerv előtt való elmondása mint hűtlenség büntette 10—15 évi vagy súlyos esetben életfogytig tartó fegyházzal büntetettik.

Ami a katonai adatszerzésre (kémkedésre) való külföldi hatóság előtt történő megbízással szembeni helyes magatartásunkat illeti, kétségtelenül leg-helyesebb s gerincesebb volna az ajánlatot azonnal visszautasítani és kijelenteni, hogy ilyenre semmi áron nem vállalkozunk.

Tekintettel azonban arra, hogy a határátlépők

ilyenkor ki vannak szolgáltatva az idegen hatósági közegek hatalmának, amellyel nyíltan szembeszállni nem tanácsos s figyelemmel arra is, hogy ez esetben a sűrűn átjárók a további átmeneteitől el lennének zárva, ami pedig esetleg vagyoni károsodásukat is jelentené, kényszerből tanácsos a megbízást színleg elvállalni, illetve annak teljesítésére ígéretet tenni, ebben az esetben azonban az ország területére való visszatérés után **haladéktalanul** jelentést kell tenni a történekről a határőrségen vagy egyéb katonai illetve közbiztonsági hatóságnál, mert csak így bizonyítható be, hogy a Vállalkozás nem őszinte, hanem csak a kényszerhelyzetből fakadó látszat volt s csak így kerülheti el az illető a bűnvádi eljárás és elítéltetés következményeit, mely cselekményre pedig a törvény 64. §-a 10—15 évig terjedhető fegyházát ír elő.

Ismételten és nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy a bejelentésnek az országba való visszatérés után késedelem nélkül meg kell történnie, mert ha ez elmarad s a hatóság a vállalkozásról időközben tudomást szerez, a bűnvádi eljárás megindul s ennek során az illető már nem sok reménnyel védekezhetik azzal, hogy nem volt szándékában **komolyan** kém-szolgálatokat teljesíteni.

A 62. §. a kémkedési esetek büntetését **háború idejére** határozza meg, mely érthetően a legsúlyosabb büntetést (halál) állapít meg minden esetre. Ez *SL* szakasz bővebb magyarázatra tehát nem is szorul.

A kémkedés elősegítése.

A törvény 63. §-a a kémkedéssel kapcsolatosan a bűnségélyezés eseteit tárgyalja.

Mint láttuk a kémkedés főbenjáró bűn lévén, a tettesek büntetése is példásan szigorú. Az állam biztonsága, a katonai titok védelme azonban azt is mégkívánja, hogy ne csak a tettes, hanem mindenki, aki a kémek munkáját bármilyen módon elősegíti, támogatja, tehát aki maga is közreműködik abban, hogy a titkos katonai adatok külföldre kerüljenek, elvegye a méltó büntetését, még pedig a törvény rendelkezése szerint ugyanúgy, mint a tettes.

Ha tehát egy adott esetben életfogytig tartó fegyházzal vagy halállal bünteti a törvény a kémkedési ügy tettesét, vagyis azt, aki a titkokat megszerezte, segítő (támogató) bűntárs (pl. aki a titkokat tartalmazó szekrény feltörésében segédkezett, álkulcsot készített) — szintén életfogytig tartó fegyházzal, illetve halállal büntetendő.

A bűnsegélyző támogató munkája az adott körülményekhez képest különböző és sokféle lehet. Leggyakoribb formái a futárszolgálat, ami a hírek, levelek, üzenetek, pénzküldemények, személyes vagy postára adás útján történő továbbításában áll, azonkívül kémjelentések leírása (másolása) találkozások létrehozása stb., stb. is ide sorolandó.

Aki tehát ilyen segítő szerepre vállalkozik, maga is éppen úgy elköveti a kémkedés bűncselekményét, mint a tettes, mert a törvény szavai szerint segítségére volt a titok megszerzőjének abban, hogy az az idegen állam hatóságának stb. hozzáférhetővé váljék.

Vigyázzon ezért — különösen a határszélen — mindenki, akit levelek, üzenetek, esetleg pénzeknek a határon való átcsempészésével vagy kézbesítésével bíznak meg vagy kérnek — eleinte burkolt

formában — fel, hogy e mögött nem lappang-e kémek bűnös keze s ha gyanúja e tekintetben megerősödik, jelentse be észleleteit azonnal a legközelebbi rendőri, csendőri vagy katonai hatóságnak, így sok esetben veszedelmes bűnszövetkezetet lelelezhet le s hazafias kötelességét is teljesítve, magát is megkíméli” és gyakran megmenti egy súlyos gyanútól és annak még súlyosabb következményeitől.

A kémiszolgálatra vállalkozás.

64. §.

A legutóbbi időben mindinkább elszaporodó kémkedési esetek arra indították a törvényhozót, hogy a kémek romboló munkáját megakadályozandó már a bennük megnyilvánult gonosz (áruló) *szándékot* is szigorúan, a törvény 64. §-a értelmében 10—15 évig terjedhető fegyházzal büntesse, tehát a'zokat is, akik kémiszolgálatok teljesítésére csak vállalkoztak, vagy ilyesmire magukat *felkínálták* anélkül, hogy ezenkívül bármit is elkövettek volna. A gonosz (kémkedési) szándékot bünteti itt tehát a törvény, hogy így még csirájában fojtsa el az állam biztonsága ellen készülöben lévő támadást.

A nemzet védelme s biztonságának megőrzése kívánja meg ezt a szigorú törvényes rendelkezést. Ezért fontos tehát, hogy a nagy veszélyt mindenki azonnal felismerje s ha kényszerűségből ugyan, de *színlag* el is vállalta a kémkedést, illetve az erre irányuló szolgálatokat, felszólíttatását, vagy annak színleges elvállalását *azonnal*, még mielőtt erről a hatóság értesült volna, fel-, illetve bejelentse s ott mindent őszintén feltárjon s elmondjon.

Hangsúlyozzuk, hogy a bejelentésnek őszintének kell lennie, s magában kell foglalnia az illetőnek ama végleges elhatározását is, hogy ilyesmivel soha többé foglalkozni nem kíván, mert különben a kétkulacos kém szerepébe lép, előbb-utóbb eléri a végzete, s a felelősségre vonásakor külön bűnül róják a terhére, hogy hamis bejelentésével a hatóságot félrevezetni, megtéveszteni igyekezett.

Katonai berendezések, titkok elme kémkedési eseten kívül.

65. és 67. §.

A hűtlenségi törvény 65. és 67. §-ai azokról az esetekről rendelkeznek, melyek a kémkedési cél vagy szándék nélküli kíváncsiaskodóktól, tudnivágyóktól védik meg a katonai berendezéseket s egyéb titokban tartandó körülményeket.

E törvényes rendelkezések következményeként láthatók ma a laktanyák és egyéb katonai épületek és hivatalok ajtaján kifüggesztett táblák, melyek arra figyelmeztetik a közönséget, hogy az engedély nélküli belépők 2 évig terjedhető fogházzal büntettetnek e törvény alapján.

Ezek a rendelkezések különben bővebb magyarázatra nem is szorulnak, hisz mindenki tudhatja és gondolhatja — különösen a katonai titok fenti ismeretése után —, hogy mily fontos érdeke fűződik az államnak ahhoz, hogy titkai az avatatlanok előtt, még ha azok jószándékkal is közelednek hozzájuk — ismertekké ne váljanak.

Tanulásként ezekből a törvényes rendelkezé-

sekből is csak azt jegyezzük meg jól magunknak, — amit a 60. §. ismertetése során már hangsúlyoztunk — hogy olyan helyre, ahol katonai berendezések, tárgyak, iratok stb. vannak, engedély nélkül és szükségtelenül soha ne menjünk, ilyenek iránt sem közvetlenül, sem pedig mások útján ne érdeklődjünk, s végül ha katonai hivatalban, irodában vagy ehhez hasonló helyen dolgozunk vagy szolgálunk, hivatalos iratot, vagy tárgyat engedély nélkül onnan sehová el ne vigyük, mert ha ezt jóhiszeműen is, de meg tesszük, a törvény szigorával találjuk magunkat szemben.

A gondatlan fecsegés és közlés súlyos büntetőjogi következménye.

66. §.

Már több ízben rámutattunk a fokozottabb óvatosság és zárkózottság szükségességére katonai tárgyú beszélgetések, illetve közlések terén.

A törvény 66. §-a most arról rendelkezik, hogy nemcsak azok, akik szándékosan cselekszenek, — hanem azok is, akik teljesen jóhiszeműen bár, de gondatlanul — azaz nem gondolva arra, hogy titkot közölni, elárulni nem szabad — beszélnek olyan katonai adatokról, melyeket akár szolgálatuk folytán, akár pedig más úton megtudtak, elvegyék a büntetésüket, a törvény szerint 5 évig terjedhető fogházat.

Nagyon megszívleendő ez a tilalom, mert igen sok bűnügybe keveredtek bele így — gondatlanságuk folytán — olyanok, akik a bűnügyi főtárgyalás

napjáig nem is sejtették, hogy ők valamilyen büntendő cselekményt követtek el s ez csak akkor derült ki, amikor a kém bevallotta, hogy ezt meg ezt az adatot, gyanútlan beszélgetés közben a mit sem sejtő ismerőstől, baráttól, rokontól stb. szerezte. Ez a törvényhely tehát ismételten arra figyelmeztet mindenkit, hogy aki katonai adatok, hírek stb. birtokában van, ezeket őrizze meg saját magának, mert a jóhiszemű, de gondatlan közlést is súlyosan (5 évi fogházzal) bünteti a bíróság.

Hamis hírek közlése.

68. §.

A törvény 68. §-a a volt trianoni megkötöttségünk következményeként született meg. Eszerint 5—10 évi fegyházzal büntetik az, aki külföldi hatóságok kai hamis, koholt híreket, adatokat közöl (az állam katonai viszonyaira vonatkozólag).

Az elmúlt fél évtized bűnügyi gyakorlata mutatta meg, hogy ez a törvényes rendelkezés a nagyközönség előtt a legkevésbé érthető meg és fogható fel, s ezért ezt a tilalmat igen sokan szinte öntudatlanul szegik meg. Pedig a törvény nem ismerése nem ment!

Meg kell értenünk, hogy ebben az esetben — t. i. amikor katonai adatokról van szó — a hazugságot, a kitalált mesét is bünteti a törvény.

Miért van ez? A magyarázat elég egyszerű. A világháborút követő békeszerződések a legyőzött államoknak, így nekünk is, pontosan előírták, hogy milyen katonai erőket és létszámot tarthatnak fegy-

vérben s hadseregünknek milyen felszerelése lehet. A nagyhatalmak pedig — főként kémeik útján — ellenőrizték, hogy ezt a keretet nem hágják-e át s erre vonatkozóan szorgalmasan gyűjtik az adatokat, híreket, melyek igen sokszor kitaláltak és hamisak, ezeket azonban a nemzetközi konferenciákon jól és hatásosan fel tudják használni az illető országok ellen.

Ilyen támadásoknak mi is ki voltunk téve s ez ellen védekezett az államhatalom, amikor a koholt hírek szállítóit erős kézzel bünteti.

A koholt, valótlan adatokat két főforrásból kapja a külföld. Az egyik az ellenünk dolgozó kémek tudatosan elferdített meséi. A kémek ugyanis azért szállítanak megbízóiknak ilyen rémhíreket is, hogy minél nagyobb, fontosabbnak tűnő adatok halmozásával a nagyobb pénzjutalmat kiérdemeljék.

A másik forrás saját állampolgáraink külföldi dicsekvéseiből és sokszor teljesen jóhiszemű kitalálásaiból táplálkozik. A külföldi hatóságok, szervek stb. előtt megjelenő állampolgáraink (kettősbirtokosok, katonaszökevények stb.) kihallgatásaik során gyakran dicsekvésből, vagy talán számításból is, olyan nem létező katonai felkészültségünkről is említést tesznek, melyeket a pillanat hevében találnak ki, talán csak azért, hogy elmondhassák, miszerint nekünk is van valamink.

Példaképpen említést érdemel az alábbi s az elmúlt években egy bírósági tárgyaláson valóban megtörtént eset. A védő a vádlottat, aki többek között ilyen koholt hamis adatnak a külföldre való juttatásával is meg volt vádolva, védőbeszédében a következőképpen mentette: „Nem lehet az bűn, ha valaki

félrevezetési, becsapási szándékból hazudik az ellenségnek. Hisz akkor én is beleestem ebbe a hibába, amikor a múltkoriban elcsatolt területen járva, kérdezték tőlem, van-e sok katonánk és repülőgépünk — ott azzal dicsekedtem: „annyi van belőlük, mint csillag az égen”.

Pedig ezt nem szabad! Sem dicsekvésből, sem más okból elferdített valótlan és koholt katonai híreket, adatokat külföldön valamely hatósággal közölni nem szabad, mert minden ilyen valótlanságot, hazugságot is fel tudnak ellenünk használni annak a bizonyítására, hogy a békeszerződést nem tartjuk be s ezzel nemcsak hazánkat tesszük ki akaratlanul is veszélynek, de magunk is vétünk a törvény rendelkezése ellen, mely erre 5 évtől 10 évig terjedhető fegyházat ír elő.

Jól vessük tehát ezeket az emlékezetünkbe s ha a jövőben bármilyen okból külföldi utunkon valamely hatóság katonai kérdések felől faggatna, sem az általunk ismert valódi katonai adatokat, sem pedig ezekkel kapcsolatban kitalált mesét ne adjunk elő, mert mindkettőt igen szigorúan bünteti a törvény.

A feljelentési kötelezettség.

69. és 86. §.

Már az eddig elmondottakból is tapasztalhattuk, hogy az államnak mily fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy titkai ismertekké ne váljanak s azok, kik a kémkedés súlyos bűnének elkövetésére vetemedtek, a legrövidebb időn belül ártalmatlanná tétessenek.

Az állam saját szervei és közegei útján védekeznek ugyan kémek aknamunkája ellen, de ebből a munkából az állam minden polgárának is ki kell venni a részét, ha olyan körülmények közé kerül, hogy ilyen bűncselekmény a tudomására jut, s aki ilyent meg tud, azt nem hallgathatja el, efelett nem térhet napirendre. Ezért rendeli a törvény 69. §-a, hogy 3 évig terjedhető államfogházzal büntetik az, aki a hitelérdemlően tudomására jutott kémkedési (hűtlenségi) ügyet fel nem jelenti. A tényleges szolgálatban álló katonát 3 évig, súlyos esetben pedig 1 évtől 5 évig terjedhető börtönbüntetéssel sújtja a törvény (86. §.) ily mulasztás esetén, mert a katonái több fontos kötelesség és fokozottabb hűségi kötelek fűzi az államhoz, továbbá mint a kémelhárításra rendszeresen kioktatott egyén az ilyen irányú mulasztása is sokkal súlyosabb természetű.

Itt a legfontosabb kérdés a **hiteltérdemlőség**, mert ez dönti el a feljelentést elmulasztó felelősségre vonhatását, illetve a felelősség alól való mentességét.

A múlt gyakorlati tapasztalatai sajnos azt mutatták, hogy a nagyközönség, főleg a falu népe, nincs tisztában ezzel a kérdéssel és sokan nem is gondolnak arra, hogy a megtudott gyanús körülményeket fel kell jelenteni. A felelősségre vonáskor azután mindenki azzal védekezik: „Nem tudtam, hogy erről jelentést kell tenni”.

Pedig ezt tudni kell! Tudni kell azt, hogy minden olyan általunk észlelt körülmény vagy gyanú, mely arra mutat, hogy valaki tőlünk vagy mástól katonai kérdések és adatok iránt érdeklődik, ilyet akar pénzért szerezni s ezeket külföldre akarja ki-

vinni, csak kémkedésre való előkészület lehet, amit késedelem nélkül fel kell jelenteni.

Komolynak kell venni minden megtudott vagy észlelt gyanút, mert nem tudhatjuk, hogy nem egy igen károsnak induló bűnszövetkezetet leplezünk-e le s ezzel az országot egy komoly veszélytől mentjük meg.

S komolynak kell minden gyanút venni azért is, mert szándékos vagy gondatlan hallgatásunk, mulasztásunk nagy bűn, melyet sok évi szabadságvesztéssel sújt a törvény.

Ne mérlegeljük tehát a tudomásunkra jutott adatokat és gyanukörülményeket abból a szempontból, hogy azok elég komolyak-e s elegendők-e egy további eljárás lefolytatásához. Bízunk csak ezt az illetékes hatóság elbírálására, ahol észleleteinket előadva úgyis megtudjuk, hogy gyanúnk alapos volt-e s mi a további teendők.

A hiteltérdemlőség kérdésére is tehát az a válaszunk, amit a katonai titok meghatározásánál már előrebocsátottunk, hogy nem tudhatjuk azt, hogy a hatóság egyes észleleteinknek milyen jelentőséget tulajdonít, azokból mit lát és olvas ki. Ezért itt is inkább tegyünk meg többet a feltétlen szükségesnél, inkább forduljunk még jókor a hatósághoz, mint-hogy később a fel nem jelentő s a kémek működését mulasztásunkkal is támogató súlyos és megszegyenítő gyanújába kerülünk.

Az elítéléssel járó jogkövetkezmények.

A 70. §. a szabadságvesztésbüntetésen felül ítéletileg kimondandó mellékbüntetéseket és az elítél-

tetéssel járó egyéb súlyos jogkövetkezményeket szabja meg. A külföldieknél kiutasítás, a saját állampolgároknál kitiltás egyes városokból, vidékekről, sőt az illetőségi helyről is, továbbá vagyonelkobzás és pénzbüntetés azok a mellékbüntetések, melyeknek kiszabását a törvény a kémekkel szemben elrendeli.

Ezek a mellékbüntetések — különösen a kitiltás az illetőségi helyről és a határsávból — nagyon érzékenyen érik az elítélten kívül annak családját, mert így bűnéért az ártatlan család is bűnhődik s sokszor munkás kéz nélkül a megmaradt kis vagyon is elvész, szétoszlik.

Mindezek a joghátrányok is arra intik a kémkedés veszélyes és kalandos útjára lépőket, hogy nemcsak erkölcsileg, de majdnem mindig vagyoniilag is tönkreteszik magukat s személyükön át ártatlan családjukat, szüleiket és rokonaikat is.

Befejezés.

A hűtlenségre vonatkozó törvényi rendelkezések fenti ismeretével igyekeztünk a magunk elé tűzött feladatot megoldani, azaz a nagyközönség, főleg pedig a magyar falvak lakóinak a figyelmét a kémkedés mivoltára és veszélyeire felhívni s mindenkit ezirányban felvilágosítva a helyes magatartásra kioktatni. Így lehetne ugyanis a jövőben a bünt még csirájában elfojtani s a bekövetkező bajt és szerencsétlenséget öntudatos magyar életre való neveléssel megelőzni.

Biztosan hisszük és tudjuk, hogy törekvéseinket siker fogja koronázni, — mert a magyar ember természetétől és lelkületétől, mint azt ezeréves dicső multunk is igazolja — mindig távol állott az árulkodás gondolata s ha a legutóbbi évek ezirányban visszaesést is mutatnak, ez egyrészt trianoni kényszerhelyzetünkből fakadó szerencsétlen körülményeinknek tudható be, másrészt pedig annak, amit e munkánk kiküszöbölni igyekszik, hogy a lakosság ezekben a kérdésekben még nagyon tájékozatlan volt.

A tájékozatlanok merítsenek tehát tudást e fejtegetésekből, hogy ezekután ebben az irányban is felkészülten és vértetesen szállhassanak szembe az esetleges eljövendő kísértésekkel s várhassák be így a magyar Igazság diadalát.

Mondanivalónkat azokkal a szavakkal zárjuk be, melyek a közelmúltban hangoztak el egy hazaáruló kivégzése alkalmával a katona pap ajkairól s melyek örök intelemként lebegjenek mindenki előtt.

„Sósavként maródjék be lelketekbe, hogy e hazáért dolgozni, élni s ha szükséges, meghalni kell, de azt elárulni soha nem szabad!”

MELLÉKLET.

A ... gyár árulója
(Tanulságos kémtörténet)

L

A ...-i budapesti gyorsvonat egy harmadosztályú fülkéjében negyvenöt év körüli, ideges mozgású férfi ült. Látszólag unottan nézte a rohanó tájakat, közben azonban több ízben a karórájára pillantott.

— Mikor érünk már a határra? Mennyi ideig tart a vámvizsgálat? — kérdezte az arra jövő kalauztól s magatartásán látszott a belső izgalom és idegesség, valamint az, hogy már nagyon szeretne túl lenni a határon.

Pedig akkor még nem volt oka az idegességre. Útlevelét, mely Cseh János borkereskedő névre volt kiállítva, szó nélkül bélyegezte le az ellenőrző rendőr közege s a podgyásza is rendben volt.

— A nemzetközi vásár alkalmából jövök Budapestre, a maguk szép városába — mondotta mosolyt és nyugalmat erőltetve az arcára, a vámhivatalnoktiak.

A belső idegesség csak akkor hagyott alább Cseh Jánosban, amikor a vonat kigördült a határállomásról. Égő homlokát a hűvös ablaküveghez szorította, gondolatai pedig visszazálltak a múltba, onnan a mostani útjára és annak tulajdonképeni céljára.

— Hogy is fogjak hozzá? Hogy álljak megbízással régi iskola pajtásom, Oláh Gábor elé? Mi lesz, ha balul üt ki a dolog és Gábor feljelent?

Így töprengett magában Cseh János s kínzó gondolatait azzal igyekezett elhesegetni, hogy a pénz, amelyért ő mindent megtett, Gábort is megszédíti majd és szolgálatába állítja. Pénz pedig van, illetve lesz bőven. Legalább is ezt ígérte neki siker esetére a főnök úr.

De milyen megbízása is volt Cseh Jánosnak? Mire kellett neki volt pajtását megnyerni, amiért már előre égette a lelkiismeret intő szava?

Lássuk az előzményeket,

II.

Cseh János és Oláh Gábor ugyanabból a kis városból származtak, amely a viláégés után idegen uralom alá került. Együtt nőttek fel s az iskola padjaiból is egyszerre kerültek ki. S amikor a világon végig zúgott a háború nagy viharja, a két barát azt is együtt küzdötte végig.

A világháború után bosszút lihegő elmék és durva kezek darabokra tépték az ország szent egységét s ekkor a két barát is elszakadt egymástól.

Oláh Gábor özvegy édesanyjával együtt Budapestre költözött, a kis városkában csak távoli rokonai maradtak vissza. Budapesten egy nagy vegyészeti gyár munkása lett és szorgalmával, valamint igyekezetével évek multán a gyár egyik bizalmas munkakörben dolgozó üzemvezetőjévé küzdötte fel magát.

Cseh János a kis városban maradt és csakhamar megbarátkozott az idegen uralommal. Minthogy pedig az új impérium kezdetben csengő arannyal fizette az árulkodást, János pénzsóvár lelke is ka-

pott az alkalmon s besúgója lett az új rendszernek, amiért csakhamar minden jóézésű ismerőse és barátja elfordult tőle.

János kapzsiságát és mindenre kapható voltát felismerte az idegen uralom egyik hatósága is s igyekezett ezt a maga céljaira kellően kihasználni.

— Nézze Cseh János — szólt hozzá egy napon az idegen állam egyik tisztje — maga eddig úgyszólván filléreket kapott a szolgálataiért. Ha a mostani ajánlatomat elfogadja, gazdag emberré tehetem, ha maga is úgy akarja.

— Miről van szó — kérdezte mohón Cseh János.

Megtudtam, hogy egy régi ismerőse és harctéri bajtársa Budapesten a ...-i vegyészeti gyár alkalmazottja. El kellene hozzá utaznia s bármilyen módon rávenni őt arra, hogy jó pénzért anyagot és híreket szolgáltatson ki nekem a gyárról. Tudni akarom, hogy mit és mennyit szállít a gyár a magyar hadseregnek. Pénz nem számít! A többi a maga dolga. Nos vállalkozik rá?

— Nehéz dolog ez kérem — aggodalmaskodott János. — A kémkedést igen szigorúan büntetik Magyarországon s ha rájönnek, még fel is akasztanak.

— Nem jöhet arra rá senki s ha ügyesen csinálja, rövid idő alatt mindketten sokat kereshetnek és takarékbetétje is lehet a bankban. Most úgyszólván vásár van Budapesten, ez jó alkalom az utazásra. A sok idegen között egészen el fog tűnni és borkereskedői igazolványt is adok magának, úgy, hogy üzleti útra is hivatkozhatik. Majd adok magának ilyen üzleti leveleket is.

Takarék, takarék ... zakatolják most a kerekék is János alatt, miközben Budapest felé közeledett a vonat. A gazdagodási vágy mindent legyőzött benne. Elfelejtette, hogy azt a hazát készül elárulni, amely őt is nevelte és eltartotta s nem tekintett arra sem, hogy a világháború lövészárkaiban vérrel megpecsételt barátságot készül beszennyezni s ezen át befu-
rakodni egy mit sem sejtő barátja bizalmába, hogy azután azt is becstelenné, árulóvá tegye.

III.

A két barát a vacsora elfogyasztása után csendesen borozgatott Oláh Gábor szobájában. Gábor édesanyja elköszönt, hogy lepihenjen, ők meg tovább beszélgettek. A régi közös emlékek felidézése és a közben elmúlt idő eseményeinek megvitatása után Cseh János érkezettnek látta az időt, hogy fedje jövetelének valódi okát. A véletlen is segítségére sietett.

— Miféle pasztillák ezek itt — kérdezte barátjától az ablakmélyedésbe tett dobozra, illetve az abban lévő gombnagyságú, préselt anyagra mutatva?

— Gázpasztillák, a gyárból hoztam ki s féregirtásra használom ezeket. Erős gáz van bennük, fojtogatója is a torkomat, de használ!

— Kár ezeket férgekre pazarolni. Van nekem egy barátom külföldön, aki ilyesmiért sok pénzt fizetne.

— Nem adnak ezért pénzt, hisz nem is szabad árulni. Ezt is csak úgy loptam ki a gyárból a mérnök úr tudta nélkül. De minek volna ez a barátodnak s ki az az ember?

— Valaki, aki nagyon kíváncsi arra, hogy mi minden készül a ti gyáratokban. Temérdek pénzt adna minden apró adatért. Adhatnál nekem ebből egy pár szemet, ha visszamegyek, odaadom neki, ami pénzt pedig kapok, azt megfizessük. Jól járnánk mind a ketten.

— Ha meg kiderül az egész, én a börtönbe kerülök — vágott vissza Gábor. — Hisz a te embered hazaárulásba akar belevinni engem. Gazemberség ez János!

— Ugyan ki jönne erre rá? Ahogy kihoztad ezt a gyárból, úgy sok minden mást is kihozhatsz. Hisz téged senki sem ellenőriz. Azután ez sem megvetendő dolog — húzott elő a csábító tárcájából egy száz pengős bankjegyet — amit a főnököm küld neked mutatónak.

S miközben Cseh János részletesen elmondta neki az előzményeket s jövetelének valódi okát, Gábort hol elfutotta a meleg, hol meg a hidegrázás környékezte. Eszébe jutott gyári fogadalma s az, hogy alkalmaztatása révén ő tulajdonképen állami alkalmazott és így kétszeres a felelőssége is, ezenkívül az állandó oktatás folytán benne élt ama tudat is, hogy a csábítót azonnal fel kellene jelenteni, másrészt azonban az asztalon fekvő bankjegyre meredve azonnal eszébe jutott menyasszonya, Szabó Juci, akinek sohasem tud ajándékot, ruhát, ékszert venni, mert fizetése özvegy édesanyja eltartására is alig elegendő.

— Csak legalább addig csinálhatnám, amíg egy kis pénzt összeszedek... — hajlott már is az ördögi sugalmazás felé.

Késő éjjel lett, mire Cseh János megtörte Gábor

minden ellenállását és eloszlatta minden aggodalmát. Végül is abban állapodtak meg, hogy János lesz a közvetítő s amit Gábor a gyárban megszerez, azt ő fogja kivinni külföldre. Elválásukkor Cseh János magához vett egy marék pasztillát is, remélve, hogy már ezzel is meg lesz a főnöke elégedve.

— „A vásár nagyon szép és közben egy jó üzletet is kötöttem” — írta Cseh János egy levelezőlapon másnap a főnökének. — „Hamarosan hazairek és bormintát is viszek magammal.”

IV.

— Ezek a dolgok nem sokat érnek — szólt az idegen tiszt Cseh Jánoshoz visszaérkezése után. — Mindenesetre kezdetnek ez is jó. Írjon a barátjának, hogy személyesen szeretnék vele beszélni, jöjjön át s addigra gyűjtsön magának mindenből mintaanyagot. De mégis legjobb lesz, ha újra személyesen keresi fel őt s átkíséri a határon, ott, ahol megmutatom. Egy emberem már várni fogja ott magukat. Ezt a küldöttékért és útiköltségekre adja át a barátjának — szólt egy ötven pengős átnyújtása mellett — de figyelmeztesse a nevemben arra is, hogy ennél sokkal több és értékesebb dolgokat kívánok és ha átjön, azt külön is jutalmazni fogom.

És egy pár nap múlva Cseh János újra útnak indult Budapestre, hogy barátját áthozza és bemutassa főnökének. Ezúttal titokban lépte át a határt, gyalog ment a legközelebbi községig, ahol vonatra szállott. Így sikerült neki minden baj nélkül Budapestre érkezni.

— Na látod, nem történt semmi bajom s pénzt

is hoztam neked — szólta az üdvözlések után Gáborhoz. A főnök küldi neked ezt a bankót s azt üzeni, hogy látni akar, de persze úgy, hogy viszel magaddal valamilyen értékes anyagot is. Dőlni fog a pénz barátom, csak ügyesen csináljuk.

Oláh Gábor pénzéhesen tette zsebre a bankjegyet, de csakhamar aggodalmaskodni kezdett.

— Hogy tudjak én átmenni s még vinni is valamit. Nincs útlevelem és a gyárban is feltűnne, ha most külföldre mennék és elmaradnék a munkából. Nagyon nehéz onnan elhozni valamit, a mérnök úr alig hagy magunkra.

— Ez mind nem akadály — válaszolta Cseh János. — Ügy rendeztem el, hogy szombaton éjjel találkozol a túloldali kis városban a főnökkel. A délutáni vonattal indulunk innen s ha besötétedik, átsurranunk a határon, úgy ahogy most is jöttem, s odaát már várnak. Vasárnapra már visszajöhetsz, úgyhogy a gyárban senki sem fogja tudni, hogy hol jártál, ha pedig kérdik, azt mondd, hogy kirándulni voltál a hegyekben. Szombatig pedig össze tudsz szedni sok olyant, aminek hasznát vehetjük s amiért fizetnek odaát — fejezte be kioktatását Cseh János.

V.

— Jucika drága — szólította meg Gábor másnap a szerelmesét — hoztam magának egy kis meglepetést — s átnyújtott neki egy kis arany karórát. — Ez az, amit a múltkor együtt néztünk a kirakatban.

A leány örömmel sikoltott fel:

— Jaj, de gyönyörű! Köszönöm nagyon, de az Istenért Gabi, honnan van magának egyszerre ennyi

pénze! A héten már háromszor voltunk moziban, most meg ez az óra!

Gábor elkomorodott, majd kis gondolkodás után így szólt: — Egy kis örökség. A túloldali nagynéném meghalt, most kaptam kézhez 200 pengőt s mindjárt magára gondoltam.

A leány hálásan csókolta meg Gábort, miközben a fülébe suttogta: — így jól van. Már azt hittem, hogy megölt valakit, vagy betört valahová, hogy egyszerre ilyen gazdag lett!

— Még ennél is gyalázatosabb dolgot követtem el — fojtotta magába a sóhajt Gábor, de a leányra nézve a következő pillanatban újra elszállt minden lelkiismeretfurdalása.

VI.

Szombaton délután a megbeszélte időben a két barát vonatra szállt. A zsebükbe voltak elosztva azok az anyagok, amelyeket Oláh Gábor a gyárból kilopott. A határ közelében, az utolsó állomásnál leszálltak a vonatról s gyalog folytatták útjukat. A határon Cseh János útmutatása mellett baj nélkül érték át s ott már várta őket a főnök egy megbízottja. Rövid gyaloglás után egy útra érték ki, ahol egy gépkocsi várakozott, s 10 perc múlva berobogtak a megszállt kis városba s csakhamar a tiszt elé kerültek.

Előbb Cseh Jánossal végzett a főnök. Átvette az anyagot, megdicsérte őt az eredményért s külön jutalmat adott neki barátja áthozataláért.

Oláh Gábor szorongó érzéssel, az izgalomtól sápadtan állott a tiszt elé.

— Ne féljen semmitől — bízta az idegen — láthatja, mi nem bántunk senkit. Ha az emberünk

lesz s komolyan fog dolgozni, sokat kereshet es semmi bántódása nem lesz. De kezdjük az elején. Üljön le s gyűjtson rá.

A barátságos fogadtatás s a megcsillantott anyagi előnyök megnyugtatták Gábort. Felhagyott idegessége is és hamarosan megoldódott a nyelve. Részletesen ismertette a magával hozott anyagok mibenlétét s ezzel kapcsolatosan a gyár összes adatait és mindazt, amit hosszú gyári szolgálata alatt megtanult.

— Hát egyelőre ennyi is elég — fejezte be a kihallgatását a tiszt. — Két hét múlva újra el fog ide jönni, s akkor is mindent elmond majd egy szakértőnek, akit magammal hozok. Hozzon magával akkor újabb anyagot és még valami fontosat. A budapesti .. A laktanyáról szeretnék megtudni egyetmást. Milyen és mennyi katonaság van ott, milyen és mennyi a felszerelésük. Szerezzen oda összekötetések, s ha tud szervezzen be egy altisztet erre a célra. Ha ez sikerül, külön nagy jutalmat fog kapni.

— Most itt van ötven pengő és az útiköltség. Vigyázzon azonban, ne próbáljon engem félrevezetni. Komoly munkát kívánok, s akkor komoly lesz a javadalmazása is. Ellenkező esetben a fényképét és aláírását elküldöm a gyár vezetőségének. Remélem erre nem fog kényszeríteni — fejezte be a kioktatást és Oláh Gábor készségesen megígérte, hogy mindent elintéz s mindennek utána néz.

Hazafelé utaztában gondolkodott a feladatok kivitelén. A katona megnyerése ügyében elhatározta, hogy Jucinak fog szólni, akinek egy szakaszvezető ismerőse éppen abban a laktanyában szolgál, amelyekre a tiszt kíváncsi. Jucinak sem szabad semmit

tudni a dolgról, majd ügyesen beadja neki, mert a leány esetleg kifecsegheti a valóságot s akkor vége van.

Arra gondolni sem merészelt, hogy a szakaszvezetőt is bele viheti az árulásba. Ilyenre egy magyar katona úgy sem kapható. De a főnöknek majd úgy adja be, hogy a katonát is megnyerte s így kétszeres lesz a haszon és titokban maradhat minden.

VIL

— Jucika édes — szólt Gábor a következő napok egyikén barátnőjéhez — egy kérésem volna magához. Tudja — tette hozzá álnokul — levante-oktató lettem a gyárban és több katonai adatra volna szükségem, mert a leventéimnek ezekről előadást kell tartanom. Maga ismeri Magyar Sándor szakaszvezetőt, aki a .. -i laktanyában szolgál, az kiséghetne engem. Bár a tényleges katonák nem igen beszélnek a szolgálati dolgokról, de maga olyan ügyes, hogy beszélgetés közben észrevétlenül megtudhat tőle sok olyat, amire nékem szükségem volna. Azt kellene megtudni, hogy mennyi a mai katonaság létszáma, mennyi van a laktanyában, hogy tagozódik a hadsereg és milyen a felszerelésük. Ha ezeket megtudná nekem mondani, nagy segítségemre volna és nagyon hálás volnék magának.

A leány gyanútlanul megígérte, hogy utána néz a dolgoknak s amikor vasárnap délután a sétányon melléje szegődött Magyar szakaszvezető, a beszédet csakhamar katonai kérdésekre terelte és sorban megkérdezte tőle mindazt, amire Gábor kíváncsi volt.

A szakaszvezető azonnal gyanút fogott. Előbb azonban tréfásan próbálta megtudni a leány szokatlan tárgyú érdeklődésének okát.

— Mi az Jucika, talán bevonul katonának, hogy ilyen nagyon érdeklődik irántuk? Minek mindez magának?

— Tulajdonképen nem is nekem kell mindez — felelte a leány. — Egy ismerősöm kért meg erre, leventeoktató az illető s valamilyen előadást kell neki tartani ezekről a kérdésekről.

Magyar szakaszvezetőnek ez még jobban felűnt, de gyanúját nem közölte Jucival, aki közben elmondta neki, hogy Oláh Gábor munkavezető az a bizonyos ismerőse, aki a vegyészeti gyár leventéinek oktatója.

— Hát ezekre nehéz így azonnal válaszolni — tért ki idő nyereség céljából a válasz elől a szakaszvezető. — Szívesen utána nézek a dolognak s holnaputánra, ha újra találkozunk itt, megadom a választ. De most beszéljünk okosabb dolgokról.

VIII.

— Nem tiszta dolog ez — gondolkodott magában Magyar szakaszvezető, amikor elvált Jucitól. — Ha tényleg leventeoktató az illető, miért fordul Juci útján hozzám ilyen adatokért, azután egy leventeoktátónak nincs is erre szüksége, s ha mégis volna, megadja neki a kívánt adatokat a saját felügyelősége. Holnap reggel jelenteni fogom a százados úrnak, hátha valami istentelenség lappang az egész mögött.

A századosa figyelmesen hallgatta végig Magyar szakaszvezető jelentését.

— Nagyon helyesen, magyar katonához illően cselekedett Magyar — dicsérte őt a parancsnoka. — így kell jelenteni azonnal minden apró gyanúokat, hátha még idejekorán valami nagy bajt lehet vele elhárítani. Majd utána járunk ennek a dolognak is.

Egy telefonálás az illetékes szervhez s beigazolódott, hogy Oláh Gábor soha nem volt levente-
oktató, A gyár mérnöke, bizalmasan megkérdezte-
vén, közölte, hogy Oláh Gábor egy idő óta jól öltö-
ködik, mulatozásairól beszél s örökségére hivat-
kozik, A gyors nyomozás csakhamar megállapította
azt is, hogy Gábor senkitől nem örökölt egy fillért
sem. A gyanú erősödött s ettől a naptól kezdve Oláh
Gábor minden lépését szemmel tartották.

— Ezt a cédulát adja át a leánynak — szólt
másnap Magyar szakaszvezetőhöz a parancsnoka. —
A kívánt adatokra vannak ebben a feleletek. Meg-
látjuk, mire fogja őket a leventeoktató úr felhasz-
nálni. A leánynak persze nem szól egy szót sem,
nem tudhatjuk, hogy milyen a szándéka,

— Megértettem százados úr — felelte Magyar
szakaszvezető s büszkeség töltötte el, hogy egy meg-
induló nagy bűnügy nyomozásának részese lehet.

IX.

Elérkezett újra a szombat délután s a két cinkos
útra készen, beszélgetett a pályaudvar várótermében.

— Jól el tettél mindent? — kérdezte az egyik
a másiktól. — Eláll a zsebed attól az üvegtől —
figyelmeztette Gábor Cseh Jánost,

— Nem tudom mi az oka, de úgy érzem, mintha
figyelnének. A szakaszvezető céduláját a nyak-

kendőmbe rejtettem, ott ugyan nem találják meg, még ha keresik is — idegeskedett Gábor.

— Agyrémeid vannak — csitította őt a barátja.

Elérkezett a beszállás ideje. Óvatosan, körül nézve szálltak be a kocsiba s látszólag megnyugodtak, amikor az indulásig csak három iparos külsejű férfi szállt be hozzájuk, kik félrevonulva csendesen szalonnázni kezdtek, ügyet sem vetve rájuk.

— Csak már odaát lennénk — sóhajtott most Cseh János is, valami szorongó érzéstől eltelve.

Az utazás simán folyt le. A három ismeretlen férfi még az utolsó állomás előtt készülődni kezdett, kimentek a folyosóra és a vonatból is sietve szálltak ki.

— Már azt hittem, minket követnek — szólt megkönnyebülve Gábor, miközben ők is megindultak a kocsilejáró felé. Előbb Cseh János szállt le, utána pedig Oláh Gábor. Ebben a pillanatban mindkettőjük vállára egy-egy súlyos kéz nehezedett.

— A törvény nevében... — harsant fel egy mély hang s a két áruló falfehéren ismerte fel a sötétben útítársait. A kis állomás lámpáinak gyér fénye tompán csillant meg a háttérben álló két csendőr szuronyán ...

— Vége mindennek, szegény anyám — sóhajtott fel Oláh Gábor s ugyanakkor kattanva zárult a csuklóján a detektív kézibilincse.

A motozásnál előkerültek a zsebekből a vegyszerek és anyagok és a szakaszvezető cédulája is, melyekkel éppen eladni készültek ezt az amúgy is elárult, megcsonkított hazát.

X.

Három hónap múlt el a történetek után. A vizsgálat a bűnügy minden részletét kiderítette. Tisztázódott Szabó Juci szerepe is s minthogy bebizonyosodott, hogy teljesen jóhiszeműen járt el, eljárás sem indult ellene, csak a karórát kellett neki visszaadnia, amely a többi bűnjel közé került. A nyomravezető Magyar szakaszvezetőt parancsnoksága előléptetésre terjesztette elő, nem mintha a kötelesség példás teljesítése jutalomért történnék, de azt jutalmazhatni minden előjárónak örömteli hivatása és kötelessége.

A két vádlott most a tárgyaló teremben ül s a hosszú főtárgyalás után várja az ítélethirdetést. Most tudják és látják csak, mily nagy volt a gonoszságuk. Sápadtan figyelnek a tanácskozó terem felé, ahol a bíróság ítéletét hozza. Odakünn a folyosón pedig egy gyászruhás öreg anyóka sírdogál nap-hosszat: — Gábor fiam, mit tettél? Istenem... Istenem, hogy ilyen szégyent kelljen megélnem.

Pontban 10 órakor bevonult a bíróság s a tárgyalástvezető hadbíró hirdeti az ítéletet:

— Cseh János és Oláh Gábor bűnösök a kémkedés büntetében, mert Oláh Gábor Cseh János felbujtására vállalkozott egy idegen állam javára kémiszolgálatok teljesítésére és ennek során a hatósággal szemben fennálló szerződéses viszonyának felhasználásával a szolgálati helyéről számos katonai felszerelési cikk előállításához használt titkos anyagot, vegyszert és katonai titkot képező adatot tulajdonított el, amelyeket azután mindketten az

idegen állam kémszervezetéhez juttattak el s ezáltal az országnak súlyos károkat okoztak.

— Ezekért a haditörvényszék mindkettőt kötél általi halálra ítéli azzal a rendelkezéssel, hogy az ítélet először Cseh Jánoson hajtassák végre.

Az ítélet indokolása kiemelte, hogy a vádlottak nagy károkat okoztak az államnak s tettük még súlyosabbá válhatott volna, ha Magyar őrmester felismerve a veszélyt, bejelentésével elejét nem veszi egy még nagyobb arányú árulásnak.

A tárgyalás végén az elnöklő ezredes a bíróság elé intette Magyar őrmestert:

— Magyar őrmester — szólt hozzá a vádlottak által elárult haza hálás katona fiának —, hogy elhárított és megelőzött egy reá váró nagy veszélyt. Dicséretes magatartása legyen követendő példa minden magyar katona számára. Így kell viselkednie mindenkinek, akit megkönyékeznek és így kell a legkisebb gyanú azonnali bejelentésével még csírájában elfojtani a készülő nagy bűnt, az árulást. Kísérje tovább pályáján a katonaszerencse és Isten áldása!

XI.

Szürke ólmos eső szitált azon a novemberi hajnalon, amikor a két halálos ítélet végrehajtására került a sor.

A fogház udvarát ennek ellenére ellepte a kíváncsi tömeg. Sokan, főleg egyszerű munkásemberek a gyárból látni akarták a két kém kivégzését, akik bűnös kezüket felemelték hazájuk, második édesanyjuk ellen.

A katonai négyszög közepén kis asztalka előtt áll a bíró és az ügyész, a bíróság előtt a két bitófa várja az elítélteket.

Először Cseh Jánost vezetik elő. Roskadó léptekkel jön s a feszületet szorongatja kezében. A pénz istene ennél az állomásnál elhagyta. Most mellette van az, Akinek eddig hátat fordított.

Az ítélet felolvasása után a hóhér ragadja meg s pár perc múlva ott függ a bitófán, immár levezelve szörnyű bűnét a földi bíró előtt.

Oláh Gábor következik, őt is támogatva vezetik a kivégzés helyére. A nézők között felzúg a felháborodás moraja. A munkások személyes ügyüknek tekintik a gyár és a haza elárulását. Megvető tekintetek kísérik lépteit.

— A kegyelmi kérelmét legfelsőbb helyen elutasították, így az ítélet végrehajtására kerül a sor — hangzik a halálos csendben az ítélet. — ítéletvégrehajtó teljesítse kötelességét.

Oláh Gábor ajka szóra akar nyílni, de felharsan a kürtjel s így a hangja elvész. A hóhér percek alatt végez vele is.

Rövid ima következik a kivégzettek lelkiüdvéért, majd a lelkész emeli fel hangját:

— A bűnösök ím elvették méltó büntetésüket! Az árulók sorsa ez; de mi, akik e szomorú esetnek szemtanúi voltunk, fogadjuk meg e két bitófa árnyékában, hogy a kísértéseknek mindenkor ellenállunk és inkább levágatjuk a kezünket, semhogy azt forrón szeretett hazánk ellen emeljük!

És ugyanebben az órában egy budapesti kis munkáslakásban meghasadt egy anyai szív. Bár nem tudta, de megérezte a veszélyt s akkor szűnt meg dobogni, amikor a fia sorsa beteljesedett.

Egy szomszédja kíméletesen akarta vele tudatni fia ki végeztetésének hírét, de akkor már holtan feküdt a szobában.

Tartalomjegyzék.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
<i>I. fejezet. Általános ismertetés a kémekről.....</i>	<i>21</i>
Általános ismertetés a kémkedésről	25
Katonai téren folytatott kémkedés.....	28
Politikai téren folytatott kémkedés.....	29
Gazdasági téren folytatott kémkedés	29
Kereskedelmi téren folytatott kémkedés.....	29
Ipari téren folytatott kémkedés.....	30
Hadiipari téren folytatott kémkedés.....	30
<i>II. fejezet. Tájékoztató a kémekről és munkájukról</i>	<i>31</i>
A kémekről általában	35
1. Katonai titok fogalma.....	39
2. Az állam területén dolgozó kémek munkája.....	41
3. Mily természetű adatok iránt érdeklődhetnek a kémek?.....	42
4. A hadianyaggyártás és gyártási titkok megszerzésének eszközei lehetnek.....	43
5. A kémek hírszerzési módszerei általában.....	43
6. A kémek magatartása	44
7. A kémek magánélete.....	45
8. A kémek érintkezése az általuk beszerzettekkel.....	47
9. Gyanús jelenségek, melyekről a kémek felismerhetők	52
10. Védekezés a kémek munkája ellen	55

<i>III. fejezet. Nők a kémkedés szolgálatában.....</i>	59
Kémtörténetek kémnőkről:	
1. Varia Jenssen.....	67
2. Matildé Bäumlér.....	68
3. Mademoiselle Doktor.....	69
4. Mata Hari	73
<i>IV. fejezet. Ipari kémkedés és az ellene való védekezés.....</i>	79
Ismertetés az ipari kémkedésről.....	83
1. Az ipari kém munkájának megkezdése	85
2. Ipari téren kémgyanús eseteknél való eljárás	89
3. Ipari kémkedés elleni védekezés	92
A) Irodákban alkalmazandó óvőrendszabályok.....	93
B) Műhelyekben alkalmazandó óvőrendszabályok.....	100
C) Gyári kapunál alkalmazandó óvőrendszabályok.....	105
D) Gyárbiztonsági szolgálatban alkalmazandó óvőrendszabályok.....	109
E) Gyárbelépéssel kapcsolatosan alkalmazandó óvőrendszabályok.....	110
F) Gyártelepen lakókra alkalmazandó óvőrendszabályok.....	112
G) Gyári sportegyesületeknél alkalmazandó óvőrendszabályok.....	113
H) Egyéb kívánatos óvőrendszabályok.....	114
<i>V. fejezet. Szabotázs</i>	117
A szabotázs fogalma	121
1. Szabotázs-cselekmények általános meghatározása.....	124
a) katonai szabotázs	124
b) közlekedési szabotázs.....	124
c) gazdasági szabotázs	124
d) szellemi szabotázs.....	125
2. A szabotázs eszközei	125
3. A szabotázs előkészületei.....	129
4. A szabotázs végrehajtása.....	130
5. A szabotázs következményei	132
Szabotázs események leírása.....	133
6. A szabotázs elleni védekezés	143

<i>VI. fejezet. A magyar társadalom kötelessége</i>	147
A nagyközönség magatartása.....	151
1. Felismerés esetében való magatartás és eljárás.....	158
2. Eljárás gyanús eseteknél	159
3. Eljárás terhelő bizonyítékok esetén.....	160
4. Eljárás tettenérés esetében.....	161
<i>VII. fejezet Kémgyanús esetek bejelentése</i>	165
Bejelentések	169
1. Bejelentési kötelezettség.....	170
2. Bejelentések elmulasztásának következményei	171
3. Bejelentések kezelése és elintézése.....	171
4. Hol és kinél teendők meg a bejelentések a kém- és szabotázsgyanús esetekről	172
<i>VIII. fejezet. Kémelhárítás</i>	175
A kémelhárításról általában	179
<i>IX. fejezet. Propaganda. (Eszmeterjesztés)</i>	181
A propaganda fogalma.....	185
Példák az 1914—1918. évi világháború alatt folytatott ellenséges propagandáról.....	189
<i>X. fejezet. Kémtörténetek</i>	193
A szerelmes gépirókisasszony	197
A mindentudó kartoték-rendszer	198
Egy ügynökölő gyárigazgató.....	199
A bűnöző vadházastársak	199
A spiritiszta kör vezetője	200
Egy világjáró állítólagos olasz mérnök.....	202
Egy szenvedélyes fényképező.....	205
Horváth mérnök árulása	207
Két mérnök beszélget.....	212
Pórujárt csónakázó kém	214
Megtévedt levele sorsa	216
Akinak tetszett az egyenruha	216
Régi pajtás bűne	217
A leghidegvérűbb kém.....	223

Egy éjjeli őr működése (II. Fejezetben).....	148
A fecsegő nénie (VI. Fejezetben).....	151
<i>Függelék. (Törvénycikkek.).....</i>	<i>227</i>
I. Kivonat a honvédelemről szóló 1939, évi II. törvény- cikkből, (A magyar iparra vonatkozó szakaszok.).....	229
4. §. Közintézmények honvédelmi érdekű megszervezése..	233
5. §. Honvédelmi érdekű rendelkezések közszolgálati alkalmazottak tekintetében	234
82. §. A honvédelmi szolgáltatások köre.....	234
107. §. Üzemek, ipartelepek és egyéb vállalatok igény- bevétele.....	235
108. §. Üzemek, ipartelepek és egyéb vállalatok igény- bevételeének előkészítése.....	236
109. §. Üzem- és ipartelepek és egyéb vállalatok léte- sítésének engedélyhez kötése	239
112. §. A termelés, a forgalom és a munkaviszony sza- bályozása	239
116. §. Hadianyagok forgalmának szabályozása	239
117. §. Találmányok. Szabadalmak.....	240
191. §. A honvédelemmel összefüggő hivatali bűncselek- mények.....	240
193. §. Honvédelemmel összefüggő hivatali kötelesség megtagadása.....	241
194. §. Hivatali titok megsértése	242
196. §. A honvédelem érdekét veszélyeztető egyéb cse- lekmények.....	242
199. §. Honvédelemre vonatkozó közleménnyel elköve- tett vétség	243
201. §. Találmányokkal és szabadalmakkal kapcsolatos bűncselekmények.....	243
203. §. A munka folytonosságának megnehezítése és meghiúsítása.....	244
204. §. A honvédelem érdekét veszélyeztető rongálás....	245
205. §. Engedetlenség és tetteleges bántalmazás katonai vezetővel szemben.....	245
206. §. Közszükségleti cikk, a hadviselés céljára szol- gáló segédeszköz, vagy anyag jogellenes elvonása....	246

207. §. Közszükségleti cikk, a hadviselés céljára szolgáló segédeszköz vagy anyag jogellenes elvonásának kihágása.....	247
209. §. Légi járműveknek és ezekhez tartozó tárgyaknak megrongálása.....	247
210. §. A repülés biztonságát szolgáló berendezéseknek és tartozékainak megrongálása.....	248
211. §. Légvédelmi berendezések megrongálása.....	248
212. §. Kihágásokra vonatkozó rendelkezések.....	248
213. §. Büntetésekre és vétségekre vonatkozó rendelkezések	249
II. Az 1940. évi XVIII. törvénycikk. (A magyar állam biztonságát és nemzetközi érdekét veszélyeztető egyes cselekmények büntetéséről.)	
Tiltott csapatgyűjtés	251
Fogolyszöktetés	253
Közhivatalnok fogalma.....	254
Hivatali titok megsértése	254
Közszükségleti cikk készletének megsemmisítése...	255
Árdragító visszaélés.....	257
Tiltott útlevélhasználat és tiltott határátlépés....	258
Az állam nemzetközi érdekének veszélyeztetése....	259
Hatáskör	260
Feltételes szabadságra bocsátás.....	260
<i>Befejezés</i>	262
<i>Forrásmunkák megnevezése</i>	263
*	
<i>Melléklet.</i>	
(Dr. Dominich Vilmos m. kir. szds-hadbíró kiadása.)	
A hűtlenségről (kémkedésről) szóló törvényrende- zések ismertetése	265
Törvénymagyarázat.....	281

Záradékul felemlíteni kívánom, hogy az itt közölt háromféle feliratnak és ehhez hasonló szövegű figyelmeztetőknak üzemekben, irodákban stb. való gyakorlati alkalmazása igen jó szolgáltatokat tehet a kémek és szabotálók munkája elleni védekezésnél: